

Jalé¹ e cajmée² dsea³ i óo⁴ ta⁵ quiá⁶ Fidiée⁷

*Mi~ cacuø' Dsea` Jmáang~ júu⁸ quiá'r⁹ e ni'íng¹⁰
dsea` Jmiguí¹¹ quiá¹² Fidiée¹³*

¹ Jnea[~] Lucas nícajmée¹⁴ e la'uii[~] coq[~] ji[~] e catíng[~]
'nú[~], Teófilo, li[~] fé¹⁵ jalé¹⁶ e cajmée² Jesú^s jogui jalé¹⁷ e
ca'er[~] latí[~] mi[~] canaaíñ[~] jmóor[~] ta[~] quiá'r⁹ ² cartí[~] mi[~]
caguié[~] jmii[~] e cangáiñ¹⁸ fí[~] níff¹⁹. Ds^h lajee[~] ná[~] gui[~]
e nidséiñ¹⁹ do, caseáiñ¹⁹ jaléng¹⁹ i[~] dsea[~] quiá'r⁹ i[~]
caguiñ¹⁹ i[~] cangi[~] cóo'r[~] do, jo la'eáang[~] cóo¹⁹ Jmiguí¹¹
quiá¹² Fidiée¹³ casí¹⁹ reiñ¹⁹ jalé¹⁷ e 'né[~] nijméiñ¹⁹ do
fí[~] quini[~] jaléng¹⁹ dsea[~]. ³ Jo[~] ds^h lana nijmée¹⁹ e e
ji[~] la quiá¹² mi[~] cang^hba¹ e cajúng[~] Dsea[~] Jmáang[~]
jogui cajíb¹tur calé¹⁹ catú¹⁹ jo cajmijnéeng[~] 'ñia'r[~]
jee[~] jaléng¹⁹ i[~] dsea[~] apóo[~] i[~] óo[~] ta[~] quiá¹² Fidiée¹³ do
e laco¹ niliñ¹⁹ dsea[~] do e lajam¹⁹ba¹ e nícajíb¹tur. Jo[~]
mi[~] cang^h jo[~], cateáang[~] guir jíi¹⁹ tuló¹⁹ jmíff¹⁹ fí[~] jmigüí¹¹
la, jo lajee[~] jo éeng[~] 'ñia'r[~] jee[~] jaléng¹⁹ i[~] dsea[~] do e
dseaáng¹⁹ nícajíb¹tur, jogui lajee[~] jo ca'e'r[~] jaléng¹⁹
i[~] dsea[~] i[~] jial iing[~] Fidiée¹³ cár[~] níff¹⁹ quiá¹² dsea[~]
jmigüí¹¹.

⁴ Jo[~] lajee[~] e táam'bí Jesú^s cóo¹⁹ jaléng¹⁹ i[~] dsea[~]
quiá'r⁹ do, jo casí'r[~] jaléng¹⁹ fí[~] e ja[~] mi[~] uóriñ¹⁹ do
lajminá[~] fí[~] Jerusalén, jogui casí¹⁹ guir dsea[~] do cajo[~]
jo cajíñ¹⁹:

—Nijøøm[~]ba¹ fí[~] Jerusalén la cartí[~] niliti[~] lajíi¹⁹
e júu[~] e nícacuø¹⁹ Tiquié[~]e 'nú[~] lami[~] jéeng[~]gui, lí¹⁹
laco¹gui jíi¹⁹ e nícafíi¹⁹ i[~] 'nú[~] jéeng[~]gui cajo[~]. ⁵ Ds^h
e já¹⁹ba¹ e i[~] Juan do caseáaiñ[~] dsea[~] jmíff¹⁹ cóo¹⁹

jmīí̄` dsū' lajee` lajminá` jnea` nicuóó^ø 'ná` e niñíing`na' Jmiguí` quiá` Fidiée`.

Mi~ cangáng`- Jesús fí` ñifi`-

⁶ *Jo mi~ cang` jo, i dsea` quiá`- Jesús i teáang` cójø'r` do fí` mó` Olivos ie` jo cajming`r` dsea` do lala:*

—Fíi`ii!, ¿su lana nícatf í` e nijmée^tu` e ni`neeng`naa` dseata` quí`naa` yee`naa` fí` góo`naa`?

⁷ *Joba` cañíí` Jesús quiá`- i dsea` do jo cajíñ`:*

—Ja` 'né` ñí`na` e` jmīí̄` q`gui e` jíi` nijmé` Tiquié`e Fidiée` jalé` e nijmér` , co` jíi` 'ñia`bre ñir` jogui sea` fí` quiá`r` e nijmér` e jo. ⁸ Dsu` mi~ niñíing`na` Jmiguí` quiá` Fidiée` lajaang` lajaang`na`, job nilisea` bí` quií`na` e laco` nigüiguiá`na` júu` quié`e fí` la'úng` jee` fíi` Jerusalén cójø`gui latøøng` lí` se` Judea, jogui lajobi cajo` fí` lí` se` Samaria, jogui fí` la'úng` fí` jmigüí`.

⁹ *Jo mi~ lí` casí`r` lajo, lajee` teáang` i dsea` quiá`r` do jóøm`breiñ`, canaang` Jesús soor` fí` yá` jmigüí` cartí` caquííñ`- jee` cabøø` jníí, jo jo` cangáng`guír dsea` do.*

¹⁰ *Jo lajee` teáang` i dsea` do jóør` fí` lí` cangáng`- Jesús, coq` cajném` gáng` dseañu` i qui`'mi` té` fí` lí` teáang` i dsea` do ¹¹jo cajíñ`- casí`-reiñ`:*

—Dsea` Israel i seeng` fí` Galilea, ¿jiali` teáang`na` jóø`na` fí` yá`? Co` Fidiée` nícató`r` fí` ñíffí` i Jesús i cangi` cójø`'ná` do, jo lacó`cañíí`na` jial cajgóor` fí` yá` do, lajob nijáatür fí` jmigüí` la calé` catú` mi` nití` í` lajo.

*Mi~ caguíñ' Matúi~ e ni'ír` cuaiñ~ quiá'~ Judas Is-
cariote*

¹² Jø mi~ cangf jo, caquim'~ i dsea` cangi' cóo'~ Jesús e fí mó~ Olivos do, jo cangolím'tur fí Jerusalén, co' quiáb'~ née~ e fii` jo, jogui jíi`~ jo cuóøng` ngí dsea` Israel mi~ jmii` e jmi'iñ'. ¹³ Jø mi~ caguilíñ` fí jo, cangotáaiñ` fí coo` dsíi` sínáu~ e tú` fíng~, co' fí job lí~ nineáaiñ'. Jo i dsea` i caseáng` fí jo siir` Tá` Simón jogui Jacóo` jogui Juan jogui Dí` jogui Lii` jogui Mó` jogui Bartolomé jogui Mateo jogui jaang`gui i sii` Jacóo` jgó` Alfeo, cóo`~ gui jaang`gui i sii` Simón i líng` dsea` celote, jo cóo'~ jaang`gui cajo i sii` Judas rúng` Jacóo`. ¹⁴ Jø jalém` i dsea` na seáiñ` contøøng` e féiñ` Fidiée` coliìng` cóo`~ jaléng` rúng` Jesús cóo`~ gui Yá~, niquiá'~ dsea` do, cóo`~ gui jaléng` dseamf cagviaang`gui.

¹⁵ Jø jaléng` dsea` i caseáng` fí jo tíi'bre ciento veinte. Jø nineáaiñ` lajíiñ'm'bre mi~ caráang` i Tá` Simón do jo café'r` júu` quiá'r` jo casí'r` dsea` do:

¹⁶ —Dsea` rú'uu!, ne`baa! e calítib` jalé` e cajíng` Jmiguí` quiá'~ Fidiée` la'eáang` cóo'~ i dsea` áang` qui` ii` i sii` Daví`~ i caliséng` malíi` eáang`, jo catéer` fí` ni` ji` quiá'~ Fidiée` li` fé` uií` quiá'~ i Judas Iscariote do i cacá` nifí` quiá'~ i dsea` i 'ní` cangáng` Jesús mi~ casaiñ` dsea` do. ¹⁷ Jø i Judas Iscariote do líiñ` jaang` dsea` i lamí` quiíng` jee` jnea`~, dsea` líi` dsea` quiá`~ Jesús, jo seab` guiée` quiá'r` cóo`~ jalé` ta` e jmoo`naa!. ¹⁸ Dsú` mi~ cangf e ca'níiñ` dsea` do, jo cóo`~ e cuu` e calí'r` quiá'~ lajíi`~ e 'li` e cajméer` do, calár` coo` uó~, jo fí job ca'íng` 'ñia'r` jo cajngang` 'ñia'r`, jo e fí ni` uó` dob catóiñ` jo cajná`~ moguir` jogui

tu'r' ca'guiib' jo cajúm⁻bre. **19** Jo mi[~] caliñí[~] jaléng["] dsea` seeng['] fi['] Jerusalén e calí⁻ lado, joba['] catéer['] e nilisii[~] Acéldama e uó⁻ do e guóng["] cóo['][~] jmií[~] quiá'r⁻ Uó⁻ li['] Catuú['] Jmi[']øøng⁻.

20 Jo cajíng["]gui i Tú[^] Simón do ui[~] quiá["] Judas Iscariote:

—Jó tóo['] coo['] fi['] ni[~] ji['] quiá["] Fidiée[~] e sii[~] salmos lala:

'Né⁻ e jób[~] nijé⁻ ée['] quiá'r⁻;
jo jíi['][~] jaang['] ja['] ii['] nigüeá['].

Jogui tóo[']gui cajo:

'Né⁻ e jaang[']gui i nijmé⁻ ta[~] cuaiñ[~] quiá'r⁻.
Jo lajob toq['] fi['] ni[~] ji['] quiá["] Fidiée[~].

21-22 'Joba['] 'né⁻ niguíng["]naa['] jaang[']gui i ningí["] cóo['][~] jneaa[~]aa['] i ni[']ing['] cuaiñ[~] quiá["] i Judas Iscariote do, jogui røøb['] niguiá["]naa['] júu['] jial mi[~] cají[']tú Jesús mi[~] cangí['] e cajúiñ⁻. Ds^u['] 'né⁻ e líiñ['] jaang['] i cangi['] cóo['][~] jneaa[~]aa['] lata[~] catí mi[~] casée Juan jmíi['] quiá["] Jesús jogui cartí mi[~] cangáiñ["] fi['] niff⁻.

Jo lanab cajíng["] Tú[^] Simón casí[']r⁻ jaléng["] i dsea` do ie[~] jo.

23 Joba['] caguíng["] jaléng["] i dsea` do gáng⁻ dseañ^u["]: jaang['] i sii[~] Sé[^] Barsabás jogui sii[']bir Justo cajo, cóo['][~] jaang[']gui i sii[~] Matíi[~].

24-25 Jo mi[~] cangí['] jo, jaléng["] i dsea` do camí[']r['] Fidiée[~] lala jo cajíñ["]:

—Fíi[']naa['], 'nøb['] dsea` nicuíí["] dsíi['] dsea` lajaang['] lajaaiñ[']. Míi[']naa['] 'nø['] e niff["] jnea['][~] i['] lajee[~] laji['] huáang⁻ i dsea` la nicaguíin["] e ningír⁻ cóo['][~] jnea['][~], dsea` guijáng[']naa['], dsea` ca'uíng["]naa['] dsea` quií["], e ni[']íiñ['] cuaiñ[~] quiá["] i Judas Iscariote do, dsea` nicangáiñ["] fi['] li['] catíiñ['] uíi['][~] e dsee⁻ e ca'éer['] do.

26 Jo mi~ cangf̄ jo, cacóor` e quiá'~ ii` nilí` lajee` lajf̄ huáaiñ` do; joba' Matí`bing` calf̄~, jo íb` cal'ing` cuaiñ` quiá'~ i` Judas do, jo coliim` canaaiñ` ngir` cóo`~ i` dsea` apoo` guijáng` do ladsifi` lado.

2

Mi~ ca'ing` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang` Jmiguí` quiá'~ Fidiée`

1 Jo mi~ cangf̄ jo, jo cagüeá` coo` jmiñ` quiá'~ dsea` Israel e sii` Pentecostés quiá'~ mi~ catf̄ cincuenta jmiñ` e canaang` roo` jalé` e jnir`. Jo ie~ jo, dob nisiseáng` jaléng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang` e fí` lí` tíiñ` e seáiñ` do.

2 Jo lajee` teáaiñ`~ e fí` dsí` sináu`~ jo, coo` canúu`-bre e ii` fí` yá` jmigüi` laco`gui ii` mi~ ii` guí` e teá` eáang`, jo coob` mi~ canaang` ii` fí` la'ung` e fí` dsí` sináu`~ lí` neáaiñ` do, **3** jo cajnéng` coo` e lí`ji` la lí` mi~ sóng` jí` fí` yá`~ gui` lajaang` lajaang` i` dsea` do. Jo caje` coo` e jo quiá`~ lajaang` lajaaiñ` do.

4 Jo lajob ca'iñ` Jmiguí` quiá'~ Fidiée`, jo lajaang` lajaam`bre canaaiñ` fé'r` jmí` e jié` e ja` mi` cuír` jéeng`gui lí` laco`gui ta` jmoo` e Jmiguí` do jee` ír`.

5 Jo ie~ jo teáang` fí`ing` dsea` Israel fí` Jerusalén i` jaliíng` fí` la'ung` fí` jmigüi` e laco` niomitir` lajíi`~ e tí`ing` dsea` do fí` jo e jmiféiñ` Fidiée`. **6** Jo mi~ canúur` e ii` do lafa` e ii` guí`, jo casití`ing` rúiñ` jogui caseáng` rúiñ` ladsifi` lado fí` jo, fí` lí` neáang` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang`. Jo mi~ caseáiñ` lajíiñ` do e fí` jo, ja` ñir` jiali`~ núur` e nifé` i` dsea` do jmí` quiá'r` lajaang` lajaaiñ`.

7 Jø dsíng^l- cangogá` dsúí` jaléng^r i dsea` i caseáng^r do ie~ jo, co' ja` í dsír^r e ninír` jalé^r e jo, jo canaaiñ` siiñ` lajee^r yaaiñ^r lala:

—;Dsea` góo`naa' dsea` Israel i seeng` fí Galileabi lajiing` i fé^r na! **8** Jø ¿jiali^r nuu`naa' e fé'r` jmíi` quí`naa'? **9** Jø jmaquím`bi li~ see`naa' lajaang` lajaang`naa', co' lab néeng`naa' lana dsea` góo`naa' dsea` Israel i seeng` fí Partia, jogui i seeng` fí Media, jogui dsea` Elam, cóo^lgui dsea` Mesopotamia, jogui cóo^lgui dsea` i seeng` fí Judea, jogui i seeng` fí Capodocia, cóo^lgui dsea` seeng` fí Ponto, cóo^lgui dsea` seeng` fí Frigia cóo^lgui fí Panfilia li~ se^r Asia, **10** jogui cajo dsea` seeng` fí Egipto, cóo^lgui dsea` seeng` fí li~ se^r Libia quiá^l- laco^r Cirene jogui quiéem`bi dsea` cajo i jaliing^r fí Roma **11** i líng` dsea` Israel latí mi~ cangáang^l, jogui i liing`gui jobi níca'uíñ` laco^rgui jneaa~aa', dsea` Israel. Jogui quíim`bi dsea` i jaliing^r fí li~ se^r Creta cajo cóo^lgui fí li~ se^r Arabia. Jø lajaang` lajaam`baa' nuu`naa' e fé'r` jmíi` quí`ii^r e quiá^l- jial laniing^r 'gøng` Fidiée` cóo^ljalé^r e jmóor` do jee~ dsea`.

12 Jø dsíng^l- dsígá` dsír^r lajiiñ^r, co' ja` ñir^r jiali^r calí^r la do, jo siiñ` lajee^r yaaiñ^r:

—;E~ uiing^r e calí^r jalé^r e lala, faa~aa'?

13 Dsu' i liing`gui i dsea` i caseáng^r do jmineam`breiñ^r do jo fé'r`:

—;Méeb' níca'fiñ^r na! ;E ni'lím`biñ^r na! Joba' fé'r` lajo.

Jalé^r e casí^r Tú^r Simón dsea` i teáang^r do ie~ jo

14 Jø mí^r canúu` Tú^r Simón e fé^r i dsea` do lado, joba' caráaiñ^r café'r` uii^r quiá^l- lajiiñ^r la'ó^r calfiñ^r

dsea` ngi' cóo'~ Jesúś, jo lalab casf'~reiñ' do cóo'~ júu^ teá`:

—Dsea` rú'uu' dsea` Israel cóo'~gui jaléng` dsea` jiéng` i nineáang` fí` Jerusalén la, náu^ na' júu^ e nifá`~a la jogui quie`na' cuente røø`. ¹⁵ Co' jnea`~ ja' líng'naa' laco'gui la í óo'na', co' ee`bi, nábi nití` la ii~ ñá~ la'ee`. ¹⁶ Jo ja' líi' laco' la í óo'na', co' lanagui nilití` laco'gui cajíng`~ Joel i café` cuaiñ~ quiá`~ Fidiée` malii`gui mi` cajíñ`~ lala:

¹⁷ Lalab nidsijée` mi` nijsaquiéeng` e ni'líng` jmigüí~, co' lalab cajíng`~ Fidiée` malii`gui:

Nicuóø^ø Jmiguí~ quié`e laca'líng`~ dsea` jmigüí~; jogui jaléng` joo`na' dseañu`~ dseamf` niguiár` júu^ e fé'r` cuaiñ~ quié`e,

jogui jaléng` siming` ninír` laco'gui mi` quir` jalé` e nijmee`e,

jogui jaléng`~ dsea` yáu`~ niquir` jalé` e nidsijée` cøøng`gui.

¹⁸ Jogi` nicuóø^ø jaléng`~ dseañu`~ dseamf` i jmoo` lajíi`~ e iing` jnea`~ Jmiguí~ quié`e,

jo lajob niguiár` júu^ cuaiñ~ quié`e mi` nití` í` lajo.

¹⁹ Jogi` fí` yáu`~ jmigüí~ nijmee`e jalé` e quíi`~i jmií` e dsigá` dsíi`~ dsea`~

jogui fí` guoo`~ uó`~ la niní` dsea` jmi'øøng` cóo'~gui ji`~ e coo` jogui niróo`~ jmiñi`~ e 'ñuu`.

²⁰ Jo jo` nijneá`gui ji`~ iee`,

jogui si`~ yúum`~bre nijnéiñ` laco'gui la líi` jmi'øøng`~.

Jo nidsijée` jalé` e jo ná`~gui e jmií`~ laniing` 'gøng`~ do

mi`~ nijáa'tu Dsea` Jmáang` fí` jmigüí~ la e niq-uidsir` í` quiá`~ dsea` jmigüí~.

²¹ Jo jaléng`~ dsea` i mi`~ jnea`~ e nijmicóo`~ore,

dsea` íb` jnileáng` e ja` ni'íñ` iihuíí` mi~ nití` í`
lajo.

Jo lanab líí` júu` quiá`- Fidiée` e ca'íng` Joel
malí`gui eáang`.

²² Jo lalab cajíng`-gui Tú` Simón casí`r` dsea` góor`
dsea` Israel ie~ jo:

—Náu`gui` jalé` e júu` e nifí`i 'ná` la. Lajíí`baa`
nínne`naa` guiá` jalé` e quíí` Jesúus j seeng` fí`
Nazaret jmíí` jmóor`, jo dsigá` dsíí` dsea` cóo`- jalé`
li` e quíí`r` jmíí` jmóor` la'eáang` cóo`- Fidiée`. Joba`
caline`naa` e dsea` íb` casíñ` dsea` do fí` la. ²³ Jogui
cajáng` dsea` Jesúus fí` jaguóo`na` lí` lacó` nísi`í`
quiá`- Fidiée` lamí` jeéng`gui, co` lajob nísi`íñ`
quiá`- dsea` do. Jogui 'ná` caséng`na're cartí` ca-
jingang`na're e cateáang`na'r fí` dse` crúu` la'eáang`
cóo`- jaléng` dsea` soo` dsíí` rúng`na`. ²⁴ Dsu` Fidiée`
cajméer` e cajíb`tu` dsea` do, jogui caleáam`bre dsea`
do ni` 'mó`, dsu`co` ja` cuóøng` e Jesúus nijé`guir
e lííñ`. ²⁵ Dsu`co` lalab cajíng`- dseata` qui`ii`
Daví` malí`gui eáang` e fé`r` cuaiñ` quiá`- Jesúus mi`
cajíñ`- lala:

Contøøm` níi`- e Fí`i Fidiée` quiér` nifi` quié`-e la-
caang` fí` lí` ngíí`-,

jogui fí`bi` jto` fí`ng` jnea` jié` fí` lí` seen`-,
joba` dseáng`- ja` e fí`í` quié`-e jíí`- coo`.

²⁶ Jo dseáng`- eáam` iáang` dsii`- cartí` øø` quiá`- e
iáang` dsii`- do,

jo contøøm` seen`- e ta` dsii`- e jéem` Fí`i jnea`-.

²⁷ Co` ja` nicuó` Fidiée` fí` e nija` jnea` fí` dsíí` tó` ée`,
o`gui`nicuór` fí` fa` lí`- nijgié` lajo` ngúu` táan`n, dsea`
güeán`n jjmóo` lajíí`- ta` e iing` ír`.

28 Co' dsea` íb` dsea` ca'e' jnea~ jial laco' niliseen~ fí' jmigüí cójor~,

jo lajoba' eáam' nili'iáang` dsii~, co' colihim~ niliseen~ cójor~.

Jo lanab jíi' líi' júu^ quiá'^ dseata~ quí-ii' Daví'^ e café'r' cuaiñ~ quiá'^ Jesús.

29 'Jo fíi` guíi 'ná', dsea` rú'naa', cuóøl'~tea' jnea~ fí' e nifón'^n 'ná' car` ngocáng` dsii~ e i quí-ii' dseata~ Daví'^ do ja` fé'r` uii~ quiá'r` 'ñia'r', co' e já'-ba' cajúm~bre jogui ca'ám~bre cajo, jo e ée` quiá'r` do sijí'bí latí lana jee~ jneaa~aa!. **30** Dsa' i Daví'^ do calíiñ~ jaang` dsea` i café' cuaiñ~ quiá'^ Fidiée` malíi~gui eáang', jogui ñi'bre guiú~ e Fidiée` cacuør' dseáng` júu^ já` quiá'r` e nicuóñ~ jaang` lajee` i dsea` sijur` do i niliing~ dseata~ dsea` féng` quí-ii', dsea` líi`ii' dsea` Israel. **31** Jo e lafa' nijóøb` i dseata~ Daví'^ do jo café'r` uii~ quiá'^ Dsea` Jmáang~, i dsea` i casíng` Fidiée` fí' jmigüí la e quiá` nijib`tu dsea` do mi~ ningf e nijúuiñ~ ie~ mi~ cajíñ~ e ja` nijé` i dsea` na fí' dsí` to` ée` quiá'r`, o'gui nijgié` jalé` ngúu` tääiñ` fí' dsí` e too` ée` do. **32** Jo lajob líi', co' Fidiée` cajmér` e cají'tu Jesús mi~ cangf e cajúiñ~, jo lajaléb` e calí` do neb~ jneaa~aa'lajíi`naa!. **33** Jogui mi~ cangf e cají'tur do, cangáiñ~ fí` li` guiing` Fidiée` fí` ñifí` e ngogüeár` líi` lí` dséé` laco' guiing` dsea` do. Jo fí` job calíng` dsea` do e Jmiguí` e cacuør' Tiquiá'r` Fidiée` e laco' nicuó'r` jaléng` dsea` quiá'r` líi` laco'gui júu^ e nicacuør' lami~ jéeng`gui. Jo e lab lajíi` e nicañíi` 'ná` jogui e nicanáu`na` lajee` lana. **34** Dsaco' o' i líi` dseata~ Daví'^ i cangáng` fí` ñifí` la quie` ngúu` tääiñ` do laco'gui cangáng` Jesús, dsaco' 'ñiab` i

Daví¹ do cajíñ¹ lala ie~ jo:

'Ñia" Fidiée` casí'r⁻ Fíi`naa' jo cajíñ¹:

"Fí lab niní¹ lí¹ lí dsée` laco¹ guin~n la

35 cartí¹ njmee¹ jnea¹ e nilináu¹ jaléng¹ dsea` júu¹ quí¹, jaléng¹ i 'ní¹ níing¹ 'ná.

36 'Jo güiline¹baa¹ guiú¹ jaléng¹ jneaa¹aa¹, dsea` líí¹ dsea` Israel, e i Jesú^s i cateáang¹ 'ná¹ fí¹ dse¹ crúu¹ do, íbing¹ cacuóøng¹ Fidiée` e lííñ¹ Fii¹ quiá¹ jaléng¹ dsea` jmigüí¹, jogui caleáaiñ¹ jneaa¹aa¹ jee¹ dsee¹ quí¹ ii¹ cajo.

37 'Jo mi¹ canúu¹ jaléng¹ i dsea` i siseáng¹ do e júu¹ quiá¹ i Tá¹ Simón do, dsíng¹ calíñ¹ fi¹í¹. Joba¹ cajming¹r⁻ i Tá¹ Simón do cóo¹gui i dsea` apóo¹ caguisaang¹gui do jo cajíñ¹ casí¹reiñ¹:

—Dsea` rú¹uu¹, ¿e~ mií¹ sea` uii¹ quiá¹ jalé¹ dsee¹ e niça¹ee¹ naa¹?

38 'Jo cañí¹ Tá¹ Simón quiá¹ jaléng¹ i dsea` do jo cajíñ¹:

—'Né¹ quí¹ jíng¹ yaang¹na¹ fí¹ quini¹ Fidiée¹, jogui nisáng¹na¹ jmíí¹ lajaang¹ lajaang¹na¹ laco¹ cuø¹ li¹ e nilíng¹na¹ dsea` quiá¹ Dsea` Jmáang¹, jo lajoba¹ nilíng¹ Fidiée¹ jalé¹ dsee¹ quí¹na¹, jogui nicuó¹r⁻ 'ná¹ Jmigüí¹ quiá¹r⁻ cajo. **39** 'Jo e Jmigüí¹ e niñíng¹na¹ do quiá¹r⁻ catíim¹ba¹ cóo¹gui jaléng¹ joo¹na¹ cajo cóo¹gui lajíng¹ jaléng¹ dsea` lí¹ doñí¹ jié¹ fí¹ seeñ¹, lí¹ lajaléng¹ i nisi¹íng¹ quiá¹ Fidiée¹ i ni'uíng¹ dsea` quiá¹r⁻.

40 'Jo cóo¹ e júu¹ lab jogui cóo¹ e jié¹gui cajo e caliúng¹ Tá¹ Simón jaléng¹ i dsea` i caseáiñ¹ fí¹ Jerusalén ie~ jo, jo lalab casí¹reiñ¹:

—Jáang'~ yaang~na' fí' jaguó` Fidiéé` e laco' ja` nigüilíng`na' fí' li` lí` lí` laco'gui dsilíng` jaléng` dsea` dsee` dsea` qui'!

41 Jo lajob jíi'~ líi' júu` quiá'~ Tú` Simón e casí'r` i dsea` do. Jo lajob líi', jaléng` i dsea` i já` calíng` lajíi'~ júu` quiá'~ i Tú` Simón do, cajgáam`bre jmii` e laco' cuo' li` e ca'uíng` dsea` do dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang`. Jo ie~ jo 'ní milgui dsea` i ca'uíng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang`, jo caquim`bre cóo` jaléng` i dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang` cagviaang`gui do ie~ jmii` jo. **42** Jogui lajiim` i dsea` do dseáng`~ ja` jmitúng` dsíir` lajíi'~ e júu` e guia` jaléng` i dsea` apoo` do, jogui røøb` jmóor` jmá`-jiø cóo`~ jalé` e sea` quiá'r`~. Jogui lajobi cajo e féiñ` Fidiéé` jogui seáng` rúiñ` lajíiñ` do e gó'r` ir` coliing` e laco` jmiguiéng` dsíir` Dsea` Jmáang`.

Jalé` e guia`~ e ca'ée` la'uii` dsea` i já`~ calíng` júu` quiá'~ Dsea` Jmáang`

43 Jo ie~ jo lajalém` dsea` dsigá` dsíir` jalé` e li` e quíi`~ jmii`~ e jmoo` jaléng` i dsea` apoo` do. **44** Jo lajaléng` i dsea` i njá`~ calíng` júu` quiá'~ Dsea` Jmáang`, eáam` guia`~ conrøø` seeiñ`, jogui jmóor` jmá`-jiø lajíi`~ e sea` quiá'r` lajaang` lajaaiñ`; **45** co` 'ní`bre jalé` e sea` quiá'r`~ jo e cuu` e lí'r` do jmóor` jmá`-jiø li` jialco` li` 'né` quiá'r` lajaang` lajaaiñ`. **46** Jo lacoo` jmii` seáng` rúiñ` fí` sináu`~ guá`~, jo fí` quiá`~ la'ó` rúiñ` eáam` iáang` dsíir` gó'r` ir` coliing` e ja` jmijløng`~ yaaíñ~, **47** jogui jmiféiñ` Fidiéé`. Jo jaléng` dsea` eáam` guia`~ fé'r` uií` quiáiñ`~, jogui lacoo` jmii` lacoo` jmii` jmoo` Fidiéé` e fíing`gui dsea` ca'uíñ` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang`.

3

Mi~ ca'láang~ jaang` dsea` jlúung`

1 Jo coo` jmií~ i Tú^ Simón do cóo`~gui Juan cangoliñ~ fí` guá`~ fé` quiá`~ dsea` góor` dsea` Israel e si`~ fí` Jerusalén la ii`~ ní` e ca'lóo~, co` e oor` jo tíng` dsea` Israel e dsiféeiñ`~ Fidiée`. **2** Jo e fí` guá`~ jo dsigüeá` jaang` dsea` i jlúung`~ latí mi~ cangáang`~. Jo fí` job dsijéeng` dsea` i dseañu` jlúung`~ do lacoo` jmií~, jo dsiguiéeiñ` fí` coo` o'nú` quiá`~ e guá`~ do e sii` Li` Niguo`~ e laco` mi'r` jaléng`~ dsea` i dsitáang`~ fí` jo jalé` e 'nér`.

3 Dsu` mi~ cangáng` i dsea` jlúung`~ do Tú^ Simón cóo`~gui Juan e tí` lí` nidsitáaiñ`~ fí` dsíi` e sinúu` guá`~ do, joba` cajíng`~ i dsea` jlúung`~ do casí`r` i dsea` gáng` do:

—Já` cuó`~ jnea` lajíi`~ e iáang` o`?

4 Jo lico` cajeiñ` do lí`~ eáam` cango'gó` dsíir`, co` líiñ` e liing` ee` nicuó`b`~ i dsea` do ír`.

—Jøøng` jnea`~.

5 Joba` tiib` cajeiñ` do lí`~ eáam` cango'gó` dsíir`, co` líiñ` e liing` ee` nicuó`b`~ i dsea` do ír`.

6 Joba` casí`~ Tú^ Simón i dsea` jlúung`~ do jo cajíñ`~:

—Ja` oo` cutee` o`gui cunée` fa` e nicuó`b`~ 'nú, dsu` lajíi`~ e cuó`øng` cuøø`~ nicuø`baa: la'eáang` cóo`~ 'ñia` júu` quiá`~ Dsea` Jmáang~, dsea` seeiñ` fí` Nazaret, ráan`~ jo ngí`~.

7 Jo mi~ calí`~ fé` Tú^ Simón lajo, catíiñ` guoo` dsée` quiá`~ i dsea` jlúung`~ do jo caseang`neiñ`; jo dsíi` lajob catíing` bí` tih`~ i dsea` jlúung`~ do cóo`~gui lutíir`~. **8** Jo lico` calíim`~ i dsea` jlúung`~ do, jo dsíi` lajob casíñ`~, jo canaaiñ` ngí`bre jóng. Jo mi~ cangí`

jo, ca'í~bre cóo'~ i dsea` gáng~ do fí' dsíi' sínáu~
guá'~ e ningir', jo cangáiñ~ iiñ~ fí' dsíi' jo e jmiféiñ~
Fidiée~.

⁹ Jo mi~ cangá~ jaléng~ i dsea` do e cangiñ~ i dsea`
jlúung~ do jogui e jmiféiñ~ Fidiée~, ¹⁰ joba' eáam'
cango'gó~ dsíi' i dsea` do, jogui cafóm~bir cajo mi~
cangár~ e ca'láam~ i dsea` jlúung~ do, co' niñib~ i
dsea` do e i dsea` jlúung~ dob i lamí~ gua` e fí' o'ná~
guá'~ li~ sii` Li~ Niguo~ do e mir' jalé~ e 'nér~.

Mi~ café~ Tú~ Simón júu~ güi~ quiá'r~

¹¹ Jo mi~ cangí~ jo, i dsea` jlúung~ i ca'láang~ do
dseáng~ jo` tiúum~bre Tú~ Simón cóo'~gui Juan.
Jogui lajiim~ i dsea` teáang~ fí' do ie~ jo eáam'
cango'gó~ dsíi', jogui canaaín~ e dsilíiñ~ e fí' sigui'
quiá'~ guá'~ fé~ do fí' li~ sii` Ni'náu~ quiá'~ dseata~
Salomón, co' fí' job taang~ i dsea` gaang~ do. ¹² Jo
mi~ cangá~ Tú~ Simón e guilíing~ jaléng~ i dsea` do
fí' do, joba' casí~reíñ~ jo cajíñ~:

—¿Jiali' dsi'gó~ óo' 'ná~, dsea` rú~naa' dsea` Israel,
uíl~ e ca'láang~ i dseañu~la? ¿Jiali' jøøng~na' jnea~
gó~naa'? Co' o' jnea~ dsea` cajmi'leáang~naa' i
dseañu~ la fa' cóo'~ la'eáang~ e 'gøng~naa' o'gui
la'eáang~ e dsíng~ jmiféng~naa' Fidiée~. ¹³ Dsu'
Fidiée~ i cajmiféng~ 'lii~ yéu~ quí~ii' i sii` Abraham
jogui Isáá~ jogui Jacóó~ cóo'~ jaléng~gui dsea` áang~
quí~naa', íb` Fidiée~ i caguiéng~ yá~gui i Fíi~naa'
Jesús i jmoo` lajíi~ e iing~ dsea` do. Dsu' 'ná~
cajáang~na'r fí' quini~ jaléng~ dseata~, jogui cagui-
jeaang~na'r fí' quini~ dseata~ dsea` féng~ i sii` Pilato.
Jo i dseata~ fí' lamí~ iiñ~ e nileám~bre Jesús, dsu'
'ná~ ja` cacuó~na' fí' lajo fa' e caleáaiñ~ dsea` do.
¹⁴ Jogui lafa' e nilaang~na're dsea` líiñ~ jaang~ dsea`

güeang^{1^} jogui éer` røø`, dsu^l' lⁱ¹- riquib^r cajmee^{-na}!
 Co^l 'ná^l camí^{na}! e caláang⁻ jaang^l dsea^l i^llée^l
 i^l nicajngang^r dsea^l rúng^l lafa^l e nilaang^{-na}! ír,
 15 jogui lajobi camí^l 'ná^l e cajnga^r dsea^l quiá^l
 i^l dsea^l i^l cuø^r jneaa^{~aa}! e see^l-naa^l cøøng^l cóo^l
 Fidiée^l lata^l. Dsu^l Fidiée^l cajmér^l e cají^lt^u dsea^l
 do calé^l catú^l jee^l jaléng^l lⁱ¹, jo ne^lbaa^l guíu^l
 laji^l¹naa^l, dsea^l lⁱ¹d^u dsea^l apóo^l, jalé^l e jo. 16 Dsu^l
 e la'eáang^l e jáb^l¹ calíng^l i^l dsea^l jlúung^l i^l jøøng^l
 máang^lna^l la e quíib^l Jesú^s jmi^l¹ e cajmi^lleáaiñ^l
 dsea^l do, joba^l nicalibíim^l tur jogui nica'láam^lbre
 lana lⁱ¹ laco^lgui nicañí^lna^lna.

17 Jo niñi^lbaa guíu^l, dsea^l rú^lnaa^l dsea^l Israel,
 e ja^l ñíb^l 'ná^l o^lgui dsea^l i^l quié^l nifi^l quí^lii^l ñir^l
 jalé^l e cajmee^{-na}! mi^l cajngang^lna^l Jesú^s. 18 Dsu^l
 mi^l cajngang^lna^lre, job dseáng^l cajmiti^l Fidiée^l
 laji^l¹júu^l e cacuør^llamí^l jéeng^lgui e caguiá^ljaléng^l
 dsea^l i^l café^l cuaiñ^l quiá^lr^l mi^l cajíñ^l lala, e
 dseáng^l nisi^lí^lba^l e nijnga^l dsea^l quiá^l i^l dsea^l i^l
 sijeeng^lnaa^l fí^l jmi^lgüí^l la i^l nisíng^l Fidiée^l i^l nileáng^l
 jneaa^{~aa}! jee^l dsee^l quí^lii^l.

19 Joba^l fí^l¹ 'ná^l e quí^l¹ jíing^l yaang^lna^l fí^l
 quini^l Fidiée^l jogui jáang^l yaang^lna^l fí^l jaguór^l, jo^l
 lajoba^l ni^líiñ^l dsee^l quí^lna^l!. Jo jangám^l Fí^lnaa^l
 Dsea^l Jmáang^l nijmér^l e nili^liaang^l oo^lna^l jogui e
 niliseeng^lna^l juguiá^l júu^l røø^l cøø'r^l. 20 Jo Fidiée^l
 nisíng^l tur Jesú^s fí^l jmi^lgüí^l la, jo dsea^l íb^l cajo i^l
 caguíng^l dsea^l do latí^l mi^l uiing^l e laco^l nillíñ^l
 dsea^l quié^l nifi^l quí^lii^l, dsea^l lⁱ¹d^u dsea^l Israel, lⁱ¹
 laco^lgui nicajíñ^l lamí^l jéeng^lgui. 21 Dsu^llajee^l lana,
 fí^l ñifí^lbi 'né^l seeiñ^l cartí^l mi^l niguiá^ltu^l Fidiée^l
 guíu^l lajalé^l e sea^l fí^l jmi^lgüí^l laco^lgui toq^l fí^l ni^l ji^l

quiá'r- jogui laco'gui casí'r- dsea` quiá'r- i café" cuaiñ~ quiá'r- malii"gui eáang', ²² lí" laco' cajíng"- Moi~ ie~ jo ie~ mi~ casí'r- jaléng" lí" dsea` cóøng" quí~naa' lala: "Fí`naa' Fidiéeb` niguíng" jaang` dsea` lajee` dsea` góo'naa' i nifé" cuaiñ~ quiá'r- lí" laco'gui caguíñ" jnea~ e fá" a cuaiñ~ quiá'r-. Jogui 'né" jmee"na' náu"ba' jalé" júu" quiá'r-. ²³ Dsucó' jaléng" dsea` i ja` nilijíi" jalé" júu" quiá" dsea` do, ni'lím"bre jo ni'nám"bre conguia' jee~ jneaa~aa', dsea` lí" ii' dsea` quiá" Fidiée".

Jo lanab cajíng"- Moi~ ie~ jo.

²⁴ 'Jo lajiim` dsea` i café" cuaiñ~ quiá" Fidiée` malii"gui eáang', canaang` latí' cóo" Samuel cartí` lana, røøb' júu" caguiar' quiá" jalé" e dsijéé` lajee` lana. ²⁵ Jogui 'ná"bi cajo catíng"na' lajíi" júu" e cacuø' Fidiée` lami" jéeng'gui la'eáang` cóo" dsea` i caguiá' júu" quiá'r-. Jogui nicatíim"bi 'ná" cajo júu" e nisilí" quiá" Fidiée` cóo" jaléng" lí" dsea` cóøng" quí"ii'. Dsucó' Fidiée` casí'r- Abraham ie~ malii" do mi~ cajíñ" lala: "Ni'ee"e guiá" cóo" lajiing` dsea` seeng` fí` la'úng" fí` jmigüí` la'eáang` cóo" jaang` dsea` sijú" i nijáá' mi~ nití" í` lajo." Jo lajøb cajíng"- Fidiée` casí'r- Abraham ie~ jo. ²⁶ Jo mi~ cangí` e cajmijí"tu Fidiée` i jóor' Dsea` Jmáang` do, la'uui" casíñ` dsea` do jee~ jneaa~aa', dsea` lí" ii' dsea` Israel, e laco' niñíng'naa' e ni'náng'naa' jee~ jalé" e lí" e jmoo"naa' lajaang` lajaang`naa'.

Jo lanab lí" jalé" júu" e caguiá' Tá` Simón ie~ jo.

4

Mi~ caguiéng" Tá` Simón cóo"gui Juan fí` quini` dseata~

1 Jo lagui'ná'bi fé' Tú^ Simón cójó'gui Juan júu^ quiá'r^- fí' quini^ jaléng^ dsea` e fí' guá'^ fé' quiá'^ dsea` góor` dsea` Israel do, mí^ caguilíng^- jmid-sea` cójó'gui i^ fii^ quiá'^ dsea` jmoo` í^ guá'^ do jogui cójó'bir dsea` Israel i^ líng^ dsea` saduceo cajo. **2** Jo jaléng^ i^ dsea` í^ eáam` liguíñ^- dsu^ e Tú^ Simón cójó'gui Juan ngir^ ta^ e^ dsea` e quiá'^ jí'tu^ jaléng^ dsea` mí^ ning^ e júuiñ^ lí^ lacó'gui calí^ cójó' Jesús. **3** Jo casam^-bre i^ dsea` gáng^- do dsifí^ lado uíl^ e jo, jo catáng^neiñ^ 'náñí^ e laco^ niquidsir^ í^ quiáiñ^ do mí^ nijneá^, co^ nica'lóob^ mí^ casang^-neiñ^ do. **4** Dsu^ fíñm^ jaléng^ dsea` i^ nicanúu^ e júu^ e guia^ dsea` do nicajám^ yaaiñ^ fí^ jaguo^ Jesús, jo lajíi^ dseañ^bi cadsíñ^ jiú^ ja^ 'níá^ mil la'ó^ ca'uíiñ^ dsea` quiá'^ Dsea` Jmáang^ ie^ jo.

5 Jo mí^ cajneá^ e jmíi^ jo, caseáng^ jaléng^ dsea` quié^ nífi^ quiá'^ dsea` Israel fí^ do fí^ Jerusalén cójó'gui jaléng^ dsea` cóøng^ quiá'r^ jogui jaléng^ tifa^ quiá'^ júu^ quiá^ ta^ quiá'^ dsea` Israel. **6** Jo jee^ job quiéeng^ Anás i^ líng^ dsea` mogui^ quiá'^ jaléng^ fí^ jmidsea` quiá'^ dsea` Israel, jogui jmid-sea` Caifás, jogui Juan, jogui Jaang^, lí^ lajaléng^ dsea` sináu^ cagviaang^gui quiá'^ i^ dsea` mogui^ quiá'^ jaléng^ fí^ jmidsea` do. **7** Jo jaléng^ i^ dsea` í^ caqui^r^ ta^ e nitóør^ Tú^ Simón cójó'gui Juan fí^ jee^ lí^ teáaiñ^, jo fí^ jee^ job casíñ^ dsea` do, jo lalab cajming^r^ dsea` do ie^ jo, jo cajíñ^:

—¿í^ nicacuø^ 'ná^ fí^ e cajmi'leáang^na^ i^ dsea` na?, qsi ¿í^ júu^ quiá'^ é?

8 Jo co^ Tú^ Simón eáang^ jmícójó^ Jmiguí^ quiá'^ Fidiée^ quiá'r^, joba^ cañíir^ quiá'^ i^ dsea` góor` do jo cajíñ^ casí^reiñ^:

—E laba' fíi^-i 'ná', jaléng' dsea` teáang^-na'
 nifí' qui^-ii', cój'gui jaléng' 'ná', dsea` cóøng'^
 qui^-ii', ⁹ co' 'ná' jmingii^ na' quiá^- jalé^ e guiá^ e
 nicajmó^naa' cój' i dsea` lami^ jlúung'^ na e laco'
 niliñí^na' jial calí^ e ca'láaiñ^. ¹⁰ Joba' njmób^
 jnea'^ júu^ fí quini^ 'ná' e laco' niline^naa' cój'gui
 dsea` Israel cagviaang^gui e i dseañu^ i sing'
 quini^naa' lajii^naa' la'ó' téé^naa' la ca'láaiñ^
 la'eáang' cój' Dsea` Jmáang^ i seeng^ fí Nazaret,
 i dsea` i cateáang' 'ná' fí dse^ crúu^ do, jogui i
 cajmijí^tu Fidiée^ calé^ catú^. ¹¹ Jo 'ná' i ó'na' e
 i Jesús do líhiñ^ lafa' cój' cuu^ e ja` ta^ íing^ quiá^-
 tii^ fíi^, dsu^ o^ já^ e lajo, dsu^co' dsea` do lanogui
 niliñí^ lafa' e cuu^ e niing^gui lajee^ lajalé^. ¹² Jo
 jíi^ i Jesús dob dsea`cuóøng^ nileáiñ^ jneaa~aa' jee^
 jalé^ dsee^ qui^naa', co' jo` i seeng^ i jiéng^gui fí
 la'úng^ fí jmigüi^ fa' e nicacuóøng^ Fidiée^ i nileáng^
 jneaa~aa' jee^ dsee^ qui^-ii'.

¹³ Dsu^ mi^ cangá^ jaléng' dsea` i teáang^ nifí'
 quiá^- dsea` Israel do e eáang^ ja` 'gó' Tú^ Simón
 cój'gui Juan e fér^ jalé^ júu^ quiá^- Dsea` Jmáang^,
 joba' eáam^ cangogá^ dsíi^ i dsea` do mi^ canúur^ jial
 tiing^ Tú^ Simón fér^, co' niñi^bre e ja` 'ga' li^ mi^
 jmitiing^ dsea` do, joba' calilí^r^ e dsea` cangi^ cój'
 Jesús liiñ^ do laji^ huáaiñ^. ¹⁴ Jo jíi^ ja` e bí^ sea^
 quiá^- i dsea` do fa' e njmér^ dsee^ quiáiñ^- do,
 co' jee^ dob sing^ i dsea` i nica'láang^ do. ¹⁵ Joba'
 caquiá^ i dsea` quié^ nifí' do ta^ e ca'uøøm^ Tú^
 Simón cój'gui Juan fí caluu^ lajee^ cateá^ fí quini^
 i dsea` fíing^ i siseáng^ do. Jo mi^ cangi^ jo, jo
 canaang^ i dsea` i siseáng^ do siiñ^ lajee^ yaaiñ^ jo
 sí^ rúiñ^:

16 —¿E~ nijmó^oo' cóo'~ i dseañu` gáng~ na? Co^l lajíim` dsea` seeng` fi` Jerusalén ñir` e nícajméeñ` li` lajíi`~ e cangíiñ` e tñiñ`, jo ja` cuóøng` fé`^naa' e o` já`~ e jo. **17** Jo e laco^l jo` nini`~gui lajíi`~ júu` e guiar` do jee` jaléng` dsea`, joba` nité`^baa` fó` quiá'r` e laco^l jo` ningf`~guir guiar` júu` cuaiñ` quiá`~ i Jesús do.

18 Jo lajob cajmér`; catób`~tureiñ` do e fi` li` siseáng` i dsea` fñing` do, jo caquiñ`r` ta~ quiáñ`~ do e jo` ee` nifé`~guiñ` o`gui ni`é`~guiñ` do jíi`~ coó` júu` cuaiñ` quiá`~ Jesús. **19** Dsa` i Tú` Simón do cóo`~gui Juan cañíir` quiá`~ i dseata~ quiá'r` do jo casí`~reiñ`:

—Íi` óo` 'ná` yaang`na` jial e guia`~gui, ¿su guia`~gui e nijmití`naa` lajíi`~ta~ quiá`~ná` laco^lgui e nijmití`naa` lauui`~ta~ quiá`~ Fidiée`? **20** Co^l ja` cuóøng` e nitá`~ jnea`~ e nifé`~naa` lajíi`~ e nícaná`~naa` jogui lajíi`~ e nícaná`~naa` quiá`~ Jesús.

21 Jo mi` canúu` jaléng` i dsea` i quie` nifí` do jalé`~ e júu` jo, caleáb`tu casí`~reiñ` do e liing` ee` nijmeáng`neiñ`; dsu` ja` cateá`~ dsíir` fa` cajmér` lajo, jo catiúum`breiñ` do, co^l ja` cadsé`r` jial uiing` e nijmér` lajo, co^l lajíim` dsea` i teáang` do ie` jo jmiféiñ` Fidiée` quiá`~ lajíi`~ e calí`~ do ie` jmíi`~ jo. **22** Jo i dseañu` i ca'láang` la'eáang` cóo`~ güea`~ quiá`~ Fidiée` do ningóor` líi`gui tuló` jíi`.

Mi` camí` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` Fidiée` e nijmicóo`~ i quiá'r`

23 Jo mi` ca'uøøng` Tú` Simón cóo`~gui Juan e fi` li` siseáng` dsea` do co^l nisilaam`bre, joba` caseáng`tu rúiñ` cóo`~ jaléng` i apóo` rúiñ` caguisaang`gui do, jo cajmea'reiñ` júu` jalé`~ e

cajíng'~ jaléng' fui~ jmidsea` quiá'~ dsea` góor` dsea` Israel cóo'~gui jaléng' dsea` cóøng'~ quiá'r~. ²⁴ Jo mi~ cató' jma" rúiñ" e júu^ do, jo caféiñ" Fidiée~ conguia` lajiiñ" do jo cajíñ":

—Fíi'ii', 'nab` dsea` cajmee'~ yú'~ jmigüí cóo'~gui guóo'~ uó^ jogui jalé" jmií` lí^ lajalé" e sea` quiá'~ laca'íng'~ laca'íng'. ²⁵ Jo lalab casíi'~ 'ná` i dseata~ Daví'~ i cajmée` lajii'~ e iing~ 'ná` do, jo la'eáang' cóo'~ Jmigui` quií'~ cajme'r` lala:

Ja` dseeng` e niliguíng` jaléng' dsea` jmigüí quiá'~ Fidiée`.

Ja` e ta~ íng` e nijmé~ dsea` Israel e ni'f~ dsíir` jalé` e ja` ta~ íng`.

²⁶ Co` lajaléng' dseata~ dsea` féng' i quié` ta~ fí` jmigüí la jmicóøng'~ yaaiñ~ fí` quini` Fidiée~, jo coliim` cóo'~ i dsea` quié` nifí` quií` ii' 'ní` níñ` 'ná`, Fíi`naa', coliing`gui cóo'~ Dsea` Jmáang` i nicaguíin` 'ná` do.

Jo lanab cajme` i dseata~ Daví'~ do.

²⁷ 'Jo síi`naa' 'ná`, Fíi`naa', e lajob calí` mi~ dseata~ Herodes cóo'~gui dseata~ Poncio Pilato caseáng` rúiñ` fí` la fí` Jerusalén cóo'~ jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Israel cóo'~gui jaléng` dsea` góo`naa` dsea` Israel, e cajmér` 'ní` níñ` Jóo`~ Jesús i güeang` i jmoo` lajii'~ e iing~ 'ná` do i caguiin`~ do.

²⁸ Jo jaléng` i dsea` do nicajmér` jalé` e na, co` lajob si'í` quií` 'ná` e nidsijée` jalé` e na, jo nicalitib` lana.

²⁹ Jogui lana, Fíi`ii', 'ná`bi dsea` ninuu` jalé` e ga` e fé` i dsea` do uií` quií` ii', joba` míi`naa` 'ná` e nicuó`ba`bí jaléng` jnea`~, dsea`jmoo`naa`lajii`~ e iin`~, e niguiá`guí`júu` quií`~ e ja`'gó`naa`. ³⁰ Jogui jmicóo`~ jnea`~ cóo'~ güea`~ quií`~ cajo e quií`~naa`

jmíi~ nijmi'leáang^naa' jaléng^ dsea` dsée^ jogui e
nijmó^naa' jalé^ e li^ jogui jalé^ e quíi^naa' jmiíi^
la'eáang' cōo^ Joo^ Jesús i güeang^ do.

Jo jíi^ lanab líi^ júu^ quiá^ i dsea` apóo^ do e
caféiñ^ Fidiée^ ie^ jo.

³¹ Jo mi^ cató^ féng^ i dsea` apóo^ do Fidiée^, dsifí^
ladob cajlé^ fí^ li^ siseáng^ lajíiñ^ do. Jo Jmiguí^
quiá^ Fidiée^ eáam^ jmícōo^ quiá'r^ lajíiñ^ e laco^
guiar^ júu^ quiá^ Fidiée^ fí^ ni^ fíi^ e ja` 'gó'r^ jíi^
capí^.

*Jalé^ e sea` quiá^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ líi^ e
røøb` quiá'r^ lajíiñ^*

³² Jo eáam^ fíing^ jaléng^ dsea` quiá^ Dsea`
Jmáang^, jogui røøb` dseáng^ siiñ^ jogui røøb`
éer lajaléiñ^ do. Jo jíi^ jaaiñ^ do ja` jmóor^ e lajíi^
e sea` quiá'r^ líi^ quiá'r^ yaaiñ^, co^ jalé^ e jo røøb`
quiá'r^ lajíiñ^.³³ Jogui i dsea` apóo^ do eáang^gui
nisea` bí^ quiá'r^ e Guiar^ júu^ quiá^ jial mi^ cají^tu
Fí^naa' Dsea` Jmáang^ mi^ cang^ e cajúiñ^; jogui
Fidiée^ eáam^ jmícōo'r^ lajíing^ i dsea` do cōo^
güeal^ quiá'r^.³⁴ Jo lajíim^ i dsea` do sea'ba' e 'nér^,
co^ jaléng^ i óo^ uó^ osi 'nár^ é, joba' 'níf^bre e jo, jo
e cuu^ e li'r^ do fí^ jaguo^ i dsea` apóo^ dob ngíiñ^.

³⁵ Jo íguib nijmé^ jmá^ jíu^ lajee^ lajíiñ^ do lí^
jialco^ li^ líi^ quiá'r^ lajaang^ lajaam^bre.³⁶ Jo lajöb
cajo^ cajmée^ jaang^ dsea` Israel i líing^ dsea` levita
i sii^ Sé^ i niseeng^ fí^ coo^ li^ sii^ Chipre. Jo i dsea` í^
calisí^ quiá^ i dsea` apóo^ do Bernabé, e guóng^
dsea` i jmícōo^ jaléng^ dsea` rúng^; ³⁷ jo i dseañu^
la ni'óo^bre coo^ uó^, jo ca'níf^bre' do, jo e cuu^ e
calí^r^ quiá^ e uó^ e ca'níf^r^ do, fí^ jaguo^ i dsea`
apóo^ dob caguiar^ laji^.

5

Dsee⁻ e ca'ée` Ananías cóo^{l~} Safira

¹ Jo mi[~] cang^fgui lajo[~], ca'nii^b jaang[~] dseañu[~] i sii[~] Ananías coliing[~] cóo^{l~} dseam^f quiá'r⁻ i sii[~] Safira coo[~] uó⁻. ² Jo røøb[~] casíing[~] i dseañu[~] do cóo^{l~} dseam^f quiá'r⁻ e caje^bbre cóo^{l~} condseá⁻ e cuu⁻ e calf'r⁻ do, jo dsu[~] jíi^{l~} condseá⁻ba' cacuø'r⁻ i dsea[~] apóo[~] do. ³ Joba[~] lalab casí⁻ Tá[~] Simón i Ananías do jo cajíñ⁻:

—Ananías, ¿jiali^{l~} cacuøø[~] fi[~] uø^{l~} e ca'lí⁻ fii[~] i lling^{l~} i sii[~] Satanás fi[~] o[~] e cajmee⁻ adseaan[~] quiá⁻ Jmigui[~] quiá⁻ Fidiée[~], jogui cajé^{l~} cóo^{l~} condseá⁻ e cuu⁻ e calf⁻ quiá⁻ uó⁻ e ca'nii^{l~} do? ⁴ ¿Su o[~] quií⁻ e uó⁻ do? Jogui mi[~] cang^f e ca'nii^{l~}, ¿su o[~] quií⁻ e cuu⁻ e calf⁻ do? ¿Jiali^{l~} ca'lí^{l~} o[~] e cajmee⁻ lajo[~]? Jo o[~] jíi^{l~} cóo^{l~} jnea^{l~}, dsea[~] apóo[~], nícajmee⁻ adseaan[~], co[~] cóo^{l~} Fidiéeb[~] dsea[~] nícajmee⁻ lajo[~].

⁵⁻⁶ Jo mi[~] calí⁻ núu⁻ Ananías e júu[~] jo, dsif^f lajob caquíñ⁻ jo cajúm⁻bre. Jo mi[~] cang^f jo[~], caguiliing⁻ tú⁻ 'ní[~] mífing[~] siming[~], jo caquíñ⁻ 'mi[~] i 'lii[~] Ananías do jo cangojéeng⁻neiñ[~] fi[~] li[~] ca'áam⁻breiñ[~] do. Jo jaléng[~] dsea[~] i caliñí[~] lajíi^{l~} e calí⁻ do ie[~] jo dsíng⁻ cafóiñ[~].

⁷ Jo mi[~] cang^f 'ní[~] oor[~] lajo[~], caguiéng⁻ dseam^f quiá⁻ Ananías fi[~] jo[~], jo jíi^{l~} ja[~] ñir[~] jalé[~] e nicalí⁻ do. ⁸ Jo cajming⁻ Tá[~] Simón i dseam^f quiá⁻ 'lii[~] Ananías do jo cajíñ⁻:

—Jmée[~] jnea[~] júu[~], ¿su ca'nii^{l~}ba' e uó⁻ do cóo^{l~} jíi^{l~} 'móo^{l~} e nicafee^{l~}na' do?

Jo cañíí[~] i dseam^f do:

—E já⁻, lajob calí⁻, co[~] ca'nii^{l~}baa' cóo^{l~} jíi^{l~} e 'móo^{l~} jo.

9 Joba' casí^l Tú[^] Simónⁱ dseam^f do:
—¿Jiali^r casiing[~]na' røø^r cój^l dseañ^u quií^l
e cajmee[~]na' adseaang[~]na' quiá^l Jmigui^r quiá^l
Fidiée[~]? Lana dob nijalíng[~] i siming^l i cango'áang[~]
dseañ^u quií^l do, jogui^r 'n^ugui nijéiñ[~] e nidsi'áaiñ[~]
lana.

10 Jo^r dsif^r laj^ob caquíng[~] i Safira do uii[~] tii[~] Tú[^]
Simón e ni'líim[~]bre. Jo^r mi^r caguilíng[~] i siming^l do,
ni'líim[~] i dseam^f do. Jo^r cangojéem^rbreiñ[~] do fí^r li[~]
ca'áaiñ[~] jo cataiñ[~] cáang[~] e li[~] ca'áng[~] i lii[~] dseañ^u
quiá'r[~] do. **11** Jo^r lajiing[~] dsea^r quiá^l Dsea^r Jmáang[~] i
teáang[~] do ie[~] jo cój^lgui jaléng[~] dsea^r i caliñ^r jalé^r
e calí[~] do, eáam^r cafðiñ[~].

Jalé^r e li[~] e quií^l dsea^r apóo^r jmíi[~] e cajmér

12 Jo^r mi^r cang^r jo, jmiguiab^r jalé^r li[~] e quií^l jmíi[~]
cajmée^r i dsea^r apóo^r do jee[~] jaléng[~] dsea^r. Jo^r lajíim[~]
i dsea^r quiá^l Dsea^r Jmáang[~] do seáiñ[~] fí^r guá^r
fé^r quiá^l dsea^r Israel li[~] sii[~] Ni'náu^r quiá^l dseata^r
Salomón. **13** Dsu^r jíi[~] jaang[~] dsea^r jiéng[~] ja^r teá^r
dsíir^r e nidsítáaiñ[~] cój^l i dsea^r do doñí^r fa^r eáam^r
jmi^rgó'reiñ[~] do. **14** Jo^r lajee^r jo ngóo^r lifíim^r jaléng[~]
dsea^r i jáng[~] yaang[~] fí^r jaguo^r Dsea^r Jmáang[~], do
dseañ^u jogui^r dseam^f. **15** Jo^r jaléng[~] dsea^r uðøiñ[~]
jaléng[~] dsea^r dsée[~] quiá'r[~] e dsíiñ[~] ni[~] 'ma^r, jo^r
dsijéeiñ[~] fí^r jee[~] 'náu^r e laco^r mi^r ningíng[~] Tú[^] Simón
fí^r jo^r, fa^r jíi[~] capí^r i[~] quiá^lbre nití[~] li[~] teng[~] jaang[~]
gáang[~] i dsea^r dsée[~] do, jo^r lajob ni'leáaiñ[~] do.
16 Jogui^r fíim^r dsea^r i seeng[~] fí^r jalé^r fíi[~] e téé[~] quiá^l
Jerusalén dsilíiñ[~] fí^r jo^r e jéeiñ[~] jaléng[~] dsea^r dsée[~]
quiá'r[~] cój^lgui jaléng[~] dsea^r i jée[~] i lling[~] quiá^l. Jo^r
lajaléng[~] i dsea^r do lám[~]bre.

Mi[~] cangotáang[~]tu i dsea^r apóo^r do fí^r dsíi[~] 'náu[~]

¹⁷ Jo i dsea` mogui~ quiá'~ jaléng` fii~ jmid-sea` quiá'~ dsea` Israel cój~gui jaléng` dsea` Israel i líng` saduceo eáang` calí~ dsihuññ~ quiá'~ i dsea` apoo^ do cój~ jalé` e jmóoiñ` do. ¹⁸ Joba' casam'~bre i dsea` apoo^ do, jo catáng`neiñ` fí dsíi' 'nññí~ quiá'~ ff. ¹⁹ Dsú` lajee` teáaiñ`~ e dsíi' 'nññí~ dob, casíng` Fidiée` jaang` ángel quiá'r~, jo íb` i caneáá` jññ~ quiá'~ e 'nññí~ do lajee` uøø`, jo ca'uøøm`bre i dsea` apoo^ do, jo mifíng` casí`reiñ` do lala:

²⁰ —Güilíng`tu' fí dsíi' guá'~ fé` do quíi`na', jo güisíi`tu' jaléng` dsea` fí jo jial laco' niliseeiñ` cøøng` cój~ Fidiée` lata~.

²¹ Joba' mi~ cajneá~ e jmíi~ coj~gui do, ee`gui cangolíng` i dsea` apoo^ do fí li~ si~ e guá'~ fé` do quiá'r~, jo cangotáaiñ`~ dsíi', jo canaaiñ`e'r` jaléng` i dsea` i caseáng` fí jo li~ laco`gui ta~ caquiñ` i ángel do.

Jo lajee` jo, i dsea` mogui~ quiá'~ jaléng` fii~ jmid-sea` do cój~gui jaléng` dsea` quiá'r~ i teáang`gui do, cató'r` jaléng` dseata~ i quié` nifi` quiá'~ dsea` Israel. Jo mi~ nisiseáiñ` lajaléiñ` do, cahuí` ta~ e nidsitée` i née` ni~ guá'~ do i apoo^ i teáang`~ dsíi' 'nññí~ do, jo nidsijgeáang`neiñ` e fí li~ siseáng`~ dsea` do. ²² Dsú` mi~ caguilíng` i dsea`née` ni~ guá'~ i si~ ngotée` i dsea` apoo^ i teáang`~ fí dsíi' 'nññí~ do, jo mi~ caguilíñ` fí jo, jo ii` cadséiñ` jjíl` jaang`. Jo caquim'~bre e quiéer` e júu` do fí quini` i dsea` siseáng` do jo lalab casí`reiñ`:

²³ —Mi~ caguié`naa', dseáng`~ jññ` guiáb` jññ` quiá'~ e 'nññí~ do, jogui i 'léé` i jmóo` í` do, dob teáaiñ` fí quini` jññ`; dsú` mi~ caneá`naa', jjíl` jaang` jo` ii` seeng` fí dsíi` jo.

24 Jo mi~ canúu~ i fui~ jmidsea` do cóo'~gui dsea` mogui~ i fui~ i née' ni~ guá'~ fé~ do e júu^ jo, joba' canaaiñ` sáiiñ` e~ nidsijéé' quiá'r~ cóo'~ i dsea` góor` do. **25** Jo lajee` jo, coo` caguiéb~ jaang` dsea` i quié' júu^ e fí~ lí~ siseáng` dsea` do, jo lalab casí'r~ dsea` í:

—I dsea` i cateáng` 'ná' 'náñí~ do, dob niteáaiñ`~ fí~ dsíi~ sináu~ guá'~ fé~ quií~na' lana e e'tur.

26 Joba' cangolíng~ i fui~ née' ni~ guá'~ do cóo'~gui jaléng` dsea` quiá'r~ e cango'néem` breiñ` do. Jo mi~ cadséng` neiñ` do, ja` ee` cajmeáiñ` jíi~ coo~, co~ 'gó`bre fing casí'ló~ i dsea` i teáang`~ do cuu~ ír. **27** Jo cató`breiñ` do ffí~ lí~ siseáng` i dseata~ i quié' nifí~ quiá'~ dsea` Israel. Jo mi~ caguilíiñ` fí~ jo, lalab casí` jaléng` i dsea` mogui~ quiá'~ jaléng` fui~ jmidsea` do ír:

28 —Jnea'^ nicaté'^baa' fó~ quií~na' jéeng`gui e jo` ni'é~na' jaléng` dsea` cuaiñ~ quiá'~ i dsea` góo`naa' i sii` Jesúz do, jo jóø~na' lana e fí~ latøøm~ fii` Jerusalén nicaguiá~na' e júu^ jo, jogui la quié`gui jnea'^ iing~na' cuó~na' dsee~ cuaiñ~ quiá'~ e ca-jnga` dsea` quiá'~ i Jesúz do.

29 Joba' cañíi` Tá^ Simón cóo'~ i apóo` caguiang`gui do, jo cajíñ`~ casí'r~ i dsea` góor` i siseáng` do:

—Laniing`gui eáang` 'né~ e jmití~naa' jalé~ ta~ quiú~ Fidiée` laco`gui e njmití~naa' ta~ quiú~ jaléng` dsea` jmigüí. **30** Co` i Fidiée` i jmiféng` 'líi~ dsea` cóøng`~ quiú~naa' do, dsea` íbing` cajmée` e cají`tu Jesúz, i dsea` góo`naa' i cajngang`na' fí~ dse~ crúu~ do. **31** Jogui Fidiée` nicaseáng`neiñ` do, jogui nicaguiéeiñ` lí~ lí~ dsée` laco` guiñ~ 'ñia'r~, jogui nicacuø`reiñ` do ta~ e nicár` nifí~ quiá'~

dsea` j̄migüí, jogui e leáiñ` dsea` jee~ jalé` dsee` quiáiñ`-. Jogui cajmée` Fidiée` lajo e laco' niquí`- jíing` yee`naa' fí` quinir`, jneaa`aa` dsea` líi`ii` dsea` Israel, jo lajoba` ni`íiñ` dsee` qui`ii`. ³² Jo neb` jnea`^ guíú` la'uiing` e júu` jo lí`^ laco`gui la ñí` Jmiguí` quiá`- Fidiée` cajo, jo e Jmiguí` jo e nicacuó` Fidiée` jaléng` dsea` i náu`^ júu` quiá'r`.

³³ Jo mi` canúu` i dsea` Israel i siseáng` do lajíi`^ júu` quiá`- i dsea` góor` Tú` Simón do, dsifi` ladob caliguíñ` jo cartí` mi` iiñ` njngám`-breiñ` do. ³⁴ Dsú` jee` i dseata` i siseáng` do niquiéeng` jaang` dsea` Israel i líng` dsea` fariseo i sii` Gamaliel, jo líiñ` jaang` tifa` quiá`- júu` quiú` ta~ quiá`- dsea` góor`, jo eáam` jmi`gó` jaléng` dsea` i tifa` do. Jo i tifa` do caróor` lí` guíiñ` jo caquiúr` ta~ e ca`uøøng`tea i dsea` apóo` do e lí` siseáiñ` do. ³⁵ Jo mi` cangf` jo, i tifa` fariseo do casf`r` jaléng` i dsea` i siseáng` do ie~ jo, jo cajíñ`-:

—Dsea` góo`naa` dsea` Israel, ñiing` óo`na` cóo`- jalé` e i` óo`na` njmee`na` cóo`- i dsea` góo`naa`na. ³⁶ Téé` óo`na` ie~ ningóo`jiu do caseáang` i dseañu` i sii` Teudas do teá` 'ñia'r` e jíñ`- e líiñ` jaang` dsea` laniing`, jo fíim` dsea` caligóíñ` lí` quiú` ciento dsea`bing` cangotáang` cóo`r` ie~ jo. Dsú` cajngam` dsea` i Teudas do mi` cangf` jo, jogui jaléng` dsea` quiá'r` casojóm`bing` do, jo jíi`^ jo cadséng` quiá'r`-. ³⁷ Jo mi` cangf`gui lajo, coo` jmií` e calí`líng` dsea`, caróo` jaang` dseañu` i sii` Judas i seeng` fí` Galilea i cajíng`- e líiñ` jaang` dsea` laniing`; jo fíim` dsea` calí`r` i caligóng` ie~ jo. Dsú` mi` cangf`gui lajo, dseab` cajnga` quiá'r` cajo, jogui jaléng` i dsea` quiá'r` do casojóm`biñ`

do cajo. ³⁸ Joba' fíi- jnea~ 'ná' e tiúung'na' jaléng' i dsea` na, jo ja` quíng'na' jíi- coo` cóo'r~. Co' faco' e júu^ la quiá^- lajíi^- yaang~ dsea` jmígüi^, cuóom'bi ningíng^-.

³⁹ Dsa' song e júu^ la e quiá^- Fidiée^, joba' ja` qui^- jmíi^ nilí^ 'ná' e ni'íng~na'. Joba' fíi- i 'ná' e ñiim~ óo'na', jo jie' mi^ jmee^ na' e teáang^ na' ga` uii^ quiá^- Fidiée^.

Jo mi^ calí- e fé^ i tifa" Gamaliel do e júu^ jo, calím^- i dsea` do júu^. ⁴⁰ Jo catób^- tur i dsea` apoo^ do calé^ catú- fí^ lí^ siseáng' i dsea` fíing^ do; jo mi^ niteáaiñ^- do, jo cabóong^- neiñ^ jogui calí- tur 'goo' quiáíñ^- do e jo` niguiá^ guíiñ^ do júu^ quiá^- i Jesús do. Jo mi^ cang^ jo, joguiba' caleáang`neiñ^ do. ⁴¹ Jo ca'uóom` i dsea` apoo^ do e fí^ jo e iáang` dsíir^, co' Fidiée^bing^ i nicacuó^ ír^ e laco' nidsingíiñ^- iihuí^ uíi^- Jesús. ⁴² Jo canaang^tu i dsea` apoo^ do e e'r^ jaléng^ dsea` júu^ quiá^- Jesús lacoo` jmíi^, jogui guiar` jalé^ e júu^ do fí^ dsíir^ sináu^ guá^- fé^ quiá^- dsea` Israel e si^ fí^ Jerusalén jogui lajobi lacaang^ fí^ sináu^ quiá^- dsea` cajo.

6

Mi^ ca'náaiñ^- guiáng^ dsea` i njmicóo'^ quiá^- e nilí^guiée^jalé^e 'né'

¹ Jo ie^ jo, eáam^ ngofíing^ dsea` i jáng^ yaang^ fí^ jaguo` Dsea` Jmáang^-; joba' i dsea` i fé^ jmíi^ griego canaaíñ`jmiquím^- dsíir^ quiá^- i dsea` Israel i fé^ jmíi^ hebreo, jo fé'r^ e jaléng^ dseam^ griego i 'níi^- ja` ín^ røø^ lajíi^- e ngíiñ^ e 'nér^ lacoo` jmíi^.

² Joba' caseáng^ i dsea` guitúung^ do lajaléng^ dsea` i nilíng^ dsea` quiá^- Dsea` Jmáang^ jo casf^ reiñ^ do jo cajíñ^-:

—Ja` dseeng` e jnea'^ nitá^naa' e guia`naa' júu^ quiá' Fidiée` e lacó` njmó^naa' guiéé` lajíi^ e si'í^ niñíing`na!. ³ Joba' fíi^ i 'ná', dsea` rú^naa' dsea` quiá' Dsea` Jmáang^, 'néeng` rúng`na' lajee` la'ó` yaang`na' guiáng` dseañu` i la'ó` nicuíng` rúng`na' røø` cóo` jogui ningáng`na' quiá' rúng`na' jogui i la'ó` njmicóo` Jmiguí` quiá' Fidiée` quií`na!. Joba` dsea` íbing` niguiá`na' ni~ e ta~ jmóo` guiée` na. ⁴ Jo jnea'^ njmó^bíi` ta~ féng` Fidiée` jogui ta~ guia` júu^ quiá' Dsea` Jmáang` lajee` jo cajo.

⁵ Jo lajíim` i dsea` do casñiñ` røø` ie~ jo. Joba` ca'náaiñ` Tee~, jaang` dseañu` Israel i já` líng` júu^ quiá' Dsea` Jmáang` car` ngocáng` dsíir` jogui i jée` Jmiguí` quiá' Fidiée` quiá', cóo`gui Lii` cóo`gui Prócoro cóo`gui Nicanor cóo`gui Timón, jogui Pármenes jogui cóo` Nicolás, jaang` i niseeng` fí` Antioquia, jo i dsea` i nicaquí` jíng` 'ñia'r` e laco` nica'uíñ` dsea` Israel. ⁶ Jo mi~ cangf` jo, cangosíng` yaaiñ` fí` li~ teáang` dsea` apóo`, jo i guibing` camí` Fidiée` uii` quiáiñ` do, jogui mifíng` caquidsir` guóor` moguiñ` lajaang` lajaaiñ` e laco` cuó` li~ e ca'íñ` e ta~ do.

⁷ Jo lajob ngóo` ni` júu^ quiá' Fidiée`, jogui ngóo` dsifíim`bi i dsea` i jáng` yaang` fí` jaguo` dsea` do fí` Jerusalén. Jo jí`gui i fíim` jmidsea` Israel íñ` júu^ quiá' Dsea` Jmáang` ie~ jo.

Mi~ casaiñ`- Tee~

⁸ Jo co` eáam` 'gøng` i Tee~ do la'eáang` cóo` güea` 'gøng` quiá' Fidiée`, joba` jmóo`bre jalé` e quíi` jmií` jogui jalé` e li~ fí` jee` dsea` seeng` fí` jo. ⁹ Jo coo` jmií` fíim` dsea` Israel dsea` góo` i Tee~

do canaang` jmiquíng`- dsíir` cóqiñ`- do, jo i dsea` Israel i fíing` do quiéeng` i líng` dsea` i teáang` jee` 'lé` e sií` Liberto colíng` cóo`- dsea` i seeng` fí` Cirene cóo`-gui fí` Alejandría, jogui jaléng` dsea` seeng` li` se` Cilicia cóo`-gui li` se` Asia cajo. ¹⁰ Jo jaléng` dsea` fíbing` canaang` jmiquíng`- dsíir` cóo`- i Tée` do, dsu` ja` lí` guir fa` e røø` nicóng` júu` quiá`r` cóo`- i Tée` do, co` eáam` tñiñ` do la'eáang` cóo`- Jmiguí` quiá`- Fidiée`. ¹¹ Joba` i dsea` fí ca'náaiñ` dsea` 'léeng`- i nijmé` dsee` uii` quiáiñ`- do e laco` nicuó`r`- dsee` i Tée` do e féiñ` do jmang`- júu` ga` uii` quiá`- Moi` jogui uii` quiá`- Fidiée` cajo. ¹² Jo lajob calí`- júu` job teá` casá`- jaléng` dsea` Israel i seeng` fí` do colíng` cóo`- jaléng` dsea` cóøng`- quiá`r` cóo`-gui jaléng` tifa` quiá`- júu` quiá`- ta` quiá`r`-, jo jmang`- i calí`- 'ní` níim`- i Tée` do. Jogui jaléng` i dsea` Israel do casam`-bre Tée` jo caguijeáaiñ` fí` quini` jaléng` dseata` i quié` nifí` quiá`r`-. ¹³ Jo mi` caguiliñ` fí` jo, dob níteáang` dsea` i nísi`neaaa` i nifé` ga` uii` quiá`- Tée`, ¹⁴ jo lalab cajíng`- i dsea` do:

—Nicanú`naa` e fé` i Tée` do cuaiñ` quiá`- Jesús i seeng` fí` Nazaret e ni`íim`-bre guá`- fé` qui`-naa` e si`- fí` Jerusalén, jogui e nijmisiñ` jalé` e qui`-tñi`naa`jmoo`naa`e caséé` Moi` do e 'né` jimití`naa`.

¹⁵ Jo i dseata` Israel do cóo`-gui i dsea` i neáang` do ie` jo, mi` cajóøiñ` Tée`, jo cangáng`neiñ` do e lí`niñ`- laco` lí`ni` jaang` ángel i casíng` Fidiée`.

7

Mi` cajmi`óng`'ñia` Tée` cóo`- layaang` júu`

¹ Jo mi~ cangf̄ jo, i dsea` mogui~ quiá'~ jaléng" fii~ jmidsea` quiá'~ dsea` Israel do cajmíngf̄r~ i dsea` góor` Tée~ do song e jáb'~ lajíi~ júu~ e nicanúur~ fe" dsea` uii~ quiáiñ'~ do. ² Joba' cañíi` Tée~ quiá'~ i dsea` mogui~ fii~ jmidsea` do jo casf̄~reiñ' lala:

—Náu~na! júu~ quié~e, dsea` cóøng'~ qui~ii' jogui dsea` rú~naa' dsea` líi~iíi' dsea` Israel. Cajmijnéem` 'nia' Fidiée~ qui~ii' i laniing~ 'gøng' do fí' quini~ 'líf~ yáu~ qui~ii' Abraham malíi~gui eáang` lajee~ e cateáang` 'líf~ yáu~ do fí' Mesopotamia lajee~ e ná~gui nidsér~ e nidsigüeár` fí' Harán. ³ Jo lalab casf̄~ Fidiée~ dsea` í ie~ jo: "Táu~ góo" cōo~gui jaléng" dsea` sijú~, jo niguó~ fí' guóo~ uó~ lí~ ni'ée~e 'ná~."

⁴ 'Jo lajob cajmée` 'líf~ yáu~ qui~ii' Abraham, cagüi~íi~bre e fí' Caldea do jo fí' dob cangogüeár` fí' Harán. Jo mi~ cangf̄ jo, cajúm~ tiquiá'r~. Jo Fidiéeb` cató~ quiá'~ i Abraham do fí' Canaán fí' lí~ néé~ jneaa~aa' lana. ⁵ Dsu' ja` cacuø~ Fidiée~ dsea` í jíi~ coø~ uó~ ie~ jo. Jo Fidiée~ casf̄r~ 'líf~ yáu~ Abraham e nicuó~íi~bre dsea` sijú~ dsea` do e uó~ do, nañí~ fa' jíi~ jaang` jóo' 'líf~ yáu~ Abraham ja` mi~ seeng` ie~ jo. ⁶ Jogui casf̄~bi Fidiée~ i Abraham do e jaléng" dsea` Israel i líi~ng` dsea` áang` qui~naa' nidsilíiñ~ e nigüeár` e líiñ~ dsea` fii~ jié~ fí' coø~ ni~ guóo~ uó~ e néé~ huií~. Jo fí' job nijméiñ~ do ta~ laco' dsea` si'niing~ jogui gab` nidsingf̄iñ~ do lajee~ quiq~ ciento jíi~. ⁷ Jo casf̄~bigui Fidiée~ i Abraham do jo cajíñ~: "Jnea~ nicuóø~ø iihuí~ jaléng" dsea` i nijmeáng" ta~ jaléng" dsea` quié~e e líiñ~ do dsea` si'niing~. Jo mi~ ningf̄ jo, ni'uóm` jaléng" i dsea` quié~e do fí' jo, jo jaléng" í nijmér~

lajíi'~ e iim~baa e fí' guóo'~ uó~ na." Jo lanab casí~- Fidiée` i Abraham do ie~ jo.

8 'Jo Fidiée` cacuø'r' júu^ 'lìi~ yáa'~ Abraham, jo catigua` júu^ e tóo` li~ fí' ngúu' táang` lajíi'~ yáa'~ siñuu` e laco' cuø' li~ e Fidiéeb` líing` Diée` quiá'r~, jo lajob ta~ caquiá` Fidiée` quiá'~ 'lìi~ yáa'~ Abraham e nijmiti`bre e jo. Joba' mi~ ti` li~ caliséng` jaang` jiuung` siñuu` quiá'r~ i calisí` Isáá, jo catéé`bre li~ fí' ngúu' táaiñ` do mi~ cadsín` jniá` jmíi` lí` laco' ta~ cahuí` quiá'r~. Jogui lajob cajmée` i Isáá do mi~ caliséng` jaang` jóor` siñuu` i calisí` Jacoo^, jogui lajob cajmée` Jacoo^ cajo coo`~ laji` guitúung` jóor` siñuu` i caliséng` quiá'r~. Jo i guitúung` dseañu` íb` lí` tiquiá` laji` guitu`'lé` dsea` Israel i líing` dsea` áang` quí`ii` do.

9 'Jo co` jaléng` i jóo` Jacoo^ i líing` dsea` áang` quí`ii` do calí` dsihuí`m`bre quiá'~ i rúiñ` i sii` Sé` do, joba` ca'núm`breiñ` do cóo`~ dsea` i seeng` fí` Egípto, jo i dsea` í` fí` job cajéeng`neiñ`. Jo dsu` eáam` cajmicoo`~ Fidiée` quiá'~ i Sé` do, **10** jo caleáam`breiñ` do jee` jalé` iihuí` e si`í` e nids-ingúiñ`~ do, jogui cacuø`reiñ` do e tiim`biñ` eáang`, jogui cajmér` e guiáb` ca'ée` i dseata` dsea` féng` quiá`~ Egípto cóo`r~, jogui cacuø`reiñ` cóo` ta~ e líiñ`~ do dsea` na`lluu` quiá`~ dseata` dsea` féng` e fí` Egípto do, jogui e néé` niñ`~ do fí` 'na` i dseata` féng` do cóo`~gui jaléng` i dsea` i jmoo` ta~ fí` jo.

11 'Jo mi~ cangí`jo, cajá` jii` oo` fí` latøøng` Egípto cóo`~gui fí` Canaán, jo eáam` iihuí` cangonglíng` dsea` cóøng` qui`~naa` co` jo` sea` e nidó`r~. **12** Dsu` mi~ caliñí` i Jacoo^ do e seab` micui`iee` fí` Egípto, joba` fí` job casíñ` jaléng` jóor` i líing` dsea` áang`

qui⁻ii' do. Jo e job la'ui[~] ya['] e cangolíiñ[^] do fí Egipto.

13 'Jo mi[~] cangolíing⁻tú i joo['] Jacóo[^] fí Egipto e cat^f tú⁻ ya['], joguiba['] cajmée['] Sé[^] juu[~] cóo['] jaléng[^] i dsea['] í e rúiñ[^] dsea['] ngáang[^] cóo[']bre liiñ[^] do. Jo lajob caliñi['] i dseata['] Egipto do e dsea['] Israel líng['] Sé[^] laco[']gui jneaa[~]aa!. **14** Jo mi[~] cang^f jo, caquia['] Sé[^] ta['] e nidsé['] tiquia'r['] Jacóo[^] coliing[^] cóo['] jaléng[^] dsea['] sináu[~] quiá'r['] fí li['] guing[~] dsea['] do fí Egipto. Jo lí['] lajee['] lajhiñ['] la'o['] cangolíiñ[^] fí jo tí[']bre setenta y cinco.

15 'Jo lajob cajmée['] Jacóo[^], cangogüeá[']bre fí Egipto cóo['] jaléng[^] dsea['] sináu[~] quiá'r[']. Jo fí job cajúiñ['], jo fí jobi cajo cajung['] jaléng[^] dsea['] áang['] qui⁻naa!. **16** Jo jalé['] móo['] teáang[^] i Jacóo[^] do cangocóor['] fí Siquem li['] se['] Canaán, jo ca'oóor['] fí dsí['] to['] ee['] li['] calá['] lii['] yáu[~] Abraham quiá'['] jaang['] i calisi['] Hamor e fí Siquem do.

17 'Jo mi[~] nijaquiéeng['] e nijmiti['] Fidiée['] lajiíi['] juu[~] e cacuø'r['] lii['] yáu[~] qui⁻ii['] Abraham lami['] jéeng[']gui eáang['], jo eáam['] nicangofíing['] dsea['] áang['] qui⁻ii['] dsea['] Israel e fí Egipto do. **18** Jo ie['] jo mi[~] caguá['] jaang[']gui dseata['] dsea['] féng['] i caquia['] ta['] e fí Egipto do, jo i dseata['] í jo['] calicuiíñ['] Sé[^]. **19** Jo i dseata['] í, eáam['] ga['] ca'eér['] cóo['] jaléng[^] dsea['] góo[']naa[']dsea['] Israel, joguia[']caquia[']i dseata['] do ta['] e 'né['] nitiúuiñ['] do jaléng[^] yáu[~] siñáu[~] quiá'r['] e laco['] nijúuiñ['] do.

20 'Jo ie['] job cajo cangáang[^] i yáu[~] siñáu[~] Moi['] do, jo eáam['] iáang['] dsí['] Fidiée['] cóo['] i yáu[~] do. Jo sejmii[']biñ['] do cajmicuóo['] quiá'r['] lajee['] gaang['] si[']. **21** Jo coob['] mi[~] cat^f í['] e 'né['] nitiúuiñ['] i yáu[~]

do quiá'r~, joba' cangotiúum`bre. Jo jaang` simí^ quiá` i dseata~ dsea` féng` Egipto do, íb` cadséng` i yuu` do, jo cató`bre fí quiá'r~, jo cajmicuáang nein` do lafa' joo`bre. ²² Jo mi~ cacuaiñ` do, calitím`bre lajíl` e tiiing` dsea` egipcio, jogui eáam`bi 'gøiñ` cajo e tiiñ`jalé` júu`cóo`gui jalé` e jmóo`dsea` do cajo.

²³ 'Jo mi~ cadsí` i Moi` i líing` dsea` áang` qui`ii` do tuló` jii`, ca'l` dsíir` e nidsi'eer` dsea` góor` dsea` Israel i taam`bi fí Egipto do. ²⁴ Jo mi~ caguiér` fí jo, cangáiñ` jaang` dsea` egipcio i táang` jmáng` jaang` dsea` góor` dsea` Israel. Jo cajmi'om` Moi` i dsea` góor` do, jogui cajngam`bre i dsea` egipcio do.

²⁵ 'Jo i` dsíi` i Moi` do e nililí` jaléng` i dsea` góor` dsea` Israel do e la'eáang` cóo` i`bre nileáng` Fidiée` jaléiñ` do, jo dsu` ja` calilí` i dsea` góor` do jalé` e jo. ²⁶ Jo mi~ cajneá` lajo, ngó`tu Moi` calé` catú` e cango'eer` dsea` góor` dsea` Israel. Jo mi~ caguiér` fí jo, cangáiñ` gáng` la'ó` dsea` góor` i taang` ta` tiiing`, joba` cali'iñ` e nisíng`tuiñ` do røø` jo casí`rein`: "¿Jiali` taang` 'ná` ta` tiiing` la'ó` rung`na`?"

²⁷ 'Joba` i dsea` i jmáng` i jaang`gui do caliguím`bre quiá` Moi`, jo ca'lém`brein` do jo casí`rein` lala: "¿I` caguíng` 'ná` e líin` jaang` fui` qui`ii` i quidsi` i` jee` jnea`? ²⁸ ¿Su i` o` e njngan` jnea` laco`gui cajngan` i dsea` egipcio do lado guíée`?"

²⁹ 'Jo mi~ canúu` Moi` e júu` jo, cagüi`i`bre fí Egipto jo cangór` cangogüeár` fí coo` guóo` uó` e néé` huíi` e sií` Madián. Jo fí job caguár` laco`jaang` dsea` i jáa` fí li` huíi`. Jo fí job caliséng` gáng` joo` siñuu`.

30 'Jo mi~ cangí^ tuló^ jii^ lajo, coo` jmií^ lajee^ e ngí^ Moi^ fí^ coo` guóo^ uó^ li^ ja` ii^ 'ga^' li^ dsea` seeng^ fí^ quiá^' coo` mó^ e sií^ Sinai, jo fí^ job cangár^ coo` 'matóó^ e gui^ ia^ jí^ dsu^ ja^ e coo^. Jo lajee^ job cajmijnéeng^ 'ñia^ jaang^ ángel quiá^' Fidiée^ e fí^ jee^ jí^ quiá^' e 'ma^ e gui^ e ia^ jí^ do. **31** Jo eáam^ cango'gó^ dsíí^ Moi^ mi^ cangár^ e jo. Jogui mi^ cangoquiéeiñ^ cartí^ quiá^'gui e laco^ nijóor^ guíá^ e jo, jo canúur^ luu^ Fidiée^ e guicajíng^ lala: **32** "Jneab^ Fidiée^ i jmiféng^ jaléng^ 'lií^ dsea` cóøng^' quí^na^ i calisi^ Abraham cóo^'gui Isáá^ jogui Jacóó^."

Jo mi^ canúu^ Moi^ e júu^ jo, eáam^ cafóriñ^ car^ cajlém^bre, jo jíí^' jo^ niteá^ dsíí^ fa^ nijóor^ guir e li^ guí^ 'matóó^ e ia^ jí^ do. **33** Jo guicañí^tu Fidiée^ quiá^' Moi^ jo^ casí^'reiñ^ do lala: "Uóó^' lomií^, Moi^, dsu^co^ güeam^' e ni^ guóo^ uó^ li^ si^'ó^ na lana, co^ quiáb^' sín^'n. **34** Jo nicamó^ baa guíá^ jial tí^ iihuí^' e íng^ dsea` quié^e, dsea` Israel, i taang^ fí^ Egipto, jogui nicanú^ bí^ jalé^ dsee^ e jmoo^ dsea` egipcio quiá^r^. Joba^ cagüén^'n 'ñiá^a e laco^ nijmicóo^'baare e nileáiñ^. Jo fíí^'n^' e lana nisíin^'n 'n^' fí^ Egipto e laco^ nigüileaan^' jaléng^ dsea` quié^e."

35 Jo casí^'gui Téé^ i dsea` do e júu^ la:

—Jo nañí fa^ ja^ cali^iing^ dsea` Israel e i Moi^ do nicár^ nifí^ quiá^r^ jogui casí^'biguir lala cajo: "¿I^ caguíng^ 'n^' e líin^ jaang^ fui^ qui^'ii^ i quidsi^ i^ jee^ jnea^??" jo dsu^ Fidiée^ casíñ^ i Moi^ do jee^ jaléng^ dsea` quiá^r^ e niquiá^r^ ta^ jaléng^ dsea` góor^ dsea` áang^ qui^'ii^, jogui e nileáng^ neiñ^ jee^ iihuí^' e íñ^ fí^ Egipto. Jo ca^íñ^ e ta^ jo la'eáang^

cóo'~ i ángel i cajnéng~ fí e li~ gui` 'matóo' e ia` jí` do jō dsa' ja` coo`. ³⁶ Jo i Moi~ dobina` ca'uóøng` jaléng` dsea` áang` qui`-ii` dsea` Israel fí Egipto, jō fíbing` lajeee` tuló` jii` cajmáer` jalé` e li~ jogui jalé` e qui`r` jmii` la'eáang` cóo'~ güea`^ quiá`- Fidiée` lajee` jéeiñ` dsea` áang` qui`-ii` mi` cacuo'r` fí mar Rojo jogui mi` cangir` fí jee` uó` quiú`. ³⁷ Jogui i Moi~ dobí cajo i casí`- jaléng` dsea` góor` dsea` Israel cóo'~ e júu` la: "Fidiée` njimér` e fí jee` 'nú` nigüi`- jaang` dsea` i nifé` cuaiñ` quiá`- dsea` do laco`gui la jmóo` jnea~." ³⁸ Jogui Moi~ bí cajo i ca'íng` júu` quiá`- i ángel do fí yú`^ mó` Sinaí; jo lí` jo cangiñ` quiá`- líi` dsea` áang` qui`-ii` dsea` Israel lajee` e siseáiñ` do fí ni` guóo`^ uó` quiú`. Jo Moi~ bí cajo i ca'íng` e júu` quiá`- Fidiée` cóo'~ e cuø` e see`-naa` cøøng` cóo'~ Fidiée` lata~, jō fíbi cajo dsea` cangiñ` fí jaguóo`naa` e júu` jō, dsea` líi`naa` dsea` góor` dsea` Israel.

³⁹ 'Dsú` ja` cali'iing` jaléng` líi` dsea` áang` qui`-naa` fa` calináu'r` júu` quiá`- dsea` do o'gui calijíi'r` júu` quiáiñ`- do cajo, co` cali'iñ` e niquim`-tur calé` catú` fí Egipto. ⁴⁰ Jo i dsea` Israel do casí'r` Aarón, jaang` rún` dsea` ngáang` cóo'~ Moi~ do, jō casí`-reiñ` lala: "Jmiliing` diée` qui`-ii` i ni'é`- jneaa`aa` fí. Co` ja` ne`naa` e` calí` cóo'~ i Moi~ do i ca'uóøng` jneaa`aa` fí Egipto, co` ja` mi` cagüeam`bir e fí yú`^ mó` li` cangór` do". ⁴¹ Joba` cajmeáang` i dsea` Israel dsea` áang` qui`-ii` do jaang` diée` i líi`ng` la líi`ng` güitá` jiuung` cóo`- layaang` cunée` . Jo mi` cang` e cajmilíiñ` i diée` do, jō canaaiñ` jmifém`breiñ` do, jō jngaiñ` jaléng` jó` e cuøiñ` i diée` do, jogui jmóor` jmii`^ e jmiféiñ` i diée` i cajo i cajmeáaiñ` cóo`- layaang` guóor` do.

42 'Jo uíi'~ joba' ca'náam' 'ñia'~ Fidiée~ cōo'~ jaléng'~ dsea` quiá'r~ dsea` Israel dsea` áang' qui~'ii', jo ja` cajnir' fí` quiáiñ'~ do e nijmiféiñ' jaléng'~ náu'~ i sitóng'~ yá'~ jmigüi'; co' lajob too~ fí` ni~ jí` quiá'~ Fidiée~ e cajme'~ i dsea` i café' cuaiñ~ quiá'r~ malii~gui eáang' mi~ cajíñ'~ lala:

Dsea` Israel:

'Ná', lajee` tuló~ jíi` e cangí~na' fí` ni~ guóo'~ uó~ quié~, ja` cajmi'goo'na' jnea~ fa' cajngang'na' jó'~ i cacuóøng'~na' jnea~.

43 Co' 'ná' ie~ jo cajmée'~na' 'náu' li~ cajmiféng'na' i diée~ i sii` Moloc cōo'~gui náu' quiá'~ i diée~ i sii` Refán.

Jo laji` huáang~ i diée~ í` yaam~ 'ná'~ cajmeaang'na're.

Jo uíi'~ joba' nisfín~n 'ná' cartí` coo` guóo'~ uó~ li~ huíi` tí` dogui laco' li~ se' Babilonia.

Lanab too~ e fí` ni~ jí` do.

44 Jo café`bi Téé~ júu~ quiá'r~ jo casí~reiñ' jo cajíñ'~:

—Jo lajee` ngí` jaléng'~ líi` dsea` cōøng'~ qui~naa' fí` jee~ guóo'~ uó~ quié~, quier` coo` 'náu' e líi` cōo'~ layaang~ 'mi', jo fí` dsíi` job jmoguiéng' dsíir` jalé` júu~ e cacuø` Fidiée` ír` lamí~ jéeng`gui. Jo e 'náu' do calíi` dseáang`~ laco` ta~ caquiá` Fidiée` quiá'~ Moi` líi` laco`gui jíi`~ í` e ca'íng` dsea` do quiá'~ Fidiée` mi~ cangár` jalé` e jo. **45** Jo mi~ cangí` jo, jaléng` dsea` áang` qui~naa` ca'ím`bre e 'náu' 'mi' do. Jo mi~ cagüiliñ` cōo'~ Josué e fí` guóo'~ uó~ la, quié`bre e 'náu' 'mi' do, jo quié`bre cajo` mi~ calíi`r` jalé` uó~ quiá'~ jalé` fíi` e caguiee`gui e cacuø` Fidiée` jaléng` i dsea` í. Jo lajobi jmóor` latí` mi~ catí` í` e caquiá` dseata~ Daví`~ta~. **46** Jo eáam` calíiáang`

dsíí' Fidiéē cōo'~ i dseata~ Daví'~ do, jogui Daví'~ calí'iñ~ cajme'r' cōo` 'náa' fí li~ nijmiféng' dsea` i Fidiéē qui~ii' jogui i líng' Fidiéē quiá'~ 'lii~ yáa'~ Jacóo^ cajo. ⁴⁷ Jo dsu' i joo' Daví'~ i sii` Salomón, íbing' i cajme' e 'náa' Fidiéē do. ⁴⁸ Jo dsu' Fidiéē dsea` féng' dsea` níng' ja` seein` fí dsíí' 'náa' e jmo' dsea` jmigüí' yaaiñ~ li~ laco'gui cajíng'~ i dsea` áang' qui~ii' i café" cuaiñ~ quiá'~ Fidiéē malii'gui eáang' i calis' Saíi^ mi~ cajíñ'~ lala:

⁴⁹ Jnea~ Fidiéē, jo fí nífb'~ li~ guin~n quiá'~ ta~, jogui fí guóo'~ uó~ la li~ jmi'íng' tíf'i.

Jogui 'ná', dsea` Israel, ¿e~ íng'~ 'náa' e nijmée'~ 'ná' quié~e?,
jogui, ¿jie~ fí li~ nijmi'ín'~n cajo?

⁵⁰ Dsucó' 'niáb'~ jnea~ cajmé~e lajalé'~ e sea` fí la'úng'~ fí jmigüí'.

Jo lanab jíi'~ líi' júu~ quiá'~ Fidiéē e cajme'~ Saíi^ fí ni~ ji~ quiá'r~ malii'gui eáang'.

⁵¹ Jo café'bí Tée~ júu~ quiá'r~ jo cajíñ'~:

—Dsu' 'ná' quié~na' logua~ dsea` i ja` cuíng' Fidiéē jogui dsíí' dsea` i ja` cuíng' dsea` do cajo, co' saam` áá'na' jmoo'na'. Jogui røøb` líng' 'ná' cōo'~ jaléng'~ 'lii~ dsea` áang' qui~naa', co' contøøm` 'nì' máang'na' Jmigüí' quiá'~ Fidiéē. ⁵² Co' jaléng'~ i dsea` íbing' eáam' ga` cajmeáin'~ jaléng'~ dsea` i café" cuaiñ~ quiá'~ Fidiéē malii'gui jo cajngam'bre jaléng'~ dsea` í mi~ caféin'~ cuaiñ~ quiá'~ i dsea` i ja` røøng` dsee~ i tí' li~ nijáa' do. Jogui lanaguí nicagüém~ fí jmigüí' la i dsea` i ja` røøng` dsee~ do, jo dsu' 'ná' 'nib' cañíng'na're cartí' canjngam'ba're. ⁵³ Jo nañí' fa' e nica'íng'~na'

júu^ quiu^ ta~ quiá'^ Fidiée` la'eáang' cójó'^ jaléng'^
ángelos quiá'r^, jo dsu^ ja` cajmee^ na' núa'^ na' e jo.

Mi^ cajnga' dsea` quiá'^ Tée^ cójó'^ layaang^ cuu^

⁵⁴ Jo mi^ canúu^ jaléng^ i dsea` quié^ nifi^ quiá'^ dsea` Israel e júu^ quiá'^ Tée^ do, dsíng^ caliguíñ^ quiá'^ dsea` do carjí^ tür^ majar^. ⁵⁵ Dsu^ i Tée^ do eáam^ jée^ Jmiguí^ quiá'^ Fidiée` quiá'r^, jo caséer^ nir^ fí^ yá^ jmigüí^ jo cangár^ cateá^ fí^ lí^ laniing^ 'gøng^ quiá'^ Fidiée^, jogui cangáiñ^ Jesús e sing^ dsea` do lí^ lí^ dsée^ cáang^ Tiquiá'r^ Fidiée^.

⁵⁶ Jo casí^ Tée^ i dsea` siseáng^ do:

—JØØ^ na! Lana móo'o fí^ ñiff^, jo dob máan^ i dsea` i cajá^ fí^ ñiff^ e líiñ^ jaang^ dsea` jmigüí^; jo máan^ nre e siñ^ fí^ lí^ lí^ dsée^ lacó^ guing^ Fidiée^.

⁵⁷ Jo dsu^ i dsea` i teáang^ do i 'núing^ Tée^ cajni^bre loguar^ jo canaaín^ guiar^ 'goo^ lajiiñ^ do e nisáiñ^ Tée^ jo casam^ bre. ⁵⁸ Jo caguíng^ neiñ^ do fí^ caluu^ e fí^ jo, jo canaaín^ táang^ neiñ^ cuu^; jo jaléng^ i dsea` i 'ní^ ní^ quiá'r^ do caséer^ sì^r^ cójó'^ jaang^ siming^ i sii^ Saulo lajee^ e táang^ neiñ^ do cuu^.

⁵⁹ Jo lajee^ jo canaang^ Tée^ e féiñ^ Fidiée^ jo cajín^:

—Fí^i^ Jesús, íin^ jmiguí^ quié^ e jmíi^ na.

⁶⁰ Jo mi^ cangi^ e café'r^ e jo, casí^r^ uó^ jnir^ jo canaaín^ fé'r^ teá^:

—Fí^i^, ja` jmée^ cuente e dsee^ e ca'ée^ i dsea` la.

Jo mi^ calí^ café'r^ e júu^ na, jo cajum^ bre.

8

Mi^ cajmeáng^ Saulo ga`jaléng^ dsea` quiá'^ Dsea` Jmáang^

1 Jo røøb` casíing` i Saulo do cõo`^ jaléng` i dsea` i cajnga` quiá`^- i Tee` do.

Jo 'ñia` ie` jmi`^ jo canaang` jaléng` i dsea` do jmáiñ` jaléng` dsea` quiá`^- Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Jerusalén. Jøba` casojóm` jaléng` i dsea` ^, jo cangoliín` fí` guóo`^ uó` li` se` Judea cõo`^ gui li` se` Samaria; jo jíi`^ i dsea` apoo` dobining` caje`gui fí` jo. **2** Jo coo` tú` míng`^ dsea` i jmi`gø` Fidiée`, íb` cal'aang` i lìi` Tee` do, jo eáam` calijiung` dsíir` uii` quiáin`^- do cajo. **3** Jo lajee` jo i Saulo do ngír` lacoo` sináu` quiá`^- jaléng` dsea` i cuíng` Dsea` Jmáang` e jmáiñ` ga` jaléng` dsea` do jogui tóor` laguidseaang` jaléng` ^ jo dsijeáaiñ` fí` dsíi` 'næñi`^; jo do quiéeng` jaléng` dseañ`^ jogui jaléng` dseam`.

Mi` caguiá` dsea` júu` quiá`^- Dsea` Jmáang` fí` li` se` Samaria

4 Jo lajee` jo, jaléng` dsea` quiá`^- Dsea` Jmáang` i ca'uøøng` fí` Jerusalén do naaiñ` guiar` júu` quiá`^- Dsea` Jmáang` lacoo` fí` li` guiliín` quiá`^- jial nileáng` jaléng` dsea` jee` jalé` dsee` quiá`r` . **5** Jo jee` i dsea` ^ quiéeng` jaang` i siì` Lii`^, jo ^ cangór` fí` coo` fí` laniing` li` se` Samaria, jo fí` job canaaiñ` e'r` jaléng` dsea` júu` quiá`^- Dsea` Jmáang` . **6** Jo fíim` dsea` seáiñ` e fí` li` táang` i Lii` do, jo lajiiñ`^ do eáam` ngocáng` dsíir` núur` júu` quiá`^- Dsea` Jmáang` e guia` dsea` do, jogui ní`bir cajo jalé` li` e quíi`^ jmi`^ e jmoo` dsea` do. **7** Jo ie` jo i fíim` dsea` i jée` i 'ling`^ quiá`^- cajmi`leáang` i Lii` do, jo jaléng` i 'ling`^ do dsíng`^- óor` mi` uóiñ` li` teáaiñ`^ dsíi` jaléng`^ i dsea` do. Jogui ca'láam` bi jaléng` dsea` i caang` tii`^ cõo`^ gui jaléng` dsea` i ja` li` ngí`^ jíi`^ capí`^ . **8** Jo

jaléng¹ i dsea` i seeng` fí' jo eáam' cali'iáang` dsíir' cój¹ jalé¹ e cajmée¹ i Lii¹ do ie¹ jo.

⁹ Dsú' e fí' fí¹ jo niseeng` jaang` dseañ¹ i sii¹ Simón, jo nijmóor` ta~ dsea` láang` latí` maliib¹; jo nínicajár¹ ta~ jmigóong` jaléng¹ dsea` i seeng` e fí¹ li¹ se¹ Samaria do, jo fé'r` e jíi¹ íbre líiñ¹ jaang` dsea` i niing¹ guí lajee¹ lajiing¹. ¹⁰ Jo jaléng¹ dsea` dseáng¹ coó¹ guí'náb¹ núur` e ngocáng` dsíir` lajíi¹ júu¹ e guia¹ i Simón do, jo lalab fé'r` cuaiñ¹ quiáiñ¹ do:

—Inab dseañ¹ i sii¹ i'gøng¹ eáang` quiá¹ Fidiée¹.

¹¹ Jo lajalém¹ i dsea` do já¹ líiñ¹ júu¹ quiá¹ i Simón do, co¹ la'eáang` cój¹ e láaiñ¹ do nicalí¹ bre nícajmigóoniñ¹ dsea` lajíi¹ maliib¹ eáang¹. ¹² Jo dsú' mi¹ já¹ calíng¹ jaléng¹ i dsea` i jalé¹ júu¹ e guia¹ i Lii¹ do quiá¹ jial iing¹ Fidiée¹ cár` níff¹ quiá¹ lajaang` lajaang` dsea` jmigüí¹, jogui cuaiñ¹ quiá¹ Jesús i líing¹ Dsea` Jmáang¹ i sijeeng¹ dsea` Israel, joba¹ dseañ¹ dseamíb¹ jáng¹ yaaiñ¹ fí¹ jaguo¹ Fidiée¹ mi¹ núur` jalé¹ júu¹ e guia¹ i Lii¹ do, jo míffing¹ casaam¹bre jmíi¹ e laco¹ cuo¹ li¹ e nilíiñ¹ dsea` quiá¹ Dsea` Jmáang¹. ¹³ Jo jí¹guí i Simón do já¹ calíñ¹ jalé¹ júu¹ e caguiá¹ i Lii¹ do, jo cajgáam¹bre jmíi¹ cajo, jo canaaíñ¹ ngir¹ cój¹ i Lii¹ do doñí¹ jié¹ fí¹ lí¹ ngíiñ¹ do, jo sóong¹ dsigá¹ dsíir¹ nír¹ jalé¹ e li¹ e quiíñ¹ do jmíi¹ jmóor¹.

¹⁴ Jo mi¹ calíñ¹ jaléng¹ i dsea` apoo¹ i neáang¹ fí¹ Jerusalén do e ca'íng¹ jaléng¹ dsea` i seeng¹ fí¹ li¹ se¹ Samaria jalé¹ júu¹ quiá¹ Fidiée¹, joba¹ casíñ¹ Tú¹ Simón fí¹ jo cój¹ guí Juan. ¹⁵ Jo mi¹ caguilíiñ¹ do fí¹ jo, canaaíñ¹ mír¹ Fidiée¹ uii¹ quiá¹ jaléng¹ dsea` quiá¹ Dsea` Jmáang¹ i seeng¹ fí¹ Samaria do e laco¹

ni'íñ" do Jmiguí quiá!- Fidiée~, ¹⁶ co' lami~ jéeng'gui jííl" jaang` ja` ii` mí ca'íng" Jmiguí quiá!- dsea` do, co' lico' nícajgáaiñ- jmíi'bi e laco' cuø' lí~ e nilíiñ` dsea` quiá!- Dsea` Jmáang~. ¹⁷ Jo Tú^ Simón cóo'~gui Juan caquidsir` guóor` fí mogui~ lajaang` lajaang` i dsea` quiá!- Dsea` Jmáang` do, jo lajob ca'íñ` do Jmiguí quiá!- Fidiée` lajaang` lajaaiñ`.

¹⁸ Jo mí~ calilí` i Simón do e ím` jaléng` i dsea` do Jmiguí quiá!- Fidiée` e lico' quidsí` i dsea` apóo` do guóor` fí moguiñ~, joba` dsifi` lajob casí'r` i dsea` do jo cajíñ`:

¹⁹ — Nicuøø`baa 'ná` cuu` e njmee`na` e nilíb` jnea~ cajo e nicuøø`ø jaléng` dsea` Jmiguí quiá!- Fidiée` e lico' niquidsii` guóo`o moguir` laco'gui la jmoo` 'ná` na.

²⁰ Joba` cañíi` Tú^ Simón quiá!- i Simón do jo casí`-reiñ`:

— Ne~duu` e~'li` nilíin`- cóo`~ cuu` quií!-, co'ca'í` o` e cóo`~ cuu` quií`ba` nilí` lajííl`- e ngíing` dsea` cuø` Fidiée`! ²¹ Ja` ee` catíng` 'ná` jííl` capí`- e ta~la, dsuco` ja`í` o` laco` catíng` fí` quini` Fidiée`! ²² Tú` lajííl`- e 'li`- e í` o` na, jo míí` Fidiée` e ni'íng` guír dsee` quií!- quiá!- lajííl`- e ca'í`í` o`, jo ne~duu` su cuøøng`gui lajo quiá`r`! ²³ Co` nilí`baa e dsíng`- dsihuín` laco` sin` na, jogui dsee` quií!- jéeng` 'ná` lafa` 'ñúum`ba`!

²⁴ Jo cañíi` i Simón do quiá!- Tú^ Simón jo casí`-reiñ`:

— Féeng`~na` Fí`naa` Fidiée` uii` quié`-e e laco` ja` güiguiée` güílin`n jalé`- e nícafée`~na` na.

²⁵ Jo mí` cangf` jo, mí` cangoýúung`- e cajmée` i dsea` apóo` do júu` quiá!- jalé`- e guíá`- e nícajmée` Fidiée` cóo`r` jogui caguiar` júu` quiá!- Fí`naa`

Jesús fí' jo, jo lajee` e niteáaiñ` fí' e ngolíiñ` fí' Jerusalén canaaïñ` guiar' júu^ quiá' Fí'naa' Jesús fí' jmiguiab' jalé' fíi' pí' e téé' li^ se' Samaria cartí' caguilíng'tur fí' Jerusalén.

Lii^ cój' jaang` dseañu' i seeng' fí' Etiopía

26 Jo mi^ cangí' jo, casíng` Fidiée` jaang` ángel i cajmijnéeng` 'ñia' fí' quini^ i Lii^ do, jo lalab cajíñ` casí' reiñ':

—Guia~ guia~ quíi~, jo gua~ fí' lí~ lí' uóø~ laco' ngóo' fí' Jerusalén e guieé` cartí' fíi` Gaza; jo e fí' jo ngüing` la tóo` ni~ guóo~ uó~ quiá~.

27 Jo lajöb cajmée` Lii^, caguiéem` guia~ 'ñia'r', jo cangó~bre fí' lí~ caquiá' i ángel do ta~. Jo guia~ fíb' cajíng` rúiñ` cój' jaang` dseañu' i niseeng` fí' Etiopía i nilíng` jaang` dseata~ dsea` féng` i jmoo` ta~ 'mea` cuu~ quiá' reina Candace e fí' góor` do. Jo i dseañu' do nicangór` fí' Jerusalén e cango-jmiféiñ` Fidiée~, **28** jo e ni'iuiuñ` fí' e ngang' tur fí' góor` e guiañ` fí' coo` ni~ bóø~ e jñu` cuea~. Jo lajee` jo, ngaiñ` ir` coo` ji` e cajme` Saíi^, jaang` dsea` i café` cuaiñ~ quiá' Fidiée` malíi` gui eáang'. **29** Jo cajíng` Jmiguí` quiá' Fidiée` casí'r` i Lii^ do:

—Gua~ jo güi quiéeng` laco' ngo' e bóø~ do.

30 Jo mi^ cango quiéeng` Lii^ fí' jo, joba` canúur` e í` i dseañu' do e ji` e cajme` i Saíi^ do, joba` cajmingi` reiñ` do jo cajíñ`:

—¿Su ngám`ba` e í` na?

31 Jo cañí` i dseañu' do quiá' Lii^ jo cajíñ`:

—U~, ja` ngán`n, co` jíi` jaang` ja` ii` seeng` ni-jmeá` jnea~ júu^ e~ guóng` jalé` e too` la.

Jogui i dseañu` etiope do cató'r` Lii^ e caguáiñ` do ni~ e bóø~ do colíng` cój'.

- 32** *Jo lalab fé^l e fí^r ni[~] ji^l li[~] gui'ná^l ir' do:
 Cangojéeng` dsea` ír^r fí^r li[~] nijúuiñ⁻
 laco^lgui la jéeng` dsea` jaang` jo'se^l i[~] dsijngáaiñ^l;
 jo jíi^l capí^l ja[~] ee[~] ca'óor^l laco^lgui ja[~] óo^l jaang` jo'se^l
 mi[~] sitíing` dsea` jñú^lre^l.*
- 33** *Jo gab` cajmeáng^l dsea` ír^r, jo jíi^l jaang` ja[~] seeng`
 i[~] quidsi^l í^l quiá'r^r røø`.
 Jo jíi^l jaang` jo[~] ií^l quií^l jmíi^l nijmé^l júu^l cuaiñ^l
 quiá^l jaléng^l dsea` sijur^l co^l cajnga^l dsea`
 quiá'r^r,
 joba^l conguia^l cangoíiñ^l fí^r jmigüí^l la.
 Jo lanab líi^l júu^l e í^l i[~] dseata[~] etiope do.*
- 34** *Jo mí^l calí^l ir^r e ji^l do, jo cajmingíi^l i[~] dseata[~] do
 cajmingi'r^r Lii^l jo cajíñ^l:
 —Jmee^l uii^l diée^l, jmée^l jnea^l júu^l i[~] cuaiñ^l
 quiá^l fé^l i[~] Saíi^l do e fí^r ni[~] ji^l la. ¿Su quiá'r^r 'ñia'r^r
 ofa^l quiá^l i[~] jiém^l é?*
- 35** *Joba^l canaang` Lii^l jma'r^r júu^l i[~] dseañu^l do e
 cuaiñ^l quiá^l Jesús guóng^l e fé^l e fí^r ni[~] ji^l iíñ^l do;
 jo ngí^l jo casí^l reiñ^l quiá^l jial láang` Jesús jaléng^l
 dsea` jee^l jalé^l dsée^l quiáiñ^l. **36** *Jo lajee^l teáaiñ^l
 fí^r la do, coo^l caguilím^l bre li[~] sea` jmíi^l, joba^l lalab
 cajíng^l i[~] dseata[~] etiope do casí'r^r Lii^l:
 —Lab sea` jmíi^l e la. ¿Já^l cuóøng^l nisán^l jmíi^l,
 faa^laa^l?**
- 37** *Joba^l cañíi^l Lii^l quiá^l i[~] dseañu^l do jo
 casí^l reiñ^l:
 —Song já^l líin^l e ngocáng^l o^l júu^l quiá^l Jesús,
 cuóøm^l nisán^l jmíi^l.
 Joba^l cañíi^l i[~] dseata[~] do:
 —Jáb^l líin^l e i[~] Jesús do líiñ^l i[~] Jóo^l Fidiée^l
 camíing^l do.*

38 Jo dsifi' ladob caquiu' i dseata~ do ta~ e caje' e bóø'~ li~ dsíñ'~ do; jo cajgáiñ~ e fi' li~ sea` jmiñ` do, jo fi' job caseáang` Lii~ jmiñ` i dseata~ do e laco' cuó' li~ e ca'uíñ'~ do dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~. **39** Jo mi~ calí~ uøøiñ` fi' dsíñ` jmf, jo Jmiguí' quiá'~ Fidiéeb` cacó~ quiá'~ Lii~, jo jo` cangáng~gui i dseata~ do ír'; jo ca'ib~tuiñ' do fi' iuuiñ~, jo dsíng'~ iáang` dsíir` cangáiñ'~ fi' góor`. **40** Jo catí' coo` fiñ` e sii` Azoto nicaguié~ Lii~, jo fi' job canaaíñ` ngir` fi' lacoo` laco` fiñ` e guiar' júu~ quiá'~ Dsea` Jmáang~ cartí' caguiér~ fi' coo` fiñ` li~ sii` Cesarea.

9

*Mi~ cajáng~'ñia' Saulo fi' jaguo` Dsea` Jmáang~
(Hch. 22:6-16; 26:12-18)*

1-2 Jo co' ie~ jo ja` mi' caquiu' bi dsíñ` Saulo e i' dsíir` e njingáiñ'~ jaléng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~, joba' cangór~ fi' quini` dsea` mogui~ quiá'~ jaléng` fi~ jmidsea` quiá'~ dsea` Israel ie~ jo e cangomir` fi' e nidsér~ fi' lacoo` guá'~ quiá'~ dsea` góor` dsea` Israel e téé~ fi` fiñ` Damasco e nidsiséñ'~ jaléng` dseaññ` dseam` i já~ líng` júu~ quiá'~ Dsea` Jmáang~, jo nitóø`reiñ` do e 'ñuuiñ` fi' dsíñ` 'neñí` e téé~ fi' Jerusalén. **3** Jo cangúim` Saulo fi' e ni-jmér~ lajo, joba' fi' Damasco cangór~. Jo dsu' mi~ nijaquieem` e niguiéer` e fi' jo, coo` cajneáb` coo` ji` e teá` eáang` lacúng` lajíng` e li~ ngóor` do, jo e ji` do jnéneng` jáa` catí` yá~ jmigüí. **4** Jo dsifi' lajob caquíng` Saulo fi' ni~ uó~, jo mifíng` canúur~ e liing` ii` guicafé` fi' yá~ jmigüí jo guicajíñ` si'r` Saulo:

—Saulo, Saulo, ¿jiali~ jmáan~ ga` jnea~?

5 Joba' cañíi` Saulo quiá'⁻ i guicafé' do jo cajíñ'⁻:
—¿l~'na', Fí'i'?

Jo cañíi`tu i guicafé' do jo cajíñ'⁻:
—Jneab~ Jesús i ngí`'na` jmáan'⁻ ga`lana, jo ja`ta~
íng` quíí'⁻ e jmoo' lajo, co' lí'⁻ lí' eáang'gui jmáang'⁻
uó̄ba' e jmoo' lajo.

6 Jo dsíng'⁻ cafóng' Saulo mi~ canúur⁻ lado, joba'
cañíir` jo cajíñ'⁻:

—Fí'i', ¿e~ iin'⁻ e nijmee~e?

Joba' cañíi`tu i guicafé' do jo cajíñ'⁻:
—Ráan'⁻, jo gua~ fí' Damasco, jo fí' job nihuí' ta~
e~ 'né~ nijmée'⁻.

7 Jo jaléng' dsea` i ngolíng`gui cóo'⁻ Saulo ie~ jo
dsíng'⁻ cafóiñ', co' canúu⁻bre e luu~ e guicafé' do,
dsu' jíi'⁻ jaang`ja`ii`cangáiñ'. **8** Jo mi~ caróo⁻ Saulo
e lí~ caquíñ'⁻ do, jo mi~ née' júu~ e cajóor⁻ dsu' jo
nijneá`jminir` jíi'⁻ capí'⁻ co' nítiuum⁻bre. Jo idsea`
i ngolíng` cóo'r⁻ dob ca'méeng` ír` cartí` caguiér⁻
cartí` Damasco. **9** Jo fí' job cajer' 'ni' jmiī tøøng⁻ e
ja`jné'r` jíi'⁻ capí'⁻ o'gui fí' gó'r` cajo.

10 Jo e fí' Damasco do niseeng` jaang` dseaña' i
líng` dsea` quiá'⁻ Dsea` Jmáang` i nisii` Ananías. Jo
coo`jmiī cajmijnéeng`'ñia' Dsea` Jmáang` fí' quinī
i dsea` fí`lafa' mi~ quir', jo casí'r⁻ dsea` do lala:

—Ananías!

Joba' cañíi` Ananías quiá'⁻ dsea` do jo cajíñ'⁻:

—Lab sín'n, Fí'i.

11 Jo cajíng'⁻ Fí`naa' Dsea` Jmáang` casí'r⁻ i
Ananías do:

—Ráan'⁻, jo gua~ fí' coo`jee~ 'na' li~ sii` Derecha.

Jo mi~ niguie' quiá'⁻ jaang` dsea` i sii` Judas, jo
nijmingíin'⁻ jaang` dseaña' i sii` Saulo i seeng`
fí' Tarso, co' lana guiiñ~ féiñ' jnea~. **12** Jo jnea~

nicajmé⁻e e nicangáng⁻ Saulo 'ná` lafa' mi[~] quir['] e
guie['] fí[~] li[~] guiiñ[~], jo niquidsi["] guóo["] fí[~] moguir[~], jo
lajob nilijné["]túr calé["] catú[~].

¹³ Jo mi[~] canúu⁻ Ananías e jo, lalab cañíir['] jo
cajín^{~-}:

—Fíi[']i, fíim['] dsea` nicajmea'r['] jnea[~] júu[^] uii[~]
quiá^{~-} i dseañu["] í quiá^{~-} jalé["] e ga['] e nicajmeáñu["]
dsea` quií^{~-} fí[~] Jerusalén. ¹⁴ Jogui lana nijáar['] fí[~]
la e niquier['] júu[^] quiá^{~-} jaléng["] fíi[~] jmidsea` e
nisáiñu["] jaléng["] dsea` quií^{~-} jo nidsiteáng["]neiñ['] fí[~]
dsíi['] 'náñí.

¹⁵ Joba['] cañíi['] Fíi[']nnaa['] Dsea` Jmáang⁻ quiá^{~-}
Ananías jo cajín^{~-}:

—Gua[~], jo güijimiti['] lajíi[~] ta[~] quiá[']u, co['] jnea[~]
nica'náan⁻n i dseañu["] do e niguiár['] jalé["] júu[^]
quié⁻e jee['] jaléng["] dsea` i ja['] líing["] dsea` Israel
cóo[~]gui jaléng["] dseata[~] dsea` cóøng[~] quiá'r['] jogui
fí[~] quini['] jaléng["] dsea` Israel cajo. ¹⁶ Jo jnea[~]bí[~]
ni'lé[']e Saulo jial tíi['] iihuíi['] 'né⁻ nidsingñiñ⁻ uii[~]
quié⁻e.

¹⁷ Jo dsifí['] ladob cangó⁻ Ananías fí[~] li[~] niguiing[~]
i Saulo do. Jo mi[~] caguiér['] fí[~] jo, calí[']bre fí[~] dsíi[']
sináu[~] li[~] guiiñ[~] do, jo caquidsir['] guóor['] moguiñ[~]
do, jo cajín^{~-} casí[']reiñ^{':}

—Saulo, rú["]uu['], i Fíi[']nnaa['] Jesús i cajmijnéeng[']
'ñia['] lajee['] iuun^{~-} fí[~] e ñi["] fí[~] la casíiñ['] jnea[~] lana
e nijmee[~]e e nilijné["]tú['] calé["] catú[~] jogui e niñiñ["]
Jmigui['] quiá^{~-} Fidiée['].

¹⁸ Joba['] caquidsí['] Ananías guóor['] fí[~] yá['] mogui[']
Saulo, jo dsifí['] lajob casojiá["] e líi['] la líi['] hui['] 'ñu[']
jmini['] dsea` do, jo dsifí['] ladob calijné[']r[']. Lí['] jo
caróor['] jo mifíing['] cajgáaiñ['] jmií['] e lacó['] cuó['] li[~] e
ca'uíiñ['] dsea` quiá^{~-} Dsea` Jmáang⁻. ¹⁹ Jo mi[~] cangí[']

jo, cagó'r` ir~ jo catíim`~tur bí quiá'r~. Jo caje'bír coo` tú` jmii` mi` cang` jo cóo`~ jaléng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang` i neáang` fí Damasco.

Mi~ caguia` Saulo júu^ quiá'~ Dsea` Jmáang` fí Damasco

20 Jo lajee` job canaang` Saulo guiar` júu^ quiá'~ Dsea` Jmáang` lacoo` guá`~ quiá'~ dsea` góor` dsea` Israel e téé` fí Damasco, jo sí'r` jaléng` dsea` e i dsea` góor` Jesús do líng` i Joo` Fidiéé` camíing`~ do. **21** Jo jaléng` dsea` i núu` e júu^ quiá'r` do, sóong` dsigá` dsír` jo fé'r`:

—¿Su o' i nabi i dseañu` i ngí jmáng` ga` jaléng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang` i neáang` fí Jerusalén? Jo ¿su o' i nabi cajo i cagüéng` fí Damasco la e nitóor` e 'ñúung`~ jaléng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang` fí quini` jaléng` fii` jmidsea` quiá'~ dsea` Israel fí Jerusalén?

22 Jo dsu' lajee` jo, eáang`gui cuó` bí 'ñia`~ Saulo e guiar` e júu^ do. Jo jalém` i dsea` Israel i seeng` fí Damasco do cajer` jíi`~ ja` ñir` e~ dseáng`~ niñir`~, co` i Saulo do guiar` júu^ e dseáng`~ jáb`~ e Jesús líiñ` Dsea` Jmáang` i sijeeng` dsea` Israel.

Mi~ caláang` Saulo fí jaguo` dsea` góor` dsea` Israel

23 Jo mi` cang`gui lajo, jaléng` dsea` Israel i seeng` fí Damasco do canaaíñ` siiñ` røø` jial ni-jngáiñ`~ i Saulo i líng` dsea` góor` do. **24** Jo dsu` ca'óm` Saulo júu^ lajíi`~ e í` dsír` i dsea` do e ni-jmeáng`neiñ`. Jo uøø` jmíib` neáang` i dsea` i siteeng` ír` do fí` oo` iá` cuu`~ e ñíi` eáang` lí` güi`íing` jee` fii` Damasco e quiá'~ siteeñ`~ e njngáng`~neiñ`. **25** Dsu` coo` uøø` jaléng` i dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang`

í neáang' fí' Damasco do cataiñ'‑ Saulo fí' dsíí' cōo‑ 'matá^ e fe", jo cajgiáang‑ neiñ' do fí' dse" e iá' cuu‑ e si" lacúng" fii` do, jo lajob caleáaiñ` dsea` do.

Mi~ caguiéng‑tu Saulo fí' Jerusalén

26 Jo mi~ cangfjo, caguiém‑tu Saulo fí' Jerusalén, jo cali'iñ~ e niseáiñ` coliing~ cōo‑ jaléng" dsea` quiá‑ Dsea` Jmáang‑ í neáang' fí' jo; dsu' lajiim` í dsea` do 'góm'breiñ', co' ja` já‑ líiñ` e niléng' Saulo dsea` quiá‑ Dsea` Jmáang‑. **27** Jo dsu' jaang` dseañu` í sii` Bernabé caguijéeiñ` Saulo fí' quini` jaléng" dsea` apoo` í neáang' fí' Jerusalén, jo cajmea'reiñ' júu^ jial cangáng‑ Saulo Fí`naa' Dsea` Jmáang‑ lajee` iuuiñ‑ fí' e ngóor' fí' Damasco, jogui jalé` e caféng' Fí`naa' Dsea` Jmáang‑ ír, jogui jial teá` dsíir' guiar' júu^ quiá‑ Jesús e fí' Damasco do. **28** Jo lajob mi~ caje' Saulo fí' Jerusalén, jo coliim` canaaiñ` ngir' cōo‑ dsea` quiá‑ Dsea` Jmáang‑ í neáang' fí' jo. **29** Jo dseáng‑ ngocáng` dsíí'bre guiar' jogui siiñ` júu^ quiá‑ Dsea` Jmáang‑ jee` jaléng" dsea` Israel i fé` jmíí' griego. Jo dsu' lajaléng` í dsea` í jmóor` úung` e njngám‑bre Saulo. **30** Jo mi~ calilí` í dsea` quiá‑ Dsea` Jmáang‑ í caguiaang‑ do e í dsíí` í dsea` do lado, joba' caguíim`bre Saulo fí' fii` Jerusalén, jo cangojéeng`neiñ' do fí' Cesarea; jo mi~ cangfjo, caguiéng`neiñ' do fí' góor` lí~ sii` Tarso.

31 Jo jaléng" dsea` quiá‑ Dsea` Jmáang‑ í seeng` fí' lacaang` lí~ se` Judea cōo` lí~ se` Galilea cōo`gui lí~ se` Samaria juguiá‑ júu^ røøb` niseeiñ`, jogui eáang`gui ngóo` lijá‑ líiñ` jalé` júu^ quiá‑ Dsea` Jmáang‑ car` ngocáng` dsíir'. Jo lajalém`bre jmóor` úung` e jmiféiñ` Fí`naa' Dsea` Jmáang‑, jo lajob ngóo` liféng` dsea` í jáng` fí` jaguo` Dsea`

Jmáang⁻ lacoo[~] jmii[~] lacoo[~] jmii[~] la'eáang['] cóo[']
Jmigui[~] quiá['] Fidiée[~].

*Mi~ cajmi'leáang⁻ Tú[~] Simón jaang['] dseañu["] i
caang[~] tii[~]*

³² Jo lajee[~] jo ngí[~] i Tú[~] Simón do e dsí'eer[~] jaléng["]
dsea[~] quiá['] Dsea[~] Jmáang⁻, jo lajee[~] jo cangór⁻ fí[~]
coo[~] fii[~] li[~] sii[~] Lida e cango'eer[~] jaléng["] dsea[~] íb[~] cajo[~]
i neáang['] fí[~] jo. ³³ Jo mi[~] caguiér[~] fí[~] jo, cadséin["]
jaang['] dseañu["] i caang[~] tii[~] i sii[~] Eneas, jo ningóo[~]
mi[~] jniá['] jii[~] e niráaiñ["] do coo[~] li[~] ráaiñ[~]. ³⁴ Jo lalab
casí[~] Tú[~] Simón i dseañu["] fí[~] jo cajíñ[']:

—Eneas, Dsea[~] Jmáang⁻ nijmi'leáaiñ["] 'nu[~] jmii[~]
ná. Ráan['], jo sée[~] li[~] ráan['].

Jo dsífí[~] lajob caróo[~] Eneas e li[~] ráaiñ["] do. ³⁵ Jo
lajalém["] dsea[~] seeng[~] fí[~] Lida cóo[']gui fí[~] Sarón
cangár⁻ e caróob[~] i Eneas do, joba[~] cajám["] yaaiñ["]
fí[~] jaguó[~] Dsea[~] Jmáang⁻ ie[~] jo.

*Mi~ cajmiji'tu[~] Tú[~] Simón jaang['] dseamf[~] i sii[~] Dor-
cas*

³⁶ Jo ie[~] jo niseeng[~] jaang['] dseamf[~] i líng["] dsea[~]
quiá['] Dsea[~] Jmáang⁻ fí[~] coo[~] fii[~] li[~] sii[~] Jope. Jo i
dseamf[~] do nisiir[~] Tabita, e guóng["] Dorcas cóo[']
jmíi[~] griego. Jo i dseamf[~] i contøøm["] jmóor[~] jalé["] e
guiú[~] jogui jmícoo'r[~] jaléng["] dsea[~] i ja[~] sea[~] e 'né[~].

³⁷ Jo ie[~] jo nicalidséeb[~] i Dorcas do, jo cajúm["] bre.
Jo jaléng["] dsea[~] i seeng[~] cóo'r[~] do ie[~] jo caláng["] neiñ[~],
jo caquiáang['] neiñ[~] fí[~] dsíi[~] sináu["] 'náu[~] yú[~]. ³⁸ Jo e fii[~]
Jope do quiáb['] née[~] lacogui née[~] e fii[~] Lida e fí[~] li[~]
táang[~] i Tú[~] Simón do. Jo co[~] caliñib[~] jaléng["] dsea[~]
quiá['] Dsea[~] Jmáang⁻ i neáang['] fí[~] Jope e fí[~] Lidab
táang[~] Tú[~] Simón, joba[~] dsifib[~] casíñ[~] gág["] dseañu["]
fí[~] do; jo mi[~] caguilíiñ["] fí[~] jo caguisíi["] reiñ['] do lala:

—Tú^ Simón, má^ aa' fí^ Jope lajminá^.

³⁹ Jo cangób^ Tú^ Simón cóo^~ i dsea` do fí^ Jope. Jo mi^ caguiér^ fí^ jo, jo caguijéeng`neiñ^ do fí^ li^ ráang^ i dseamf^ 'lì^~ do. Jo jaléng^ dseamf^ 'nì^~ i niteáang^~ li^ ráang^~ i 'lì^~ do dsing^~ qui^r^ carír^ lacúng^~ lajíng^~ li^ sing^~ Tú^ Simón mi^ caguié^~ dsea` do fí^ do; jo ca'e'reiñ^ jalé^~ mi^ñúung^~ cóo^~gui jalé^~ 'mi^~ e jié^~ e nica'mí^~ i Dorcas do jogui e nicangíiñ^ cuø^ dsea` do lami^~ seeiñ^. ⁴⁰ Jo ng^~ jo, caquie^~ Tú^ Simón ta^~ e ca'uøøm^~ jaléng^~ i dsea`~ i teáang^~ e sínáu^~ do fí^ caluu^~. Jo lí^~ jo, casí'r^~ uó^~ jnir^~ jo canaaaiñ^~ féiñ^~ Fidiée^~ jo lí^~ jo, mifíng^~ cajóøiñ^~ i 'lì^~ do jo cajíñ^~ casí^~ reiñ^~!

—¡Tabita, ráan^~!

Jo dsifí^ ladob caneáá^ i dseamf^ do jminir^, jo mi^ cangáiñ^~ Tú^ Simón, caróo^~bre jo caguár^~. ⁴¹ Jo Tú^ Simón catíiñ^~ guoo^~ i dseamf^ do jo casíng^~neiñ^~. Jo lí^~ jo, cató^~tur jaléng^~ dsea` quiá^~ Dsea` Jmáang^~ i ca'uøøiñ^~ e fí^ sínáu^~ do cóo^~gui jaléng^~ dseamf^ 'nì^~ i teáang^~ do, jo ca'eíñ^~ jaléng^~ i dsea` do i dseamf^ do e nicajjí^~biñ^~ do. ⁴² Jo jalém^~ dsea` seeng^~ fí^ Jope calíñir^~ jalé^~ e calí^~ do ie^~ jo, jo fíim^~ dsea` cajáng^~ yaaiñ^~ fí^ jaguo^~ Dsea` Jmáang^~ ie^~ jo. ⁴³ Jo mi^~ cangf^~ jo, huøøm^~bi^~ caje^~ Tú^ Simón e fí^ fíi^~ jo fí^ quiá^~ jaang^~ dseañu^~ i sii^~ Simón i njimóo^~ ta^~ jmi^ua^~ loo^~ jó^~.

10

Tú^ Simón cóo^~ jaang^~ fíi^~ 'lé^~ i sii^~ Cornelio

¹ Jo ie^~ jo niseeng^~ jaang^~ dseañu^~ i sii^~ Cornelio fí^ coo^~ fí^ li^~ sii^~ Cesarea i nilíng^~ fíi^~ quiá^~ coo^~ 'lé^~ e sii^~ italiano. ² Jo i Cornelio do colíng^~ cóo^~

jaléng¹ dsea` sináu[^] quiá'r⁻, røøb` eáam' jmiféiñ^{''}
 Fidiée[~] jogui eáam' náu'r[~] jalé[~] júu[^] quiá'⁻ dsea` do,
 jogui jmícoo[~] bir coo[~] cuu[~] jaléng^{''} dsea` Israel i ja[~]
 sea` e 'né⁻, jogui contøøm⁻ fériñ^{''} Fidiée[~] cajo. ³ Jo
 coo[~] jmii[~] ngóo'jiu la ii⁻ 'ni⁻ e ca'lóo⁻ i Cornelio do
 liing[~] ee` cangár⁻ lafa[~] mi[~] quir[~], jo dseáng^{''} røøb`
 cangáiñ⁻ jaang[~] ángel i líng[~] guotii[~] Fidiée[~] i ca'lí⁻ fi[~]
 li[~] guiiñ[~] jo cajíng^{''} dsea` do lala:

—¡Cornelio!

⁴ Jo dob caje[~] i Cornelio do jóøiñ⁻ i ángel do, jo
 eáam' 'gó'r[~] cajming[~]r⁻ dsea` do lala:

—¿E[~] 'né⁻ jmee[~]e, Fíi[~]i?

Jo cañíi[~] i ángel do quiá'⁻ Cornelio jo cajíñ^{''}:

—Ninúub⁻ Fidiée[~] jalé[~] júu[^] quií⁻ mi[~] fón[~]re,
 jogui níbre jalé[~] e guíá⁻ e jmoo[~] e jmícoo[~] jaléng^{''}
 dsea` i 'né⁻ licoo[~]. ⁵ Jo lana nisáin[~] dsea` quií⁻ fi[~]
 Jope jo nidsite'r[~] Simón i sii[~]Tú[~] cajo e nijaiñ[~] fi[~] la.
⁶ Jo lana dob guiiñ[~] fi[~] quiá'⁻ jaang[~]gui i sii[~] Simón
 cajo, jaang[~] dseañu[~] i guing[~] fi[~] 'ni[~] jmíñi[~] i jmoo[~]
 ta[~] jmílúa[~] loo[~]jó[~].

⁷ Jo mi[~] cangoýúung[~] e cangáng^{''} i ángel i café[~]
 quiá'r⁻ do, dsiff[~] lanab cató[~] i Cornelio do gáng[~]
 dsea` 'léeng[~] quiá'r⁻ coo[~]gui jaang[~] 'léé⁻ i nicuíñ[~]
 guíá⁻ jogui i eáam' jmílgó[~] Fidiée[~] cajo. ⁸ Jo mi[~]
 calí[~] jma'reiñ[~] do júu[^] jalé[~] e cangár⁻ do coo[~]gui
 e cajíng^{''} i ángel do, jo casíim[~]breiñ[~] do fi[~] fi[~] Jope.

⁹ Jo mi[~] cajneá⁻ e jmii[~] jo, lajee[~] gui'nang[~]
 teáaiñ[~] do fi[~] jo nijaquiéem[~] niguilíñ⁻ fi[~] Jope, jo
 ningóo[~] guieñí⁻ ie[~] jo, jo lajee[~] job cajgoo⁻ i Tú[~]
 Simón do fi[~] yá[~] 'náu[~] e li[~] guiiñ[~] do fi[~] Jope e
 cangoféeiñ[~] Fidiée[~]. ¹⁰ Jo sóong⁻ nijmi'aaiñ⁻ lajee[~]
 jo, jo ni'iñ⁻ dó'r⁻ i~bre. Jo lajee[~] guiiñ[~] dob, lajee[~]

e née` guiá` e nidó'r` canaang` nír` jalé` e cacuø` Fidiée` e siíiñ` e ninír` lafa' mí` qui` dsea`. ¹¹ Jo cangár` e cana` fí` yá` jmigüí` , jo jnéeng` cajgó` coo` e lí` laco` coo` 'mi` e fe` , jo jnéeng` 'ñúu` lají` qui` quiúung` . ¹² Jo e dsí` 'mi` do jnéeng` teáang` langúng` íing` jó` nuu` i dsí` tú` guoo` jogui tú` tii` , jo quiéeng`gui cajo jaléng` 'mi` coo` jaléng` qui` jogui langúng` íing` ta` . ¹³ Jo canúur` e cajíng` jaang` i guicafé` jo guicajíñ` do:

—Ráan` , Tú` Simón, jngang` i jó` na jo quié` .

¹⁴ Jo Tú` Simón cañíir` jo cajíñ` :

—U` , Fí'i` , jíi` coo` née` ja` mí` cacún` n jaléng` i jó` na, co` lajo` ta` huí` fí` ni` júu` qui` ta` qui`naa` , jnea` dsea` lí`naa` dsea` Israel.

¹⁵ Joba` guicajíng` tu` i guicafé` do:

—Jalé` e jíng` Fidiée` e cuóøm` lí` cø` , ja` e ta` e fo` 'na` e ja` cuóøng` .

¹⁶ Jo mí` catf` 'ni` née` e guicafé` i dsea` do e júu` jo, cangób` tu` e 'mi` do fí` yá` jmigüí` . ¹⁷ Jo caje` Tú` Simón i` dsíir` e` guóng` jalé` e cangár` do. Jo lajee` jo caguilíim` i` dsea` quiá` Cornelio do fí` quiá` i` Simón do e ning` cangir` jmingúir` . Jo mí` caguilíñ` fí` lí` guiing` i` Tú` Simón do, ¹⁸ jo cajmingúir` coo` júu` teá` su dob lí` guiing` jaang` dseañ` i` sii` Simón i` sii`bi` Tú` cajo.

¹⁹ Jo lajee` jo, dobi sing` Tú` Simón e i` dsíir` quiá` jalé` e cangár` do mí` tí` lí` café` Jmiguí` quiá` Fidiée` jo casí` í` lala:

—Janú` , Tú` Simón, nab teáang` gaang` dseañ` i` 'náng` 'na` . ²⁰ Ráan` jo guó` coo` , jo ja` ee` i` o` jíi` coo` , co` jneab` dsea` casín` n i` dsea` na fí` la.

21 Jo cajgám̄ i Tú^ Simón do lí^ dsíiñ^, jo cango'íiñ^ i dsea` quiá' Cornelio do jo cajíñ^ casí^ reiñ!:

—Jneab̄ i ngí^na' 'náng^na'. ¿E^ júu^ quié^na'?

22 Jo cañíí^ i dseañu^ gaang` do jo cajíñ^:

—Jaa'naa' ta~ quiá' jaang` fii^ 'lée^ quí^naa' i sii^ Cornelio, jaang` dseañu^ i guiúng^ eáang^ jogui contøøm^ jmiféiñ^ Fidiée^. Jo jaléng^ dsea` góo^ dsea` Israel eáam^ jmí^gór^ dsea` do jogui 'neáaiñ^ cajo. Jo jaang` ángel quiá' Fidiée^ casí^ ír^ e nitó'r^ 'na` fí^ quiá'r^ jo ninúr^ lajíi^ júu^ quíi^ e 'né^ nifí^re.

23 Jo catób^ Tú^ Simón i dseañu^ gaang` do fí^ sináu^ li^ guiin^, jo dob cajer^ coliing^ e uóø^ jo. Jo mi^ cajneá^ lajo, cangób^ Tú^ Simón cóo^ i dsea` do fí^ Cesarea, jogui cangolíim^ bi cóo'r^ coo^ tú^ míing^ dsea` quiá' Dsea^ Jmáang^ i neáang^ fí^ Jope.

24 Jo mi^ cajneá^ coo^gui jmí^ lajo, joguibá^ caguiiliñ^ cartí^ Cesarea fí^ li^ niguiing^ i Cornelio do sijeeng^ ír^ coliing^ cóo^ i jaléng^ dsea` sináu^ quiá'r^ cóo^gui jaléng^ dsea` i cuiñ^ eáang^ i cató'r^ fí^ quiá'r^ e laco^ ni'iñ^ i Tú^ Simón do. **25** Jo mi^ caguié^ i Tú^ Simón do fí^ jo, dob nising^ i Cornelio do o'nú^ e nigüijeeng^ neiñ!. Jo mi^ cangáng^ rúiñ^, dsifí^ ladob casí^ Cornelio uó^ jnir^ fí^ quini^ i Tú^ Simón do e laco^ nijmiféng^ neiñ!. **26** Dsa^ Tú^ Simón dsifí^ ladob caseang^ neiñ^ jo casí^ reiñ!:

—Ráan^, Cornelio, co^ jnea^ líiñ^ jaang` dsea` jmigüí^ laco^ 'ná^.

27 Jo lajee^ gui'ná^ siiñ^ ladob, ca'í^ Tú^ Simón fí^ dsíi^ sináu^, jo fíim^ dsea` nisiseáng^ fí^ jo mi^ cangotáaiñ^!. **28** Jo lalab casí^ Tú^ Simón i dsea` do:

—Niñib[^] 'ná[~] e jnea[~], dsea` lí[~]naa[~] dsea` Israel, ja` cuóøng[~] e dsitoo[~]naa[~] dsíi[~] sináu[~] quiá[~] dsea` la 'ná[~] i ja` líing[~] dsea` Israel, o'gui cuóøng[~] siing[~]naa[~] cōo[~] dsea` la 'ná[~] cajo. Dsú[~] lana Fidiée[~] nica'e'r[~] jnea[~] e jo` cuóøng[~] e nifá[~]a e dsea` la 'ná[~] i ja` líing[~] dsea` Israel fa[~] e uóng[~]na[~]. ²⁹ Joba[~] mi[~] caguilíng[~] dsea` quíi[~] e tó'r[~] jnea[~], dsifib[~] cagá[~] a cōo'r[~], jo ji[~] coo[~] ja` ee[~] dsee[~] casée[~]e. Joba[~] iin[~]n dseáang[~] dsii[~] e[~] ta[~] cate[~]na[~] jnea[~].

³⁰ Joba[~] cañíi[~] Cornelio quiá[~] Tú[^] Simón jo cajíñ[~]:

—Ningóo[~] quiá[~] jmi[~] lana, jo e í[~] laco[~] ngóo[~] lana, lab guiin[~]n fí[~] sináu[~] la e jmifén[~]n Fidiée[~] la ii[~] 'ni[~] e ca'lóo[~]. Jo lajee[~] jo, coo[~] cajném[~] jaang[~] dseañu[~]i qui[~] coo[~] 'mi[~] e ji[~] eáang[~], ³¹ jo cajíñ[~] casí[~]r[~] jnea[~]: "Cornelio, nicanúub[~] Fidiée[~] jalé[~] júu[~] quíi[~], jogui nicaliñí[~]bre jalé[~] e guiá[~] e nicajmee[~] cōo[~] jaléng[~] dsea` i ja` sea` jalé[~] e 'né[~]. ³² Quiáu[~] ta[~] dsea` quíi[~] jo güiguilíñ[~] fí[~] Jope, jo güiguite[~]r[~] jaang[~] dseañu[~]i sii[~] Simón, sii[~]bir Tú[^] cajo, i táang[~] fí[~] quiá[~] jaang[~]gui dseañu[~] i sii[~] Simón i guiling[~] 'ni[~] jmiñí[~] i jmoo[~]ta[~] jmi[~]ua[~] loo[~] jó[~]." ³³ Joba[~] dsifí[~] lajob casíin[~]n dsea` quié[~]e e caguitéer[~] 'ná[~], jo eáam[~] guiá[~] la nicajmee[~] e nicañí[~]ba[~]. Jogui lana lab niseé[~]naa[~] lajíi[~]naa[~] fí[~] quini[~] Fidiée[~], jo eáam[~] ii[~]naa[~] ná[~]naa[~] jalé[~] júu[~] e ca'líng[~] 'ná[~] quiá[~] Dsea` Jmáang[~] e catíi[~]naa[~] e niná[~]naa[~].

Jalé[~]júu[~]quiá[~] Tú[^]Simón e café[~]r[~]fí[~] quiá[~] Cornelio

³⁴ Jo mi[~] cató[~] fé[~] i Cornelio do, jo canaang[~] Tú[^] Simón fé[~]r[~] júu[~] quiá[~]r[~] jee[~] jaléng[~] i dsea` i siseáng[~] fí[~] quiá[~] i Cornelio do jo cajíñ[~]:

—Ná⁻guiba' ningán^ln røø` e doñí^l iib` dsea` íng^l
 Fidiée^l ja` e líí^l ii^l dsea^l, ³⁵ co^l ím^l Fidiée^l dsea^l
 i^l jmí^lgó^l ír^l jogui^l i^l jmóo^l e guíá^l cój^lr^l doñí^l jíé^l
 fí^l li^l seein^l. ³⁶ Jo Fidiée^l cangúiñ^l júu^l quiá'r^l
 la'eáang^l cój^lr^l jaléng^l jnea^l, dsea^l líínaa^l dsea^l
 Israel, quiá^l jial niliseeng^l dsea^l juguiá^l júu^l røø^l
 la'eáang^l cój^lr^l Dsea^l Jmáang^l, co^l íb^l Fii^l jaléng^l
 dsea^l jmigüí^l. ³⁷ Jo guíáb^l ní^l 'nú^l jalé^l e calí^l ie^l
 ja` mí^l ngóo^l eáang^l fí^l guóo^l uó^l quí^l naa^l, jnea^l
 dsea^l líínaa^l dsea^l Israel, jo canaang^l jalé^l e jo
 catí Galilea mí^l cang^l e caguia^l Juan júu^l quiá'r^l
 e 'né^l nisáng^l dsea^l jmíi^l e laco^l cuø^l li^l e qui^l jíng^l
 yaaín^l fí^l quini^l Fidiée^l. ³⁸ Jo niñíb^l 'nú^l cajo^l jial
 cacuø^l Fidiée^l Jmiguí^l quiá'r^l Jesús i^l cacuáng^l fí^l
 Nazaret, jo cój^lr^l e bí^l jo cajmée^l Jesús jmang^l e
 guíá^l, jogui^l cajmi'leáaiñ^l jaléng^l i^l íng^l iihuí^l uíi^l
 e fíi^l i^l ling^l quiá^l ta^l quiá'r^l; jo jalé^l e jo calí^lr^l
 cajmée^l, co^l seem^l Fidiée^l contøøng^l cój^lr^l ír^l. ³⁹ Jo
 caneb^l jnea^l jalé^l e guíá^l e cajmée^l Jesús ie^l jo
 fí^l Jerusalén, lí^l latøøng^l lí^l se^l Judea. Jo mí^l lí^l
 cøøng^l lajo, cateáang^l dsea^l ír^l fí^l dse^l crúu^l jo fí^l job
 cajúiñ^l. ⁴⁰ Dsü^l Fidiée^l cajmée^l e cajíb^ltú^l dsea^l do
 mí^l cadsíng^l 'ní^l jmíi^l lajo, jogui^l cajmée^l e cajnén^l
 dsea^l do jee^l jnea^l. ⁴¹ Dsü^l ja^l cajmijnéeng^l 'ñia'r^l
 jee^l lí^l doñí^l ii^l dsea^l, co^l lajíi^l jee^l jneab^l cajmi-
 jnén^l 'ñia'r^l, dsea^l i^l nicaguíng^l Fidiée^l lajíi^l lami^l
 jéeng^lgui quiá^l e njmó^lnaa^l júu^l røø^l jalé^l e calí^l
 cój^lr^l Jesús. Jo jneab^l dsea^l ca'né^l caquiee^l naa^l
 cój^lr^l mí^l cang^l e cají^ltur calé^l catú^l. ⁴² Jogui^l
 Jesús casíiñ^l jnea^l e niguiá^lnaa^l júu^l quiá'r^l jee^l
 jaléng^l dsea^l, jogui^l e njmó^lnaa^l júu^l røø^l e Fidiéb^l
 dsea^l casíiñ^l dsea^l do e niquidsir^l í^l jee^l jaléng^l

dsea` jmigüí` i jí`gui cóo`gui jaléng` i ni'líing~ mí~ catí` í`lajo. ⁴³ Jo jaléng` dsea` i nícafé` cuaiñ~ quiá`- Fidiée` lajíi`- malí` eáam` café'r` cuaiñ~ quiá`- Jesús, jogui cajím`-bir cajo e doñí ii` dsea` i jáng` yaang~ fí` jaguó` Jesús ni'íim` dsee` quiá'r` la'eáang` cóo`- dsea` do.

*Mí` ca'íng` jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Israel
Jmiguí` quiá`- Fidiée`*

⁴⁴ Jo laco` gui'nang` sim'bí Tú` Simón e fé'r` jalé`- júu` quiá`- Dsea` Jmáang` fí` jee` i dsea` i siseáng` do, mí` tí` li` cangiíng` jaléng` i dsea` do Jmiguí` quiá`- Fidiée` . ⁴⁵ Jo jaléng` i dsea` Israel i nilíing` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i caguilíing` cóo`- Tú` Simón fí` quiá`- i Cornelio do, eáam` cangogá` dsíir` mí` calilí`r` e cangiím` jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Israel Jmiguí` quiá`- Fidiée` cajo, ⁴⁶ co` núur` síing` i dsea` do cóo`- jmíi` e jié`gui laco` jmíi` quiá'r` jogui jmiféiñ` Fidiée` cajo. ⁴⁷ Joba` cajíng` i Tú` Simón do casí`r` i dsea` do ladsifi` lado:

—Jíi`- jaang` ja` ii` cuóøng` jníng` e nisáng` i dsea` la jmíi` e laco` cuø` li` e nilíiñ` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` , co` níca'ím`bre Jmiguí` quiá`- Fidiée` laco`gui níca'íng` jnea`- cajo.

⁴⁸ Jo caquiá` Tú` Simón ta` e cajgáam` i dsea` do jmíi` e laco` cuø` li` e nilíiñ` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` . Jo mí` cangi` jo, jaléng` i dsea` do camí'r` Tú` Simón e fa' nijé`-bí dsea` do coo` tú` jmíi` cóo`r` fí` jo.

11

*E` uiíng` e caguiar` júu` quiá`- Dsea` Jmáang` fí`
jee` dsea` i ja` líng` dsea` Israel*

1 Jo mi[~] cangf[~] jo, jaléng[~] dsea` apóo[~] cóo^{!~}gui jaléng[~]dsea` quiá^{!~} Fidiée[~] caguaang[~]gui i neáang[~] lacaang[~] li[~] se[~] Judea, caliñir[~] júu[^] e jaléng[~] dsea` i ja[~] líing[~] dsea` Israel níca'ím[~]bre cajo[~] júu[^] quiá^{!~} Dsea` Jmáang[~]. **2** Jo mi[~] caguiéng^{!~}tu i Tú[^] Simón do ffí Jerusalén, i líing[~] dsea` Israel i líing[~] dsea` quiá^{!~} Dsea` Jmáang[~] canaaïñ[~] cuø[~]reiñ[!] dsee[~] **3** jo sí[~]reiñ[!]:

—Jialí[!] caguiée^{!~} lacaang[~] quiá^{!~} jaléng[~] dsea` i ja[~] líing[~] dsea` Israel jo caguiqué[!] cóo^{!r~}?

4 Jo canaang[~]Tú[^] Simón jma^{!~}reiñ[!] júu[^]latí[!] uiing[~] quiá^{!~} jalé[!] e calf[~] do jo cajíñ^{!~}:

5 —Lajee[~] táchⁿ ffí Jope, jo lajee[~] guiáang^{!~} e fónⁿ Fidiée[~], camó[~]o líing[~] ee[~] camó[~]o lafa[!] mi[~] qui[!] dsea'; jo camó[~]o cajgó[!] ffí yá^{!~} jmigüí[!] coo[!]'mi[!] e fe[!] eáang[~], jo 'ñáu[!] lají[!] quiá[!] quiúung^{!~}, jo catissí[!] ffí li[~] sínⁿ. **6** Jo mi[~] cajóø[~]ø røø[!] dsíí[!] e 'mi[!] do, jo camó[~]o e teáang^{!~} langffíng[~] ííng^{!~} jó[!] nuu[!] i dsí[!] tú[!] guoo[!] jogui tú[!] tii[!] cóo^{!~}gui jaléng[!] mi[!] jogui jaléng[!] qui[!] cóo^{!~}langffíng[~] ííng^{!~} ta'. **7** Jo canú[!]u e liing[!] ii[!] guicafé[!] jo guicajíñ^{!~}: “Ráan^{!~} na, Tú[^] Simón, jngan[!] i jó[!] na jo cun^{!~}re[!].” **8** Jo cafá^{!~}a: “U[!], Fíi[!]i, jjí[!] cóo^{!~}néé[!] ja[~] mi[!] cacún^{!~}n jaléng[!] i jó[!] na, co[!] lajo ta[~] hu[!] ffí ni[~] júu[^] quiá[!] ta[~] quiá[!]naa[!], jnea[!] dsea` líi[!]naa[!] dsea` Israel.” **9** Joba[!] canú[!]túu[!] e luu[!] e guicafé[!] ffí guiá[!] güí[!] do jo casí[!] jnea[!]lala: “Jalé[!] e jíng[!] Fidiée[~] e cuóøng[!] lí[!] cø[!], ja[~] ta[~] e fo[!] 'ná[!] e ja[~] cuóøng[!] jme[!] lajo.” **10** Jo 'ni[!] néé[!] catí[!] e jgoo[!]e 'mi[!] do; jo mi[~] cangoýung[!], jo cajgóob[!]tu ffí yá^{!~} jmigüí[!]. **11** Jo lajee[~] guiáang^{!~} e móo[!]o jalé[!] e jo, caguiliíng[!] gaang[!] dseañu[!] i 'náng[!] jnea[!] i jalíng[!] ti[!] Cesarea caguiliíñ[!] ffí li[~] guiin[!]n do. **12** Jo caquia[!]

Jmiguí̄ quiá!‐ Fidiée‐ ta‐ jnea‐ e cangó‐o cóo‐ i dsea‐ do e ja‐ casée‐e jíi‐ coo‐ ta‐ uíi‐ e ja‐ líng‐ dsea‐ do dsea‐ Israel. Jo cóo‐baa jñúung‐gui i dsea‐ quiá!‐ Dsea‐ Jmáang‐ la cangó‐o. Jo mí‐ caguié‐e fí‐ Cesarea, lajalé‐baa' cangotóo‐naa' fí‐ quiá!‐ jaang‐ dseañu‐ i sii‐ Cornelio. ¹³ Jo fí‐ jo cajmea‐r' jnea‐ júu‐ jial cangáiñ‐ jaang‐ ángel i líng‐ guotii‐ Fidiée‐ fí‐ quiá‐r‐; jo cajíng‐ i ángel do cast‐reiñ‐ do lala: “Síng‐ dsea‐ quií‐ fí‐ Jope, jo güiguite‐r' jaang‐ dseañu‐ i sii‐ Simón, i sii‐bi Tú‐ cajo. ¹⁴ Jo íbing‐ nijíng‐ jial cuóong‐ nileáng‐na' jee‐ dsee‐ quií‐na' coliing‐ cóo‐ jaléng‐ i seeng‐ quií‐na!. ” ¹⁵ Jo mí‐ canaang‐ e fón‐nre, job mí‐ cangáiñ‐ Jmiguí‐ quiá‐ Fidiée‐ lajaléiñ‐ do lí‐ laco‐gui cangáiñ‐ jnea‐, dsea‐ lí‐naa' dsea‐ Israel, latí‐ mí‐ uiing‐. ¹⁶ Jo joguib cadseng‐ dsii‐ lajíi‐ e cajíng‐ Fí‐naa' Dsea‐ Jmáang‐ lami‐ cateáaiñ‐ cóo‐ jnea‐ fí‐ jmigüí‐ la mí‐ cajíñ‐ lala: “E já‐ba' e Juan caseáaiñ‐ dsea‐ jmiñ‐, dsu‐ 'ná‐ nisáng‐na' jmiñ‐ cóo‐ Jmiguí‐ quiá‐ Fidiée‐.” ¹⁷ Jo song Fidiée‐ cacuø‐r' i dsea‐ i ja‐ líng‐ dsea‐ Israel Jmiguí‐ quiá‐r‐ laco‐gui cacuø‐r' jnea‐, dsea‐ lí‐naa' lajo‐ mí‐ ca'íng‐naa' júu‐ quiá‐ Fí‐naa' Dsea‐ Jmáang‐, joba‐ ¿i‐ jnea‐ e nijníin‐n lajíi‐ ta‐ quiá‐ Fidiée‐?

¹⁸ Jo mí‐ canúu‐ jaléng‐ i dsea‐ Israel i líng‐ dsea‐ quiá‐ Dsea‐ Jmáang‐ jalé‐ júu‐ quiá‐ Tú‐ Simón, dsifi‐ lajob jo‐ e cañíir‐ jíi‐ coo‐ quiáiñ‐ do, jo canaaiñ‐ jmiféiñ‐ Fidiée‐ jo fé‐r‐:

—E jáb‐ e nícacuø‐ Fidiée‐ jaléng‐ dsea‐ i ja‐ líng‐ dsea‐ Israel e niquí‐ nijíng‐ yaaiñ‐ fí‐ quinir‐ laco‐cacuø‐r' jnea‐, jo lajoba‐ ni'uíiñ‐ dsea‐ i catíng‐ seeng‐ cóong‐ cóo‐ Fidiée‐ lata‐.

Jaléng¹⁹ dsea` quiá¹⁻ Dsea` Jmáang⁻ i seeng²⁰ fí` Antioquía

19 Jo ie~ do, mi~ cangi²¹ e cajnga¹⁹ dsea` quiá¹⁻ i Tee²² do, mi~ canaang²³ jmáng¹⁹ dsea` ga` jaléng¹⁹ dsea` quiá¹⁻ Dsea` Jmáang⁻, joba¹ i liing²⁴ i dsea` fí cangolíñ²⁵ cartí lí²⁶ se²⁷ Fenicia jogui li²⁸ se²⁹ Chipre cóo¹⁹ Antioquía li²⁸ se²⁹ Siria. Jo mi~ caguilíñ²⁵ fí jo, canaaiñ²⁵ e'r²⁶ jaléng¹⁹ dsea` Israel júu¹ quiá¹⁻ Fí`naa' Jesús, dsu¹ jií²⁶ dsea` fíbing²⁷ ca'e'r²⁸ jo ja` ca'e'r²⁸ dsea` jiéng²⁹gui. **20** Jo nañí fa¹ e lajob cajmér⁻, dsu¹ coo²⁹ tú¹⁹ míng¹⁹ dsea` i niseeng²⁰ fí¹ li²⁸ se²⁹ Chipre cóo¹⁹gui fí Cirene i nica'íng¹⁹ Dsea` Jmáang⁻ ie~ do caguilíñ²⁵ fí Antioquía, jo caguiabre júu¹ quiá¹⁻ Fí`naa' Jesús jee¹ jaléng¹⁹ dsea` i ja` líng²⁶ dsea` Israel. **21** Jo eáam¹ cajmicóo¹⁹ Jmiguí quiá¹⁻ Fidiée¹ quiá¹⁻ i dsea` do, joba¹ fíim²⁶ dsea` i ja` líng²⁶ dsea` Israel caqui¹⁹ cajíng¹⁹ yaaíñ²⁵ fí¹ quini¹⁹ Fidiée¹ ie~ jo; jogui catábre jalé¹⁹ e lamí¹⁹ tñiñ²⁶ jmóor¹⁹ jéeng²⁷gui jogui ca'uíñ²⁵ dsea` quiá¹⁻ Dsea` Jmáang⁻.

22 Jo mi~ caliñí i dsea` quiá¹⁻ Dsea` Jmáang⁻ i neáang²⁸ fí¹ Jerusalén do jalé¹⁹ e calí²⁹ fí¹ Antioquía, joba¹ casíñ²⁶ i Bernabé do fí¹ jo. **23** Jo mi~ caguié¹ fí¹ jo, cangár²⁵ e dseáng¹⁹ já¹'ba¹ e nica'uíng¹⁹ dsea` quiá¹⁻ Dsea` Jmáang⁻ jaléng¹⁹ i dsea` i ja` líng²⁶ dsea` Israel i seeng²⁰ fí¹ jo. Jo eáam¹ cali'iáang²⁶ dsú¹ i Bernabé do ie~ jo, jogui casí'r¹⁹ jaléng¹⁹ i dsea` do e ja` nitiúuiñ¹⁹ do Dsea` Jmáang⁻, jogui e njimiti²⁹bir e ngocáng¹⁹ dsíir¹⁹ jalé¹⁹ júu¹ quiá¹⁻ dsea` do cajo. **24** Jo i Bernabé do líiñ²⁶ jaang¹⁹ dseañu¹⁹ i guiúng¹⁹ eáang¹⁹, jo contøøm¹⁹ jéé Jmiguí quiá¹⁻ Fidiée¹ quiá'r¹⁹ cóo¹⁹ jalé¹⁹ e jmóor¹⁹ do, jogui jáb¹⁹ líiñ²⁶ júu¹ quiá¹⁻ Dsea` Jmáang⁻ car¹⁹ ngocáng¹⁹ dsíir¹⁹; jo lajob fíim²⁶ dsea`

ca'uíiñ̄ dsea` quiá'̄ Dsea` Jmáanḡ iē jo.

25-26 Jo mī canḡ̄ jo, jo cangō Bernabé fí Tarso e cango'néeiñ̄̄ Saulo. Jo mī cadséiñ̄̄ dsea` do, cajéem'breiñ̄̄ do fí Antioquía. Jo fí job cajer̄ lají̄ huáaiñ̄̄ do lajeē coō jiī tøønḡ̄ e e'r̄ füinḡ̄ dsea` júū̄ quiá'̄ Dsea` Jmáanḡ̄. Jo e fí Antioquía dob lī̄ la'uiī̄ calisí̄̄ dsea` quiá'̄ Dsea` Jmáanḡ̄ jalénḡ̄ ī dsea` ī cajánḡ̄ yaanḡ̄ fí jaguó̄ Jesú̄.

27 Jo iē̄ jo, coō̄ tú̄̄ míinḡ̄ dsea` ī jmoō̄ tā̄ e fé'r̄ cuaiñ̄̄ quiá'̄ Fidiéē ca'uøøiñ̄̄ fí Jerusalén jo cangolíñ̄̄ fí Antioquía. **28** Jo mī̄ caguillíñ̄̄ fí̄ jo, jaaiñ̄̄ do ī siī̄ Agabo casínḡ̄ nñia'r̄ fí̄ quinī̄gui, jo cajín̄̄ la'eáanḡ̄ cõō̄ Jmiguī̄ quiá'̄ Fidiéē e tī̄ nijáā̄ jiī̄ oō̄ fí̄ jo. Jo jalé̄̄ e jo cangojéē lajeē jiī̄ quiá'̄ jaanḡ̄ dseatā̄ dsea` fénḡ̄ ī calisí̄̄ Claudio. **29** Joba'jalénḡ̄ dsea` quiá'̄ Dsea` Jmáanḡ̄ ī neáanḡ̄ fí̄ Antioquía ca'f̄̄ dsíir̄ e nisíñ̄̄ jalé̄̄ e nijmicóo'r̄̄ ī dsea` quiá'̄ Dsea` Jmáanḡ̄ ī neáanḡ̄ fí̄ lī̄ sē̄ Judea, lī̄ jié̄̄ jiī̄ lī̄ quiú'r̄̄ jmiī̄, **30** jo lajob cajméer̄. Jo la'eáanḡ̄ Bernabé joguī̄ Saulo cangol̄ jalé̄̄ e do quiá'̄ jalénḡ̄ dsea` cõønḡ̄ ī neáanḡ̄ fí̄ lī̄ sē̄ Judea.

12

Mī̄ cajnga'̄ dsea` quiá'̄ Jacóō̄

1-3 Jo lajeē̄ jo, lajeē̄ jmoō̄ dsea` Israel jmiī̄ quiá'r̄̄ e gó'r̄̄ iñíī̄ e jā̄ quié̄̄ quiéenḡ̄, jo iē̄ jo canaanḡ̄ Herodes Agripa, jaanḡ̄ dseatā̄ dsea` fénḡ̄ ī quiú̄̄ tā̄ fí̄ Jerusalén, jo canaaiñ̄̄ jmáiñ̄̄ gā̄ ī liënḡ̄ dsea` quiá'̄ Dsea` Jmáanḡ̄ ī neáanḡ̄ fí̄ jo. Jo lajeē̄ jo, caquiú'r̄̄ tā̄ e cajnga'̄ dsea` quiá'̄ ī Jacóō̄ cõō̄ nñisq̄̄, jaanḡ̄ dsea` ī óō̄ tā̄ quiá'̄ Fidiéē; jo ī dsea` ī lñiñ̄̄ jaanḡ̄ dsea` ngáanḡ̄ cõō̄

í Juan do. Jo mi~ calilí¹ í dseata~ Herodes do e catib`dsíí jaléng¹ dsea`Israel e cajnga¹ dsea`quiá¹ í Jacóo¹ do, joba' caqui¹r' ta~ e catám¹ í Tú¹ Simón do cajo. ⁴ Jo mi~ catáiñ¹ dsea` do jo caqui¹r' ta~ e dsíí 'næñíb¹ ca'íñ¹ do ladsifi' lado. Jogui mifíing¹ caqui¹r' ta~ guijñúung¹ 'lée¹ quiá'r¹ í nidsijmée¹ í Tú¹ Simón do, jogui e nijmér¹ dsiguiéeng¹ tá¹ la quiúung¹ dsea` e laco¹ ja¹ sitúung¹; jo í dsíír¹ e mi~ ningf¹ e jmii¹ doba' nisíñ¹ dsea` do fí quini¹ jaléng¹ dsea` fí. ⁵ Jo e eáam'ba' jée¹ 'lée¹ quiá¹ í Tú¹ Simón do li¹ iuuiñ¹ e laco¹ ja¹ dseaáng¹ niliúng¹ 'ñia'r¹. Jo lajee¹ jo, lajalém¹ dsea` quiá¹ Dsea` Jmáang¹ féin¹ Fidiée¹ uii¹ quiá¹ dsea` do e ngocáng¹ dsíír¹.

Mi~ caguíng` jaang` ángel quiá¹ Fidiée¹ Tú¹ Simón fí dsíí 'næñí

⁶ Jo mi~ nijneá¹ e uóø¹ joba', si'í¹ e nidsijéeng¹ í dseata~ Herodes do Tú¹ Simón fí quini¹ jaléng¹ dsea` fí¹ e niquidsir¹ í¹ quiáiñ¹ do. Dsu' 'ñia'¹ e uóø¹ jo, dob ráang¹ Tú¹ Simón güiññ¹ fí dsíí¹ e 'næñí¹ do, jo 'ñáu¹ guóor¹ cóo¹ ñí¹ cadena, jogui teáang¹ jmá¹ jáng¹ 'lée¹ í jmoo¹ í¹ ír¹ lacataang¹ cáaiñ¹, jogui jiéng¹gui 'lée¹ í teáang¹ jmoo¹ í¹ e o'ná¹ 'næñí¹ do.

⁷ Jo lajee¹ jo, coo¹ cajném¹ jaang¹ ángel í casíing¹ Fidiée¹ fí¹ li¹ ráang¹ í Tú¹ Simón do fí¹ dsíí¹ 'næñí¹, jo jlo¹ cajneá¹ fí¹ latøøng¹ e dsíí¹ jo. Jo í ángel do cangoquiéeiñ¹ li¹ ráang¹ Tú¹ Simón jo cagüi'r¹ mo'uóø¹ dsea` do; jo dsifíbi cajné¹ dsííñ¹ do li¹ ráaiñ¹ güiññ¹, jo lalab casí¹ í ángel do ír¹:

—Jminá¹ ráan¹ na, Tú¹ Simón.

Jo dsifí lajob casojiá¹ e ñí¹ cadena e 'ñáu¹ guoo¹ Tú¹ Simón do. ⁸ Jo cajíng¹ í ángel do calé¹ catú¹ casí¹r¹ dsea` do:

—Quií' s̄í' lajminá' jogui óø'~ lomii'~.

Jøba' lajob cajmée` Tú^ Simón ladsifi' lado. Jo cajíng'~ gui i ángel do casí'r'~ dsea` do lala:

—Te'~ 'mijñú' ia~ lúu'~ jo má' aa' cóo'~ jnea~.

⁹ Jo dsifi' lajob cango'leáang' i Tú^ Simón do laco' cagüi'í' i ángel do, jo jíi'~ ja` ñir' si já'~ si ja` já'~ lajíi'~ e jíng'~ i ángel do, co' nír' e do lafa' mi~ qui'bre.

¹⁰ Jo cangúim'bre lí~ teáang' i 'léé~ do la'uii~, jo lí~ jo, cangúiñ' lí~ teáang' coo` llé'gui. Jo mi~ tí' lí~ ningóo' uðiñ' fí' coo` o'nú~ lí~ líi' layaang~ ñí~ e mifíing` ni'uðiñ` cartí` caluu~, 'ñiab" e jní~ do cana', jo ca'uøøm'bre. Jo cueeb'jiu capí' lí~ cangolíiñ` e ngír' coliing~ lado. Jo mi~ cangoyúung'~ jo, catáub~ i ángel do quiá'~ i Tú^ Simón do, jo 'ñia'biñ' do cangáng'~ guir.

¹¹ Jo mi~ calilí'~ i Tú^ Simón do e dseáng'~ jáb'~ jalé" e cangongúiñ~ do jøba' cajíñ'~:

—Nab nícamó~o e dseáng'~ já'~ ba' nicasíing` Fidiée` i ángel do quiá'r~ e cajaleaaiñ~ jnea~ fí' jaguo` i dseata~ Herodes do e laco' ja` calí'r` cajmicóo'~ rúiñ' cóo'~ dsea` góo'o dsea` Israel fa'ee` cajmeáiñ~ jnea~.

¹² Jo mi~ cangí~ e calilí'r~ e jo, condseeb' cangáiñ'~ fí' quiá'~ jaang` dseamí~ i sii` Yá~, niquiá'~ jaang` dseañu~ i sii` Juan, sii`bir Marcos cajo. Jo fíim` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang` siseáng` fí' jo e féiñ' Fidiée` lajee` jo. ¹³ Jo mi~ caguiéng'~ i Tú^ Simón do fí' jo, dsifi' lajob cabár` jní~ o'nú~ e tó'r` i dsea` teáang'~ dsíi~ do e laco' nineaiñ'~ do 'náu'. Joba' cangó~ jaang` simí~ i jmoo` ta~ i sii` Rode e ngoñíir` i~ i bá` e jní~ do. ¹⁴ Jo dsifi' mi~ calicuír` luu~ i Tú^ Simón do, sóong` calí'iáang` dsíir', jo lafa' e

nineár^- e 'náa' do e ningíng^- Tú^ Simón, dsifí lajób caquing^-túr cangojmée'r^- i teáang^~ dsíí do júu^ e Tú^ Simómbing^ sing^~ bá` e jnf^ do. **15** Jo cajíng^- i dsea` teáang^~ do casír^- i simí^ do:

—¡Ngaam` 'náa', simí^!

Dsa^ i simí^ do jíñ^- e já^-ba^ e Tú^ Simómbing^ guisíng^~ e tór` o'náa^.

Dsa^ i dsea` cagviaang^- do cañíir`:

—O^ Tú^ Simón do. Jangám^- i ángel i jmoo^ í quiá^-bre do.

16 Jo lajee^ siiing^ i dsea` do lado, dob sing^ Tú^ Simón e bá`bir jnf^ fí caluu^. Jo lí^ mi^ caneáar^ e jnf^ do, joguib calilí'r^ e Tú^ Simómbing^ nising^, jo sóong^ cafóin^ mi^ cangáiñ^- dsea` do. **17** Dsa^ i Tú^ Simón do cajmear^ lí^ cóo^~ guóor^ e laco^ jo^ ta'lí i dsea` do míí^~. Jo mi^ ni^iuuiñ^- dsíí sináa^, joguiba^ cajmea'r^ i dsea` do júu^ la'uiing^ laná^- jial cajmicóo^~ Fidiée^ quiá'r^ e cagüi^ír^ dsíí e 'náñí^ do jo cajíñ^- casí^rein^:

—Jmée^na^ júu^ Jacóo^ cóo^~gui dsea` quiá^- Dsea` Jmáang^- i cagviaang^~gui do jalé^ e guiá^ e cajmée^ Fidiée^ cóo^~ jnea^ fí dsíí 'náñí^.

Jo mi^ calí^ siiin^ lado, jo cagüi^ír^bre jo fí lí^ jiéb^ cangór^.

18 Jo mi^ cajneá^ coo^~gui jmii^, mi^ cangá^ jaléng^ i 'lée^ do e jo` Tú^ Simón seeng^ fí dsíí 'náñí^, sóong^ cangogá^ dsíír^ lajaléin^ do, co^ jíí^~ ja` ñir^ e^ calí^ cóoiñ^ do. **19** Jo mi^ calíni^ i dseata^ Herodes do e jo` Tú^ Simón seeng^ fí dsíí 'náñí^, joba^ caquiá'r^ ta^ e cali^né^biñ^ do, dsa^ jo` lí^ cadséng^neiñ^; joba^ cató'r^ lajiing^ 'lée^ i si^í^ cajmée^ í^ quiá^- Tú^ Simón do, jo caquiá'r^ ta^ e cajum^biñ^ do lajíiñ^

dsifí' lado uíi'~ e caláang~ i Tú^ Simón do. Jo mi~ li~ cøøng`gui lajo, cagüi'fíb' dseata~ Herodes lí~ guiiñ~ li~ se" Judea, jo cangór~ cangogüeár` fí Cesarea.

Mi~ cajúng~ i dseata~ Herodes Agripa do

20 Dsú' ie~ jo, sóong^ nisiguíng~ i dseata~ Herodes do quiá'~ jaléng~ dsea` i niseeng~ fí Tiro cój~ Sidón, dsú' i Herodes do i 'né~ nicuó~ fí e nilisea` jalé~ e nidó~ i dsea` seeng~ fí Tiro cój~ guí i dsea` i seeng~ fí Sidón; joba' i dsea` seeng~ fí lají` tú~ fí jo dseáng~ 'nél~ e niliseeñ` røø' cój~ i dseata~ do e laco~ nilisea` jalé~ e góñiñ~ do. Jo calí~ bre jaang~ dseañ~ i líng` jaang` dsea` nü'luu~ quiá'~ i dseata~ Herodes do i sii` Blasto, jo cacuø'rreiñ~ do cuu~ e laco~ nifeiñ~ do uii~ quiáiñ~. Jo lajoguiba' calí~ r~ e sfiñ~ cój~ i dseata~ Herodes do. **21** Jo catéeiñ~ do coq` jmii~ lí~ e iiñ~ nisíñ~ cój~ jaléng~ i dsea` do. Jo e jmii~ jo, dsea` seeng~ fí Tiro cój~ guí fí Sidón caguilíñ~ fí lí~ guuing~ i dseata~ Herodes do. Jo ie~ jo i dseata~ Herodes do caquí~ r~ si~ r~ lali~ e jlo~ ^ guí e sea` quiá~ r~, jo caguár` ni~ 'masii~ quiá~ r~ lí~ guár` mi~ quidsir` í~, jo canaaiñ~ bír` gúi~ quiá~ r~ jee~ jaléng~ i dsea` fí~ do. **22** Jo mi~ canúu~ jaléng~ i dsea` do jalé~ júu~ quiá'~ i dseata~ Herodes do jo canaaiñ~ fé~ r~ teá` lala:

—Jaang` diée~ i fé~ na lana, o' dsea` jmigüí~ na!

23 Jo dsifí' lajob jaang` ángel quiá'~ Fidiée~ ca-jmíer` e catóm~ i dseata~ Herodes do e dsée~ r~ ladsifí' lado, co' cacuør` fí~ e cajmiféng~ dsea` ír~ laco~ Fidiée~ 'ñia'r. Jo cajúm~ i dseata~ Herodes do cój~ jmohuí~ e cacuø~ i ángel do e cagó~ joo~ ír`.

24 Dsú' lajee~ jo, eáang`guí ngóo~ ni~ júu~ quiá'~ Fidiée~ jogui doñí~ jiéb~ nínúu~ dsea` e júu~ jo.

25 Jo mí~ tí~ lí~ cató~ ta~ quiá!~ i Bernabé cóo!~gui Saulo fí~ Jerusalén, jo cangolím~tur fí~ Antioquia, jo té~bre Juan i sii~bi Marcos cajo.

13

Mi~ canaang` Bernabé cóo!~ Saulo e guiar' júu^ quiá!~ Fíi~naa' Jesús lacaang`fí~ lí~jié!

1 Jo mí~ caguilíiñ` fí~ Antioquia caseáiñ` cóo!~jaléng` dsea` quiá!~ Dsea` Jmáang` i nineáang` fí~jo, jo jee~ jo niquiéeng` jaléng` dsea` i fé` cuaiñ~ quiá!~ Fidiée` cóo!~gui jaléng` tifa` quiá!~ júu^ quiá!~ dsea` do; jaaiñ` do nisiir` Simón i sii` Simón Le`, jaang`gui i sii` Lucio i caliséng` fí~ Cirene, jaang`gui i sii` Manaén i cacuáng` coliing` cóo!~ i dseata~ Herodes do i calíng` dseata~ dsea` féng` quiá!~ Galilea, jogui Bernabé cóo!~gui Saulo do. **2** Jo coo` jmíi` lajee` guiáang`~ teáang`~ i dsea` do e jmiféiñ` Fíi~naa' Fidiée` jogui jmóor` ayuno e ja` gó'r` ir` lajee` jo, casí!~ Jmiguí` quiá!~ Fidiée` ír` lala jo cajíñ`:

—Cuóøng`~na` jnea` i Bernabé na cóo!~gui Saulo quiá!~ e nináiñ` jmér` lajíi`~ ta~ e nicatóø`~øre na.

3-4 Jo mí~ cangoyúung`~ e féiñ` Fidiée` jogui ca-jmíer`ayuno, dsifi` lajob caquidsi` i dsea` do guóor` fí` mogui` Bernabé cóo!~gui Saulo e laco` cuó` li~ quiá!~ lajíi`~ ta~ nidsilíiñ`~ do. Jo mí~ calí` jo, ca`f`breiñ` do júu^, jo cangolím`biñ` do, jo cóo!~bre i Juan Marcos do i jmícoó!~ quiá!r`.

Mi~ caguiia` gág`~ i dsea` óo` ta~ quiá!~ Fidiée` júu^ quiá!~ Dsea` Jmáang` fí~ Chipre

5 Jo Jmiguí` quiá!~ Fidiéeb` casíi` quiá!~ i Bernabé do cóo!~gui Saulo fí` coo` oo` jmíi` e sii` Seleucia e née`'ni` jmíñi`^. Jo mí~ caguilíiñ` fí~ jo, cangotáaiñ`~

fi' coo` dsíi' móo' jo cangolíiñ^ fi' coo` oo` jmií` li` sii` Salamina e née' fi' li` se` Chipre. Jo mi` cagUILÍIñ^ fi' jo, jo cajgám`bre e móo' do, jo dsifi`lajob cangolíiñ^ fi' li` téé` guá`- quiá`- dsea` góor` dsea` Israel jo canaaiñ` Guiar' júu` quiá`- Fidiée` fi' jo.

⁶ Jo mi` cangí` jo, cangíiñ` la'úm` e ni` uó` e née` ni` jmiñi`- do cartí` caguiliñ` fi` oo` jmií` e sii` Pafos. Jo fi` job cajín` jaang` dsea` Israel i sii` Barjesús, jo cóo`- jmií` griego siir` Elimas. Jo i dseañ` do nilíiñ` jaang` dsea` láang` i ngí` ta` jmigóøng jaléng` dsea`, co`jíñ`- elíiñ` jaang` i fé` cuaiñ` quiá`- Fidiée` , dsu` o` já`- e lajo. ⁷ Jo i dsea` láang` do nilíiñ` jaang` i jmoo` lajíi`- e iing` dseata` dsea` féng` i sii` Sergio Paulo, jaang` dseañ` i tiing` eáang`. Jo mi` caliñ` i dseata` dsea` féng` do e fi` góo`bre nitáang` Bernabé cóo`-gui Saulo, joba` cató`-reiñ` co` iiñ` ninúr` júu` quiá`- Fidiée` e guiaiñ` do. ⁸ Dsu` i dsea` láang` do cajníim`bre quiá`- i dseata` dsea` féng` do e laco` ja` já`- nilíiñ` do júu` quiá`- Fidiée` e guia` i Saulo do. ⁹ Jo eáam` jéeng` Jmiguí` quiá`- Fidiée` i Saulo do i sii`bi Paa`- cajo, joba` cajóøiñ` i Elimas do la'úung` ¹⁰ jo casí`r` dsea` do:

—'Nú` lin` jaang` adsee` féng` jogui jóo` fui` i ling`-; co` jni` fi` quiá`- jaléng` dsea` i iing` jmé`- e guia`-. Jialí` jnín` fi` quiá`- jaléng` dsea` i iing` nisíng` yaang` fi` guia`- cóo`- Dsea` Jmáang`? ¹¹ Lana Fú`naa` Fidiée` nicuó`r` 'nú` coo` iihuú` , jo nijá`- e jo` lí` jóø`- jíi`- capí`- cartí` mi` niquiá`- Fidiée` ta` e nilijné`tu` calé` catú`.

Jo dsifi` lajob caliná` jmini` i Elimas do, jo canaaiñ` jmóor` quijí` i` dsea` i nisó`- 'ma'u` quiá`r` co` jo` lí` jóør` jíi`- capí`^. ¹² Jo mi` cangá` i dseata`

dsea` féng' do e calí` lado, dsifí` lajōb já` calíñ` júu` quiá` Dsea` Jmáang` cō` eáam` dsigá` dsír` jalé` júu` quiá` dsea` do e e` i` dsea` apoo` do.

Mi~cangolíng^ Paa` cōo`~ Bernabéfi` Antioquía li` se` Pisidia

¹³ Jo mi` calí` ta` quiá` i` Paa` do cōo`~gui Bernabé cōo`~gui Juan Marcos e fí` Pafos do, jo`ba` ca'uøøm`bre fí` jo e teáaiñ` fí` dsír` móo`, jo` can-goliñ` fí` Perge e née` fí` lí` lí` 'ngóo`~ jmiñí` lí` se` Panfilia. Dsu` i Juan Marcos do jo` cangó`~guir cōoiñ` do, jo` caquim`~tūr fí` Jerusalén. ¹⁴ Jo mi` cangí` jo, ca'uøøm` i` Paa` do cōo`~gui Bernabé fí` Perge, jo` cangolíñ` fí` cōo`~gui fii` lí` sii` Antioquía e née` lí` se` Pisidia. Jo mi` caguilíñ` fí` jo, coo` jmiñí` lajee` e tīng` dsea` góor` dsea` Israel e jmi`íñ`, cangotáaiñ` fí` guá` quiá` dsea` do, jo` fí` jo`b caguár` jee` jaléng` dsea` i` teáang` do ie` jo. ¹⁵ Jo mi` cangoyúung` e ca`fí` i` dsea` do e júu` quiú` ta` quiá` Fidiée` cōo`~gui e júu` quiá` jaléng` dsea` i` café` cuaiñ` quiá` Fidiée` do malíñ`~gui eáang`, jo` mi` cangí` jo, i` dsea` i` née` ni` e guá` do casí`r` i` dsea` gáng` do jo` cajíñ`:

—Rú`uu`, song sea` júu` e iing`na` føng`na` jaléng` dsea` góon`la e laco` nijmicóo` quiá`r`, cuóøøm` føng`na`r lana.

¹⁶ Jo` dsifí` lajōb caróo` i` Paa` do lí` guiiñ~, jo` cajmér` lí` cōo`~guóor` e laco` ninú` i` dsea` do júu` quiá`r`, jo` lalab cajíñ` casí`r` i` dsea` do:

—Náu`na` júu` quié` e jaléng` 'ná`, dsea` góo`oo` dsea` Israel, jogui` jaléng` 'ná` dsea` ja` líng`na` dsea` Israel i` jmi`goon`na` Fidiée` qui` jnea`¹⁷:
¹⁷ Lajíi`~ malí` eáang` Fidiée` caguíñ` líi` dsea`

cóøng'~ qui-ii', jo lajee` e neáaiñ' fí Egipto, cajmée` Fidiée` e eáam` cangofíiñ', doñi` fa' líiñ' dsea` seeng` fí fí` lí` o' góor. Jo mi` cangf` jo, ca'uøøm`bre i` dsea` do fí Egipto la'eáang` cóo`~ e 'gøiñ' do.

¹⁸ Jo lajee` tuló` jíi` e cangiñ' do fí ni` guóo`~ uó` quiú~, cajméeb Fidiée` fénf` dsíir` ui` quiáiñ`~ do.

¹⁹ Jo mi` caguilíng` i` dsea` cóøng'~ qui-ii` dsea` Israel do fí lí` se` Canaán, ca'íim` Fidiée` jaléng` dsea` i` neáang` fí jo; guié` fí` ca'íiñ` ie` jo e laco` caliseá` uó` e cacuø'r` líf` dsea` cóøng'~ qui-ii` e fí lí` se` Canaán do.

²⁰ Jo mi` cangf` cuatrocientos cincuenta jíi` e caguá` dsea` cóøng'~ qui-ii` dsea` Israel fí Egipto, joguib cacuøøng Fidiée` lajiing` dsea` i` dsea` i` cacá` nifí quiá`~ dsea` góor` i líng` dsea` cóøng'~ qui-ii` do. Jo dsea` góoo`i sií` Samuel i` fé` cuaiñ` quiá`~ Fidiée` fíbing` cacá` nifí quiá`~ dsea` áang` qui-ii` do cartí` lí` cadséng`.

²¹ Jo mi` cangf` joguib` dsea` góoo` camíñ` Fidiée` jaang` dseata` dsea` fénf` i` niquiá`~ ta` quiá'r` jee` la'ó` dsea` góoo` do. Joba` Fidiée` cacuøøiñ` jaang` dseata` dsea` fénf` i` calisí` Saúl, joo` jaang` dseañu` i` calisí` Cis, siju` Míng`, jaang` lajee` guitúung` 'lé` dsea` áang` qui-ii` do; jo i` Saúl dob caquia` ta` quiá`~ dsea` áang` qui-ii` lajee` tuló` jíi`.

²² Jo mi` cangf` jo, caguíim` Fidiée` i` dseata` Saúl do e líiñ` ta~, jo caguiéeiñ` jaang` dseañu` i` sií` Daví`~ i` nilíng` dseata` dsea` fénf` quiá`~ dsea` Israel, joo` jaang` dseañu` i` sií` Isaí. Jo lalab cajíng` Fidiée` e éeiñ` i` dseata` Daví`~ do ie` jo: "Eáam` iáang` dsii` cóo`~ Daví`~ i líng` joo` Isaí, co` nijmiti`bre lajíi`~ e iin`n."

²³ Jo jaang` lajee` dsea` siju` i` dseata` Daví`~ do, íb` dsea` góoo` Jesúś i` cajíng` Fidiée`

lajíi'~ lamali'gui do i nisíñ~ fí' jmigüí la e nileáin~ jneaa~aa' jee~ dsee~ quí~ii', dsea` líi'ii' dsea` Israel, líi' laco'gui jíi'~ júu^ e nicacuør' jéeng'gui. **24** Dsü' ná'~gui e cagüéng~ Jesús fí' jmigüí la, cangi' jaang` dsea` góo'oo' i sii` Juan e ni'r' júu^ jee~ jnea'^ dsea` Israel quiá'~ jial 'né~ niqui'~ jíng` yaang~ dsea` fí' quini` Fidiée` jo lajoguiba' cuóøng` nisáiñ` jmií'. **25** Jo mi~ nijaquiéem'ba' e nité' ta~ quiá'~ i Juan i seáang` dsea` jmií' do, cajíñ'~ casír` jaléng` dsea` lala: "Ja` fí' óo'na' e jnea~ i dsea` i sijeeng`na' do i jíng'~ Fidiée` i nisíñ~ fí' jmigüí la, co' nabi nijáá' dsea` i cøøng`guijiu na, jo fí' quini` í ja` quíing`jnea~ co' sii'~i capí'^ ñi' 'ñáu' lomiir~."

26 'Dsea` rú'uu', jaléng` jnea'^ dsea` Israel dsea` siju~ 'lìi~ yáu'~ quí~ii' Abraham lí'naa', jogui jaléng` 'ná', dsea` ja` líng'na' dsea` Israel i jmi'gó' Fidiée~, catíim`baa' lajalé'naa' e juguiá~ e guiaa~ la quiá'~ jial nileáng'naa' jee~ dsee~ quí~naa'. **27** Dsüco' jaléng` jnea'^ dsea` Israel i seeng` fí' Jerusalén cóo'~ lajaléng` dsea` quié' nifi' quí~ii' ja` calilí'r` i~ dseáng` Jesús i cajíng` Fidiée` i nisíñ~ fí' jmigüí la e laco' nileáin~ jneaa~aa' jee~ dsee~ quí~ii', o'gui cangáiñ` jalé` júu^ quiá'~ Fidiée` e cajme' i dsea` i fé` cuaiñ~ quiá'~ dsea` do e i~ dsea` fí' lacoo` fí' dsíi' guá~ quí~ii' mi~ jmií~ e jmi'íng`naa'. Dsü' mi~ cateáaiñ` i Jesús do fí' dse` crúu^, e jíi'~ yaaiñ~ ja` calilí'r` e joguib caliti` jalé` e cajme' i dsea` i café` cuaiñ~ quiá'~ Fidiée` fí' ni~ ji` quiá'r` malii`gui eáang'. **28** Jo nañí` fa' jíi'~ coo` dsee~ ja` cadsé` dsea` góo'oo' dsea` Israel quiá'~ dsea` góo'naa' Jesús e quiá'~ njngáiñ`~ dsea` do, dsü' cangomíi`bre fí' dseata` Pilato e quiá'~ niquiá'~ dsea` do ta~ e

nijngáiñ'~ Jesús. ²⁹ Jo mi~ cangoyúum'~ e caliti~ jalé~ e fé~ fí~ ni~ jí~ quiá~ Fidiée~ uii~ quiá~ Dsea` Jmáang~ latí~ jíi~ malí~, jo cajgiáam~bre dsea` do fí~ dse~ crúu~ li~ cajúiñ~, jo cango'áaiñ~ fí~ dsí~ coó~ too` jiáa` laco~ litíing~ dsea` góo`oo!. ³⁰ Jo dsu~ Fidiée~ cajméer` e cajíb~tu dsea` do mi~ cadsí~ 'ni~ jmíi~ lajo. ³¹ Jo lajee~ jmiguiu~ jmíi~ cajmijnéeng~ 'ñia'r~ jee~ jaléng~ dsea` i cangi~ cоó'r~, tí~ li~ se~ Galilea jo cartí~ Jerusalén. Jo jaléng~ dsea` íb~ i ninaang~ guia~ júu~ quiá~ Fí~naa! Jesús jee~ jaléng~ dsea` jmigüi~ lana coliing~ cоó~ jnea~.

³²⁻³³ 'Jo jnea~ cuóø~naa! 'ná~ lana e juguiá~ e cacuø~ Fidiée~ dsea` cоóng~ quí~ii~ lajíi~ malí~, co~ nicajmiti~bre e júu~ jo quí~naa!, dsea` lí~naa! dsea` sijur~, mi~ casíiñ~ Jóor~ fí~ jmigüi~ la lí~ laco~gui la fé~ fí~ ni~ jí~ salmo e catí~ tu~ do li~ fé~ lala: "Nub~ Jóo'o, jo jmíi~ na njmée~e e niliñi~ dsea` e jneab~ líin~n Tiquíi~." ³⁴⁻³⁵ Jo Fidiée~ cajméer` e cajíb~tu Jesús mi~ cangf~ e cajúiñ~, jogui jo~nijúung~tur o~gui njigié~ ngúu~ táaiñ~; co~ lalab café~ Fidiée~ fí~ ni~ jí~ quiá'r~: "Nijmiti~baa la'eáang~ cоó~ 'ná~ jalé~ júu~ jlo~ niguo~ jogui já~ e caffí~i~ dseata~ Daví~". Jogui lalab café~guir cajo: "Ja~ cuóø~ fí~ e lí~ njigié~ lajo ngúu~ táang~ 'ná~, dsea` güeang~ quié~e i~jmoo~ lajíi~ e iing~ jnea~." ³⁶ Jo o~ quiá~ Daví~ fé~ e júu~ la, co~ mi~ cajmiti~ i~ Daví~ do lajíi~ e iing~ Fidiée~ e njmér~, joguibá~ cajúiñ~, jo fí~ dob ca'áiñ~ fí~ cáang~ li~ si'aang~ 'líi~ tiquiá'r~, jo ngúu~ táaiñ~ cajgob~ fí~ ná~ uó~. ³⁷ Dsu~ ngúu~ táang~ Jesús i~ cajmijí~ Fidiée~ quiá~ do ja~ cajgo~ lajo.

³⁸ 'Dsea` rú~naa!, dseáng~ 'né~ ñib~ 'ná~ e jíi~ la'eáang~ cоó~ Jesúsbá~ e íing~ Fidiée~ jalé~ dsee~

qui'-ii'. ³⁹ Jogui doñi' ii' i já'- líng` jalé` júu^ quiá'- dsea` do, nileám`bre jee` jalé` dsee` quiá'r` fí` quini` Fidiée`; co' jíi` jaang` dsea` jmigüí` caláaiñ` jee` dsee` quiá'r` la'eáang` e jmitir` júu^ quiá` ta` e cajme` Moi` do. ⁴⁰ Ñiing` óo'na` jaléng` 'ná`, dsea` rú`naa', e ja` cuø` fí` yaang` na` e güítíng`na` laco` cajíng` jaang` dsea` i` café` cuaiñ` quiá` Fidiée` malí`gui eáang` mi` cajme'r` lala:

⁴¹ Quié`na` cuente jaléng` 'ná` i` ja` jíi` júu^ quié` e o'gui já` líng`na` e júu^ jo.

Jo güidsigá` óo'na` jogui nijúum`ba`,
co` jmigui` jalé` e njmee` jnea` jee` 'ná`
jo jíi` capí` ja` já` nilíng`na`, fa` jialgui la jalíng`
dsea` e jma'r` 'ná` júu^ røø` quiá` jalé` e jo.
Jo lanab cajíng` Fidiée` fí` ni` jí` quiá'r`.

⁴² Jo mi` calí` fé` i` Paa` do jalé` júu^ güí` quiá'r`, jo ca'uøom`bre dsíi` e guá` do. Jo fíim` dsea` i` ja` líng` dsea` Israel cangolíiñ` e cangomíi'r` Paa` e niguiá`gui dsea` do júu^ mi` nití` coo`gui jmií` e jmi'íng` dsea` Israel. ⁴³ Jo lajee` ngolíiñ` do, fíim` dsea` Israel cóo` jaléng` dsea` jiéng` i` nica'uíng` dsea` Israel ngolíiñ` colíng` cóo` Paa` cóo`gui Bernabé. Jo casí'r` jaléng` i` dsea` do e ja` njimitung` dsíiñ` cóo` Fidiée`, jogui e güí'líb` dsíir` røø` jalé` e guiá` e cajmée` Fidiée` cóo'r` e cangíiñ` e cacuø` dsea` do e iáang` dsíir`.

⁴⁴ Jo mi` catí` coo`gui semaan` do, coo` jmií` e jmi'íng` dsea` Israel, fíing` dsea` i` seeng` e fí` do caguiliíñ` e fí` guá` quiá` dsea` Israel do e caguináur` júu^ quiá` Fíi`naa` Fidiée` e guia` i` Paa` do, jia` ja` latøøng` fíib` caguiliíng` ie` jo. ⁴⁵ Dsú` mi` cangá` dsea` Israel i` ja` já` líng` júu^ e guia`

í Paa⁻ do jial tí^í fíing[~] jaléng[~] dsea` í caseáng[~] fí^í
 dsíí^í sináu^í guá⁻ quiá'r⁻ do, sóong[~] calí⁻ dsihuúiñ⁻
 quiá⁻ dsea` do, jo canaaïñ[~] fé'r[~] e jmang⁻ júu^í e o^í
 já⁻ ba⁻ guia^í Paa⁻ do, jogui jmineam[~]bre dsea` do
 cajo. ⁴⁶ Joba^í Paa⁻ do cóo[~]gui Bernabé jíi^í capí[~]
 ja^í'gó'r[~] casí'r⁻ jaléng[~] í dsea` góor[~] dsea` Israel do,
 jo cajíñ⁻ casí[~]reiñ[!]:

—E catíib⁻ jnea^í e 'né⁻ guiá[~]naa^í júu^í quiá⁻
 Fidiée[~] la'uii[~] jee[~] 'ná^í. Jo dsuco^í 'ná^í ja^í iing[~]na^í
 íing[~]na^í e júu^í do, jo lajoba^í ja^í catíing[~]na^í e
 niliseeng[~]na^í cøøng[~]cóo[~] Fidiée[~] lata[~], joba^í jnea^í
 fí^í jee[~] dsea` í ja^í líing[~] dsea` góo'oo^í dsea` Israel
 canaang[~]naa^í guiá[~]naa^í júu^í quiá⁻ Fidiée[~] lana.
⁴⁷ Co^í lajob ta[~] caqui^í Fíi^ínaa^í Fidiée[~] fí^í ni[~] ji^í
 quiá'r⁻ malii[~]gui^í mi[~] cajíñ⁻ lala:

Jnea[~] nisíin[~]n[~] 'ná^í fí^í jee[~] laca^ííing[~] dsea` í seeng[~] fí^í
 jmigüí^í e lin[~] lafa^í ji^í quié[~]e,

jogui niguiá^íjalé^í júu^í quiá⁻ jial nileáng[~] dsea` jee[~]
 jalé^í dsee[~] quiá'r⁻.

⁴⁸ Jo mi[~] canúu⁻ jaléng[~] í dsea` í ja^í líing[~] dsea`
 Israel júu^í quiá⁻ í Paa⁻ do, sóong[~] calíiáang[~] dsíir^í,
 jo canaaïñ[~] fé'r[~] e eáam[~] guiá^í júu^í quiá⁻ Fíi^ínaa^í
 Fidiée[~] e guia^í dsea` do, jo dsifi^í lajob já⁻ calíng[~] e
 júu^í jo lajíi^í dsea` í nisi^ííng[~] í niliseeng[~] cøøng[~]cóo[~]
 Fidiée[~] lata[~]. ⁴⁹ Jo lajob cani⁻ júu^í quiá⁻ Fíi^ínaa^í
 Dsea` Jmáang[~] fí^í la'úng[~] e guóo[~] uó^í do. ⁵⁰ Jo dsu^í í
 dsea` Israel do caguiféeiñ[~]coo^ítú^í míing[~] dseamí^í
 dsea` Israel í jmi^ígó^í Fidiée[~] jogui si^ígóng[~] e fí^í jee[~]
 fí^í do, colíing[~] cóo[~] jaléng[~] dsea` quié^í nifi^í quiá⁻
 e fí^í do cajo, jo casíiñ⁻ røø^í e cajmeáiñ[~] gab^í Paa⁻
 cóo[~]gui Bernabé cartí^í ca'uóøm[~]bre dsea` do cartí^í
 caluu^í li^í se^í e fí^í do. ⁵¹ Joba^í dsifi^í lajob ca'uóøm[~]

í Paa⁻ do cóo^{l~}gui Bernabé cóo^{l~}gui jaléng^h dsea[~]
 í jmicóo^{l~} quiá'r⁻. Jo mi[~] caguilíiñ[~] 'ni^{l~} e fi^h do,
 job cabó'r[~] 'lee[~] tóo[~] lomiír[~] laco^{l~} cuó^{l~} li[~] e ja[~] íng^h
 dsea[~] ír[~] e fi^h fí^h e lí[~] ca'uøøiñ[~] do. Jo dsiffí[~] lajöb
 cangoliíiñ[~] fi^h coo^{l~}gui fi^h li[~] sii[~] Iconio. ⁵² Jo jaléng^h
 dsea[~] í nilíng^h dsea[~] quiá^{l~} Dsea[~] Jmáang[~] í seeng^h fi^h
 Antioquia, eáam[~] iáang[~] dsíir[~] cajer[~], jogui eáam[~] jée[~]
 Jmiguí[~] quiá^{l~} Fidiée[~] quiá'r⁻ cajo.

14

Lajee[~]taang[~] Paa⁻ cóo^{l~}Bernabé fi^hIconio

¹ Jo mi[~] caguilíing[~] í Paa⁻ do cóo^{l~}gui Bernabé
 fi^h Iconio, cangotáaiñ[~] coliíng[~] fi^h dsíi[~] guá^{l~} quiá^{l~}
 dsea[~] góor[~] dsea[~] Israel e si^{l~} fi^h jo lí^{l~} laco^{l~}gui qui^{l~}
 tíiñ[~]. Jo co^{l~} guiar[~] jalé^h júu[^] quiá^{l~} Dsea[~] Jmáang[~]
 la'eáang[~] cóo^{l~} e 'gøng[~] quiá^{l~} Jmiguí[~] quiá^{l~} Fidiée[~],
 joba^{l~} fíim[~] dsea[~] Israel cóo^{l~}gui dsea[~] í ja[~] líng^h dsea[~]
 Israel já^{l~} calíiñ[~] jalé^h e júu[^] do ie[~] jo. ² Jo dsu^{l~}
 jaléng^h dsea[~] Israel í ja[~] já^{l~} líng^h e júu[^] e guia^{l~} í
 dsea[~] góor[~] í sii[~] Paa⁻ do cóo^{l~}gui Bernabé, canaaiñ[~]
 jmigóøm[~]bre í dsea[~] í ja[~] líng^h dsea[~] Israel e laco^{l~}
 dsea[~] í nijmér[~] e 'ní^{l~} níiñ[~] jaléng^h í dsea[~] quiá^{l~}
 Dsea[~] Jmáang[~] do. ³ Joba^{l~} mi[~] canaang[~] calí[~] lado,
 huóø[~]bi[~] caje[~] í Paa⁻ do cóo^{l~}gui Bernabé fi^h jo e
 guiar[~] júu[^] quiá^{l~} Dsea[~] Jmáang[~] e ja[~] 'gó'r[~] jíi^{l~}
 coo^{l~}, co^{l~} ta[~] dsíir[~] e eáam[~] jmicóo^{l~} Fíi[~]nnaa[~] Fidiée[~]
 quiá'r⁻. Jo í Paa⁻ do cóo^{l~}gui Bernabé cangiíiñ[~]
 quiá^{l~} Fidiée[~] e nijmér[~] jalé^h e li[~] e quiíi^{l~} jmiíi[~]. Jo
 cóo^{l~} jalé^h e jo jmili[~] Fidiée[~] e já^{l~} e júu[^] e guia^{l~} í
 dsea[~] do quiá^{l~} jial 'neáang[~] Fidiée[~] dsea[~] jmigüí[~].
⁴ Jo jaléng^h dsea[~] í seeng^h e fi^h Iconio do tú[~] 'lé[~]
 ca'uíiñ[~]; coo^{l~} 'lé[~] casíng^{l~} uii[~] quiá^{l~} jaléng^h dsea[~]

Israel i ja` ca'íng¹ júu^ e caguiá` dsea` do, jogui cōo` 'lé`gui casíng¹ uii~ quiá¹ i dsea` apóo^ do. ⁵ Jo jaléng¹ dsea` Israel i ja` ca'íng¹ e júu^ do cōo`~gui jaléng¹ dsea` i ja` líng¹ dsea` Israel casíiñ¹ røø`cōo`~ jaléng¹ dseata~ e quiá¹ nijmeáiñ¹ ga` i dsea` apóo^ do, jogui nijmihuíng`neiñ¹ cōo`~ layaang¹ cuu~. ⁶ Jo dsu` mi~ caliñi` Paa` cōo`~gui Bernabé lajíi¹~ e i` dsíi` i dsea` do e gab` nijmeáng`neiñ¹, joba` cangolíiñ¹ e si`í` jmi`óng¹ yaaiñ¹ fí` Listra cōo`~gui fí` Derbe, cōo` fí` e née` lí` se` Licaonia, ⁷ jo fí` job caguiar` júu^ quiá¹ Dsea` Jmáang¹.

Mi~ casí'ló` dsea` cuu~ i Paa` do fí` Listra

⁸ Jo mi~ caguilíiñ¹ fí` Listra, fí` jo niseeng` jaang¹ dseañu` i nicaang¹ tii` latí` mi~ cangáaiñ¹, jo ja` lí` ngír¹ jíi¹ capí¹. ⁹ Jo dob guiiñ¹ e núur` júu^ e guia` i Paa` do. Jo mi~ cangáng¹ i Paa` do dsea` do, dsifí` lajob calili'r^ e i dsea` do jáb¹ líiñ¹ e quíib¹ Fidiée` jmií¹ e nijmi`leáang¹ ír¹. ¹⁰ Jo dsifí` lajob cajíng¹ i Paa` do casí'r¹ i dsea` jlúung¹ do e fé'r` teá` jo cajíñ¹:

—¡Ráan!¹, jo jmee` sín¹ røø`!

Jo dsifí` lajob ca'íng¹ i dseañu` do, jo lajob casíng¹ 'ñia'r` jo canaaíñ¹ ngí`bre. ¹¹ Jo mi~ cangá` jaléng¹ dsea` i teáang¹ do ie` jo lajíi¹ e cajmée` Paa` cōo`~ i dsea` jlúung¹ do, dsifí` lajob canaaíñ¹ fé'r` teá` cōo`~ jmíi` quiá'r¹ e éeiñ¹ i Paa` do cōo`~gui Bernabé jo jíñ¹:

—Gáng¹ diée` nicagüílíng¹ jee` jneaa`aa` i líng¹ la líng¹ dsea` jmigüí¹.

¹² Jo lajalém¹bre fé'r` e i Bernabé do líiñ¹ jaang¹ diée` quiá'r¹ i sii` Zeus jogui i Paa` do líiñ¹ jaang¹gui diée` quiá'r¹ i sii` Hermes, co` í`bre dsea`

quier' nifí' e guiar' e júu^ do jee^ jaléng^ dsea` do.
 13 Jo e guá^- fí' lí^ jmiféng^ dsea` i diée^ Zeus do,
 dob nisi^ dseáng^- lí^ í^- jee^ fí^ do, jo i jmidsea` i
 jmoo`ta^ e fí' guá^- jo caguijéeiñ` jaléng^ güítá^ jogui
 caguicar^ jalé^ lí^ fí' lí^ neáang^ i dsea` gáng^- do, co^
 í^ dsíir^ e njimifém^breiñ^ do coliing^ cój^ jaléng^
 dsea` i teáang^- do ie^ jo lafa^ jaang^ diée^ quiá^-bre;
 jogui lami^ í^ dsíir^ e njngáiñ^- i güítá^ do fí' quini^ i
 dsea` gáng^- do e laco^ njimiféng^neiñ^. 14 Dsu^ mi^
 calilí^ i Paa^- do cój^gui i Bernabé do lajíi^ e lí^
 dsíi^ i jmidsea` do cój^gui jaléng^ dsea` e njmér^
 cójin^ do, dsifí^ lajob ca'guír^- sí^r^ jo cangotáaiñ^
 jee^ jaléng^ i dsea` do, jo canaaíñ^ sí^reiñ^ cój^ júu^
 e tea`:

15 —Jiali^ jmoo`na^ lana? Co^ o^ diée^ jnea^,
 jnea^ lí^naa^ dsea` jmigüi^ laco^gui la líing^ 'ná^.
 Jo cajá^naa^ fí^ la uiing^ job cajo e cajasíi^naa^
 'ná^ e 'né^ nitá^ba^ lajíi^ e tíing^na^ jmoo`na^ lí^
 laco^gui iing^na^ jmee^na^ lana cój^ jnea^, co^ ja^
 ee^ ta^ líing^ quí^na^ jíi^ capí^ e jo, jo quí^ jíing^
 yaang^na^ fí' quini^ Fidiée^ i dseáng^- já^- do, co^ íb^
 dsea` cajmearer^ jmigüi^ cój^gui guóo^ uó^ cój^gui
 jmiñí^, lí^ lajalé^ e sea`la^úng^ fí' jmigüi^.
 16 Jo nañí^ fa^ lami^ jéeng^gui ja^ cajníng^ Fidiée^ quiá^- jaléng^
 dsea` e cajmeeb^ dsea` lí^ doñí^ ee^ já^- dsíir^,
 17 jo dsu^ contøom^ nicajmearer^li^ e seem^bre jee^ jaléng^
 dsea` jmigüi^ cój^ jalé^ e guíá^ e jmóor^, co^ íbre
 dsea` jmóor^ e sea`jalé^ jmíi^, jogui e jlob^ cuó^ jalé^
 e dsijnea^ fí^ ni^ guóo^ uó^, jogui e sea`lalíng^ jalé^
 e quiee^naa^, jogui í^bre cuór^ e iáang^ dsí^naa^ cajo.

18 Dsu^ mi^ cangí^ e caféng^ i Paa^- do jaléng^ i
 dsea` do, guidseaam^ calí^r^ cajníñ^ e ja^ cajngang^

í dsea` do jaléng` i jó` i si`í` njngáiñ` e nicuóíñ` i dsea` gáñ` do e nijmiféng`neiñ` lafa` diéé`.

19 Jo mi` cangí` jo, caguiliing` coo` tú` mñng` dsea` Israel i jalíng` fí` Antioquia cóo`~gui fí` Iconio. Jo i dsea` í cajmér` e calí` 'ní` níim` dsea` Listra i Paa` do, jogui casíiñ` røø` e cuub` nisi'ló'r` dsea` do, jo lajobj cajmér`. Jo mi` cangí` e casi'ló`rein` do cuu~, jo cajñúung`neiñ` fí` caluu` fí` co` líiñ` e cajngam`breiñ` do. **20** Dsø` mi` cangí` jo, caguiliing` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` fí` lacúng` li` ráang` i Paa` do fí` caluu` e fí` do, jo dsifi` lajobj caróo`tuíñ` do, jo ca'ib`tur e fí` jee` fí` do. Jo mi` cajneá` e jmii` jo, ca'uøøm` i Paa` do cóo`~gui Bernabé e fí` jo, jo cangolíiñ` fí` coo` fí` li` sii` Derbe.

21 Jo mi` caguiliíñ` fí` Derbe, fí` job canaaiñ` guiar` júu` quiá` Dsea` Jmáang`, jo fí` jo fíim` dsea` i já` calíng` júu` e guia` dsea` do ie` jo, jo dsea` quiá` Dsea` Jmáam` ca'uíñ` . Jo mi` cangí` jo, caquim`tu i Paa` do cóo`~gui Bernabé fí` Listra cóo`~gui Iconio jogui Antioquia. **22** Jo jalé` e fí` na cangíing`tur calé`catú` , jo caféiñ`jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` fí` jo e ja` nitiúuiñ` do lajíi`~ fí` guíá` li` niteáaiñ` cóo`~ Dsea` Jmáang` ; jogui casí`guirein` do cajo e jaléng` dsea` i iing` e Fidiée` nicá` nifí` quiá'r` 'né` nidsinghiíñ` jalé` iihuíi` . **23** Jogui ca'náam`bir fí` lacoo` fí` do coo` tú` mñng` dsea` cóøng` i nicá` nifí` quiá` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i seeng` lacoo` lacoo` e fí` do; jo mi` calí` jo, cajmér` ayuno e laco` jøøng`guir caféiñ` Fidiée` uii` quiá` i dsea` cóøng` do. Jogui caseáang`neiñ` do lajaléiñ` do fí` jaguo` Fí`naa` Fidiée` , co`jáb` calíng` dsea` do júu` quiá`-

dsea` i.

*Mi~ cangolíng^tu Paa~ cóo'~ Bernabé fí~ Antioquía
li~ se'~ Siria*

²⁴ Jo mi~ cangf e cataiñ~- fí, jo cangíiñ~ fí~ guóo'~
uó~ li~ se'~ Pisidia; jo mi~ cangf jo, caguilíng^tur fí~
Perge li~ se'~ Panfilia, ²⁵ jo fí~ job caguiar' júu^ quiá~-
Dsea` Jmáang~. Jo mi~ cangf jo, cangolíng^tur fí~
coo~gui fí~ li~ sii~ Atalia. ²⁶ Jo fí~ job cangotáaiñ~
fí~ coo` dsíi~ móo' jo cangolíiñ~ la dsí~ ni~ jmiñi~
car` caguilíng^tur calé~ catú~ fí~ Antioquía li~ se'~
Siria fí~ li~ cajáng~ dsea` i Paa~ do cóo'~gui Bernabé
fí~ jaguó` Fidiée~ quiá~- e cangoguiar' júu^ quiá~-
Dsea` Jmáang~ fí~ jalé~ e fí~ do. Jo co'~ catób~ e
ta~ do quiá'r~, joba' caquim~tur. ²⁷ Jo dsifí~ mi~
caguilíng~tu Paa~ cóo'~ Bernabé e fí~ Antioquía
do, dsifí~ lajob caseáiñ~ jaléng~ dsea` quiá~- Dsea`
Jmáang~ i neáang~ e fí~ jo, jo cajmea'reiñ~ júu^ la-
jalé~ e guiú~ e cajmée~ Fidiée~ cóo'r~ lacaang~ li~
cangolíiñ~ do, jogui jial cacuó` Fidiée~ e ni'íng~
jaléng~ dsea` i ja`líng~ dsea` Israel júu^ quiá~- Dsea`
Jmáang~. ²⁸ Jo mi~ cangf jo, huóø~bi caje' Paa~
cóo'~gui Bernabé fí~ Antioquía li~ se'~ Siria coliíng~
cóo'~ dsea` quiá~- Dsea` Jmáang~ i neáang~ fí~ jo.

15

*Mi~ caseáng~rúng~jaléng~dsea` i quié~nifí~quiá~-
dsea` quiá~- Dsea` Jmáang~ fí~ Jerusalén*

¹ Jo ie~ jo ca'uøøng` coo` tú~ mííng~ dsea` Israel
fí~ Judea jo cangolíiñ~ fí~ Antioquía li~ se'~ Siria.
Jo mi~ caguilíiñ~ fí~ jo, canaaiñ~ e'r~ jaléng~ dsea`
quiá~- Dsea` Jmáang~ i neáang~ fí~ jo e quiá~- ja`
nileáiñ~ do jee~ jalé~ dsee~ quiá'r~ fing song ja`

jmitir~ jalé^r júu[^] quiá^r ta~ quiá^r Fidiée^v e cajme^r
 Moi^v e nitó^r li^v fí^r ngúu^r táang^r jiuung^r siñuu[^] quiá^r
 lí^r laco^r la litíing^r dsea^v Israel. ² Jo mi^v caliñí^r Paa^r
 cóo^r~gui Bernabé quiá^r jalé^r e ni^re^v i^r dsea^v do, joba^r
 eáam^r lahuíng^r casíng^r i^r Paa^r do cóo^r~ i^r dsea^v fí^r.
 Joba^r Paa^r cóo^r Bernabé caliíñí^r cóo^r~ coo^r tú^r
 míng^r~gui dsea^v quiá^r Dsea^v Jmáang^r ijiéng^r quiá^r
 e nidsisiñí^r e júu[^] do fí^r Jerusalén.

³ Jo dsea^v quiá^r Dsea^v Jmáang^r i neáang^r fí^r An-
 tioquíabing^r caguié^r quiá^r. Jo mi^v cangúiñí^r fí^r li^v
 se^r Fenicia cóo^r~gui Samaria, cajmea^r júu[^] jaléng^r
 dsea^v quiá^r Dsea^v Jmáang^r i neáang^r fí^r jo jial nicatá^r
 jaléng^r dsea^v i ja`líng^r dsea^v Israel e lami^r qui^r tñíñ^r
 e jmiféiñ^r diée^r e laco^r niteáaiñ^r teá^r fí^r guiá^r cóo^r
 Fidiée^v. Jo jalém^r i^r dsea^v quiá^r Dsea^v Jmáang^r do
 caliíáang^r dsíir^r mi^v canúur^r e júu[^] do.

⁴ Jo mi^v caguiéng^r Paa^r cóo^r~ Bernabé fí^r
 Jerusalén colíng^r cóo^r~ i^r dsea^v caguaang^r gui do,
 joba^r i^r dsea^v quiá^r Dsea^v Jmáang^r i neáang^r fí^r do
 cóo^r~gui jaléng^r dsea^v cóong^r quiá^r r^r cóo^r~gui
 jaléng^r dsea^v apóo^r caíñí^r i^r Paa^r do cóo^r~gui
 Bernabé cóo^r~gui i^r dsea^v caguaang^r do fí^r jo. Jo
 Paa^r cóo^r~gui dsea^v caguaang^r gui do cajmea^r
 júu[^] jaléng^r i^r dsea^v fí^r jial cajmicóo^r Fidiée^v quiá^r
 quiá^r lajíi^r ta^v e cangolíñí^r do. ⁵ Dsí^r coo^r tú^r
 míng^r~ dsea^v Israel i líng^r dsea^v fariseo i ni^rjá^r
 calíng^r júu[^] quiá^r Dsea^v Jmáang^r caróor^r jo café^r
 júu[^] quiá^r jo cajíñ^r:

—La guíim^r 'né^r e jaléng^r dsea^v i ja`líng^r dsea^v
 Israel i líng^r dsea^v quiá^r Dsea^v Jmáang^r nitó^r li^v fí^r
 ngúu^r táang^r jaléng^r jiuung^r siñuu[^] quiá^r r^r lí^r laco^r
 litíng^r jnea^r, dsea^v Israel. Jogui la guíim^r 'né^r e ni-

huí^ ta~ quiá'r^- e nijmiti^bre jalé^ júu^ caguiee^gui
e quiá^ ta~ quiá^- Fidiée^ e cajme^ Moi^.

6 Jo caseám^ yaang^ jaléng^ i dsea` apóo^ do
cóo^gui jaléng^ dsea` cóøng^ quiá^- dsea` quiá^-
Dsea` Jmáang^ i neáang^ fí Jerusalén. Jo caseáin^
do e laco^ casáiiñ^ la'uiing^ laná^ quiá^- e júu^ do.
7 Jo mi^ cangoyúung^ e nicasáiiñ^ lahuúing^, joba^
caróo^- Tá^ Simón jo café^r^ júu^ quiá'r^- jo cajíñ^-:

—Dsea` rú^uu^, dsea` quiá^- Dsea` Jmáang^,
niñib^ 'ná^ e ningóob^ eáang^ ca'náang^ Fidiée^
jnea^ jee^ 'ná^ quiá^- e niguiaa^ jalé^ juguiá^
quiá'r^- jee^ jaléng^ dsea` i ja^ líng^ dsea` Israel e
quiá^- jial nileáin^ jee^ dsee^ quiá'r^, jo lajob dsea`
í ni'uiíñ^ dsea` quiá^- Dsea` Jmáang^. **8** Jo Fidiée^
dsea` cuír^ dsíi^ lajaang^ lajaang^ dsea` jmigúi^,
jo cajmér^ li^ e ím^bre i dsea` i ja^ líng^ dsea`
góo^oo^ dsea` Israel do, co^ cacuø^reiñ^ Jmigúi^
quiá'r^- laco^gui nícacuø^r^ jneaa^aa^, dsea` líi^ii^
dsea` Israel, lajíi^ i já^ líng^ júu^ quiá'r^.
9 Jo
jíi^ coo^ ja^ ee^ cagui^ Fidiée^ fa^ jneaa^aa^, dsea`
Israel, lí^naa^ jmaquíing^ cóo^ jaléng^ dsea` i ja^
líng^ dsea` Israel, co^ ca'íim^bre dsee^ quiáiñ^-
do laco^gui ca'íiñ^ dsee^ qui^ jneaa^aa^ la'eáang^ e
já^ lí^naa^ jalé^ júu^ quiá'r^- e ngocáng^ dsi^naa^.
10 Jo lana, ¿jiali^ ja^ já^ líng^na^ lajíi^ e nícajmée^
Fidiée^ quiá^- jial laang^ dsea` jee^ dsee^ quiá'r^-?
'Ná^ iing^na^ cuó^na^ i dsea` i ja^ líng^ dsea` Israel
i já^ líng^ júu^ quiá^- Dsea` Jmáang^ coo^ lee^ e
jíi^ jneaa^aa^, dsea` Israel, o^gui líi^ dsea` cóøng^
qui^ii^ caquíi^naa^ jmíi^ casé^ee^ quiá^- e niliti^
jalé^ e júu^ quiá^ ta^ do. **11** Jo níne^baa^ e røøb^
nicaláang^naa^ jee^ jalé^ dsee^ qui^ii^ uíi^ e eáam^

guiúng⁻ Fíi`naa' Jesús e jíi^{l~} ja` catíi⁻naa' lajo, jo ja` e líi⁻ su líi⁻ dsea` Israel osi o^l lajo é.

¹² Jo dsifí^l mi^l cangoyúung^{l~} e café^l i Tú^l Simón do jalé^l júu^l quiá'r⁻, tiib^l caguá^l jaléng^l i dsea` do; jíi^{l~} coo^l jo` ee` cañíir^l. Jo lajee^l jo cajmée^l i Paa^l do cóo^{l~} gui Bernabé júu^l quiá'^l jalé^l e guiú^l jogui jalé^l li^l e quíi^{l~} jmiíi^l cajmér^l jee^l jaléng^l dsea` i ja` líing^l dsea` Israel lajee^l cangir^l lacaang^l fí^l lí^l jié^l.

¹³ Jo dsifí^l mi^l cató^l fé^l i Paa^l do cóo^{l~} gui Bernabé jalé^l júu^l quiá'r⁻, dsifí^l lajob caróo^l Tiáa^l, jo café^l r^l júu^l quiá'r⁻ cajo jo cajíñ^{l~}:

—Náa^lna' jalé^l júu^l quié^l e, jaléng^l 'ná'^l, dsea` rú^l'naa' dsea` quiá'^l Dsea` Jmáang^l. ¹⁴ Nab nicajmea^l i Tú^l Simón na jneaa^laa' júu^l jial mi^l canaang^l Fidiée^l e 'neáaiñ^l jaléng^l dsea` i ja` líing^l dsea` Israel, jogui nicaguiñ^l jee^l jaléng^l dsea` í e laco^l ni'uíiñ^l dsea` quiá'r⁻. ¹⁵ Jo lajaléb^l e nicajíng^l i Tú^l Simón na lana, røøb^l dseáng^l líi^l cóo^{l~} jalé^l e cajme^l jaléng^l i dsea` i café^l cuaiñ^l quiá'^l Fidiée^l lajíi^{l~} lamali^lgui eáang^l lí^l fé^l lala:

¹⁶ Jo mi^l ning^f e la, jnea^l Fidiée^l nigáab'túu calé^l catú^{l~}

jogui nijmée^ltúu e 'ná^l Daví^l e nicaquií^{l~};

 jogui nijmée^ltúu røø^l jalé^l cuíi^{l~} fiíng^l quiá'^l,
 jogui nijmi^lieeng^ltúu røø^l.

¹⁷ Jo nijmé^le jalé^l e jo e laco^l lajalém^l dsea` i ja` líing^l dsea` Israel nijmicuíiñ^l jnea^l fí^l la'úng^l
 fí^l jmigüí^l.

¹⁸ Jo jneab^l Fidiée^l i nícajmijnéeng^l jalé^l e na lajíi^{l~}
 lamali^l eáang^l,

 jo nícacuó^lbaa júu^l quié^l e e jmee^l e jalé^l e jo.
Jo lanab cajíng^{l~} Fidiée^l fí^l ni^l ji^l quiá'r⁻.

19 'Joba' fá' jnea~ e ja` 'né~ nijmiguíng^naa' jaléng^ dsea` i ja` líng^ dsea` Israel i nícatá` jalé` e qui'- tuiñ` lami~ jéeng`gui e jmiféiñ` lí` doñí ee, jogui lana nijmiféiñ` i Fidiée` i já`- do. **20** Jo masíng^naa' coo` ji` quiá'r` li~ niféeng^naa'r e jo` cuóøng` e jmeáiñ` ta~ jalé` e cacuø` dsea` jiéng` i diée` i o` já`- i jmiféiñ` do, co` na 'lib`^ jalé` e jo, jogui e niquiúm`-bre e éer` dsee` e güiiiñ` cóo`- dseañu` osi dseamí` i o` quiá'r`, jogui e jo` nidó`-guir jmi'øøng` jó` o'gui ngu` jó` líi` i siyáang` jmi'øøng`. **21** Co` jaléb` e júu` quiu` ta~ na quiá`- Fidiée` e cajme` Moi` nica'fí` jaléng` dsea` quié` nifi` quiá`- guá`- quiá`- dsea` góo'oo` dsea` Israel fí` lacaang` sinuñ` guá`- qui`ii` e téé` fí` la'úng` jee` fii` lacoo` jmi` mi` tí` e jmi'íng`naa`!

22 Jo dsífi` mi` cató` e café` i Tiáa` do júu` quiá'r`, lajalém` i dsea` apóo` do cóo`-gui jaléng` dsea` cóøng` quiá`- dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` , lí` lajaléng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` , casuñ` røø` e ca'náaiñ` coo` tú` míng`- dsea` i nidsiliing` fí` Antioquia cóo`- Paa` cóo`-gui Bernabé e nidsicar` e ji` lí` toq` júu` e casuñ`- do. Jo caguíñ` jaang` dseañu` i sii` Judas Barsabás jogui jaang` i sii` Silas, gáng` dseañu` i niing` eáang` jee` jaléng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang`. **23** Jo lalab fé` e ji` e quié` i dsea` do mi` cangoliñ`:

"Lajalé` jnea`^, dsea`apóo`^, cóo`-gui jaléng` dsea` cóøng` quiá`- jaléng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Jerusalén la, guicóo`baa` jaléng` 'nú`, dsea` rú`naa` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` , dsea` ja` líng`na` dsea` Israel jogui seeng`na` fí` Antioquia cóo`-gui lacoo` fii` lí` se` Siria cóo`-gui lí`

se' Cilicia. ²⁴ Nicalineb[~] jnea[^] e nica'uøøng[~] cøo[~] tú⁻ mïng[~] dsea` i seeng[~] fí[~] la latïiñ[~] yaaiñ[~], jo nicangoliñ[~] e nicangojmiguíñ[~] 'ná[~] fí[~] na cøo[~] júu[~] quiá'r⁻. Jogui nicajmigøøiñ[~] 'ná[~] e dseáng⁻ 'né⁻ e catíim⁻ba' e nitó⁻na' li[~] fí[~] ngúu[~] táang⁻na' lí[~] laco[~] litíing[~] dsea` góo'oo' dsea` Israel cøo[~] jiuung[~] siñuu[~] quiá'⁻, jo dsu[~] ja[~] 'né⁻ jmee⁻na' lajo; jogui nicajmigøøiñ[~] 'ná[~] cajo e 'né⁻ jmití⁻na' jalé[~] júu[~] quiá'⁻ ta[~] caguiee⁻gui e cajme⁻ Moi⁻. ²⁵⁻²⁶ Joba[~] nicasii[~]naa[~] røø[~] lajalé⁻naa[~] la e nica'neáang⁻naa[~] jaang[~] gáng⁻ dsea` lajeee[~] la'ó[~] jnea[^] e nidsilíñ[~] nidsi'eer[~] 'ná[~] fí[~] na. Jo nijalíñ[~] coliíng[~] cøo[~] i dsea` rú⁻naa[~] i 'neáang⁻naa[~] eáang[~] i sii[~] Paa[~] cøo[~]gui i sii[~] Bernabé, gáng⁻ dsea` rú⁻naa[~] i ji[~] ja[~] mi[~] cajnga⁻ dsea` quiá'r⁻ uíi[~] e guiar[~] júu[~] quiá'⁻ Fí⁻naa[~] Dsea` Jmáang⁻. ²⁷ Jo nisíing⁻naa[~] fí[~] na cajo i Judas Barsabás cøo[~]gui Silas la, jo íb[~] nijmeá⁻ 'ná[~] júu[~] quiá'⁻ jalé⁻ e la cartí[~] quiní⁻na[~] na. ²⁸ Co[~] lajíi[~] e iing[~] Jmiguí[~] quiá'⁻ Fidiée[~] jogui jnea[^] cajo e nimíi⁻naa[~] 'ná[~] e jo[~] nijmée⁻gui[~] lajíi[~] e ta[~] huí[~] e jié⁻ do: ²⁹ Lico[~] 'né⁻ e nitá⁻ba' e cø⁻na[~] ngu⁻ jó[~] i nicacuøng[~] dsea` jaléng[~] i diée[~] i o[~] já⁻ i ja[~] quiíi[~] jmiíi[~] jmé[~] jíi[~] cøo[~], jo jo[~] cø⁻na[~] jmi[~]øøng⁻ jó[~] o[~]gui[~] ngu⁻ jó[~] líi[~] i siyáang[~] jmi[~]øøng⁻, jogui jo[~] ee⁻na[~] dsee[~] e güiíng[~]na[~] cøo[~] dseañu[~] osi dseamí[~] i o[~] quií⁻na[~]. Jo song náu⁻ba' jalé⁻ e júu[~] la, joba[~] guiúb⁻ ni[~]ee⁻na[~]. Jo lanab jíi[~] líi[~] júu[~] quií⁻ii⁻. Jo güiliseem⁻ba' cøo[~] e guiú⁻.

³⁰ Jo dsifí[~] mi[~] calííng[~] i dsea` quiúung⁻ do, cangoliím⁻bre cøo[~] i Paa[~] do cøo[~]gui Bernabé fí[~] Antioquía, jo quié⁻bre e ji[~] e casíing[~] i dsea` neáang[~] fí[~] Jerusalén do. Jo dsifí[~] mi[~] caguilíñ[~] fí[~] jo, dsifí[~] lajob

caseáiñ' jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i seeng` fí` jo, jo caja'bre i dsea` do e ji` do. ³¹ Jo mi` calí` jaléng' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` e ji` do, dsíng` calí'iáang` dsír', co' jmang` juguiáb` fé` e fí` ni` ji` do. ³² Jo co' i Judas Barsabás cóo` Silas do cangúiñ` quiá' Fidiéé` quiá'r` e eáam` tiiñ` guiar` júu^ quiá' dsea` do jee` jaléng` dsea`, joba` mi` café'r` júu^ quiá'r`, cacuø`guireiñ`bí` elaco`já`gui nilíiñ`júu^ quiá' Dsea` Jmáang`. ³³ Jo mi` cang` jo, jaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` juguiú` calí'r` júu^ i dsea` gáng` do, dsu' jíi` i Judas Barsabás do cangáng` tur fí` Jerusalén, jo íb` quiée` juguiú` quiá` jaléng` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Antioquia i caguiéng` ír` do. ³⁴⁻³⁵ Dsu' Silas cóo` Paa` cóo` Bernabé dobí cajer` fí` Antioquia; jo fíim`bí dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i jíéng` caje` cóo'r` e guia`guir júu^ quiá' Dsea` Jmáang` jee` jaléng` dsea` i seeng` fí` jo.

Mi` catí` tú` née` e cangi` Paa` ta` guia`júu^ quiá' Dsea` Jmáang`

³⁶ Jo mi` lí` cøøng`gui lajo, coo` jmíi` cajíng` Paa` lala casí'r` Bernabé:

—Má`túu` calé` catú`, madsi`ee`naa` jaléng` dsea` rú`naa` dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i neáang` fí`lajalé` fí`lí` nícang`naa` e e`naa`jalé`júu^ quiá' Dsea` Jmáang` lami` jéeng`gui, jo dsine`duu` jial seeiñ`lana.

³⁷ Jo Bernabé lami` iiñ` nijéiñ` calé` catú` i Juan Marcos do. ³⁸ Jo dsu' Paa` jo` calí`iíñ` fa` cajeeng`neiñ` do, co` catáu`biñ` do quiá'r` lami` jéeng`gui lami` caguilíiñ` fí` coo` guóo` uó` lí` se` Panfilia, jo jo` ee` cajmicóo` i Juan Marcos do

quiá'~ Paa~ ni~ e ta~ do ie~ jo. ³⁹ Jo lahuíim'jiu
 eáang' casíing~ i Paa~ do cóo'~ Bernabé uii~ quiá'~
 i Juan Marcos do. Jo e jo cajmée` e casojóm`bre
 quiá'~ rúiñ~, jo Bernabé cajéeñ` i Juan Marcos
 do, jo cangotáaiñ` dsíí coo` móó~, jo cangolíim`tur
 la tóo` ni~ jmiñí` cartí li~ se` Chipre. ⁴⁰ Jogui i
 Paa~ do cató'r~ i Silas do i cangó~ cóo'r~; jo mi~
 cangoyúung~ jo jaléng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~
 caguiar` fí jaguo` Fidiée` lajíi` e ta~ e nidsilíiñ` do,
 jo dsifí lajob cataiñ` fí. ⁴¹ Jo cangolíing`tur lacoo`
 fí li~ se` Siria cóo'~gui li~ se` Cilicia e cuø'r` bí
 jaléng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~ i neáang` fí jo e
 laco`ja`nijmitúng` dsííñ` lajíi` fí guiá` li~ niteáaiñ`
 cóo'~ Dsea` Jmáang~.

16

Mi~ cajmicóo'~ Timoteo i Paa~ do cóo'~gui Silas

¹ Jo cagüi'fíb' Paa~ cóo'~ Silas fí Antioquia, jo
 caguilíiñ` la'uii~ fí Derbe. Jo mi~ cangí jo,
 caguilíiñ` fí coo`gui fí e sii` Listra; jo fí job
 calicuiíñ` jaang` dsea` i nilíing` dsea` quiá'~ Dsea`
 Jmáang~ i sii` Timoteo, jóo` jaang` dseam` dsea`
 Israel i líing` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáam` cajo, jogui
 tiquiáiñ` do dsea` griegob nilíiñ`. ² Jo jaléng` dsea`
 quiá'~ Dsea` Jmáang~ i seeng` fí Listra cóo'~gui fí
 Iconio, guiáb` fé'r` uii~ quiá'~ i Timoteo do. ³ Jo
 calí'iing` Paa~ e nijéiñ` Timoteo fí li~ dsiguiar` júu`
 quiá'~ Dsea` Jmáang~, dsu` ná`~gui lajo cajmitib` i
 Timoteo do lajíi` e tíing` dsea` Israel e tóor` li~ fí
 ngúu` táang` lajíi` dseañu~, jo cajmée` lajo e laco`
 ni'ím` dsea` Israel laji` gaang` dsea` do cóo'~ júu`

røø' fí' li~ niguilíiñ~, co' jalém" dsea` seeng` fí' jo ñir' e dsea` griegob líng' tiquiá' i Timoteo do.

⁴ Jo mi~ cangf jo, catam"-bre fí', jo lacoo` fí` e ngüiñ', sí'r jaléng" dsea` quiá' Dsea` Jmáang` lajíi" júu^ equier quiá' dsea` apóo` cóo'~gui jaléng" dsea` cóong" quiá' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i neáang' fí Jerusalén. ⁵ Jo lajob eáang'gui já' calíng` i dsea`do júu^ quiá' Dsea` Jmáang`, jo lacoo` jmiib` naang` dsifíiñ'.

Mi~ cangáng` Paa` jaang` dseañu" i seeng` fí` Macedonia lafa' mi~ quir'

⁶ Jo mi~ cangf jo, Paa` cóo'~ i dsea` gáng`gui do cangíim`bre fí' li~ se" Frigia cóo'~gui li~ se" Galacia, co' Jmiguí` quiá' Fidiée` ja` cacuø' fí' ír` fa' e nigliár` júu^ quiá' Dsea` Jmáang` fí' li~ se" Asia. ⁷ Jo caguiilíiñ` fí' 'ni" li~ iáng` cóo'~ Misia, co' fí' job i` dsír` e ningíiñ` fí' li~ se" Bitinia, dsu` calé` catú` Jmiguí` quiá' Fidiée` ja` cacuø' fí' ír` e ningíiñ` fí' jo. ⁸ Jo lajob cangíiñ` lacuee` li~ se" Misia cartí` caguiilíiñ` fí' coo` oo` jmi` li~ sii` Troas. ⁹ Jo fí' job, coo` uóø` i Paa` do cangáiñ` jaang` dseañu" i seeng` li~ se" Macedonia e lafa' mi~ quir', jo i dseañu` do siñ` fí' quini` Paa` e mir` jmi`ee` jo jíñ": "Ngüing` fí` Macedonia la, jo jmicóo`~ jnea`~." ¹⁰ Jo mi~ cangf e cangá` Paa` e jo lafa' mi~ quir', dsifí` lajob caguiá`naa` guiá` qui`naa`, jnea` Lucas cóo'~gui Silas cóo'~gui Paa`, jo cangó`naa` fí` Macedonia, co` calitab`dsi`naa` e Fidiée`bing` i cató` qui`naa` do e nidsiguia`naa` júu^ quiá' Dsea` Jmáang` fí` jo.

Mi~ cangolíng` Paa` cóo'~ Silas fí` Filipos

11 Jo dsifí lajob ca'uøø^naa' fí Troas e téé^naa' dsí^ móo', jo ngó^baa' condsée' fí coø^ guóo^ uó^ li^ se^ Samotracia e néé^ guiá^ joo^ jmiñí^. Jo mi^ cajneá^ lajo, caguié^naa' fí coø^ oo^ jmí^ li^ sii^ Neápolis. **12** Jo fí job ca'uøø^naa' dsí^ móo' cangó^naa' fí Filipos, coø^ fí^ li^ quiá^ dsea` Roma ta^, jogui lí^ coø^ fí^ e laniing^ quiá^ li^ se^ Mace-donnia cajo. Jo fí job cajá^naa' tú^ 'ní^ jmí^.

13 Jo lajee^ taang^naa' fí do, coø^ jmí^ la-jee^ e tíng^ dsea` góo^naa' dsea` Israel e jmi^íñ^, ca'uøø^naa' cangó^naa' fí^ 'nì^ fí^ do quiá^ li^ iú^ coø^ gua^, co^ fí job í dsí^naa' e seáng^ dsea` góo^naa' e fí^ Fidiée^. Jo mi^ caguié^naa' fí^ jo, dob ca'ié^naa', jo canaang^naa' é^naa' júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^ jaléng^ dseamí^ i caseáng^ fí^ do ie^ jo. **14** Jo jaang^ lajee^ i dseamí^ caseáng^ do ie^ jo nisiir^ Lidia i niseeng^ fí^ coø^ fí^ li^ sii^ Tiatira, jo jmóor^ ta^ 'nì^ 'mi^ e jlo^ eáang^. Jo i dseamí^ fí^ eáang^ jmiféiñ^ Fidiée^, dsu^ lajee^ núur^ júu^ e guia^ Paa^, Fidiée^ cacuø^r^ i dseamí^ do e cana^ moguiñ^ e laco^ ni^íñ^ lají^li^ e júu^ e guia^ i Paa^ do. **15** Jo mi^ ca'íng^ i dseamí^ do júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^, jo cajgáam^bre jmí^ cóo^gui jaléng^ dsea` sinúu^ quiá^r^ e laco^ cuø^ li^ e ca'uüiñ^ dsea` quiá^ Dsea` Jmáang^ . Jo mi^ cangí^ jo, cajíng^ i dseamí^ do sí^r^ jnea^:

—Song 'ná^ dseáng^ já^ líng^na^ e jnea^ líñ^na^ dsea` quiá^ Fí^naa^ Dsea` Jmáang^, ñilíng^na^ fí^ quié^ e jo fí^ job njá^na^.

Jo camí^r^ jnea^ jmi^ee^ e cajé^baa^ fí^ quiá^r^.

Mi^ cajníng^ Paa^ cóo^ Silas fí^ dsí^ 'nùñí^

16 Jo cōo` ya', lajee` ngóo'naa' fí` li~ seáng` dsea` góo'naa' e féiñ` Fidiée`, jo lajee` ngóo'naa' fí` jo cajíng`naa' jaang` símí` i jmóo` ta~ quiá`- fir~ e ja` e léeiñ` jíi` cōo`; jo i` lím` nijéé` quiá`- i símí` do, jo la'eáang` cōo`- i 'ling` dob jmóor` jalé` e jmóor`. Jo jmóo` i` 'ling` do e lí` i símí` do guil'r` e` jalé` nilí` dsa'o` iéé. Jo cōo`- e job li` fii` i símí` do jmiguiú` cuu`. **17** Jo i símí` i canaaín` ti`leáam`bre caluu`naa' jo fé'r` teá` jo jíñ`-:

—Jaléng` i` dseañu` la líiñ` dsea` i jmóo` lajíi`- e iing` Fidiée` dsea` féng` dsea` ñiing`, jogui guiar` júu` sí'r` jaléng` 'ná` jial nileáng` dsea` jee` jalé` dsee` quiá'r`.

18 Jo yejíb` dseáng`- fé` i símí` do lajo, jogui lajee` jmiguiú`b` jmíi` cajo` cartí` mi` ningóo` guia` 'níb` dsí` Paa`, joba` cajíñ`- casír` i 'ling` i jée` quiá`- i símí` do jo cajíñ`:

—La'eáang` cōo`- júu` quiá`- Dsea` Jmáang` quiú`- ta~ e júu`- li` iuun`- na.

Jo dsif` lajob catúu`- i 'ling` do quiá`- i símí` do.

19 Jo dsu` mi` cangá`- i fii` i símí` do e jo` li` nilí`guir cuu` la'eáang` cōoiñ`- do, joba` casam`-bre Paa` cōo`-gui Silas, jo cangojeáang`neiñ` fí` quini` dseata` dseáng`- guia`- joo` e fii` do. **20** Jo i` dseata` fí`guib cangojéeng`neiñ` fí` quini` i` dseata` i quidsí` í`, jo lalab cajíng`- i fii` i símí` do casír` i` dseata` quidsí` í` do:

—I` dsea` Israel la ngír` jmóor` ga` jee` fii`, **21** jogui er` jalé` e ja` cuóøng` ni'íng`-naa` o`gui nijmití`naa`, jneaa`aa`dsea` líi`-i` dsea` romano.

22 Jo canaang` dsea` fii` e iiñ` nijmeám`breiñ` do, jogui i` dseata` quidsí` í` do caquia'r` ta~ e ni'uøiñ`-

do si^l[~] i dsea` do jogui nibóøng⁻neiñ^l do cóo^l[~] sií^l[~].
23 Jo mi[~] cang^f e cabóøng⁻neiñ^l do eáang^l, jo fí^l dsíí^l
 'næñíb^l catáiñ^l dsea` do, jogui caquiu^r ta[~] i dsea`
 i jmoo^l í^l 'næñí^l e nijméiñ^l í^l dseáng^l røøb^f i dsea`
 sijníng^l do. **24** Jo mi[~] ca^líng^l i dsea` i jmoo^l í^l e 'næñí^l
 do e júu^l jo, joba^f catáiñ^l i dsea` do cartí a^lgui dsíí^l
 e 'næñí^l do, jogui tiiñ^l do cacúiñ^l cóo^l[~] tú^l 'ma^l e
 dsí^l too^l.

25 Jo ie^l uóø^l guienáu^l job, lajee^l e Paa^l cóo^l[~] gui^l
 Silas féiñ^l Fidiée^l jogui ór^l e quiá^l jmiféiñ^l Fidiée^l
 cajo, jo i dsea` cagviaang^l gui i sijníng^l do lico^l
 núu^lbre, **26** jo lajee^l job, coo^l cajób^l uó^l e teá^l eáang^l
 jo canaang^l sojá^l tii^l fii^l quiá^l e 'næñí^l do. Jo dsifí^l
 lajob cana^l jalé^l jnf^l quiá^l, jogui casojiáb^l jalé^l
 ní^l cadena e 'ñúung^l jaléng^l i dsea` sijníng^l do.
27 Jo mi[~] cajné^l dsíí^l i dsea` i jmoo^l í^l 'næñí^l do jogui^l
 cangár^l e nióob^l jalé^l jnf^l quiá^l e 'næñí^l do, joba^f
 dsifí^l lajob caguir^l ñis^l quiá'r^l e sií^l nijngáng^l
 'ñia'r^l, co^l í^l dsíí^l e nicaláam^l jaléng^l i dsea` sijníng^l
 do. **28** Dsu^l dsifí^l lajob guicafé^l Paa^l e teá^l eáang^l jo
 guicajíñ^l:

—Ja^l e jmáang^l uø^l jíi^l coo^l, co^l lab téé^lnaa^l
 lajií^lnaa^l!

29 Joba^f i dsea` jmoo^l í^l 'næñí^l do camir^l coo^l jí^l,
 jo ca'ír^l güi^líí^l fí^l dsíí^l e 'næñí^l do e jléeiñ^l dsu^l e
 'gó'r^l, jo mi[~] caguiér^l li^l teáang^l dsea` do jo catúuiñ^l
 uií^l tii^l i Paa^l do cóo^l[~]gui Silas. **30** Jo mi[~] cang^f jo,
 ca'uóøm^lbreiñ^l do fí^l caluu^l jo cajming^f reiñ^l:

—¿E^l 'nè^l jmee^l e elaco^l nileáan^l jee^l jalé^l dsee^l
 quié^l e?

31 Joba^f cañíí^l i dsea` do:

—Já'⁻ güilíin' júu^ quiá'⁻ Fí`naa! Jesús jo ni'íim⁻ dsee⁻ quií'⁻ cóo'⁻gui dsee⁻ quiá'⁻ jaléng' dsea⁻ sináu^ quií'⁻.

³² Jo canaaiñ` sí'gui dsea` do cóo'⁻gui dsea` sináu^ quiáiñ'⁻ júu^ quiá'⁻ Fidiée`.³³ Jo 'ñia' ie~ uóø` jo, i dsea` jmoo` í` e 'næñí` do cajméer` míi` li~ sicui`⁻ quiá'⁻ i Paa⁻ do cóo'⁻gui Silas. Jo lí` jo, cajgáang⁻ i dsea` jmoo` í` 'næñí` do jmii` coliing` cóo'⁻ dsea` sináu^ quiá'r⁻ e laco' cuo' li~ e ca'uíng` jaléng` dsea` do dsea` quiá'⁻ Dsea` Jmáang`.³⁴ Jo mi` cangí` jo, cató'r⁻ i dsea` gáng` do fí` quiá'r⁻ jo cacuø'reiñ` e cagó'r`.³⁵ Jo i dsea` í` coliing` cóo'⁻ dsea` sináu^ quiá'r⁻ dsíng`⁻ cali'iáang` dsíir', co'jáb'⁻ caliñ`⁻ júu^ quiá'⁻ Fidiée`.

³⁵ Jo mi` cajneá⁻ lajo, i dseata~ i quidsí` í` do casiñ` tú` 'ní` míng`⁻ fí`⁻ quiá'r⁻ i quié` júu^ quiá'⁻ i dsea` jmoo` í` 'næñí` do e nileáiñ` Paa⁻ cóo'⁻gui Silas. ³⁶ Jo lalab casí`⁻ i dsea` jmoo` í` 'næñí` do Paa`:

—I dseata~ i quidsí` í` do nicasíñ` júu^ quié` e e nilaam` ba' 'ná'. Jo nicuøøm` güilíng`na` juguiá`⁻.

³⁷ Joba` cañí` Paa⁻ quiá'⁻ i fí`⁻ i quié` júu^ do:

—Caquiñ` i dseata~ do ta~ e cabóøng` dsea` jnea`⁻, dsea` calisé`naa` fí` li~ quiñ` dsea` Roma ta~, fí` jee` dsea` fí`⁻ e jíi`⁻ ja` mí` caquidsir` í` qui`⁻naa`, jogui catáiñ` jnea`⁻ 'næñí`; jogui lana iiñ` leáiñ` jnea`⁻ e iing`², dsu` ja` uó`naa` cartí` güilíñ` yaaiñ` e ni'uóïñ` jnea`⁻ song lajo.

³⁸ Jo cangocóob` i fí`⁻ do júu^ fí` li~ neáang` dseata~ i quidsí` í` do. Jo mi` canúur` júu^ e quié` i fí`⁻ do, cafóø`bre co` e canúur` júu^ e dsea` i caliséng` fí` li~ quiñ` dsea` Roma tab` líng` i dsea` gáng` do.³⁹ Jo cangoliing` i dseata~ quidsí` í` do e ngomir` jmi'ee`

fi' quini` Paa` cōo`~ Silas e nijméiñ`- do féng` dsíir` quiá`- jalé` e calí` do. Jo mi` cangf` jo, ca'uóom`bre jo cami'r` jmi'ee` dsea` do e ni'uóom`biñ` e fi' jee` fii` do. ⁴⁰ Jo mi` cangf` e ca'uóøng` i Paa` do cōo`~gui Silas fi` dsíi` 'nññi`, cangolíim`tur fi` quiá`- Lidia. Jo fi` job cajíng`tu rúiñ` cōo`~ jaléng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` , jogui cacuó`~guir bí` dsea` do cajo. Jo ngf` jo, ca'uóom`bre e fi` do, jo fi` li` jiéb` cangolíiñ`.

17

Mi` cateáang` Paa` fi` Tesalónica

¹ Jo lajee` gui'nang`~ e teáang`~ Paa` fi` cōo`~gui Silas, canghiñ` fi` cōo` fii` e sii` Anfípolis cōo`~gui Apolonia. Jo mi` cangf` jo, caguilíiñ` fi` cōo` fii` e sii` Tesalónica, jo fi` job si` cōo` guá`- quiá`- dsea` Israel li` féiñ` Fidiée`. ² Jo co` lajíi`~ e tñng` Paa` e dséer` fi` guá`- quiá`- dsea` góor` dsea` Israel lacoo` née` mi` ti` jmiñ` e jmi'íng` jaléng` dsea` fi, jo lajee` 'ní` semaan` cashiñ` cōo`~ jaléng` i dsea` i caseáng` do cuaiñ` quiá`- jalé` e fé` fi` ni` ji` quiá`- Fidiée` e cajme` dsea` malii`~gui eáang` , jo si`r` dsea` do ³ e dseáng`- 'né`-ba` e cajúng` i Dsea` Jmáang` do; jo mi` cangf` e cajúiñ` , dseáng`- 'né`- e cajíb`tur. Jo casf`-guir i dsea` do cajo jo cajíñ`:

—I Jesúus nab i liing` Dsea` Jmáang` , i dsea` i laang` jneaa`aa` jee` dsee` qui`ii` , jo júu` quiá`- i nab e ngí` jnea` guiaa` jee` 'ná`.

⁴ Jo i liing` dsea` Israel jáb`- calíiñ` júu` e guia` i Paa` do cōo`~gui Silas, jo røøb` canaaaiñ` ngir` cōo`~ dsea` do. Jogui fíim`bi dsea` griego i eáang` jmi'gó` Fidiée` cōo`~gui fíing` dseamf` i laniing` quiá`- e fii` do, jáb`- calíiñ` e júu` jo cajo.

5 Dsu' uíi'~ e jo ca'uíing~ e jaléng~ dsea` Israel i ja` já'~ líng~ e júu^ do, eáam' calí~ dsihuíiñ' jogui caliguíiñ~ quiá'~ jaléng~ i dsea` i calí~ já'~ líng~ e júu^ jo. Joba' caseáiñ~ tú~ 'ní' míing'~ 'ná'~ fi' i tá'~ teáang~ jee~ 'náu' e laco' i dsea` fí nitá'r~ míi~ jogui nijmiguíiñ~ jaléng~ dsea` i neáang' fí fíi' jo. Jogui lajobi caguillíiñ~ fí quiá'~ Jasón e 'náiñ' Paa~ cóo'~gui Silas e laco' ni'uóng~ neiñ' do jo nitóø'reiñ' fí quini~ dsea` fíi'. **6** Jo co' ja` cadséng~guir i dsea` i sií'~ 'náiñ' do, joba' catór~ Jasón laguid-seaang~ cóo'~gui coo'~ tú~ míing'~gui dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~ i nineáang' fí jo ie~ jo, jo cató~reiñ' do fí quini~ dseata~ e ta'r~ míi~ jo fé'r~ lala:

—I dseañu~ do nica'lée'bre la'ung~ fí jmigüíi cóo'~ júu^ e guiar' do, jogui fí lab nícagüiliíiñ~ lana e iiñ~ jmér~ lajo. **7** Jo i Jasón na nica'íng~neiñ' fí sináu~ quiá'r~, jo lajiim'bre ja` jmí'gór~ lajíi'~ ta~ quiáu~ dseata~ dsea` féng~ romano, co' fé'r~ e seem` jaang`gui dseata~ dsea` féng~ i sií' Jesú.

8 Jo mi~ canuu~ jaléng~ dsea` fíi' e júu^ do cóo'~gui jaléng~ dsea` quié' nifí quiá'~ e fíi' do, eáang'gui cató'r~ míi~. **9** Jo cuub~ caguia' i Jasón do cóo'~gui i dsea` caguliaang~ do fí quini~ dseata~ e laco' calí'r~ catáu~tu i dsea` do quiá'r~.

Mi~ caguillíng~gui Paa~ cóo'~ Silas fí Berea

10 Jo mi~ canuu~ ie~ jmíi~ jo, jaléng~ dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~ casíiñ` Paa~ cóo'~gui Silas lajmíná~ fí Berea. Jo dsifí mi~ caguillíiñ~ fí jo, cangolíiñ~ fí guá'~ quiá'~ dsea` góor` dsea` Israel lf^ lacó'gui la litíiñ` jmóor`. **11** Jo jaléng~ i dsea` Israel i seeng` fí Berea eáang'gui iiñ~ ninúr~ júu^ guia' dsea` do lacó'gui dsea` seeng` fí Tesalónica, jo lajmíná~

ca'íñ' e júu^ jo, jogui lacoo` jmiib^ cuør' bí e jmitíiñ` jalé^ e júu^ toq^ fí ni^ ji^ quiá'^ Fidiée^ e gui'r' su e jáb'^ e júu^ e caguiá' Paa^- do. ¹² Jo lajee^ i dsea` fí, fíim'bre já^ calíiñ^- e júu^ jo, jogui lajobi fíim' dseañu^ dseam^ griego i niing^ i seeng^ fí jo jáb'^ calíiñ^- do júu^ quiá'^ Dsea` Jmáang^- e guia' i Paa^- do cóo^~gui Silas. ¹³ Dsu' mi^ calíiñ` jaléng^ dsea` Israel i seeng^ fí Tesalónica e nítáang` Paa^- e guiar' júu^ quiá'^ Fidiée^ fí Berea, joba' fí job cangolíñ^- cangojméer^ ga` cóo^~ jaléng^ dsea` i seeng^ fí jo. ¹⁴ Joba' dsea` quiá'^ Dsea` Jmáang^- i seeng^ fí Berea cajméer^ e lajmináb^- cagüi^ fí Paa^- fí jo, jo cangór^- condsee' fí 'ni^ jmiíñi^, dsu' fí Bereab caje' Silas cóo^~gui Timoteo lajee^ jo. ¹⁵ Jo jaléng^ dsea` quiá'^ Dsea` Jmáang^- i cóo^~ Paa^- cangolím^-bre cóoñiñ^- do cartí^ coo` fí^ e sii^ Atenas. Jo mi^ cangí^ jo, caquim^-tur fí Berea jo níquiéer^ júu^ quiá'^ Paa^- e Silas cóo^~gui Timoteo nidsilíñ^ fí li^ táang` Paa^- lajminá^.

Lajee^ táang` i Paa^- do fí^ Atenas

¹⁶ Jo lajee^ táang` i Paa^- do fí^ Atenas e sijeeiñ` Silas cóo^~ Timoteo, fí^ib^ eáang` calíiñ^, co^ i dsea` seeng^ fí^ Atenas do jie^ ja` latøong^- fiib^ jmiféiñ` jaléng^ diée^ i o^ já^ i ja` quíi^ jmií^ jmé^ júi^ coo^. ¹⁷ Joba' eáam^ tñíng^ júu^ quiá'r^ cóo^~ i dsea` góor` dsea` Israel cóo^~gui jaléng^ dsea` caguiang^gui i jmi^gó^ Fidiée^ fí^ dsíi^ guá^ quiá'^ dsea` Israel. Jo dseáng^- lacoo` jmií^ lacoo` jmiib^ siiñ^ e júu^ do cajo cóo^~ jaléng^ dsea` i seáng^ fí^ guíá'^ joo` fí^ quiá'^ fí^ Atenas. ¹⁸ Jogui lajobi i liing^ dsea` i jmitíiñ` júu^ quiá'^ Epicuro cóo^~gui dsea` estoico i jmitíiñ` júu^ quiá'^ Zenón, canaaiñ^ sí^ rúiñ^ cóo^~

Paa⁻ cajo[,] jo ⁱ liing[~] i ^dsea` do fe'r[~] jo ^sf[~] ruiñ[~] lajee[~]
yaaiñ[~] e eeiñ[~] Paa⁻ jo ^fe'r[~]:

—¿E[~] e fe'r[~] i ^dsea` cuee` mi[~]m[~] na?

Joguiⁱ fe'l[~]guiⁱ i ^caguisaang[~]gui do:

—Lií[~] dsea` seeng[~] li[~] jiéb[~] i ⁿa, joguiⁱ iiñ[~]
nijmigóoiiñ[~] dsea` cōo[~] jalé[~] e fe'r[~] na e quiá[~]
jaléng[~] diée[~] i ^míing[~].

Jo ^fe'r[~] e jo ^co[~] uíl[~] e guia' Paa⁻ júu[^] quiá[~] Jesús,
joguiⁱ jial mi[~] cajmée` Fidiée[~] e cají[~]tu[~] dsea` do jee[~]
jaléng[~] lií[~]. ¹⁹ Joba['] cajéeiñ[~] Paa⁻ fí[~] cōo[~] yú[~] cuo[~] li[~]
sii[~] Areópago fí[~] li[~] tíing[~] jaléng[~] dsea` Atenas e seáiñ[~]
e siiñ[~] jalé[~] júu[^] quiá[~]r[~]. Jo ^mi[~] caguié⁻ Paa⁻ fí[~] jo[,]
jo ^cajmíng[~] i ^dsea` do ír[~]:

—Já[~] cuóøng[~] line[~]naa[~] e[~] jalé[~] júu[^] 'míing[~] e
quié[~] 'ná[~] e e[~] jnea[~]? ²⁰ Co[~] fó[~] 'ná[~] jmang[~] júu[^]
jiéb[~]jiá, joba['] ii[~]naa[~] e nílinee[~] e[~] guóng[~] e júu[^] jo[.]

²¹ Jo ^lajíing[~] i ^dsea` seeng[~] fí[~] Atenas do cōo[~]guiⁱ
jaléng[~] dsea` i ^jalíing[~] fí[~] li[~] jié[~] i ⁿeaang[~] fí[~] do,
contóom[~] tí[~] dsíir[~] núur[~] jogui^{siiñ[~]} lajíi[~] júu[^] 'míi[~]
e quié[~] lí[~] doñi[~] ii[~].

²² Joba['] caróo⁻ Paa⁻ jee[~] jaléng[~] i ^dsea` i ⁿeaang[~]
do e fí[~] li[~] sii[~] Areópago, jo ^cajíiñ[~] casí[~]r[~] jaléng[~] i ^dsea` do:

—Lalab fíi[~] i ⁿá[~], dsea` seeng[~]na[~] fí[~] la fí[~] Atenas,
e jalé[~] e móo[~]quíi[~]na[~] e líing[~]na[~] dsea` i ^eáang[~]
jmiféng[~] fíing[~] diée[~]. ²³ Co[~] cangoyéé[~] e fí[~] li[~] seáng[~]
'ná[~] e jmiféng[~]na[~] jaléng[~] diée[~] quíi[~]na[~], jo ^fi[~] job
cadse[~]e coo[~] nife[~] li[~] toq[~] júu[^] e fí[~] lala: “Diée[~] i ^j ja[~]
ja[~] mi[~] cuiing[~] dsea`.” E jáb[~] e fó[~] 'ná[~] quiá[~] jaang[~]
Diée[~] i ^j ja[~] cuiing[~]na[~], quiá[~] íb[~] e nifíi[~]guiⁱ jnea[~] 'ná[~]
lana.

²⁴ Jo ^dsea` íb[~] i ^cajmée` la'úng[~] jmigüí[~] cōo[~]guiⁱ
jalé[~] e sea[~] fí[~] jo[.] Joguiⁱ íb[~] i ^líing[~] fíi[~] jaléng[~] i ⁿeaang[~]

fí' yá'^ jogui cóo'^ jaléng'^ i seeng' fí' jmigüí^ la, jogui ja` guiiñ^ lí'^ doñí^ jié^ sináu^ guá'^ e cajme'^ dsea` jmigüí^, ²⁵ o'gui 'nér^ e dsea` jmigüí^ nito'^ fíing^ ír^ osi i njmícoó'^ ír^ é, co' fíbre cuø'r^ jaléng^ dsea` e jí'r^ jogui guí^ e cá` dsea` cóo'^ gui lajalé^gui e jié^.

²⁶ Co' cóo'^ jaang` dseañab^ cajmeáaiñ^ lajíing^ dsea` i seeng` la'úng^ fí' jmigüí^ e laco' nigüeár^ fí' lacaang` guoo'^ uó^; jogui qui'r^ ta~ jie~ jíi^ seeng` dsea` fí' jmigüí^, jogui jie^ fí' lí^ catíing^ nigüeár^.

²⁷ Jo cajmeáang` Fidiée^ lajíing^ jneaa~aa^ e laco' ni'néeng'^naa^ dsea` do, jo niguiém^baa're song ni'néng'^na're. Dsucó^ e jáb^ e ja` huí^ seeng` Fidiée^ cóo'^ lajaang` lajaang` jneaa~aa^. ²⁸ Co' la'eáang` Fidiée^ba' see^naa^ jí^naa^ jogui ng^naa^ lí^laco'gui cajíng^ i liing^ dsea` góona^ malí^i^jmo^ júu^ ie^ mi^ cajín^ lala: "I siju^ Fidiéeb^ jnea'^."

²⁹ Jo co' e já^ e líi^na^ dsea` siju^ Fidiée^, joba^ ja` cuóong^ e í^ óo'na^ e Fidiée^ líiñ^ laco' jaléng^ diée^ i jmáang` dsea` cóo'^ cunéé^ osi cóo'^ cutee^ osi dsea` cuu^ é, jo jmáang` dsea` jialco' iim^bre jaléng^ í. ³⁰ Jo Fidiée^ nicajmée^bre féng^ dsíir^ malii^gui eáang` cóo'^ jalé^elaang` dsea` cóo'^r^, dsu^ lana niquip^r^ ta~ lajíing^ dsea` i seeng` fí' la'úng^ jmigüí^ e niquip^ jíng^ yaaiñ^ fí' quinir^, jo nitár^ e jmóor^ jalé^ e ja` dseeng^, jo lajoba^ ni'íng^ Fidiée^ dsee^ quiá'r^-. ³¹ Co' Fidiée^ nicatéé^bre coo^ jmií^ e niquidsir^ í^ laco' si'l^ quiá^ jaléng^ dsea` jmigüí^ la'eáang` cóo'^ i dseañu^ i caguiñ^ 'níia'r^ do; jo Fidiée^ nica'e'r^ jaléng^ dsea` e jo mi^ cajmearer^ e cají'tu^ Dsea` Jmáang^ jee^ jaléng^ líi^.

³² Jo mi^ canúu^ i dsea` seeng` fí' Atenas do e fé^ Paa^ cuaiñ^ quiá^ e jíb^tu^ dsea` jee^ jaléng^ líi^, i

liing~ i dsea` do lí^ calóom^ bre Paa^- jogui i liing~ gui fé^:

—Cuóom^ lí^ ná^ naa' e fó^ na coo^gui jmií^.

³³ Jo lí^- e jo, güi^ib^ Paa^- fí^ do. ³⁴ Dsú^ i liing^gui i dsea` do jáb^- calíñ^ júu^ e guia` i Paa^- do. Jo jee^ fí^ quiéeng^ jaang^ dseañu^ i sii^ Dionisio i líng^ jaang^ dseata^ quiá^ Areópago, jogui jaang^ dseam^ i sii^ Dámaris, jogui dsea` i jiéng^gui cajo.

18

Lajee^ táang^ Paa^- fí^ Corinto

¹ Jo mi^ cang^ jalé^ e jo, cagüi^ib^ Paa^- fí^ Atenas, jo cangór^ fí^ coo^ fí^ e sii^ Corinto. ² Jo job calicuúñ^ jaang^ dseañu^ i líng^ dsea` Israel i sii^ Aquila i niseeng^ fí^ coo^ fí^ li^ se^ Ponto. Jo ie^ jo ja^ mi^ ngóó^ eáang^ e nicagüilíng^ i Aquila do cóo^gui dseam^ quiá'r^ i sii^ Priscila e jalíñ^ fí^ Italia. Jo ca'uøøiñ^ fí^ jo co^ i dseata^ quiá^ Roma do i nisii^ Claudio caqui^r^ ta^ e 'né^ uórm^ jaléng^ dsea` Israel fí^ Roma li^ se^ Italia. Jo coo^ jmií^ cangó^ Paa^- e cango'eer^ i Aquila do cóo^gui Priscila, ³ co^ røøb^ ta^ óor^ cóoñ^ do e jmo^r^ 'náu^jíu^ cóo^ layaang^ loo^ jó^ e laco^ li^r^ e 'nér^. Jo job caje` Paa^- cóo^ i dsea` do e laco^ njmér^ ta^ coliing^. ⁴ Jo lacoo^ jmií^ mi^ ti^ e jmi^ing^ dsea` góor^ dsea` Israel, dsée` Paa^- fí^ guá^ jíu^ li^ seáng^ i dsea` í^ e féiñ^ Fidiée^. Jo fí^ job féiñ^ jaléng^ dsea` Israel cóo^gui jaléng^ dsea` i ja^ líng^ dsea` Israel e laco^ já^ nilíng^ dsea` do júu^ quiá^ Dsea` Jmáang^ e guiar^.

⁵ Jo mi^ caguiliing^ Silas cóo^ Timoteo fí^ Corinto fí^ li^ guiing^ Paa^- cóo^ Bernabé e jalíñ^ fí^ Macedonia, jo i Paa^- do catá^bre e ta^ jmóor^ do, jo canaaiñ^

e guiar' júu^ quiá'^ Dsea` Jmáang^- lacoo^ jmií^~ lacoo^ jmií^~, jogui sí^r` jaléng^ dsea` góor` dsea` Israel e dseáng^- já^~ba' e Jesús líiñ^ i dsea` i cajíng^- Fidiée^ i nisíñ^ fí^ jmigüí^ la lajíí^~ malí^". ⁶ Dsú^ i dsea` Israel do 'nib^ cangáiñ^ Paa^, jo canaaíñ^ sí^reiñ^ jmang^- júu^ ga'. Joba' Paa^ cabó^r` lee^ toó^ sí^r^ e laco^ cuó^ li^~ e ja` jíí^~ dsea` ír^, jo casí^r^ i dsea` i ja` jíí^~ ír^ do lala:

—Dsee^ quíí^na' yaam^ba' e nigüilíng^na' fí^ li^~ lí^, dsaco^ jo` e cuaiñ^ quié^e. Latí^ lanab nii^ i cío^~ dsea` i ja` lííng^ dsea` góo^o dsea` Israel e ni'ée^ere júu^ quiá'^ Dsea` Jmáang^-.

⁷ Jo mi^ cangí^ jo, cagüí^fíb^ Paa^ fí^ dsíí^ e guá^~jiú^ do, jo cangór^ fí^ quiá'^ jaang^ dseañú^ i sii^ Ticio Justo i jmiféng^ Fidiée^ contøøng^, jo cáang^ e guá^~ dob lí^ quiá'r^". ⁸ Jo jaang^ fíi^~ i néé^ ni^~ e guá^~jiú^ do i sii^ Crispo cío^~ lajaléng^ dsea` sinú^~ quiá'r^~ jáb^~ calíñ^~ júu^ quiá'^ Fí^naa' Dsea` Jmáang^. Jogui lajobi fíi^m^ dsea` i neáang^ fí^ Corinto, mi^ canúur^ júu^ quiá'^ Dsea` Jmáang^, jáb^~ calíñ^~ joba' ca-jgáam^~bre jmíí^ e laco^~ cacuó^ li^~ e ca'uíñ^~ dsea` quiá'^ Dsea` Jmáang^-.

⁹ Jo coo^ uó^o^ cajmijnéeng^ 'ñia'^ Dsea` Jmáang^ fí^ quini^~ Paa^, jo e jo cangár^ lafa' mi^~ quir', jo cajíng^~ Dsea` Jmáang^ casí^r^~ dsea` do:

—Ja`jmoo^~'gó^~jíí^~ capí^~, jo guia^~gui júu^ quié^~e jee^~ jaléng^ dsea` jo ja` quiun^~ e jmoo^~ lajo. ¹⁰ Co^~ jnea^~ seem^~baa colíing^ cío^~'ná^, joba' jíí^~ jaang^ dsea` ja` ii^~ lí^~ njmeáng^~'ná^~ga'. Co^~ fíi^m^bí^ dsea` niseeng^ e fí^ fíi^ la i ni'uíng^~ dsea` quié^~e.

¹¹ Jo fí^ Corintob caje^ Paa^ coo^~jíí^~dsi^~ca'ná^~e e'r^~i^~dsea` seeng^ fí^ jobalé^~ júu^ quiá'^ Fidiée^~.

12 Jo coo` née`~ lajee` jii` e calíng` jaang` dseañh` i sii` Galión dseata~ dsea` féng` quiá`~ li` se` Acaya, jaléng` dsea` Israel i neáang` fí` do ie` jo casáiñ` røø` e nijmér` dsee` quiá`~ Paa`. Joba` casang`~ nein` jo cangojeáaiñ` fí` li` neáang` dseata~ dsea` quidsí` í`.
13 Jo mi` caguilíñ` fí` jo, lalab casír` i dseata~ do jo cajín`~:

—I dseañh` dsea` góónaa` la ngir` ta~ jmigóøng` jaléng` dsea` quiá`~ jial e 'né` niféng` dsea` Fidiée`, dsu` ja` náu`r` lajíi`~ júu` quiá`~ ta~ qui`~ ii`!

14 Jo si`í` niñí` Paa` e nisí`r` dseata~ Galión lajíi`~ e 'nñíng` i dsea` do ír, dsu` jéeng`gui Galión cañíir` quiá`~ i dsea` Israel do jo cajín`~:

—Song dseáng`~ lahuíng` nica'ée` i dsea` na osi líng` ii` nicajngaiñ` é, joba` catíng` e niquidsii`~ í` fa` lajo. **15** Dsu` e na líi` lajíi`~ júu` e catíng`na` yaam`ba` na quiá`~ lajíi`~ júu` quiá`~ ta~ quií`na`, joba` yaam`ba` catíng`na` niguí`na` e na, co` jnea`~ ja` iin`n niquíñ`n e júu` na.

16 Jo caquia`~ i dseata~ do ta~ e cagüi`íib` Paa` cóo`~ jaléng` i dsea` caguaang`gui e fí` li` quidsí` i dseata~ do í`.
17 Jo lajíiñ` i dsea` i jmoo` dsee` quiá`~ Paa` do casaiñ`~ jaang`gui dseañh` i sii` Sóstenes i líng`fui` quiá`~ guá`~ji` quiá`~ dsea` Israel e si` fí` do, jo job cabóøiñ` i dsea` do fí` quini` li` neáang` i dseata~ dsea` quidsí` í` do, dsu` ja` e jíng`~ dseata~ Galión jíi`~ coo` quiá`~ jalé` e jmoo` i dsea` do.

Mi` caquing`-tu Paa` fí` Antioquia

18 Jo mi` cang`f` jo, huóø`bi caje` Paa` fí` Corinto. Jo mi` cang`f`gui lajo, ca`f`bre júu` jaléng` dsea` quiá`~ Dsea` Jmáang` i neáang` fí` do, jo cangolíñ` fí`

coo` oo` jmii` e sii` Cencrea. Jo lajee` e taam`bir fi` jo, catu'r` cuo` moguir` laco` tiiing` dsea` góor` dsea` Israel e laco` niliti` laji` júu` nicacuø'r` Fidiée` lami` jéeng`gui. Jo mi` cangf` jo, cangotáaiñ` fi` dsí` móo` coliing` cóo` Aquila cóo` gui dseam` quiá` i` sii` Priscila jo coliim` cangolíiñ` fi` li` se` Siria.

19 Jo mi` caguilíng`tur e oo` jmii` li` sii` Éfeso do, job caseáang` Paa` i Aquila do cóo` gui dseam` quiáiñ` i` sii` Priscila, jo cangó`bre 'fia'r` fi` li` si` guá`-jiu quiá`- dsea` góor` dsea` Israel. Jo fi` job casiiñ` cóo` jaléng` dsea` i` caseáng` fi` do ie` jo.
20 Jo i` dsea` i` siseáng` fi` guá`-jiu do casf`r` Paa` e fa` niijé`bir huóø` cóoiñ` do, dsu` Paa` jo` cali`iñ`.
21 Jo ca`f`bre júu` i` dsea` do jo` casf`r`:

—'Né` e seem`baa fi` Jerusalén e nití` jmii` e ni`jaquiéeng` fi` jo. Jo li` jial ta` niquié` Fidiée` quié`baa e nigáa`túu e ga`ee`e `ná` fi` la calé` catú`.

Jo mi` cangf` jo, cagüi`ib` Paa` e fi` Éfeso do e iuuiñ` fi` dsí` móo`, **22** jo` cangób`tur fi` Cesarea, jo fi` job cajer` e laco` nicuø'r` guicóo` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i` neáang` fi` jo. Jo mi` cangf` jo, cangám`tur fi` Antioquia, jo fi` job cajer` huóøb` jiu.

23 Jo mi` li` cøøng`gui lajo, cagüi`ib`tur calé` catú` , jo cangi`tur lacoo` lacoo` fi` e néé` fi` li` se` Galacia cóo`gui li` se` Frigia e cuø`guir b`jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` e laco` ja` nilitung` dsíiñ` laji` fi` niteáaiñ` cóo` Dsea` Jmáang` .

Mi` caguiia` Apolos júu` quiá` Dsea` Jmáang` fi` Éfeso

24 Jo ie` jo` caguié` jaang` dseañu` dsea` Israel i` sii` Apolos fi` Éfeso. Jo i` dseañu` fi` niseeiñ` fi`

coo` fii` e sii` Alejandría e née` li~ se` Egipto. Jo dsea` do eáam` jlo` tiiin` guiar` júu` jogui eáam` cuír` jalé` e fé` fí` ni~ ji` quiá`- Fidiée` e cajme` dsea` malii`gui eáang`. ²⁵ Jogui eáam` nícajmitiiñ` júu` quiá`- Fíi`naa` Fidiée` e cajme` dsea` í, jogui dseáng`- e iáang` dsí`bre fé'r`, jogui dseáng`- røøb` er` e júu` quiá`- Jesús do, doñi` fa' jíi`- e ñir` do e ca'e` Juan e quiá`- jial seáaiñ` dsea` jmií` lajee` cateáaiñ` fí` jmigüí` la, dsu` ja` ñir` e Jesús ca'er` e 'né` sáaiñ` dsea` jmií` e laco` cuø` li~ e líiñ` dsea` quiá'r`-. ²⁶ Jo i Apolos do canaaiñ` guiar` júu` quiá`- Dsea` Jmáang` dseáng`- fí` dsí` guá`- quiá`- dsea` Israel e jíi`- ja` jáa` quiá'r` fa' 'gó'r`. Dsu` mi~ canúu` i dseañu` Aquila cóo`gui dseamf` quiá'r` i sii` Priscila júu` e guia` i Apolos do, joba` cajéem`breiñ` fí` li~ jié` jo casí`reiñ` dseáng`- laco` la líi` e fí` e 'né` cá` dsea` e laco` niliseeiñ` cøøng` cóo`- Fidiée`.

²⁷ Jo mi~ cangí` jo, calíiing` Apolos e ningíiñ` fí` li~ se` Acaya. Joba` jaléng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i seeng` fí` Éfeso do eáam` cajmicóo`-reiní, jogui casíñ` coo` ji` quiá`- jaléng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i seeng` fí` Acaya do e laco` ni'íng`neiñ` cóo`- júu` røø` juguiá`-. Jo mi~ cangí` jo, cangó`-bre fí` jo.

Jo mi~ caguié` Apolos fí` Acaya, eáang` cajmicóo`r` jaléng` dsea` i calicuíng` Dsea` Jmáang` uí`- e eáang` guiúng` Fidiée` cóo`- dsea` do. ²⁸ Co` fí` quini` jaléng` i dsea` i neáang` do si'r` jaléng` i dsea` Israel e ja` i dsíiñ` dseáng`- laco` catíng` , jogui se'r` teá` lajíi`- e fé` fí` ni~ ji` quiá`- Fidiée` e dseáng`- já`-ba` e Jesús líiñ` i dsea` i casíng` Fidiée` fí` jmigüí` la e laco` nileáng` dsea` jee` dsee` quiá'r`-

19

Mi~ caguiéng'~tu Paa~ fí Éfeso

¹ Jo lajee` táang` i Apolos do fí Corinto li~ se`
Acaya, jo i Paa~ do canghiñ` fí li~ líi` jee~ mó`, jo
caguié~tur fí Éfeso. Jo fí job cajíñ` i fíing` dsea`
quiá` Dsea` Jmáang~, ² jo lalab cajming` Paa~ i
dsea` quiá` Dsea` Jmáang~ do jo cajíñ`:

—¿Su calíng~ 'ná` Jmiguí quiá` Fidiée` mi~ já`
calíng~na' júu^ quiá` Dsea` Jmáang~?

Joba' cañíi` i dsea` do jo cajíñ`:

—Ja` mi~ ná` jnea`^ jíi` coo` ya` quiá` e jo. ¿E~gui
e jo?

³ Jo cajming` tu Paa~ i dsea` do jo casí` reiñ`:

—¿E~ uiing` quí` na` mi~ cajgáang` na` jmii` jóng?

Joba' cañíi` tu i dsea` do quiá` Paa~ jo casí` reiñ`:

—Jnea` cajgáang` naa` jmii` e casée` Juan e laco`
cuø` li~ e caquí` jíng` yee~ naa` fí quini` Fidiée`.

⁴ Joba' casí` tu Paa~ i dsea` do:

—Lajob líi`, co` i Juan do caseáaiñ` dsea` jmii`
lajíi` i caquí` jíng` yaang` fí quini` Fidiéeb`; jogui
casí` bìr jaléng` dsea` í` cajo` e 'né` ni'ím`biñ` do i
dsea` i njáa` cøøng`gui do mi~ nisóong` ír`; jo dsea`
íb` Jesúus lana.

⁵ Jo mi~ canúu` jaléng` i dsea` i teáang` do lajo,
dsifí` ladob cajgáaiñ` jmii` e laco` cuø` li~ e ca'uíñ`
dsea` quiá` Dsea` Jmáang~. ⁶ Jogui mi~ caquidsí`
Paa` guóor` fí mogui` i dsea` do, dsifí` ladob ca'íng`
i dsea` do Jmiguí quiá` Fidiée`, jo canaaaiñ` fé'r`
jmíi` e jié`gui laco` jmíi` quiá'r`, jogui siiñ` jalé` júu`
e íñ` e jää` quiá` Fidiée`. ⁷ Jo lajee` lajiing` i dsea` do
tíir` gutíuiñ` yaang` dseañu`.

8 Jo mi~ cangí~ jo, lajee~ gaang` si~, dsée` i Paa~ do fi` guá` quiá` dsea` góor` dsea` Israel, jo fi` job guiar` júu~ quiá` Dsea` Jmáang~ e ja` 'gó'r` jíi~ capí~, jo sí'r` jaléng` i dsea` do jogui 'nó'r` jial laco` já` nilíing` dsea` do e iing~ Fidiéeb` quier` nifí~ quiá` jaléng` dsea`.

9 Dsú` i liing~ i dsea` do ja` jíi'r~ e júu~ do o'gui iñ~ já` nilíin` cajo. Jo canaaiñ` fé'r` fi` quini` jaléng` dsea` jiéng` e gab` jalé` e júu~ do quiá` jial cuíng` dsea` Dsea` Jmáang~. Joba` Paa` cajmi-huím~ 'nia'r` jee~ i dsea` góor` do, jogui cajéem`bre jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang~ i caguisaang` do, jo cangojéeng`neiñ` fi` coo` escueel` quiá` jaang` dseañ~ i sii` Tirano, jo fi` job féní` i dsea` do júu~ quiá` Dsea` Jmáang~ lacoo` jmi~ lacoo` jmi~. **10** Jo lajob cajmeer` lajee~ tú` jiing`, joba` jaléng` dsea` Israel cóo`gui jaléng` dsea` i ja` líing` dsea` Israel i neáang` fi` jalé` fi` e téé` li` se` Asia canúur` júu~ quiá` Fíi`naa` Dsea` Jmáang~ e caguisa` i Paa` do.

11 Jo lajee` jo i Paa` do jmóor` jalé` e quií'r` jmi~ la'eáang` cóo` güea` e cangíiñ` e cacuø` Fidiéé`.
12 Jo seem` dsea` quier` jalé` paay` quiá'r` osi jalé` si'r` fi` quini` Paa` e fa` jíi~ capíb` nijnúng` dsea` do e 'mi` do, joba` i dsea` do nicóor` fi` quiá'r` fi` li` seeng` i dsea` dsée` do, jo cóo` e jo ni'leáam` i dsea` dsée` do lajíi` jmohuí` e líiñ`. Jogui lajobi jaléng` dsea` i jée` i 'ling` quiá` dsihuím` jaléng` i quiá'r` jo 'láam`bre.

13 Jo ie` jo, i liing~ dsea` Israel i ngí` lacoo` fi` e jmicaaiñ` e iñ~ uóiñ` i 'ling` i jée` quiá` dsea`, jo iñ~ nijóor` su e já` e uøong` i 'ling` i jée` quiá` dsea` la'eáang` cóo` júu~ quiá` Fíi`naa` Jesú. Jo

lalab canaaiñ` s̄í'r` jaléng` i' ling' ^ i' jéé' quiá' ^ i' dsea` do:

—¡La'eáang' cōo' ^ júu^ quiá' ^ Jesús e guia' i' Paa` do quiá' ^ ta^ e uøøng'na' lì^ teáang' ^ na' na!

14 Jo e jo cajmée` laji` guiáng` jōo` jaang` dseaññ` Israel i' sii` Esceva i' nilíing` jaang` fii` jmidsea` quiá' ^ dsea` Israel. **15** Dsu' coo` née' ^ lajee` ngir` ta^ jmoo` lajo, jo i' ling' ^ i' jéé' quiá' ^ i' dsea` do cañíir` quiáiñ' ^ do jo cajin' ^ :

—Cuím` jnea` Jesús, jogui ñi'bñ i^ i' sii` Paa` do, dsu' ja` ñii` ij` 'ná'.

16 Jo dsif` ladob i' dsea` i' jéé' i' ling' ^ quiá' ^ do canaaiñ` quiém'bre lahuññ` jaléng` i' jōo` Esceva do, jo dseáng` ^ lajiññ`biñ` do calí'r` caquiéñ` co` dsíng` ^ bñiñ` . Jo cangolím` i' dsea` sihuññ` do fí` quiá'r` mi` cang` jo, dsu' ríngúum`bre cangolíñ` .

17 Jo lajiing` i' dsea` Israel i' neáang` fí` Éfeso cōo' ^ gui jaléng` dsea` i' ja` líing` dsea` Israel i' neáang` fí` job cajo, caliññ`bre jalé` e calí` do ie` jo, joba` eáam` cafóñ` . Jo lajob ngoo` lì`gøng` júu^ quiá' ^ Fí`naa` Jesús jee` jaléng` dsea` .

18 Jogui fñim`bi jaléng` dsea` i' já` ^ calíng` júu^ quiá` ^ Dsea` Jmáang` ie` jo caguilíñ` e róøiñ` dsee` quiá'r` fí` quini` jaléng` dsea` quiá` ^ jalé` e ga` e nicajmée` lami` jéeng`gui. **19** Jogui fñim`bi jaléng` dsea` i' nicajmée` ta^ dsea` láang` lami` jéeng`gui cajo caguilíñ` quiér` ji` quiá'r` lì` too` jalé` e 'li` ^ e jmitíñ` , jo cajír` fí` quini` jaléng` dsea` i' teáang` do ie` jo. Jo mi` caguo` ^ júu^ jial tí` 'móo` ^ téé` ^ e ji` do, jmigüeb` eáang` cagüiññ` , lì` ^ li` cincuenta mil cuteeb` . **20** Jo lajob naang` ni`gui júu^ quiá` ^ Fí`naa`

Dsea` Jmáang` fí` la fí` na, jogui jmoo` e liñí` dsea` cajo jial tí` 'gøng` Fidiée`.

21 Jo mi` cangf` e cangojée` jalé` e jo, joba` ca` dsí` i Paa` do e nidsé` tur e nidsi`eer` jaléng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` i neáang` fí` lí` se` Macedonia cóo`~gui fí` lí` se` Acaya, jo e mi` ningf` jo, ningiñ` tí` Jerusalén. Jogui fé`bir cajo e mi` ningf` e dsér` fí` Jerusalén, dseáng`~ 'né`ba` e dsér` tí` Roma.

22 Jo casíñ` gág` dsea` quiá`r` fí` lí` se` Macedonia, i do i sii` Timoteo jo jaang`gui i sii` Erasto, jo laji` huáin` do jmóor` ta` jmícoó`~ Paa`. Jo Paa` fí` dobi cajer` 'ñialr` lajee` jo fí` lí` se` Asia.

Mi` caliseá` mí`fí` Éfeso

23 Jo ie` jo, eáam` cató` dsea` mí`fí` Éfeso uií` quiá` e ffím` dsea` ca'uíng` dsea` quiá` Dsea` Jmáang`. **24** Jo e mí`fí` jo ca'uíng` uíi` jaang` dseañu` i sii` Demetrio i njmoo`ta` cóo`~ layaang` cutee`. Jo i dsea` í njmoo`ta` jmiliing` guá`jiu e lí` cóo`~ cutee`, jo e job guá` quiá` i diée` i sii` Artemisa. Jo i Demetrio do jmiguiab` quíir` e 'léeng` jaléng` i dsea` i jmoo`ta` cóo`r` do. **25** Jo coo` néel` caseáiñ` dsea` i jmoo`ta` cóo`r` coliing`gui cóo`~ jaléng` dsea` i jmoo`ta` e røøb`jiu cóo`~ e ta` jmoo`ír` do cajo, jo lalab casí`r` jaléng` i dsea` do:

—Dsea` rú`uu!, niñib` 'ná` guiá` e la'eáang` e ta` lab joba` guiáb` sea` jalé` e 'né` qui`ii!. **26** Dsú` laco`gui la júu` sea` jogui ne`naa` cajo e i Paa` do ngir` fé`r` e jaléng` i diée` i jmáang` dsea` cóo`~ guóor`ja` líiñ` dseáng` diée` já`~; jo lajob nicalf`r` e nicaligóng` jaléng` dsea` i seeng` fí` Éfeso la cóo`~gui jaléng` dsea` i seeng` jie` ja` latøøm` lí` se` Asia.

27 Jo lajíi^{l~} e júu[^] e ngí[’] i Paa⁻ do fé'r[’], dseaam^{l~} quí⁻ii^l fing ca'íng⁻ lajíi^{l~} ta[~] quí⁻ii^l e sea[’], jogui la quie'gui guá⁻ quiá⁻ i diée[~] i sii[’] Artemisa do nitáb⁻ dsea[’] e jmiciuír[’], jogui nitáb⁻ dsea[’] e jmi'gó'r[’] lajíi^{l~} e 'gøng[’] i diée[~] í, dsuco[’] latøøng⁻ li[~] se[’] Asia jmiféng[’] dsea[’] ír[’], jo jie[~] ja[’] latøøng⁻ jmigülb[’] cajo[’].

28 Jo mi[~] canúu⁻ jaléng[”] i dsea[’] i caseáng[”] fi[’] do jalé[”] e jo[’], eáam[’] caliguíiñ⁻, jo canaaiñ[’] óor[’] teá[’] jo fé'r[’]:

—;Eáang[’] 'gøng[’] diée[~] Artemisa quí⁻ii^l i jmiféng[’] jnea^{l~}, dsea[’] Éfeso!

29 Jo eáam[’] cangogáang[’] dsea[’] cóo^{l~} jalé[”] e júu[^] jo[’], jogui canaang[’] catá'r[’] mí^{l~} latøøng⁻ e fii[’] jo[’]. Jo lajee[’] jo[’], lajiim[’]bre casam⁻ i dseañu[’] i sii[’] Gayo cóo^{l~} Aristarco, gág⁻ dseañu[’] i seeng[’] fi[’] Macedonia i nicóo^{l~} Paa⁻. Jo cajñúung[’]neiñ[’] do cartí[’] caguilíiñ⁻ fi[’] li[~] tñing[’] dsea[’] e seáiñ[’] coliing[’] mi[~] ee`go jmóor[’].

30 Jo i Paa⁻ do calí'iñ[’] e ni'lír[’] e nifeín[’] i dsea[’] fñng[’] do, dsu[’] jaléng[”] dsea[’] quiá⁻ Dsea[’] Jmáang⁻ ja[’] cacuør[’] fi[’] lajo[’]. **31** Jo jee[~] i dseata[~] dsea[’] féng[”] quiá⁻ li[~] se[’] Asia do niquiéeng[’] coo[’] tú[~] míng^{l~} dsea[’] i niseeng[’] røø[’] cóo^{l~} Paa⁻, jo casíiñ[’] júu[^] e si[’]reiñ[’] e guia^{l~}gui e ja[’] ni'lír[’] dsea[’] do e li[~] teáang^{l~} i dsea[’] fñng[’] do.

32 Jo lajee[’] jo[’], jee[~] i dsea[’] fii[’] do, i liing[’] dsea[’] fé'r[’] coo[’] júu[^] jogui i liing[’]gui e jié[”]gui, jo[’] dsíng[’] téé^{l~} mí^{l~}; jo fñim[’] i dsea[’] do jíi^{l~} ja[’] ñir[’] e[~] uiing[’] e caseáiñ[’]. **33** Dsu[’] i liing[’] i dsea[’] do cast'r[’] jaang[’] dseañu[’] i sii[’] Jaang⁻ jalé[”] e calí[’] ie[~] jo[’], jo íbing[’] casíing[’] dsea[’] Israel fi[’] quini[~] i dsea[’] fñng[’] do laguid-seaang[’]. Jo mi[~] caguiér[’] fi[’] quini[~] i dsea[’] fñng[’] do, jo cajméer[’] li[~] cóo^{l~} guóor[’] e laco[’] nifé'r[’] uii[~] quiá⁻ jaléng[”] dsea[’] Israel fi[’] quini[~] jaléng[”] i dsea[’] fñng[’] do.

³⁴ Dsu' mi~ calilí[^] i dsea` fúing' do e i Jaang⁻ do líiñ[~] dsea` Israel, dsíng⁻ caliguíñ⁻ jo canaaiñ[~] óor⁻ teá⁻ lajee[~] tú⁻ oor[~] jo fé'r[~]:

—¡Eáang' 'gøng' diée[~] Artemisa quí⁻ii[~] i jmiféng[~] jnea[^], dsea` Éfeso!

³⁵ Jo mi~ casóong⁻jiu e ta[~] dsea` míi[~] do, i tiji[~] quiá⁻ e fí[~] Éfeso do canaaiñ[~] fériñ⁻ jaléng[~] i dsea` do jo cajíñ⁻:

—Dsea` rú[~]naa' i seeng[~] fí[~] Éfeso, jalém[~] dsea` seeng[~] fí[~] jmigüí[~] nír[~] e i dsea` seeng[~] fí[~] la née[~] nír[~] guá⁻ quiá⁻ i diée[~] 'gøng'[~] i sii[~] Artemisa la, jogui fí[~] yá[^] jmigüíb[~] li[~] catóíñ[~] e líiñ[~] dsea` cuu[~] jo catisííñ[~] fí[~] la. ³⁶ Jo jíi[~] jaang[~] dsea` ja[~] cuóong[~] lí[~] jíñ⁻ e o[~] lajo e na, joba[~] catii⁻na[~] jo ja[~] e jmoo`na[~] jíi[~] coo[~] e ja[~] mi[~] ca'lí[~] óo'na[~] røø[~]. ³⁷ Co[~] laji[~] gáng[~] i dseañu[~] i nicajéeng[~] 'ná[~] fí[~] la ja[~] e mi[~] cajmeáiñ[~] jíi[~] coo[~] guá⁻ qui⁻ii[~], o[~]gui mi[~] café'r[~] e ga[~] ui[~] quiá⁻ i sengfí[~] qui⁻ii[~] do cajo. ³⁸ Jogui song i Demetrio do cóo[~]gui jaléng[~] dsea` ijmóo[~]ta[~] cóo[~]r[~] do nicadsé'r[~] dsee[~] quiá⁻ i dsea` na, dob neáang[~] jaléng[~] dsea` i quidsí[~] í[~] cóo[~]gui li[~] 'nhiñ[~] dsea` fing ee[~]go dsee[~] røøng[~] dsea'; jo fí[~] job li[~] catííng[~] e nijmér[~] dsee[~] fí[~] quini[~] i dseata[~] fí[~], jogui job li[~] catííng[~] e nijmi'óng[~] yaaiñ[~] lajaang[~] lajaaiñ[~]. ³⁹ Jogui song sea[~]gui júu[~] quié[~]na[~] e jié[~], dob cuóong[~] lí[~] jmee[~]na[~] fí[~] ni[~] fi[~] mi[~] seáang[~] dsea` fíiñ[~]. ⁴⁰ Jogui cóo[~]jalé[~] e nicalí[~] na, eáam[~] dseáang[~] qui⁻ii[~] fing ii[~]cajmée[~] dsee[~] qui⁻ii[~] quiá⁻ jalé[~] e nicajmó[~]oo[~], co[~] ja[~] e uiing[~] sea[~] jíi[~] coo[~] e nijmi'óng[~] yee[~]naa[~] fing calingii[~] e[~] uiing[~] quiá⁻ e nicató[~] dsea` míi[~].

⁴¹ Jo mi[~] calí[~] fé[~] i tiji[~] do e júu[~] na, jo ca'lí[~]bre júu[~] quiá⁻ jaléng[~] i dsea` siseáang[~] do jo cagüí[~]bre.

20

Mi~ cangó~tu Paa~ fí~ Macedonia cóo~ Grecia

¹ Jo mi~ casóong~ e ta' dsea` míí~ do, cató~ i Paa~ do jaléng~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ e laco~ liing~ ee` niféng~ neiñ~ do. Jo mi~ cang~ jo, ca'fi~ bre júu~ i dsea` í jo cangób~tur fí~ lí~ se~ Macedonia. ² Jo lacoo~ lacoo~ fí~ e téel~ fí~ jo cangór~ e dsi'eer~ jaléng~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i neáang~ fí~ jo, jo eáang~ jmícoó~reiñ~ cóo~ jalé~ júu~ quiá~ Dsea` Jmáang~. Jo mi~ cang~ jo caguiéb~tur fí~ lí~ se~ Grecia, ³ jo fí~ job cajer~ gaang~ si~.

Jo mi~ cang~ jo, dseáng~ ni'iuuiñ~ fí~ e nisó'r móo' e nidsé~tur fí~ lí~ se~ Siria mi~ caliñir~ e jaléng~ i dsea` góor~ dsea` Israel do nicasíiñ~ røø~ e liing~ ee` njimeáiñ~ i Paa~ do. Joba' ca'f~ dsíi~ Paa~ e caquim~tur fí~ guóo~ uó~ jo cangíng~tur calé~ catú~ fí~ Macedonia. ⁴ Jo cóo~bre jaléng~ i dsea`la: jaang~ i sii~ Sópater dsea` i seeng~ fí~ Berea, jóó~ jaang~ dsea` i sii~ Pirro; jogui Aristarco, cóo~ jaang~gui i sii~ Segundo i seeng~ fí~ Tesalónica; jogui jaang~gui i sii~ Gayo i seeng~ fí~ Derbe; jogui Timoteo, jogui lajobi Tíquico cóo~ Trófimo, dsea` i seeng~ fí~ lí~ se~ Asia. ⁵ Jo jaléng~ i dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ la jéem~bre cangolíñ~, jo doguib cajéeiñ~ jnea~ cartí~ oo~ jmíi~ lí~ sii~ Troas. ⁶ Jogui jnea~, Lucas, cají~rú~naa' cóo~ Paa~ fí~ Filipos, jo fí~ job ca'uøø~naa' cangó~naa' e téel~naa' dsíi~ móo' mi~ cang~ jmíi~ e gø~ dsea` iñí~ e ja` quie~^ quiéeng~. Jo lajee~'ñia` jmíi~guiba' caguié~naa' cartí~ Troas, jo fí~ job cataang~naa' guié~ jmíi~; jogui fí~ job cajo cají~rú~naa' cóo~ i dsea` caguaang~ do.

Mi~ cateáang` Paa~ fí~ Troas

⁷ Jo e jmii~ la'uii~ quiá'~ semaan~ caseáng~ rú'naa' jaléng~ dsea` quiá' Dsea` Jmáang~ e quiá' niquiee~naa' i'naa' coliing~ e laco' jmaguiéng~ dsí'naa' Dsea` Jmáang~. Jo lajee~ jo café~ Paa~ güí~ quiá'r~ fí~ quini~ dsea` i~ caseáng~ e uóø~ do. Jo co' iuung~ Paa~ fí~ e nigüí~bre mi~ nijneá~ e uóø~ jo, joba' cueeb~ júu~ quiá'r~ cajméer~ cartí~ uóø~ guiená~b~. ⁸ Jo fí~ job téé'~naa' lajií~naa' fí~ coo` 'náu~ yú~, jo fí~ job sea` jmaguiú~ jí~ e jneá~. ⁹ Jo jee~ jaléng~ i~ dsea` do quiéeng` jaang` siming~ i~ sii` Eutico, jo i~ siming~ í~ dob guiiñ~ otoo` e núur` júu~ guia` Paa~. Jo co' eáam` cuee` júu~ quiá' Paa~ e café'r~, joba' cajá~ jaligüíng~ i~ siming~ do lajee~ guiiñ~ do, jo caquiam~bre e eáang~. Jo lajee~ guiring~ i~ siming~ do e güíiñ~ lanab, coo` catóm~bre cartí~ ni~ uó~. Jo e otoo` tí~ li~ catóiñ~ do gui~ tí~ li~ catí~ 'ní~ fíng~ e 'náu~ do. Jo mi~ cangoseáang~ neiñ~ do ni~liim~biñ~ do. ¹⁰ Joba' cajgáng~ Paa~ e li~ iuuiñ~ guiar~ güí~ do, jo cangoseáaiñ~ i~ siming~ do, jo caróøng`neiñ~ do jo cajín~ casí'r~ i~ dsea` quiá' Dsea` Jmáang~ caguisaang~ do:

—Ja` fóøng~na', dsea` rú'naa'! Co' jíb'tu~ i~ siming~ la.

¹¹ Jo mi~ cangí~ e caseang~ Paa~ i~ siming~ do, cagóob~tur fí~ li~ iuuiñ~ guiar~ júu~ fí~ li~ catí~ 'ní~ fíng~ e 'náu~ do. Jo fí~ job cafiíñ~ iñí~, jo caquiee~naa' coliing~. Jo mi~ calí~ e jo, canaam~tur fé'r~ júu~ quiá'r~ cartí~ cajneá~ e uóø~ jo. Jo mi~ calí~ e jo, jo ngí~ joguiba' ca'ír~ fí~ cangór~. ¹² Jo mi~ cató~ dsea` sináu~ quiá'~ i~ siming~ do fí~ quiá'r~ e nicajíb'tuiñ~, joba' eáam` calí'iáang` dsíí~ jaléng~ i~ dsea` do.

Mi~ cagüí~ffí~ Paa~fí~ Troas jo cangór~fí~ Mileto

13 Jo mi~ cangf jo, jnea'^ cōo'^ i dsea` caguiang`gui do cangojéem'baa' quiá' Paa` e tée'^naa' dsíi' móo' cartí' caguié^naa' tí' cōo` fí` e sii` Aso. Jo fí` joguib sií^ e dsitee^naa' Paa` laco' nicasii^naa' røø` jéeng`gui, co' 'ñia'r` cali'iñ` e cangór` e ngir` la tóo` ni~ guóo'^ uó^. **14** Jo mi~ cají' rú'naa' cōo'r` fí` Aso, jo ca'í`bre dsíi' móo' li~ tée'^naa', jo cangó`baa' fí` fí` li~ sii` Mitilene.

15 Jo mi~ cangf jo, ca'uøø`baa' fí` Mitilene, jo mi~ cajneá` e jmií^ cōo`gui do, cangiing^naa' fí` quini` e fí` e sii` Quío. Jo mi~ catf tú` jmií^ lajo, cangiing^naa' cōo` ni~ guóo'^ uó`ji e née` ni~ jmiñí'^ e sii` Samos. Jo cōo`gui jmií^ cali'iñ`naa' e tée'^naa' fí`, joguib a' caguié^naa' fí` Mileto.

16 Jo cajmó^naa' lajo, co' i Paa` do ja` cali'iñ` ngór` fí` Éfeso ie` do lí` lacó` ja` niquíñ` eáang` e dsér` fí` li~ se` Asia, dsaco' iñ` e niguieñ` lajmináb` fí` Jerusalén e nidsitíñ` jmií^ Pentecostés e tí` fí` jo.

Júu^ güí` e cacuø` Paa` fí` quini` dsea` cōøng` i seeng` fí` Éfeso

17 Jo lajee` táang` Paa` fí` Mileto, cató'r` jaléng` dsea` cōøng` quiá' dsea` quiá' Dsea` Jmáang` i neáang` fí` Éfeso e nidsilíñ` do fí` lí` táaiñ` fí` Mileto.

18 Jo mi~ caguilíng` jaléng` i dsea` cōøng` do, jo casí`reiñ` jo cajíñ`:

—Ñib^ 'nú` guiá` jial guiá` nica'ee` cōo`jaléng` 'nú` latí` mi~ cagüén`n fí` la fí` li~ se` Asia. **19** Jogui contøøm` nicangfí jee` 'nú` e jmoo`o lajíí` e iing` Fí`naa` Dsea` Jmáang`, jogui e ja` jmiféng` 'ñiá'a, jogui e jiuung` dsiba a cōo`jalé` e lami` iing` dsea`

góo`o dsea` Israel nijmeáiñ` jnea~ uíi` e guiaa~ júu^ quiá` Dsea` Jmáang^. ²⁰ Dsu' ja` catá `u e guiaa~ jalé` e júu^ na, co` jmang` jalé` júu^ e guiaa~ quíi` ba` e nica'ée` e 'ná` lacaang` jee~ dsea` jogui cajo lacaang` sináu^ quíi` na!. ²¹ Jo eáang` nicaffi` i jaléng` 'ná`, dsea` líing`na` dsea` góo`o dsea` Israel, cóo`gui dsea` i ja` líing` dsea` Israel, e niqü` jíing` yaang`na` fí` quini` Fidiée` jogui e já` niliing`na` júu^ quiá` Fí`naa` Dsea` Jmáang^. ²² Jogui lanagui nii`i fí` Jerusalén laco` ta~ quiu` Jmiguí` quiá` Fidiée` e jíi` ja` ñii` ee` nisijéé` quié` e jogui ee` nidsing`n`n fí` jo. ²³ Jo lajíi` e ñii` e lacoo` fí` li` níi`i, jmab` jnea~ júu^ Jmiguí` quiá` Fidiée` e nisijéé` 'náñí` quié` e osi jalé` iihuí` e jié`gui é. ²⁴ Dsu' ja` e líi` quié` e e seen` tá` e júun`n dsu' lifa` e jmiti`baa jalé` e ta~ na e iáang` dsii` , lajíi` ta~ e ca'ín`n quiá` Fí`naa` Jesú s e nijmiti`baa car` cató` cóo` jalé` ta~ guia` júu^ e Fidiéeb` dsea` nijmi`neáaiñ` jneaa`aa` nañi` fa` ja` catí `naa` e jo.

²⁵ 'Jogui lana niñi`baa e jíi` jaang` 'ná` jo` nimáang`gui` jnea~ calé` catú fí` jmigü` la, dsu' lajee` taa`n cóo` 'ná` nicanáu`na` júu^ e guiaa~ quiá` jial iing` Fidiée`quier` nifí` quiá` jaléng` dsea` jmigü`. ²⁶ Joba` iin`n fí` `ná` lana, jaléng` dsea` cóøng` , e song seeng` 'ná` i ja` cajmicuíng` Dsea` Jmáang` , joba` o` dsee` quié` e song lajo. ²⁷ Dsuco` lajib` júu^ quiá` Dsea` Jmáang` e sií` guiaa~ jee` 'ná` nicajmiti`baa, jo jíi` coo` fa` cajmé`e e ja` cajmitii` . ²⁸ Jo lajob eáang` 'ná` ñiing` óo`na` , jogui jmee` í` yaang`na` cóo`gui lajaléng` dsea` i líing` dsea` quiá` Dsea` Jmáang` lí` laco`gui ta~ nicaquiu` quií`na` Jmiguí` quiá` Fidiée` e

nilíing'na' laco' dsea` jmoo` í^ guiá^- jo'se` quiá'^-. Jo lajob 'né^- nijmee^-na' í^ jaléng` dsea` quiá^- Dsea` Jmáang^-, co' la'eáang' cōo`^ jmí'øøiñ^- 'ñia'r' dob e ca'uíng^-na' dsea` quiá'r^- . 29 Jo niñib` jnea` e mi^ ning^f e ninín'^n do, nijalíing^- dsea` jiéng`gui i^ iing^- nijmigóøng` 'ná', jo i^ dsea` í^ líiñ' laco' ie'dsinúu^ i^ ni^ oo^- i^ iing^- nijmiguiéeng` quiá^- jaléng` dsea` e laco' nitiúung^- dsea` Dsea` Jmáang^- . 30 Jo lajee` yaam`bi` nigüeáng` i^ liing` 'ná' i^ ni'é^- júu^ e o' já^- e laco' nijmigóøng`na' dsea` quiá^- Dsea` Jmáang^- e nijmitir` e júu^ e o' já^- do. 31 Joba' 'né^- e siñiim` áána' contøøng^-; jogui téé` óo'na' e lajee` 'ní^ jíi^ e calisén`n cōo`^ 'ná', dseáng`^- ja` catáu e fón`n 'ná' jalé` juguiá^- júu^ røø` cartí` quí^-baa uii` quií`na` na.

32 'Jogui lana, dsea` rú`naa', nijáan`n 'ná' fí` jaguo` Fidiée` jogui cōo`^ jalé` júu^ e iáang` dsí` quiá'r^- . Co' jíi`^ íb` dsea` lí'r` e jmicóo`r` 'ná' e laco' nilicuíng`gui` Dsea` Jmáang^-, jogui nicuó'r` 'ná' jalé` e si'i^ nicuó'r` 'ná', dsea` líng`na' dsea` güeang`^ quiá'r^-, lí`^ laco`gui jíi`^ júu^ e nicacuør` jéeng`gui. 33 Dsu' ja` e mi` camíí`^ i^ 'ná' jíi`^ coo` , o'gui cuu` o'gui 'mi'. 34 Jo ja` cajmé` e lajo, co' niñib` 'ná' guiá^- e cajmé` e ta` cōo`^ layaang` guóo'baa e laco` sea`ba` jalé` e 'né^- quié` e cōo`^gui jaléng` dsea` i^ ngí` cōo`^o cajo. 35 Jo contøøm^- nica'ée` e 'ná' e lajob 'né^- nijmee^-na`ta~, jogui e jmicóo`na` jaléng` dsea` 'né^- quiá`^ lajo, jo lajee` jo jmiguiéng` óo'na`lajíi`^ júu^ e cajíng`^ Fí`naa` Jesúz lajee` táaiñ` fí` jmigüí` la mi` cajíñ`^ lala: "Juguiá`gui quiá`^ i^ dsea` i^ liing` ee`go cuø'r` dsea` rúiñ` laco`gui i^ dsea` i^ liing` ee`go íng` quiá`^ dsea` rúiñ`."

36 Jo mi` cang^f e cajíng`^ Paa` jalé` e júu^ na,

jo casí'r` uó` jnir~, jo caféiñ` Fidiée` cōo`~ jaléng`
 i dsea` caguaang` do. ³⁷ Jo lajiim` i dsea` do
 calijiuung` dsíir` jogui canaaiñ` rōøiñ` Paa` jogui
 casá'r` guoo` dsea` do, ³⁸ jogui eáam'bí fí` calfiñ`
 cajo, co' e cajíng` Paa` e jo` niníng` gui rúiñ`
 cōoiñ`~ do. Jo mi` cangf` jo, cangojeáam` i dsea` do
 Paa` cartí` li` ca'í` dsea` do fí` dsíi` móo'.

21

Mi` cangáng`-tu Paa` fí` Jerusalén

¹ Jo ie` jo, dob ca'í`naa! júu` jaléng` dsea` quiá`-
 Dsea` Jmáang` i seeng` fí` jo, jogui jnea`^ cangó`baa'
 condsee` fí` cōo` guó`~ uó`-jiu` e née` ni` jmiñí`~ e
 sii` Cos e téé`naa! fí` dsíi` móo'. Jo mi` cajneá`-
 lajo, caguié`naa! fí` Rodas. Jo fí` job ca'uøø`naa'
 e cangó`naa! fí` Pátara. ² Jo fí` job cajíng`naa! cōo`
 móo` e iu` fí` ngóo` fí` li` se` Fenicia, joba`cōo`~ e job
 cangó`naa!. ³ Jo lajee` ngóo`naa! ladob cane`naa'
 Chipre e née` ni` jmiñí`~, jo caje` li`- li` guó`naa'
 tuung` mi` cangiing`naa! fí` jo. Jo cangó`baa` cartí`
 li` se` Siria. Jo co` e móo` do ngóo` ngoca` lee` fí` cōo`
 oo` jmií` li` sii` Tiro e née` li` se` Fenicia, joba`cōo`~
 e móo` job cangó`naa!.

⁴ Jo e fí` job cajíng` rú`naa! cōo`~ jaléng` dsea`
 quiá`- Dsea` Jmáang` i neáang` fí` jo, jo cōo`~ íb`
 cajé`naa! lajee` guié` jmií`~. Jo Jmiguí` quiá`-
 Fidiée` nínicasi`- i dsea`~ e laco` nijmeáiñ`~ do júu`
 Paa` e ja` nidsé` dsea` do fí` Jerusalén co` dseáam`~
 quiá'r`.

⁵ Jo mi` casúung` e guié` jmií`~ do, ca'uøø`baa'
 coliing` cōo`~ jaléng` dsea` quiá`- Dsea` Jmáang` i

neáang' fí' jo, jo jéeiñ` latøøng` sináu^ quiá'~bre can-gojeáaiñ` jnea'^ ff' 'ni` jmiñí^, dseañu^ cójø` jaléng` dseamf` quiá'r` jogui jaléng` jiuung~ quiá'r~, jo coliim` ca'uøø` naa` catí` 'ni` fii` do. Jo mi` caguié` naa` fí' 'ni` jmiñí^, lajalé`naa` do casí`naa` uó` jni`naa`, jo caféeng`naa` Fidiée`. ⁶ Jo lí` jo, ca'íl` júu` rú`naa`, jo mifíng` casó`baa` dsíi` móo`, jogui i`dsea` do caquim`tur cangolíñ` fí' quiá'r`.

⁷ Jo mi` ca'uøø`naa` fí` Tiro, jo caguié`naa` fí` Tolemaida. Jo fí` job cató` e ngí`naa` cójø` móo`. Jo fí` job cajo caféeng`naa` jaléng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang` i` neáang` fí` jo, jo cajé`baa` cójø`r` coo`jmií`.

⁸ Jo mi` cajneá` lajo, ca'uøø`baa` fí` Tolemaida, jo caguié`naa` fí` Cesarea. Jo mi` caguié`naa` fí` jo, cangó`naa` fí` quiá'~ i` Lii` do, dsea` i` guia` júu` quiá'~ Dsea` Jmáang` i` quíng` jee` dsea` guiáng` i` jmícoó` dsea` i` óo` ta` quiá'~ Fidiée`, jo fí` job cajé`naa` cójø`r`. ⁹ Jo i` Lii` do niseeng` quiúung` jór`simf` i`nicangíng` e jmóor`ta` fé` cuaiñ` quiá'~ Fidiée`.

¹⁰ Jo ningóob`jiu` jmií` e taang~naa` fí` do mi` caguié` jaang` dsea` Israel i` jáá` fí` Judea i` nisii` Agabo; jo i` dseañu` í` ni'óor` ta` e fé`r` cuaiñ` quiá'~ Fidiée`. ¹¹ Jo mi` cangoquiéeng` i` dsea` do fí` quini`naa`, jo catíiñ` e 'mi` e 'ñáu`tu` Paa`, jo cójø` e job ca'ñá`r` guóor` cójø`~ tiir` jo cajíñ`:

—Lalab nicajíng` Jmiguí` quiá'~ Fidiée` e ni'ñúng` dsea` góo`oo` dsea` Israel i` fii` quiá'~ e 'mi` 'ñáu`tu` la, jogui nijáiñ` dsea` do jaguó` jaléng` dsea` i`ja` líng` dsea` Israel.

¹² Jo mi` caná`naa` e júu`na, jnea` coliíng` cójø`~ jaléng` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang` i` neáang` fí` Ce-

sarea, jo camíi'~naa' Paa~ jmi'ee` e laco' ja` ni'ír` fi'
e nidsér` fi' Jerusalén.

13 Dsu' Paa~ cañíir` jo cajíñ`:

—¿Jiali' jiuung~ óo' 'ná' uii~ quié~ jnea~, jogui
jmáang'~naa' jnea~ e líñ~n fi'í? Co' ja` e líí' quié~
jnea~ e niñúng` dsea` jnea~, co' ja` 'gó'o e cartí
jngám`-bre jnea~ fi' Jerusalén song lajo uíl~ e
jmoo'o ta~ guia' júu~ quiá! Fíi'naa' Jesús.

14 Jo co' ja` calf`-guíi' e caíi` júung` Paa~ fa' e ja`
nidsér` fi' Jerusalén, jo jíi` e laba' casíi`-guíi'r:

—Güilíb` lajíi` e iing` Fidiée` cóo`~ 'ná`.

15 Jo mi` cangf` e jo, caguiá`baa' guíá~ quiá`naa',
jo cangó`baa' coliing` cóo`~ Paa~ fi' Jerusalén. **16** Jo
cangolím`bi cóo`~ jnea`^ coo` tú` míng`~ dsea`
quiá! Dsea` Jmáang` i neáang` fi' Cesarea.

Jo mi` caguié`naa' fi' Jerusalén, jo cangojé`naa'
fi' quiá! jaang` dseañu` i nilíng` dsea` quiá! Dsea`
Jmáang` lajíi`~ líi~, jo siir` Mnasón, jaang` dsea` i
seeng` fi` lí` se` Chipre.

Mi` cango'ee` Paa~ i Tiáa~ do

17 Jo mi` caguié`naa' fi' Jerusalén, jaléng` dsea`
quiá! Dsea` Jmáang` i neáang` fi' jo ca'iñ` jnea`^ e
iáang` dsíir`.

18 Jo mi` cajneá` lajo, cangób` Paa~ cóo`~ jnea`^ e
cango'ee`naa` i Tiáa` i quie` nif` quiá! dsea` quiá!
Dsea` Jmáang` fi' Jerusalén. Jogui ie` jo, fi` jo
siseáng` jaléng` dsea` cóong` quiá! Dsea` Jmáang`
cajo. **19** Jo mi` caguié`naa` quiá! i dsea` do, cacuø`
Paa` guicóo`~ jaléng` i dsea` siseáng` do. Jo mi`
cangf` jo, casí`-reiñ` la'uiing` lanú`~ jalé` e cajmée`
Fidiée` cóo`~ ír` lajee` e caguiar` júu~ quiá! Dsea`
Jmáang` jee` jaléng` dsea` i ja` líng` dsea` Israel.

20 Jo mi~ canúu~ Tiáa~ cóo!~ jaléng!~ dsea` cóøng!~ do jalé!~ e guia!~ e cajmée` Paa~ la'eáang` cóo!~ güea!~ quiá!~ Fidiée` jo canaaiñ` jmifeíñ` Fidiée`. Joba` casír` Paa~ jo cajíñ!~:

—Lajob líi~, ruu!~. Niñib^ 'nu` e lajee` dsea` góo'oo` dsea` Israel, i lí^ lí milbing! i njá!~ calíng~ júu~ quiá!~ Dsea` Jmáang~, jo lajiim` i dsea` í jmo'r` 'goo` jo fé'r` e dseáng!~ guíim`ba! 'né!~ e njimití`bí! jalé!~ júu~ quiú!~ ta~ e casée` Moi~. **21** Jogui nícajmeeb` i dsea` na júu~ e 'nu` nica'ée!~ jaléng!~ dsea` Israel i seeng` jee~ dsea` i ja` líing` dsea` Israel e jo` 'né` njimitir` lajíi!~ júu~ quiú!~ ta~ quiá!~ Fidiée` e cajme` Moi~, jogui nicasíi!~re e ja` 'né` térr` li~ fí` ngúu` táang` jiuung` siñuu` quiá'r` lí^ laco` litíing` jaléng!~ jnea!~, dsea` líi`ii` dsea` Israel, o'gui` 'né` jmitir` jalé!~ e tíi`naa!, dsea` líi`naa` dsea` Israel cajo. **22** Jo ¿e`gui` njimó`oo` jóng? Co` niliñib` jaléng` dsea` góo`naa` la e nícagüén!~ fí` la. **23** Jo jíi!~ míi` laba` sea` e 'né` jmée!~ lala: Lana seeng` quiúung` dseañu` jee~ jneaa~aa` e iiñ~ njimitir` lajíi!~ júu~ e cacuø'r` Fidiée` lami` jeeng`gui. **24** Joba` gua` cóo!~ i dsea` í jo güijmee` jalé!~ e téring` dsea` na laco` niliguiún!~ fí` quini` Fidiée` coliing` cóo'r~. Jogui qui` quiá!~ jalé!~ e 'né` i dsea` quiúung` do e laco` niliti` lajíi!~ e si`í` fí` quini` Fidiée`, jo lajob niliñir` lajíiñ` e o' já!~ jalé!~ e nícajíng!~ dsea` góo'oo` dsea` Israel uii` quií!~ do, co` nicaliñí`bre e 'nu` núa!~ba` lajíi!~ júu~ quiú!~ ta~ quiá!~ Fidiée` e cajme` Moi` do. **25** Jogui nicasíing`naa` júu~ e nicasíi`naa` røø` jalé`naa`, dsea` téé`naa` nifi` quiá!~ dsea`

quiá'-' Dsea` Jmáang-, jo caguiéeng'~naa' júu^ quiá'-' jaléng' dsea` i ja` líing' dsea` Israel i njá'-' calíng' júu^ quiá'-' Dsea` Jmáang- e fé' lala: Ja` cuóøng` cø'na' ngúu' quiá'-' jaléng' jó' i nicajíng' dsea` jiéng' fí' quiniˇ diée~ quiá'r-, o'gui cuóøng` cø'na' jmi'øøng- jaléng' jó', o'gui ngu~ jaléng' jó' i nisiyáang' jmi'øøng-, o'gui cuóøng` 'léer' e güiing` dseañu` osi dseamí cój'~ dsea` i o' quiá'r-.

Mi~casó'-tu dsea` quiá'- Paa'-fí' dsíi' guá'-fí' e si' fí' Jerusalén

²⁶ Jo lajøb cajmée` Paa-, cangó`bre cój'~ i dsea` quiúung- do mi~ cajneá` lajo, jo cajmér` jalé` e caquiu' Moi` ta~ laco' cuóøng` e niliguiúng- dsea` fí' quiniˇ Fidiée. Jo mi~ cangí` jo, ca'í`bre e dsíi` sináu^ guá'-' fé' e si' fí' Jerusalén do quiá'-' e nijmér` júu^ cój'~ i dsea` quie' nifi' quiá'-' guá'-' do li` jmií` e i dsea` quiúung- do nijmité'r` jalé` e ta~ caquiu' Moi` do e laco' cuóøng` nidsicar` jalé` e si'í` e nicuø'r` Fidiée` lajaang` lajaaiñ`.

²⁷ Jo mi~ nijaquiéem'ba' e nidsíng- e jmií` guié`- do mi~ cangá` i líing` dsea` Israel i seeng` fí` li` se' Asia e iuung` Paa` fí` dsíi` sináu^ guá'-' do. Jo dsifí` lajob canaaiñ` ta'r` míi`~ jee` jaléng` i dsea` i teáang` do, jo casaiñ`~ dsea` do, jo canaaiñ` fé'r` teá` jo cajíñ`:

²⁸ —Jaléng` dsea` rú'uu` dsea` Israel nílíng` na' nijmicóo'na' jnea'` fí` la, co' lab sing' i dseañu` dsea` góo`oo` i ngí` ta~ guia` júu^ e ja` cøøng` røø` cój'~ lajíi` e tíi`íi` fí` góo`naa', o'gui cøøng` røø` cój'~ júu^ quiu'` ta~ quiá'-' Fidiée` e cajme'` Moi` cój'~gui` guá'-' qui`ii` cajo. Jo ja` mi` cajmi`gór` guá'-' güeang`'

qui⁻ii', co' cajajéeiñ` fí' dsíi' sináu^ guá⁻ qui⁻ii'
dsea` i ja` líng` dsea` góoo' dsea` Israel.

29 Jo café["] i dsea` do lajo, co' cangár⁻ lami[~]
jéeng[']gui e ngí[']jaang[']dseañu["]i ja` líng` dsea` Israel
i seeng[']fí["] Éfeso i sii["] Trófimo cóo["]Paa⁻ fí["] Jerusalén,
jo líiñ⁻ e caguijéeng['] i Paa⁻ do i Trófimo do fí["] dsíi'
sináu^ guá⁻, dsu['] o[']já⁻ e cajméer['] lajo.

30 Jo mi[~] canúu⁻ jaléng["] dsea` i caseáng["] ie[~] jo
jalé["] e fé["] i do ui["] quiá⁻ Paa⁻, jo sóong[^] canaaiñ["]
ta'r['] míi["]. Jo dsifi['] lajob caguilíng["] dsea` cuíir['] fí["]
li["] sing["] Paa⁻ dsu['] núur['] e téé["] míi["], jo caseáng["]
latøøng["] fí["] fí["] li["] taang["] i Paa⁻ do. Jo jaléng["] i
dsea` do casam⁻bre Paa⁻ jo cajñúuiñ["] dsea` do
cartí['] caluu["] e guá⁻ do, jogui cajní[']bre jnf['] quiá⁻
e sináu^ guá⁻ do cajo. **31** Jo si[']í["] e tí['] njngám["]bre i
Paa⁻ do mi[~] caguié["] júu['] fí["] quini['] fí["] féng["] quiá⁻
'lée["] romano e sóong[^] ta["] jaléng["] i dsea` i seeng[']
fí["] Jerusalén do míi["]. **32** Jo dsifi['] lajob cangolíñ["]
cuíir['] cóo["] i 'lée["] quiá'r["] cóo["]gui i quiu[']ta["] jee["] ír[']
fí["] li["] ta["] i dsea` do míi["]. Dsu['] mi[~] cangá⁻ jaléng["] i
dsea` i siseáng["] fí["] li["] sing["] Paa⁻ do e ngoliíng["] i 'lée["]
romano do cóo["]gui fir["], jo caquium["]bre e bóøiñ["]
i Paa⁻ do dsifi['] lado. **33** Jo i fí["] féng["] quiá⁻ i 'lée["] do
cangoquiéeiñ["] fí["] li["] sing["] Paa⁻ jo casang⁻neiñ["], jo
caquiu[']r["]ta["] e ni[']ñúiñ["] Paa⁻ cóo["]tú["] ní[']cadena. Jo
mi[~] calí["] e ca[']ñúiñ["] i Paa⁻ do, jo canaaiñ["] jmingí'r["]
i dsea` siseáng["] do jo cajíñ["]:

—¿L[']gui i dsea` ná? ¿E[']gui e nicajméer["]?

34 Jo teá[']gui eáang['] café["] jaléng["] i dsea` do. Jo i
líng["] fé["] e jié["], jogui e jié["]gui fé["] i líng["], jo ja` calí["]
i fí["] 'lée["] do fa['] caliñir["] e["] uiing["] e ta["] i dsea` do
míi["]. Jo lí[']caquiu[']r["]ta["] e cangáng["] i Paa⁻ do fí["]

'náu' quiá'-' jaléng" i 'lée'-' do. ³⁵ Jo mi~ caguilíng' i 'lée'-' i tée` Paa`-' do fí' li~ tée'-' joo~ li~ soo` dsea`-' e nidsitáaiñ'-' e fí' dsíi' sínáu'-' quiá'-' jaléng" i 'lée'-' do, jo cadsíim`bre i Paa`-' do fí' yá'-' nar~, co' dsíng'-' ga` jmóo`jaléng" i dsea`-' teáang`-' do e iiñ~ nijmeáiñ'-' ga` Paa`-. ³⁶ Jo lajíim` i dsea`-' do ngoliíñ'-' ti'leáaiñ'-' laco` ngang' i Paa`-' do e jée' i 'lée'-' do, jo ta'r' mii'-' jo fé'r':
—Jngang'na' i dseañu'-' ná!

Mi~ cajmí'óng" Paa`-'nia'r'fí' quini`jaléng" dsea'fí'

³⁷ Jo ti' li~ nitám' i 'lée'-' do Paa`-' fí' dsíi' sínáu'-' quiá'-' jaléng" i 'lée'-' mi~ caféng" Paa`-' i fii'-' 'lée'-' do cóo'-' jmíi'-' griego jo casí'r':

—¿Su cuóøng` nisiing`teáa cóo'-' ná` cateá`?

Joba' cañíi` i fii'-' 'lée'-' do quiá'-' Paa`-:

—¿Su tiim`ba' fo'-' jmíi'-' griego? ³⁸ ¿Su o' 'nab` i dsea`-' egipto i 'ní'-' níng`-' jaléng"-' dseata`-' cóo'-' jaléng"-' dsea`-' ie`-' ja`-' mi`-' ngóo`-' na i calí'-' caseáng`-' quiú`-' mil dseañu'-' fí'-' jee`-' mó', jo cangír` ta`-' jngang'-' dsea`-?

³⁹ Jo cañíi` i Paa`-' quiá'-' i fii'-' 'lée'-' do:

—U~, o' i jnea~. Jnea~ líin'n jaang`-' dsea`-' Israel, jo calisén`n fí'-' coo`-' fii'-' niing`-' e sii`-' Tarso e née' li~ se'-' Cilicia. Jo car` uii`-' diée`-' cuóø`-'tea`-' jnea`-' fí'-' e nifón`-'n jaléng"-' dsea`-' fii`-' lana.

⁴⁰ Jo cacuøb` i fii'-' 'lée'-' do fí'-' e nifé`-' i Paa`-' do. Jogui` dob nisiñ`-' cartí`-' yá'-' joo~ li~ teáang`-' dsea`-' fíng`-' do, jo cóo'-' guóo`bre cajméer` li~ e caquiung`-' i dsea`-' do e ta'r' mii'-'-. Jo mi~ ca'fi`-' tii`-, joguiba` canaang`-' Paa`-' e féiñ`-' jaléng"-' i dsea`-' do cóo'-' jmíi`-' hebreo jo cajíñ`-' casí`-'reiñ`-:

22

¹—Dsea` rú`uu', dsea` góo'o dsea` Israel, cójó'~gui jaléng" dsea` i líng' dsea` mogui~ quí~ii', náu~na' júu~ quié~e e nifá~a quiá~ jalé~e nícajmé~e e laco~ ningáng~na' e o~ já~ jalé~ dsee~ e cuø~na' jnea~.

² Jo mi~ canúu~ jaléng" i dsea` Israel i teáang~ do e fé~ Paa~ cójó~ jmí~ quiáiñ~ do, eáang~gui tii~ cajer'. Jo café~gui Paa~:

³ —Jnea~ líin'n dsea` Israel laco~ 'ná', jogui calisén'n fí~ coo~ fí~ e sii~ Tarso lí~ se~ Cilicia. Dsu~ fí~ Jerusalén lab lí~ cacuán~n, jogui cajmitúun'n cójó~ jaang~ tifa~ i niing~ quí~ii~ i sii~ Gamaliel. Jo fí~ job cajmitúun'n jalé~ e tíng' dsea` góo'naa' e jmóor~ lajúi~ tí~ malíi~ jogui latí~ lana. Jogui contøøm~ nícajmí~úun'n e nícajmitii~ jalé~ júu~ quiú~ ta~ quiá~ Fidiée~ car~ ngocáng~ dsii~ laco~gui la jmoo~ 'ná~ lana cajo. ⁴ Jo lami~ jéeng~gui gab~ cajmeáan~n jaléng" dsea` teáang~ fí~ guiú~ cójó~ Dsea` Jmáang~, jogui cañún~nre, jogui catán~nre dsí~ 'nñí~ coo~ gui~náb~, dseañ~ dseamib~, jo seem~ i líng~ dsea` do cartí~ cajúm~bre. ⁵ Jogui jaléng" i dsea` mogui~ quiá~ fí~ jmidsea` quí~ii~ cójó~gui jaléng" dsea` cójøng~ qui~naa~ní~bre guiá~ dseáang~ e jáb~ lajob cajmé~e. Dsaco~ íbing~ i cacuø~ jnea~ jalé~ ji~ e quié~ quiá~ dseata~ i neáang~ fí~ Damasco e laco~ nícuó'r~ jnea~ fí~ e nijmán~n dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i seeng~ fí~ jo, jo nitøø~re fí~ Jerusalén, jogui nijmihuín~nre fí~ jo cajo.

*Mi~ cajíng~ Paa~ jial calicuúñ` Dsea` Jmáang~
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)*

⁶ 'Dsu~ ie~ jo, lajee~ e iuun~ fí~ ngóo'o fí~ Damasco, jo mi~ catí~ í~ e guieñí~ joo~, jo lajee~ e

nijaquiéeñ' niguiée'e fí' Damasco, coo` cajném` coo` jí` e jí` eáang' e jáa' ff' yú` jmigüí', jo dsíng` cajneá` lacúng` lajíng` lí` ngóó'naa!. ⁷ Jo dsifí` lajob caquín`-n fí` ni` uó`, jo canú`-u e liing` jí` guicafé` fí` yú` jmigüí` jo guicajíñ`- sí`r`jnea~: "Saulo, Saulo, jíalí` ngí` jmáan` jnea~ ga?" ⁸ Joba` cangií` quiá`- i guicafé` do jo cafá`-a: "¿I` 'ná, Fí'i?" Joba` cañíi`tu` i guicafé` do jo guicajíñ`-: "Jneab` Jesúś i caliséng` fí` Nazaret i ngí` 'ná` jmáan` ga` lana." ⁹ Jogui jaléng` dsea` i ngolíng` cóo`- jnea~ ie` jo cangá`-bre e jí` do joba` eáam` cafóíñ`, dsu` ja` canúur` luu` i guicafé` do i cató`- jnea~ do, jíi`- jneab` dsea` canú`-u. ¹⁰ Jo cangií` jnea~ quiá`- i guicafé` do jo cafá`-a: "¿E` 'né` nijmee`e, Fí'i?" Jo cañíi`tu` i guicafé` do jo guicajíñ`-: "Ráan`- jo gua` ff' iuun`- fí` Damasco, jo fí` job nilijmeá`- júu` jalé` e 'né`- nijmée`-." ¹¹ Jogui dsaco` tiuum` baa cajá`a uíi`- e jí` e jí` e cajnéng` do, joba` i dsea` i ngolíng` cóo`-o do, fíbing` i cajeeng` jnea~ cartí` caguié`- e tí` Damasco.

¹² 'Jo e fí` jo niseeng` jaang` dseañu` i nisii` Ananías i eáang` jmi`gó` Fidiée` jogui eáam` náu`r` júu` quiá`- ta` quiá`- Fidiée` e cajme` Moi`. Jo jaléng` dsea` góo`oo` i seeng` e fí` Damasco do guíub`- fé`r` uii` quiá`- i Ananías do. ¹³ Jo i Ananías do cangór` fí` lí` cajá`a. Jo mi` caguiér` fí` jo, jo casí`r` jnea~: "Saulo ruu`-, güilijnéb`tu` calé`- catú`-." Jo dsifí` lajob calijné`tu`, jo nicuóøm` jóø`ø calé`- catú`-. ¹⁴ Jo cajíng`-gui i Ananías do casí`r` jnea~: "Tiquí`ii` Fidiée` nica'náaiñ` 'ná` e laco` niliñí`- jalé` e iing` Fidiée` e nijmée`-, jogui ca'náaiñ` 'ná` cajo` e laco` nimáan`- Dsea` Jmáang` i líng` Fidiée` i ja` dsee` óo` jíi`- coo` jogui ninúu`-

jalé" e fé'r` dseáng`' ñia'r'. ¹⁵ Co' nub` dsea` ni'uín`- dsea` quiá'r`, jogui nijmée` dsea` júu^ la'úng` fi' jmiégüí` lajalé" e niñíi`- jogui lajalé" e nináu`- cajo cuaiñ` quiá`- Dsea` Jmáang`. ¹⁶ Jogui lana, ¿e` e sijeeng`gui`? Sín`- jo nisán` jmií` e laco' cuø` li` e ca'uín`- dsea` quiá`- Dsea` Jmáang`, jogui mí`- dsea` do e ni'íiñ` dsee` quií`-."

Mi~ cajmée` Paa` júu^ jial mi~ cango'eer` dsea` i ja` líng` dsea` Israel

¹⁷ 'Jo mi~ caquin`-n e cagüean`-n fi' la fi' Jerusalén, jo cangó`o fi' guá`- fé` e cangofón`n Fidiée`. Jo lajee` jo camó`o liing` ee` camó`o lafa' mi~ quií` dsea`. ¹⁸ Jo camán`n Fíi`naa` Dsea` Jmáang` e jíñ`- si'r` jnea~ lala: "Jmi'úng` quií`-, jo júu` lajminá` fi' na fi' Jerusalén co' ja` nijmijií` jaléng` i dsea` i seeng` fi' na lajíí`- júu^ e guia` quié`e." ¹⁹ Joba` jnea~ lalab cangií`- quiá`- dsea` na jo cafí`ire: "Fíi`i, ñib` i dsea` do guiá`- e jnea~ ngií`- lacoo` lacoo` li` téé`- guá`- quiá`- dsea` góo`oo` e jmán`n jaléng` dsea` i cuiing` 'nø` jogui tøø`re fi' 'nuñí` jogui jmihuín`nre cajo. ²⁰ Jogui ie` do mi~ cajngang` dsea` i Tée` do, jaang` dsea` i cajmée` lajíí`- e iing` 'nø` jogui caguiar` júu^ quií`- cajo, dob síng` jnea~ ie` jo e cuøø` júu^ quié`e e cajnga` dsea` quiá`- i Tée` do. Jogui jnea~ bi` cajo dsea` cajmé`e í` si`- i dsea` i cajnga` quiá`- i dsea` do lajee` e cajngang`neiñ`!" ²¹ Jo dsø` cajíng`- Fíi`i Dsea` Jmáang` casí`r` jnea~: "Teáng` fi' uø`, dsøco` lana nisín`n 'nø` fi` fíi` lí` huíí` lí` seeng` dsea` i ja` líng` dsea` góo` dsea` Israel."

Mi~ casíng` Paa` cóo`- jaang`fi`- lée`-

22 Jo jíi^{l~} job jíi^{l~} caquiuiñ^{l~} núur^{l~} júu^h quiá^{l~} Paa^{l~}, co^{l~} mi^{l~} canúur^{l~} e nidsé^{l~} dsea^{l~} do e niguiár^{l~} júu^h quiá^{l~} Dsea^{l~} Jmáang^{l~} jee^{l~} jaléng^{l~} dsea^{l~} i ja^{l~} líng^{l~} dsea^{l~} Israel, joba^{l~} canaañ^{l~} óo^{l~}tur jo fé^{l~}r^{l~}: “Ja^{l~} 'né^{l~} e seeng^{l~} i dsea^{l~} na fí^{l~} jmigüi^{l~} la! Jngang^{l~}naiñ^{l~} na!”
23 Jogui ta^{l~}biquir mii^{l~} jogui bó^{l~}r^{l~} 'lee^{l~} tóo^{l~}sí^{l~}r^{l~}, jogui bír^{l~} 'lee^{l~} fí^{l~} yá^{l~}cóo^{l~} jaguór^{l~} co^{l~} dsíng^{l~} guíiñ^{l~}.

24 Joba^{l~}i fui^{l~} 'lee^{l~} do caquiut^{l~}r^{l~} ta^{l~} e nitáiñ^{l~} Paa^{l~} fí^{l~} dsíi^{l~} 'ná^{l~} jaléng^{l~} i 'lee^{l~} do. Jogui caquiut^{l~}r^{l~} ta^{l~} cajo e nibóøng^{l~} dsea^{l~} do cóo^{l~}loo^{l~}e laco^{l~}dsea^{l~} do njmér^{l~} júu^h jiali^{l~} e ta^{l~}jaléng^{l~} dsea^{l~}mii^{l~}uii^{l~} quiá^{l~}r^{l~}. **25** Dsu^{l~} lajee^{l~} e ni^{l~}ñuum^{l~} Paa^{l~} røø^{l~} e lico^{l~}dsi^{l~}líng^{l~}gui e nibóøm^{l~}breiñ^{l~}do, lajee^{l~} job cajming^{l~} Paa^{l~} i dsea^{l~} náluu^{l~} quiá^{l~} fui^{l~} 'lee^{l~} i sí^{l~}í^{l~} njimeáng^{l~} ga^{l~} ír^{l~} do jo cajíñ^{l~} casf^{l~}reiñ^{l~}:

—¿Su seab^{l~} fí^{l~} quiá^{l~} 'ná^{l~} e njmihuíng^{l~}na^{l~} jaang^{l~} dsea^{l~} i caliséng^{l~} fí^{l~} li^{l~} quiut^{l~} dsea^{l~} romano ta^{l~} e jíi^{l~} ja^{l~} mi^{l~} calita^{l~}bi dsíi^{l~} su dseáng^{l~} óor^{l~} dsee^{l~}?

26 Jo mi^{l~} canúu^{l~} i dsea^{l~} náluu^{l~} quiá^{l~} i fui^{l~} 'lee^{l~} do e cajíng^{l~} i Paa^{l~} do lajo, joba^{l~} dsifí^{l~} ladob cangáiñ^{l~} e cangojmée^{l~}r^{l~} júu^h i fui^{l~} 'lee^{l~} do quiá^{l~}r^{l~} jo casf^{l~}reiñ^{l~}:

—¿E^{l~} njmée^{l~} 'ná^{l~} cóo^{l~} i dseañut^{l~} do, co^{l~} dsea^{l~} caliséng^{l~} fí^{l~} li^{l~} quiut^{l~} dsea^{l~} romano tab^{l~}jíñ^{l~} e líiñ^{l~}?

27 Jo dsifib^{l~}cangoquiéeng^{l~} i fui^{l~} 'lee^{l~} do fí^{l~} li^{l~} sing^{l~} Paa^{l~}, jo cajming^{l~}reiñ^{l~} do jo cajíñ^{l~}:

—¿Su jáb^{l~} e dsea^{l~} romanob líng^{l~}'ná^{l~}?
 Jo cañíi^{l~} Paa^{l~} quiá^{l~} i fui^{l~} 'lee^{l~} do jo cajíñ^{l~}:

—E jáb^{l~}, íb^{l~}jnea^{l~}.
28 Jo cañíi^{l~}tú i fui^{l~} 'lee^{l~} do quiá^{l~} Paa^{l~} jo cajíñ^{l~}:

—Jial jnea^{l~} eáam^{l~} cacáng^{l~} cuu^{l~} quié^{l~}e e ca'uín^{l~}n dsea^{l~} romano.

Jo cañíi'tu Paa⁻ casí'r⁻ i fii[~] lée⁻ do:
 —Dsu' jnea[~] líñ'n dsea[~] romano latí[~] mi[~]
 cangáam[~]baa.

²⁹ Jo jaléng[~] i dsea[~] i si[~] nijmihuíng[~] i Paa⁻ do,
 caliúum[~] yaaiñ[~] fi[~] quini[~] dsea[~] do. Jo jí[~]gui[~] i fii[~]
 lée⁻ do caliúum[~] 'ñia'r[~] cajo mi[~] caliñir[~] e dsea[~]
 romanob líng[~] i Paa⁻ do; jogui ca'ib⁻ fó[~] quiá'r[~]
 dsu' e nica'ñúng[~]neiñ[~] jéeng[~]gui.

*Mi[~] cangojéetñ[~] Paa⁻ fi[~] quini[~] dsea[~] quie[~] nifi[~]
 quiá'[~] dsea[~] Israel*

³⁰ Jo mi[~] cajneá⁻ e jmí[~] jo[~], co[!] eáam[~] iing[~] i fii[~]
 lée⁻ do e niliñir[~] røø[~] e[~] uiing[~] e dsee⁻ e jmoo[~] dsea[~]
 Israel quiá'[~] i Paa⁻ do, jo cajé[~]bre e ñí[~] cadena e
 'ñúung[~] dsea[~] do, jo caquiu[~]r[~] ta[~] e niseáng[~] jaléng[~]
 fii[~] jmidsea[~] cóo[~]gui jaléng[~] dseata[~] i quie[~] nifi[~]
 quiá'[~] dsea[~] Israel e niseáiñ[~] do coliing[~] e quiá'[~]
 nisíñ[~] uii[~] quiá'[~] i Paa⁻ do. Jo mi[~] nisiseáng[~]
 jaléng[~] i dsea[~] do, jo caquiu[~]r[~] ta[~] e cagüi[~]fib[~] i
 Paa⁻ do fi[~] dsí[~] 'nuñí[~], jo cangojéeng[~]neiñ[~] fi[~] quini[~]
 jaléng[~] i dsea[~] i caseáng[~] do.

23

¹ Joba[!] cajóong⁻ Paa⁻ jaléng[~] i dsea[~] i quie[~] nifi[~]
 quiá'[~] dsea[~] Israel i caseáng[~] do jo casí[~]reiñ[!]:

—Dsea[~] rú[~]uu[!], eáam[~] guiá[~] nica'ee[~] jnea[~] fi[~]
 quini[~] Fidiée[~] latí[~] lana, co[!] ñi[~]baa e jmang[~] e
 guiá[~]ba[!] nicajmé[~] e fi[~] quini[~] dsea[~] do.

² Jo dsifi[~] lajob i dsea[~] mogui[~] quiá'[~] jaléng[~] fii[~]
 jmidsea[~] i sii[~] Ananías caquiu[~]r[~] ta[~] quiá'[~] i dsea[~] i
 teáang[~] quiá'[~] laco[!] sing[~] Paa⁻ e nijnéiñ[~] do moni[~]
 Paa⁻.

3 Dsu' i Paa⁻ do cañíir[~] dsifi[~] lado, jo casí'r⁻ i jmidsea` Ananías do jo cajíñ⁻:

—¡Fidiéeb[~] nibá` quií⁻ 'na` cajo, dsea` jløng[^]! Song 'na` guuin⁻ na lana quiá⁻ niquidsi[~] í` lajíi[~] laco[~] júu[~] quia⁻ ta[~] quiá⁻ Fidiée[~] e laco[~] si'ib[~], jo ¿jiali[~] e 'na` quiá⁻ ta[~] e nibóøng⁻ dsea` jnea[~]? Co[~] fé[~] fi[~] ni⁻ júu[~] quia⁻ ta[~] quiá⁻ Fidiée[~] e ja[~] cuóøng[~] jmé⁻ dsea` lajo.

4 Joba[~] cañíi[~] i dsea[~] i teáang⁻ do quiá⁻ Paa⁻ jo casí⁻ reiñ[!]:

—¿Su lanab fi[~] dsea[~] mogui[~] quiá⁻ jaléng[~] fi[~] jmidsea` quiá⁻ Fidiée[~]?

5 Joba[~] cañíi[~]tu Paa⁻ quiá⁻ i dsea[~] do jo cajíñ⁻ casí⁻ reiñ[!]:

—Dsea` rú[~]uu[!], ja[~] ñi[~] jnea[~] e i dsea[~] na líiñ[~] dsea[~] mogui[~] quiá⁻ jaléng[~] fi[~] jmidsea[~], joba[~] cafá⁻a lajo, dsu' faco[~] ñi[~] jnea[~] e lajo, ja[~] cafá⁻a lajo jóng. Co[~] fi[~] ni⁻ ji[~] quiá⁻ Fidiée[~] e cajme[~] dsea[~] malíi[~] lalab fé[!]: “Ja[~] fo[~] ga[~] quiá⁻ dsea[~] i quia⁻ ta[~] fi[~] góo[!].”

6 Jo mi[~] calilí[~] Paa⁻ e i liíng[~] i dseata[~] quiá⁻ dsea[~] Israel i caseáng[~] do líiñ[~] dsea[~] saduceo, jogui i liíng[~]guiñ[~] do quiíñ[~] jee[~] dsea[~] Israel i líiñ[~] dsea[~] fariseo, joba[~] cajíng⁻ Paa⁻ casí'r⁻ i dsea[~] do cóo[~] júu[~] teá[~] jo cajíñ⁻:

—Dsea` rú[~]uu[!], dsea[~] fariseob líiñ[~] jnea[~] cajo, jogui dsea[~] siju[~] dsea[~] íb[~] jnea[~] cajo. Jogui i dsea[~] na 'níiñ[~] jnea[~] co[~] e já⁻ líin'n e jí'tu dsea[~] mi[~] ning[~] e júuñ⁻.

7 Dsu' mi[~] cató[~] fé[~] Paa⁻ e jo, jaléng[~] i dsea[~] i líiñ[~] fariseo do cóo[~]gui jaléng[~] dsea[~] i líiñ[~] saduceo canaaiñ[~] e jmiquím⁻ dsíi[~] rúiñ[~] lajee[~] yaaiñ[~], jo ca'uíng⁻ tu 'lé[~] i dsea[~] i caseáng[~] do ie[~] jo. **8** Co[~] jaléng[~] i dsea[~] i líiñ[~] saduceo do fé'r[~] e jo[~] jí'tu

dsea` mí~ ningf e nijúuiñ~, jogui fé'r` e ja` seeng` jaléng` ángeles o'gui sea` jalé` jmiguí quiá`- dsea`; dsu' jaléng`gui i dsea` i líng` fariseo do jáb`- líiñ` jalé` e júu` jo. ⁹ Jo lajíim` i dsea` do cató'r` míi`- calé` catú`-, jogui i liing`gui i tifa` quiá`- júu` quiu` ta` quiá`- dsea` Israel i quíng`- jee` dsea` i líng` fariseo, íb` dsea` caróor` jo casíng` yaaiñ` jo cajíñ`-:

—I dseañu` la jíi`- coo` e ga` ja` e mí` cajmér`; lí`- jangám` song nicasíiñ` cóo`- jaang` dsea` guí` osi cóo`- jaang` ángel é.

¹⁰ Dsu' eáang`gui ta` jaléng` i dsea` do míi`- lacoo` ya`. Jo i fui` lée` do cafóm`bre fíng cajmée` i dsea` do cui` Paa`-. Joba` cató'r` tú`- 'ni` míng`- lée` quiá'r` e laco` niguíng`-neiñ` lí` iuuiñ`, jo nidsi`-jeáang`-neiñ` fí` 'nu` jaléng` i lée` do calé` catú`.

¹¹ Jo mí` canuu` coo`gui jmii` lajo, cajmijnéeng` 'ñia` Fí`naa` Dsea` Jmáang` fí` quini` Paa` jo casí`-reiñ` jo cajíñ`-:

—Cuóø` bí` uø`, Paa`-, co` laco` nícacuia`^ júu` quié`e e fí` Jerusalén la, lajob 'né` guia`^ júu` quié`e cajo fí` Roma.

Mí` casíng` dsea` jial nijngáiñ` Paa`-

¹² Jo mí` cajneá` e jmii` jo, i liing` i dsea` Israel do casíiñ` røø` e nijngáiñ` i Paa` do, jogui cacuø` júu` rúiñ` lajee` yaaiñ` do e dseáng` ja` nidø'r` o'gui ni'l'r` jíi`- coo` cartí` nilí'r` e nijngáiñ` Paa`-

¹³ Jo jaléng` i dseañu` dsea` Israel i casíng` lajo tíir` lí`gui lí`- tuláiñ`-. ¹⁴ Jo cangolíñ` fí` quini` fui` jmidsea` quiá`- dsea` góor` dsea` Israel cóo`-gui fí` quini` dsea` cóøng` quiá'r` jo casí`-reiñ` lala:

—Jnea` nícacuó`naa` júu` qui`-naa` lajee` yee`naa` e ja` ni'né` niquiee`naa` jíi`- coo` cartí`

nilí'naa' nijngáng'^naa' Paa''. **15** Jogui 'ná' lana cój'gui i dseata~ i quie' nifi' quí-ii' caguliaang'gui na, niff'^na' fii~ 'lée~ e nijajeáiñ~ i Paa'' do dsa'ó' fí' quiní'na', jogui nijmee~na' e niligøøiñ' lico' niff'^na'r e nijmingh'^na'r jalé~ e dsee~ e sea` quiá'r~ la'uiing~ lané~. Jogui jnea'^, dsea` tuláng~naa', nijmeáang'~ guia'~ yee~naa' e nijngáang'~naa'r guia'^ fí' ná'~gui e nigüeáiñ' catí' la.

16 Dsu' jaang` siming'', joo' i dseamf' rúng'' Paa'' do, nicaliñi'bre lajíi'' e guia' guia'~ i dsea` do quiá'' e nijngáiñ~ i Paa'' do. Joba' cangór'' dsifí' lado fí' 'ná' jaléng'' i 'lée~ do fí' lí~ iuung~ Paa'' e cangojmée''reiñ' júu':

17 Jo mi' ca'íng'' Paa'' e júu'' do, dsifí' lajob cató'r'' jaang` dsea` ná'luu~ quiá'' fii~ 'lée~ jo casí''reiñ' jo cajíñ'~:

—Jéeng~ i siming'' la fí' quini~ fii~ quíi'', co' liing~ ee` júu~ quié'bre e catíng~ fí'.

18 Joba' i dsea` ná'luu~ quiá'' fii~ 'lée~ do cajéeiñ~ i siming'' do fí' quini~ fii~ quiá'r~, jo lalab casí'r'' i fii~ quiá'r~ do:

—I dsea` sijníng~ i sii` Paa'' do cató'r'' jnea~, jo camí'r' jnea~ e cagajéen~n i siming'' la fí' quiní'', co' liing~ ee` júu~ quié' quíi~ba' jíñ'~.

19 Jo i fii~ 'lée~ do catíñiñ~ guoo` i siming'' do, jo cajéeng'neiñ' fí' co' li~ ja` ii` dsea` núu~, jo cajmingf''reiñ' jo cajíñ'~:

—¿E~ júu~ quié'' quié'e, siming''?

20 Joba' cañíi` i siming'' do jo cajíñ~ casí''reiñ':

—Fíim' dsea` góo'o dsea` Israel nicasíñiñ~ røø' e nimf'r~ 'ná' fí' e dsa'ó' niguiéen~ Paa'' calé~ catú~ fí' quini~ jaléng'' dseata~ i quie' nifi' quí-ii', dsea`

líf'íi' dsea` Israel. Jo i dsea` í níguiar` guiá- e nijmigóøiñ`'ná` e laco' nisíng` gui røø` cuaiñ~ quiá'- dsee- e sea` quiá- i Paa- do. Dsú' e jo nijmér- e lí` lacó' 'ná` níguiéem`ba' dsea` do, jo lajób nilí'r` níjngáng`-neiñ!. **21** Dsú' ja` já- güiliín", co' lí'gui tuláng- dsea` góo'o dsea` Israel nísjeeiñ` Paa- e híng` guiá- fí e iiñ~ níjngáng`-neiñ!. Jogui nícacuø' júu^ rúiñ` lajee` yaaiñ~ e ja` ni'f` nidó'r- jíi` coo` lajee` e ná-`gui e nilí'r` níjngáiñ`- Paa-. Jogui lana, guiáb- níneáaiñ` e líco' sije`guir e níquia`- 'ná` ta~ lajób e níguiéeng`na' i Paa- na fí` quini` i dsea` quidsí` í` do.

22 Joba' i fii` lée- do casí'r- i siming` do e ja` ii` nísiñ` do jíi` jaang` lajíi` júu^ e casíiñ`- do. Jo mí` cang` jo, ca'f`bre júu^ i siming` do.

Mí` caguiéiñ` Paa- fí` quini` dseata` dsea` féng` i sii` Félix

23 Jo dsíff` lajób i fii` lée- do cató'r- gáng- dsea` ná`luu~ quiá'r- jo casí`-reiñ` jo cajíñ`-:

—Guieeng`na` guiá- tú- ciento lée- i ngí` tii-, jogui setenta i nigüeá` cuea~, jogui tú- ciento guí i nicá` nísiñ`, jo nidsé`ee` fí` Cesarea la ii` ná- e uøø` na.

24 Jogui caquiá`gui i fii` lée- do ta~ quiá- i dsea` ná`luu~ quiá'r- do e níguiéiñ`- do guiá- cuea~ i nigüeá` i Paa- do. Jogui jaléng` i lée- do nísiná'r` júu^ e níjáiñ` Paa- e guiúm`biñ` fí` quini` i dseata` dsea` féng` i sii` Félix i guiring` líng` ta~ fí` Cesarea.

25 Jo i fii` lée- do casíiñ` coo` jí` cóo`- dsea` quiá'r- e catíng` i dseata` dsea` féng` do jo lalab fé` e ji` do:

26 “Jnea` Claudio Lisias, fii` lée- quiá- dsea` Jerusalén. Jo nísiñ`n e jí` la e tíng` 'ná`, Félix,

dseata~ dsea` féng' i jmi'gó` dsea` eáang' li~ quiá` ta~ fí` na fí` Cesarea. Guicóo`ba!. ²⁷ E laba' iin~n fíi`í 'nú` , e jaléng` dsea` Israel i seeng` fí` la nicasaiñ` i dseañu` la i sii` Paa` , jo sii`í` e njingám`-breiñ!. Dsu' dsifí` mi` caliñi` jnea~ e dsea` romanob kíiñ` , dsifí` ladob cangó` o cóo`í` 'léé` quié` e jo calaam` baare. ²⁸ Jo co` jnea~ iin~n e calidseáang` dsii` e~ uiing` e 'núiñ` i dsea` do, joba` cajóøn` nre fí` quini` dseata` i quié` nifí` quiá`- dsea` Israel. ²⁹ Jo job caguo`- júu` e ni'núiñ` dsea` do uíi` e ja` jmiti` Paa` lajíi`- júu` quiá` ta~ quiá`- Fidiée` e laco` tíing` i dsea` góor` dsea` Israel do e jmóor`. Dsu` ja` e dsee` sea` quiáiñ`- e eáang` fa` dsí` í` e njingáng`-neiñ` o'gui e nitáng`neiñ` fí` dsí`í` 'núñi`. ³⁰ Dsu` mi` caliñii` e i dsea` Israel do niguiar` guiá`- e njingám`-bre Paa` , joba` fí` nab niguiéen`-n dsea` do cóo`í` 'nú` . Jogui nicafíi`-bíi` jaléng` i dsea` i`núing` ír` do e nab njmér` júu` cóo`í` 'nú` e~ uiing` e jmóor` dsee` quiá`- dsea` do. Jo lanab jíi` líi` júu` quié` e, dseata` Félix. Guicóo`ba!.”

³¹ Jo 'níia` e uóø` jo jaléng` i 'léé` do cajéem`bre Paa` fí` e fíi` li~ sii` Antípatris lí` lacó` ta~ caquia` i fíi` quiá`r` do. ³² Jo mi` cajneá` e jmií` cóo`gui do, jaléng` i 'léé` i cangolíing` e ngí` do caquim`-tur fí` Jerusalén fí` li~ si`í` 'nur` do. Jogui jaléng` i 'léé` i dsiing` cuea` do cangolím`bre cóo`í` Paa` cartí` Cesarea.

³³ Jo mi` caguiliíng` i 'léé` i jéeng` Paa` do cartí` Cesarea, jo caja`bre e ji` do i dseata` dsea` féng` i guiring` quiá` ta~ fí` jo, jogui cajám`bir Paa` cajo.

³⁴ Jo mi` calí` fí` i dseata` Félix do e ji` do, joba` cajming`r` i Paa` do jie` fíi` li~ seeiñ` . Jo mi` caliñir`

e fí' li~ se" Ciliciab seeng` i Paa" do, joba' casí"reiñ'
do jo cajíñ":

³⁵ —Mi~ nigüilíng" jaléng" i dsea` i jmóo` dsee"
quí" do, joguib nisíñ`naal e~ uiing~ e 'níiñ` 'ná`.

Jo mi~ cangf jo, caquiá'r' ta~ e jéeb` dsea` quiá"
i Paa" do, jo fí' dob cajmée'reiñ' í^ fí' dsíí' 'náu' li~
caquiá' dseata~ Herodes ta~.

24

*Mi~ cajmi'óng" 'ñia" Paa" fí' quini~ dseata~ dsea`
féng" i sii` Félix*

¹ Jo mi~ cangf 'ñiá` jmíñ` lajo, caguié~ i dsea`
mogui~ quiá" jaléng" fí` jmidsea` i sii` Ananías
do fí` Cesarea coliing` cóo` tú` míng` dsea`
cóong` quiá" dsea` Israel cóo`gui jaang` dseañu"
i tiing` féeng` dsea` eáang` i sii` Tértulo. Jo jaléng"
i dsea` la caguilíñ` fí` Cesarea do, jo caguijméer`
dsee` quiá" Paa" fí` quini~ i dseata~ dsea` féng` i
guiing` fí` jo.

² Jo mi~ cahuí` ta~ e caguijéeiñ` Paa" fí` quini~
i dseata~ do e quiá" e nisíng` e júu` do, joba'
canaang` i Tértulo do e 'níiñ`Paa" fí` quini~ i dseata~
Félix do jo lalab cajíñ":

—'Máam` 'ná`, dseata~ dsea` féng` qui"ii', e
la'eáang` 'ná`ba' e see`naa` juguiá` júu` røø'.
Jogui la'eáang` e eáam` tiin` cajo, jmiguiá`
jalé` e guiá` nica'uíng` latøøng` góona!. ³ Jo
jalé` e jo eáam` iáang` dsí` jnea`^, dseata~ qui"ii'
Félix; jo gui'máam`ba' quiá" jalé` e jo. ⁴ Jo ja`
iin`n e jmi`iing`guí` 'ná` eáang', fa' nijiéeb` o' e
ninúu` lajíí` júu` qui`naa` cateá` lajo. ⁵ Jo lana
nicadsé`naa` jalé` e ga` e jmóo` i dseañu` na fí`

latøønḡ fí' jmigüí' e 'nóor' mñí'~ quiá'~ jalénḡ dsea` Israel e laco' ni'náng` dsea` quiá'~ rúiñ'. Jogui lím'bir cajo dsea` mogui~ quiá'~ coo` 'lé' dsea` Israel i sii` nazareno. ⁶ Jogui ja` jmi'gór` lajíi'~ e tñ`naa' fí' guá'~ fé' qui~ii' fí' Jerusalén; co' iññ~ nidsijéeiñ` dsea` i ja` líng` dsea` Israel fí' dsí' sináu~ guá'~ qui~ii' do, jo uiing~ e joba' e caséeng~naa're. ⁷ Jo lamí~ ii~naa' ni'f'naa' í' quiá'r~ jíi'~ laco' fé' júu~ quiá'~ ta~ qui~ii', dsu' dsifí' lajob i fíi~ 'lée~ i sii` Lisiás do caguiíñ` dsea` do laguidseaang~ fí' jaguó`naa'. ⁸ Jo cajíñ'~ e lajaléng` jnea'^ dsea` cuøø`naa' dsee~ catíng~ e nija'níng`naa'r fí' quiní'^.

⁹ Jogui mi~ calí~ fé' Tértulo e jo, jogui café'gui jalénḡ dsea` Israel i teáang~gui cóo'r~ do, jo jiñ'~ e dseáng~ já'~ba' jalé~ e jmoo` i Paa~ do, jo røøb` dseáng~ sñiñ` cóo'~ i Tértulo do e jmoo'r` dsee~ quiá'~ Paa~.

¹⁰ Jo mi~ cangí~ jo, i dseata~ Félix do cajméer` li~ cóo'~ guoor` e sí'r` Paa~ e cuóøm` nifé` dsea` do júu~ quiá'r~. Joba' caroo` Paa~ jo cajíñ':

—Eáam' iáang` dsii~ e nijmi'óng` 'ñiá'a quiní`~na~, dseata~ qui~ii', cuaiñ~ quiá'~ jalé~ dsee~ e jmoo` i dsea` na quié~e. Co' ñi'baa guiá~ e 'nab` dsea` i quidsi' í' røø` quiá'~ dsea` góo`naa' dsea` Israel lajíi'~ ningóob' eáang'. ¹¹ Jo cuóøm` nilidseaang~ o'~ e nabí ngoo` guitu' jmií~ e caguié~e fí' Jerusalén e jmifén`n Fidiéé~. ¹² Jo ja` cadsé~ jaléng~ dsea` na jíi'~ coo`dsee~ e laco' ni'níñ~ jnea~, fa' e sín'n jíin~n cóo'~ dsea', o'gui tá'a mñí'~ jee~ jaléng~ dsea` fí' sináu~ guá'~ fé' quiá'~ dsea` góo'o e si' fí' jo, o'gui fí' dsí' sináu~ guá'~ jíu~ quiá'~ dsea`

góo`o cajo, o'gui lacaang` li~ jié` fí` jee~ fii`. **13** Jo jaléng` i dsea` 'níing` jnea~ i teáang` la ja` niguié'r` jíi` coo` dsee~ quié~ e jmóor`, co` ja` e røøn` jíi` coo` laco'gui la fé'r`.

14 'Dsú' e já`- e jmoo`o lajíi`- e iing` Fidiée` i jmiféng` 'líf` dsea` cóøng` quié~ e, dsea` Israel, laco` cóøng` røø` cóo`- fí` guiá`- quiá`- Dsea` Jmáang` . Jo fé` i dsea` góo`o na e jnea~ ja` jmitii` lajíi`- júu` quiá`- ta~ quiá`- Fidiée` e cajme` Moi~; dsú` o` já`- e lajo, co` jnea~gui jáb`- líin`n jalé` e júu` jo cóo`-gui jalé` e júu` e cajme` dsea` i café` cuaiñ` quiá`- Fidiée` malii`-gui eáang` . **15** Jogui jáb`- líin`n røøb` laco'gui i dsea` í` e jí`tu` jaléng` 'líf` la'eáang` cóo`- Fidiée` nañí` fa` líiñ` dsea` guiúng` osi i sitíing` e 'léé` é. **16** Joba` cuóø`-bi dsii`- e ee` e guiá`- fí` quini` Fidiée` jogui fí` quini` dsea` rún`n dsea` jmigüí` cajo.

17 'Dsú` mi~ cangf` tú`- 'ní` jíi` e ngii`- fí` li~ jié`, joguiba` caquin`-túu` fí` Jerusalén e ngocuóø`-ø cuu`- jaléng` dsea` tiñiing` , jogui ngocuóø`-ø Fidiée` laco` litíing` dsea` góo`o dsea` Israel e cuø'r` dsea` do. **18-19** Jo lajee` taan`n jmoo`o jalé` e jo e ningf` e caliguiún`-n fí` quini` Fidiée` laco'gui la fé` dsea` góo`o dsea` Israel, jo ie` jo ja` 'ga` lí` siseáng` dsea` e jóør` quiá`- lajíi`- e líi` quié~ e, o'gui míi`- téel`- jíi` capí`- cajo. Jo job mi~ caguilíing` coo` tú`- mäng`- dsea` Israel i jalíing` fí` lí` se` Asia, jo cadseiñ` jnea~ fí` dsí` guá`- fé` e si` fí` Jerusalén do. Jo i dsea` íb` i catíing` e nigüilíing` fí` la e 'núiñ` jnea~ faco` sea` dsee` quié~ e quinir` . **20** Jogui co` ja` dsee` caliseá` quié~ e, joba` i dsea` i teáang` la lana cuóøm` nijmér` júu` song cadsé`r` dsee` quié~ e e líing` ee` cajmé`-e mi` cajéeiñ` jnea~ fí` quini` dseata` i quié`

nifí' quí' jnea'^, dsea` líi'ii' dsea` Israel. **21** Co' lajií'~ e tóo` dsii'~ e cafá'~a cóo'~ júu^ teá` lajee` sín'n fí' quini'~ i dsea` quidsí' í' do jo cafá'~a: "Lana 'ná" cuó'na' jnea~ dsee~ dsacó' e já'~ líin'n e jí'tu jaléng" 'lii~ mi~ ningf e júuiñ~."

22 Jo co' niñib~ i dseata~ Félix do guiá~ jial jalé" júu^ quiá'~ Dsea` Jmáang~, joba' mi~ canúur~ jalé" júu^ e cajíng~ Paa~ do, caje'bí quiá'~ e niquidsir~ í' lajmíná~ quiá'~ dsea` do jo casí~rein~:

—Mi~ nigüéeng~ i fii~ 'lée~ Lisias, í'guibing' ni-jmé'~ júu^ røø` jnea~ cuaiñ~ quiá'~ e dsee~ e sea` quií'~ e 'náing` jaléng" dsea` 'ná~.

23 Joba' casí~ i dseata~ Félix do i dsea` náluu~ quiá'~ i fii~ 'lée~ do e güi'iuum~bi Paa~ sijníiñ~ lajee` jo, lifa' cuóøm` e jaléng" dsea` i cuíng` dsea` do njmicóo'~rein~ lajee` iuuiñ~ do.

24 Jo mi~ cangi'gui tú~ 'ní' jmíi~ lajo, caguiéb~tu~ i dseata~ Félix coliing~ cóo'~ dseamf~ quiá'r~ i sií~ Drusila i líing~ dsea` Israel, jo caguilíiñ~ fí' li~ tidsí~ í' quiá'~ dsea`. Jo dsiff~ lajob caquiá~ i dseata~ do ta~ e nilité~ Paa~ e fí' li~ quidsir~ í' do. Jo mi~ caguié~ Paa~ fí' jo, jo canaaiñ~ guiar~ júu^ quiá'~ Dsea` Jmáang~ jial laco' nijáng~ yaang~ dsea` fí' jaguo`dsea` do. Jo canúub~ i dseata~ do jalé" e júu^ quiá'~ Paa~ do. **25** Dsu' mi~ canaang` Paa~ e fé'r` jalé" júu^ quiá'~ jial nisíng~ yaang~ dsea` fí' guiá~, jogui jial ja` nibeáng~ dsea` dsee~ yaaiñ~, jogui jial mi~ nití~ í' e niquidsí~ Fidiée` í' quiá'~ lajaang` lajaang` dsea` jmigüí~, joba' mi~ canúu~ i dseata~ Félix do jalé" e júu^ quiá'~ Paa~ do, jo caføm'bre jo cajíñ~ casí'r~ Paa~:

—Guøm'^tu' fi' li~ iuun'~ do lana. Nab nijmee~e júu^ li" e jøøn~, joguiba' nitøø^túu' 'nu` fi' la.

²⁶ Jogui cajo i dseata~ Félix do cuub~ iing' dsíir' e nicuø~ Paa~ ír' e laco' e nileáin~ dsea` do. Jo uiing~ joba' e tó'r' Paa~ sojié' e siiñ` cóoiñ'~. ²⁷ Jo tú~ jí~ cangoca' e jmóor` lajo. Dsø' mi~ cangf' jo, cagüi'ib' i Félix do e liiñ` dseata~ dsea`féng', jo ca'í~ jaang`gui dsea` cuaiñ~ quiá'r~ i sii` Porcio Festo. Jo co' i dseata~ Félix do iiñ~ e guiáb~ nijér~ cóo'~ dsea` Israel, joba' caseáam'bre Paa~ lado la sijnñim`biñ'.

25

*Mi~ caguié~ Paa~ fi' quini~ dseata~ dsea`féng'~ i sii`
Festo*

¹ Jo coob` mi~ catf' i~ e niliing~ Festo dseata~ dsea`féng', jo mi~ cangf' 'nì' jmiñ~ lajo cagüi'ib'bre fi' Cesarea jo cangór~ fi' Jerusalén. ² Jo mi~ caguiér~ fi' jo, dsif' lajob jaléng' fii~ jmidsea` cóol`gui jaléng'~ dsea` Israel i laniing~ i neáang' fi' Jerusalén ie~ jo caguilíiñ~ e jmóor` dsee~ quiá~ Paa~ fi' quini~ i dseata~ Festo do. ³ Jo jaléng~ i dsea` jmoo` dsee~ quiá~ Paa~ do cami'r' jmi'ee~ i dseata~ do e laco' niquiá~ dsea` do ta~ i Paa~ do e nidséng~tur fi' Jerusalén e quiá~ nitidsi' i~ quiá'r~ fi' jo, dsø' iiñ~ jmér~ lajo e lí~ laco' nilí'r' e nijngáng~neiñ~ guia'~ fi' e tu'ib'~. ⁴ Joba' cañíi~ i dseata~ Festo do quiá~ i dsea` jmoo` dsee~ quiá~ Paa~ do jo casf~reiñ~ jo cajíñ~:

—Fi' dob iuung~ Paa~ sijnñiñ~ fi' Cesarea, jo 'niá'baa fi' dsii~ ninín'n fi' do e jo` jmi'ing~ 'niá'a. ⁵ Jo jaléng~ dseata~ quí~na' 'né~ nidsilíiñ~ cóo'~ jnea~ fi' Cesarea, jo song sea` dsee~ e nica'ée` i

dseañu^r do, joba' fí' job cuðøng` jmee⁻na' dsee⁻ quiá'r⁻.

⁶ Jo caje'bí dseata~ Festo fí' Jerusalén jñiá⁻ si guí⁻ jmíi⁻gui. Jo mí⁻ cangí^r jo, joguiba' caquiíñ⁻ fí' Cesarea. Jo mí⁻ cajneá⁻ e jmíi⁻ jo, jo cangó⁻bre fí' lí⁻ nigüeár⁻ e niquidsír⁻ í^r. Jo caquiú'r⁻ ta~ e calité⁻ Paa⁻ fí' jo. ⁷ Jo mí⁻ tí⁻ lí⁻ ca'í⁻ Paa⁻ fí' jo, dob nítéáng⁻ jaléng⁻ dsea` Israel i jalíng⁻ tí⁻ Jerusalén i jmoo⁻ dsee⁻ quiá'r⁻ do, jo cangoquiéeiñ⁻ fí' quini⁻ i dseata~ do jo canaaiñ⁻ jmóor⁻ dsee⁻ quiá⁻ Paa⁻, jo iib⁻ eáang⁻ e dsee⁻ e cuð'reiñ⁻ do, dsu' jíi⁻ coo⁻ ja' e cadsé'r⁻ fa' dseáng⁻ e já⁻ lajíi⁻ e dsee⁻ e jmóor⁻ quiá⁻ dsea` do.

⁸ Joba' cañíí⁻ i Paa⁻ do fí' quini⁻ i dseata~ do cóo⁻ júu⁻ e jmi'ðong⁻ 'ñia'r⁻ jo cajíñ⁻:

—Jíi⁻ coo⁻ e ga` ja` mí⁻ cajmé⁻ jnea~, o'gui fa' nicafá⁻a ga` uii⁻ quiá⁻ jalé⁻ júu⁻ quiú⁻ ta~ quiá⁻ dsea` góo'o dsea` Israel, o'gui fa' nicafá⁻a ga` uii⁻ quiá⁻ guá⁻ fé⁻ quiá⁻ dsea` í^r cajo, o'gui quiá⁻ dseata~ dsea` féng⁻ i guiing⁻ quiú⁻ ta~ fí' Roma.

⁹ Jogui co⁻ i dseata~ Festo do iiñ⁻ e jér⁻ guiáb⁻ cóo⁻ jaléng⁻ dsea` Israel, joba' cajmingí⁻ Paa⁻ jo cajíñ⁻ casí⁻reiñ⁻ lala:

—¿Iníñ⁻ e guó⁻ fí' Jerusalén, jo fí' job niquidsí⁻ jnea⁻ í^r quií⁻ lajíi⁻ e 'níñg⁻ dsea` 'nu`?

¹⁰ Joba' cañíí⁻ Paa⁻ quiá⁻ i dseata~ Festo do jo cajíñ⁻:

—Fí' lab iuun⁻ fí' lí⁻ quidsí⁻ dseata~ dsea` féng⁻ dsea` guiing⁻ fí' Roma í^r, joba' fí' lab lí⁻ catíng⁻ e nitidsí⁻ í^r quié⁻e. Jogui guiáb⁻ níi⁻ 'nu` cajo, dseata~ qui⁻ii⁻, e jíi⁻ coo⁻ e ga` ja` mí⁻ cajmé⁻ e quiá⁻ jaléng⁻ dsea` góo'o. ¹¹ Jogui song nica'ee⁻ dsee⁻ e lahuíng⁻

e dsi~ í' e njngáng'na' jnea~, cuóøm` lí` jmee~na'
lajo, jo ja` e fá'a jíi'~ coo`. Dsú! song ja`gui sea` jíi'~
coo` dsee~ quié~e lacó' jíi'~ e 'nífing` dsea` jnea~, jíi'~
jaang` dsea` sea` fí` quiá'r~ e njáiñ` jnea~ fí` quini~
dsea` i' ní~ ní~ quié~e. Joba' mii~ e 'ñiab' i` dseata~
dsea` féng' i` quié~ta~ fí` Roma niquidsir' í` quié~e.

¹² Jo mi~ cangf jo, i` dseata~ Festo do casíiñ` cóo`~
jaléng` i` dseata~ rúiñ` caguaang`gui do. Jo lí~ jo
cajíñ` casír` Paa~:

—Lí`~ lacó` nicamf~'ná` uø` e i` dseata~ dsea` féng`~
dsea` quiw` ta~ fí` Roma do, fí`bing` niquidsi` í` quií`~,
jo cóo`~ ib` niguó`~ lana.

*Mi~ casíng` dseata~ Festo cóo`~ jaang` dseata~
dsea` féng` i` sii` Agripa*

¹³ Jo mi~ cangf tú~'ní` jmii~ lajo, i` dseata~ dsea`
féng` i` sii` Agripa do coliing` cóo`~ i` dseamf rúiñ`~
i` sii` Berenice cangolíñ` fí` Cesarea e cango'eer` i`
dseata~ Festo do. ¹⁴ Jo huóøb`jíu` cajer` cóqíñ`~ do
fí` Cesarea. Joba` lajee` jo, i` dseata~ Festo do casír`~
i` dseata~ dsea` féng` Agripa do lajíi`~ e lí` quiá`~ i`
dsea` i` sii` Paa~ do, jo cajíñ` casí`~reiñ`:

—Lana lab iuung` jaang` dseañu` i` sijnífing` i`
caseáang` dseata~ Félix mi~ cagüi`fir`. ¹⁵ Jogui mi~
cataan~n cateá` fí` Jerusalén, jaléng` fii` jmidsea`
quiá`~ dsea` Israel cóo`~gui jaléng` dsea` cóøng`~
quiá'r` caguilíñ` 'nífíñ` i` dseañu` i` sii` Paa~ do
fí` quinii~, jogui camír` jnea~ e fa' niquiú`~ta~ e
nijúum` dsea` do. ¹⁶ Joba` cangií` quiá`~ jaléng` i`
dsea` i` jmoo` dsee~ quiá`~ Paa~ do e ja` lajo tñíng`~
dseata~ dsea` féng` i`guiing` fí` Roma fa'e quiá'r` ta~
e dseáng`~ nijúung` dsea` lajee` ná`~gui e niquidsir`~
í` quiá`~ i` dsea` røøng` dsee~ do jogui e nisíñ` cóo`~

i dsea` i 'nñíng` ír` cajo e laco' nijmi'óng" yaaiñ~ cóo'~ jalé" e dsee~ e 'nñíng` dsea` ír` do. 17 Joba' mi~ cagüilíng~ i dsea` i jmoo` dsee~ quiá'~ Paa~ do fí la, jo` e cajmi'ñíng` 'ñia'a, co' dsifi' mi~ cajneá~ e jmii~ coo'gui do cangó~baa fí li~ niquidsii~ í~, jo caquiá'~ ta~ e calitéb~ i Paa~ do fí li~ iuuiñ~. 18 Dsú' jaléng~ i dsea` i caseáng~ i 'nñíng` ír` do ja` canú~u fa' e fé'r` uii~ quiá'~ i Paa~ do laco' jíi~ e lamí~ í` dsí` jnea~. 19 Co' lajíi~ dsee~ e jmór` quiáiñ~ e quiá'~ lajíi~ júu^ e já~ líiñ` quiá'~ Fidiée` quiá'r~, jogui quiá'~ jaang` dseañu~ i sií` Jesús i nicajúng~ do jogui fé'r` e jí~biñ! do. 20 Jo co' jo` ñi` jnea~ ee` nijmee~e cóo'r~ quiá'~ jalé" e dsee~ e jmoo` dsea` quiá'r~ do, joba' cajmingú~ire e song iiñ~ e nidsér~ fí Jerusalén e nítidsi~ í~ quiá'r~ fí jo. 21 Dsú' 'ñia'r` cajíñ~ e ja` iiñ~ dsér~, jogui nicamir` e i dseata~ dsea` féng~ i guiing~ fí Romabing` i niquidsí~ í~ quiá'r~. Joba' caquiá'~ ta~ quiá'r~ e lamí~ iuum~bir sijnñiñ~ cartí` niguiéen~nre fí quini~ i dseata~ dsea` féng~ do.

22 Joba' cañí~ i dseata~ Agripa do quiá'~ dseata~ Festo jo cajíñ~:

—Iim~bi jnea~ nuu~u júu^ quiá'~ i dseañu~ do cajo.

Joba' cañí~ dseata~ Festo quiá'~ i dseata~ dsea` féng~ do jo casf~reiñ`:

—Dsa'ób` ninuu^ lajíi~ júu^ quiá'r~.

*Mi~ caguié~ Paa~ fí` quini~ dseata~ dsea` féng~
Agripa*

23 Jo mi~ cajneá~ coo'gui jmii~ lajo, i dseata~ dsea` féng~ Agripa do cóo'~gui i Berenice do caguilíñ~ cangotáaiñ~ laco' dsea` 'goo` fí` sináu^ li~ tidsi~ í~

quiá'~ jaléng' dsea` jo jée' jaléng' fii~ 'lée~ quiá'r~ cój~gui jaléng' dsea` niing~ i jalíng~ cój~r~. Jo mi~ caseáng' jaléng' i dsea` do fí~ do, i dseata~ Festo do caquiú'r~ ta~ e cangotée' 'lée~ i Paa~ do jo cangojéeng`neiñ' fí~ li~ nisiseáng' dsea` do. ²⁴ Jo mi~ caguiér~ fí~ jo, lalab cajíng~ i dseata~ Festo do:

—Dseata~ dsea` féng' Agripa cój~gui lajiing` dsea` i siseáng' la lana cój~ jneaa~aa', nab nising~ i dseañ~ do lana. Jo lajiim` dsea` Israel nicajacójor` dsee~ quiá'~ i dseañ~ na lajee` cataan~n fí~ Jerusalén jogui fí~ la fí~ Cesarea cajo, jogui dsíng~ ta'r' mít~ e mi'r' jnea~ fa' e niquiá'~ ta~ e nijúum~biñ~ na. ²⁵ Ds~ jnea~gui lín~n e ja` e mi' 'léer' jíi~ cój~fa' e dsi~ í~ e nijúuiñ~. Jo 'ñia'~guir nicamír~ e i dseata~ dsea` féng' dsea` guiing~ fí~ Romabing' i niquidsí~ í~ quiá'r~, joba' nica'~ dsii~ e fí~ job niguiéen~nre. ²⁶ Jo co' ja` ñi~guíi e~ dseáng~ e nifíi~i i dseata~ dsea` féng' do cuaiñ~ quiá'~ i dseañ~ na, joba' catóø~øre la'uii~ fí~ quiní~ 'ná~, dseata~ dsea` féng' Agripa, e laco' niquidsi~ í~ quiá'r~. Jo lajoba' sea` e nitóó~ jnea~ fí~ ni~ ji~ e niguiéen~n quiá'~ dseata~ dsea` féng' i guiing~ fí~ Roma. ²⁷ Co' gab'jiu líi~ lín~n e niguiéen~n jaang` dsea` i sijnáing` jogui ja` ñii~ e~ nitóó~o fí~ ni~ ji~ quiá'~ lajíi~ e 'náing` dsea` ír` do.

26

Mi~ café' Paa~ fí~ quini~ dseata~ dsea`féng' Agripa

¹ Jo mi~ cang~ e café' dseata~ Festo júu~ quiá'r~, joba' casí~ dseata~ dsea` féng' Agripa i Paa~ do jo cajín~:

—Cuóøm` fo~^ júu~ quiá'~ lana.

Jō dsifí̄ ladob cajmée` Paā- lī cōō'~ guóor` e quiá'~ nifé'r` jō lalab canaaiñ` fé'r`:

² —Dseata~ Agripa, eáam̄ iáang` dsiī- e nifá'~a júū quié~e fí̄ quiní̄' ná̄` lana e njimī'óng` 'ñiá'a quiá'~ jalé` dseē- e nicajaca~ dsea` góo'oo' dsea` Israel quié~e. ³ Jō cō' cuíb̄ 'ná̄` jalé` e tíng` jnea'~, dsea` líī'iī' dsea` Israel, cōō'~gui jalé` júū quié~iī' e sī~naa', joba' miī' jmī'eē' quiní̄` lana e ninúu'~ jalé` júū quié~e e niffí̄'ī` ná̄` car` niteám'baa.

Jial seeng` Paā- ná̄'~gui e calicuúñ` Dsea` Jmáang`

⁴ 'Lajíim` dsea` góo'oo' dsea` Israel ñir` jial calisén`n jee~ ír` fí̄ góo'oo' jogui fí̄ Jerusalén latí̄ jíī'~ le'eáam`baa. ⁵ Jogui ñī'bi guiá'~ jaléng` ī dsea` ī e dsea` fariseob líng` jnea~ latí̄ jíī'~ malii~, jogui cuóom` njíñ'~ lajo song iñ~. Jogui lajee` jaléng` jnea'~, dsea` líī'iī' dsea` Israel, dsea` fariseo ī lajang'~gui jmiti~ lajíī'~ júū quié~ ta~ quié~iī' quiá'~ jial 'né~ njimiféng` dsea` Fidiée~. ⁶ Jogui lanagui nicajéeiñ` jnea~ fí̄ la e quiá'~ nitidsī' í~ quié~e, dsacō' e jnea~ jáb`~ líin`n lajíī'~ júū quiá'~ Fidiée~ e casée` líī` dsea` áang` quié~iī' e jí̄'tu jaléng` dsea` mī ning` e júuiñ~. ⁷ Jō e lab júū e cacuø` Fidiée` líī` dsea` áang` quié~iī' do, jō laji` guity` 'lé` dsea` góo'oo' dsea` Israel sijeem`bre ī dsea` ī cajíng` Fidiée` ī nisíñ` fí̄ jmigüí la. Joba' uøø` jmiñ` ja` tá` dsea` góo'oo' e jmiféiñ` Fidiée` jogui e jmóor` lajíī'~ e iing` dsea` do. Jō uíi~ e já`~ líin`n e nicagüéng` ī dsea` ī sijeeng`naa' do, joba' cuø` dsea` góo'oo' dsea` Israel jnea~ dsee~ lana, dseata~ quié~ii` Agripa. ⁸ Joba' ¿jiali`~ ja` iing` 'ná', dsea` góo'oo' dsea` Israel, já`~ líng`na` e Fidiée` cajmér` e cají`tu Jesúz jee~ jaléng` líī` mī cang` e cajúiñ~?

Mi~ cajíng'~ Paa~ jial cajmeáiñ~ ga` jaléng~ dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~

⁹ 'Dsu' e já~-ba' e ca'f̄ dsii~- ie~ lamí~ jéeng'gui do e cajmeáan'~n ga` jaléng~ dsea` quiá'~ Jesús i seeng` fí Nazaret. ¹⁰ Jo lajob cajmé~e fí jee~ fí~ Jerusalén, e cangomíi~ júu~ fí quini~ jaléng~ fí~ jmidsea`e catán'~n fíing` dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~ fí~ dsíi~ 'náñí~. Jogui mi~ huí~ ta~ e júung~ jaléng~ i dsea` fí, dob sín'~n e cuøø~ júu~ quié~e cajo. ¹¹ Jogui jmiguiúung` néé~bi cajmeáan'~nre e lacó~ nitár` lajíi~ júu~ e já~- líiñ~ quiá'~ Dsea` Jmáang~ do. Jo jalé~ e na cajmé~e fí lacoo~ sínáu~ guá~ quí~ii~, dsea` líí~íi~ dsea` Israel. Jogui dseáng~ eáam'~ní~ camán~nre lajaléiñ~ do, co' jí~gui ngíi~ e jmáan'~nre ga` cartí~ doñí~ jié~ fí seem`bre. Lajob cajmé~e lajee~ ná~gui e calicuín~n Dsea` Jmáang~.

Mi~ cajíng'~gui Paa~ júu~ quiá'~ mi~ calicuúñ~ Dsea` Jmáang~

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Jo coo~ya', lajee~ e iuun~ fí ngóo'ó fí Damasco cuaiñ~ quiá'~ e jmáan'~n ga` jaléng~ dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~ i seeng` fí do, jo ie~ jo ningóo'ó quiee~ ta~ cóo~gui júu~ quiá'~ jaléng~ fí~ jmidsea` quiá'~ dsea` góo'oo~ dsea` Israel e njimeáan'~n ga` jaléng~ dsea` cuíng` Dsea` Jmáang~. ¹³ Jo lajob fí~guí~ 'ná~, dseata~ Agripa, e lajee~ gui'ná~ iuun~ fí~ e ngóo'ó fí~ Damascob, í~ e ngóo' guieñí~ jób~ camó~o coo~ji~ e ji~jlo~ e eáang'gui jíing` ji~laco'gui ji~ iee~. Jo e ji~ do jáá~ fí~ yá~ jmigüí~, jo cajneá~ fí~ lacúng~ lajíing` lí~ ngóo'naa~ do lajee~ e téé~naa~ fí~ ngóo'naa~ fí~ Damasco. ¹⁴ Jo dsiff~ mi~ cangf~ e cajneá~ e ji~ do, lajíi~baa~ la'ó~ ngóo'naa~

do caquíng'~naa! fí' ni~ uó~. Jo canú~ jnea~ e liing~ ii` guicafé~ cóo~ jmíi` hebreo e tó'r` jnea~ jo guicajíñ~ lala: "Saulo, Saulo, ¿jiali" jmáan~ jnea~ ga? Co' jalé~ e jmoo~ na e jmáang~ uóøba! na, laco'gui dsing'ing~ jaang` güitá~ mi~ iá` fii~re' sii~ sú~ mo'uóøre' song ja` náa~re'."

¹⁵ Jo cangi~ quiá~ i guicafé~ do jo cafá~a: "¿I~ 'ná~, Fí'i?" Jo cañútu~ i guicafé~ do jo guicajíñ~: "Jneab~ Jesús i ngí~ 'ná~ jmáan~ ga` lana. ¹⁶ Jo lana, ráan~ jo jmee~ sín~, dsaco~lana cajmijnéeng~ 'ñiá~a fí~ quini~ e laco~ nijme~ lajíi~ e iin~n jogui niguiá~ júu~ quié~e fí~ quini~ jaléng~ dsea~ quiá~ jalé~ e nicañí~ la lana jogui cóo~ jalé~ e nabi niliñí~ quié~e cajo. ¹⁷ Jogui lana nilaam~baa 'ná~ jee~ jaléng~ dsea~ góo~ dsea~ Israel i 'ní~ níing~ 'ná~ cóo~gui jee~ dsea~ i ja` líing~ dsea~ Israel cajo. Jogui jneab~ nisíin~n 'ná~ jee~ jaléng~ dsea~ i ja` líing~ dsea~ Israel. ¹⁸ Jo ta~ lajoba~ nisíin~n 'ná~ e laco~ güi'ée~ dsea~ jial laco~ ninea~ moguir~, jogui e jo~ niliseeng~guir e dsee~ quiá'r~ quiá~ta~ ír~, co~lí~li~ 'né~ e niqui~ jíng~ yaaiñ~ fí~ quini~baa, jo lajoba~ jo~ niliseein~ e quiá~gui fii~ i 'líng~ i sii~ Satanás ta~ quiá'r~, jo nináin~ e jnea~ dsea~ nicaq~ nift~ quiá'r~. Jo nisíin~n 'ná~ jee~ jaléng~ dsea~ i ja` líing~ dsea~ Israel lajo~ e laco~ já~ nilíng~ i dsea~ i lajíi~ júu~ quié~e, joba~ niñiñ~ e ni'líng~ jalé~ dsee~ quiá'r~, jogui ni'líñ~ lajíi~ e catíng~ e cuóø~ø jaléng~ dsea~ quié~e, dsea~ i caguíng~ Fidiée~ e laco~ ni'uíng~ dsea~ güeang~ quiá'r~."

Mi~ cajmée~ Paa~ náa~r~ quiá~ lajíi~ e cangár~ do

¹⁹ Jo lajob líi~, dseata~ Agripa, cajmé~baa náa~ lajíi~ e camó~o jogui canú~u e jaa~ fí~ yá~ jmigüi~.

20 Jo la'uii~ canaan~ e jmoo'o ta~ guia' juu^ quiá'~ Dsea` Jmáang~ fi' jee~ jaléng~ dsea` seeng~ fi' Damasco, jogui mi~ cangf jo fi' jee~ jaléng~ dsea` seeng~ fi' Jerusalén, lf' latøøng~ lf' se' Judea. Jogui lajobj fi' jee~ dsea` góo'oo' dsea` Israel e ffi~ire e nijáng~ yaaiñ~ fi' jaguo` Dsea` Jmáang~ jogui e niqui~ nijíng~ yaaiñ~ fi' quini~ Fidiée~, jogui e 'né~ ni'er~ jmang~ e guia'b~ e laco' cuo' li~ e nicaquf~ jím~ yaaiñ~ fi' quini~ Fidiée~. **21** Jo uíi~ jalé~ e juu^ e guiaa~ dob, casang~ jaléng~ dsea` góo'oo' dsea` Israel jnea~ fi' sigui~ quiá'~ guá'~ quí~ii', jo ji'gui lami~ iiñ~ e njingám~bre jnea~. **22** Dsú! Fidiée~ eáam' jmicóo'r~ jnea~, joba' guia'b~ seen~ lati~ lana. Jogui dseáng~ ja` jmitung~ dsii~ e guia'bfi~ juu^ quiá'~ Dsea` Jmáang~ fi' jee~ lajiing~ dsea`, jiuuiñ~ tá~ e cóøin~. Jogui ja` fá'a jjíi~ coo` juu^ e ja` cóøong` røø' cóo~ jalé~ e café~ i dsea` i café~ cuaiñ~ quiá'~ Fidiée~ malii~gui eáang~, fa' la Moi~ e caséer~ juu^ e la guíim' 'né~ niliti~ fa' la e fé~ lala **23** e dseáng~ nisí'i'ba' e nijúung~ Dsea` Jmáang~, dsú! mi~ ningf~ e nijúuiñ~ do, fbre dsea` la'uii~ nijí~tur jee~ jaléng~ 'lii~. Jogui fbre dsea` niguiár~ juu^ jee~ jaléng~ dsea` góo'oo' dsea` Israel jial nileáng` jaléng~ dsea` i jee~ dsee~ quiá'r~ jogui cajo jial nileáng` jaléng~ dsea` i ja` líing~ dsea` Israel jee~ dsee~ quiá'r~. Jo e juu^ e niguiá~ Dsea` Jmáang~ do líi~ la líi~ coo` fi' e jneá~ e jmicóo'r~ jaléng~ i dsea` i.

Mi~ caféng~ Paa~ dseata~ Agripa jial ni'uíng~ dsea` do dsea` quiá'~ Dsea` Jmáang~

24 Jo mi~ calí~ fé~ Paa~ e juu^ jo e jmi'óng~ 'ñia'r~, jo dsif' lajob café~ i dseata~ Festo do cóo~ juu^ teá~ jo cajíñ~:

—¡Ngaam` 'nu', Paa⁻, nica'léeb' quiá'⁻ e nica'jmitíin' eáang', jo cóo'[~] e jo nica'uíng⁻ e nicalicaam[~]ba^{!!}

²⁵ Joba' cañíi` i Paa⁻ do quiá'⁻ dseata[~] Festo jo cajíñ'⁻ casí'⁻reiñ':

—Ja` ngaang[~] jnea[~], dseata[~] quiá'⁻ii' Festo, dsu' 'nu' i' o['] lí' ríjíim[~], co' lajalé["] e fá["] jnea[~] la jmang["] júu[^]guiáb⁻ jogui jmang["] júu[^]jáb["] cajo. ²⁶ Nab guing[~] dseata[~] dsea` féng["] Agripa, jo ñí'bre la'uiing[~] jalé["] e júu[^] na. Jo ja` 'gó'o e fá'a fí' quinir[~], co' ñí'baa røø e ñí'bre la'uiing[~] lanú'⁻ cajo jalé["] e guiá["] e cajmée` Jesúz fí' jmigúi la, dsuco' jalé["] e jo o['] e calí["] lí' ja` ií' jóø['] osi lí' ja` jneeng⁻ é. ²⁷ Jogui 'nu', dseata[~] dsea` féng["] Agripa, niñib['] jnea[~] e jáb["] líng['] 'nu' jalé["] júu[^] e caguia['] i dsea` i café["] cuaiñ[~] quiá'⁻ Fidiée[~] malíi[~]gui eáang['].

²⁸ Joba' cañíi` i dseata[~] Agripa do quiá'⁻ Paa⁻ jo cajíñ'⁻:

—Jiu~ba['] ja` mi' calí["] jnea[~] e ni'uíñ⁻n dsea` quiá'⁻ Dsea` Jmáang⁻.

²⁹ Joba' cañíi'tú Paa⁻ quiá'⁻ dseata[~] Agripa jo casí'⁻reiñ':

—Nañí' si jiu[~] osi jmiguiúbi é ja` mi' calí'i 'nu', dsu' iing[~] Fidiée[~] e lajiíim[~] 'ná' ni'uíng⁻na['] dsea` quiá'⁻ Dsea` Jmáang⁻ laco'gui la líng['] jnea[~]; jo dsu' o[']laco' jnea[~] lana e 'ñúun⁻n cóo'[~] ñí['] cadena.

³⁰ Jo mi['] cangí[~] e cajíng["] Paa⁻ e júu[^]jo, jo caróob⁻ i dseata[~] dsea` féng["] Agripa do cóo'[~]gui i dseata[~] Festo do colíing[~] cóo'[~] i rúiñ["] dsea` ngáang["] cóo'r[~] i sii['] Berenice lí'[~] lajiíng[~] i dsea` i neáang['] do ie['] jo.

³¹ Jo mi['] cangí[~] jo, ca'uøøm[']bre e cangosiiñ[~] e júu[^] do lajee[~] yaaiñ[~] fí' lí' jié[']. Jo lalab síiñ['] lajee[~] yaaiñ[~] jo fé'r[~]:

—I dseañu^r la ja` e mi` ca'léer' jíi^{l~} coo` fa' dsi~ í^r e nijúuiñ⁻ qo'gui e sijníing` guir fí` dsíi' 'nuní^l.

³² Jogui cañíi` i dseata~ dsea` féng^r Agripa do quiá⁻ dseata~ Festo jo casí^l reiñ^l:

—Cuóøm` nileáng` i dseañu^r la lana faco' mi` ja` mi` camir' 'ñia'r` jéeng` gui e niquidsí` i dseata~ dsea` féng^r i guiring~ fí` Roma do í^r quiá'r` lajíi^{l~} e líi` quiá'r`.

27

Mi` casíiñ` Paa` fí` Roma

¹ Jo mi` catigua` júu^l quiá'r` e niguiéñ^r jaléng^r jnea^{l~} fí` Roma li` se` Italia, joba' Paa` coo^{l~} i dseá` sijníing` caguaang` gui do cangolíiñ` e jée` jaang` fíi` 'lée` i sii` Julio; jo i dsea` í iuuiñ` jee` coo` íing^{l~} 'lée` quiá⁻ dseata~ dsea` féng^r i guiring~ fí` Roma.

² Jo jnea` Lucas cangó`oo` coliing` coo^{l~} Paa`. Jo cangó`naa` e téel`naa` fí` dsíi` coo` móo` e jáa` fí` coo` fíi` e sii` Adramitio e nisi^{l~} tí` li` nigüi^{l~} fí` e nidsé` fí` lacaang` oo` jmíi` quiá⁻ li` se` Asia. Jogui ngóo`bi` coliing` coo^{l~} jnea` jaang` dseañu^r i sii` Aristarco i seeng` fí` Tesalónica, coo` fíi` li` se` Macedonia.

³ Jo mi` cajneá` e jmíi^{l~} jo, caguié`naa` fí` coo`gui oo` jmíi` e sii` Sidón. Jo fí` job i fíi` 'lée` i sii` Julio i jmóo` í` Paa` do cacuø'r` fí` Paa` e nidsi'eeiñ` jaléng^r dsea` cuiíñ`, jo lajob i dsea` í nijmicóo'r` dsea` do coo^{l~} jalé` e 'né` quiáiñ`.

⁴ Jo mi` cangí` jo, ca'uøø`naa` fí` oo` jmíi` e sii` Sidón do e quíing`naa` guí, joba` cangiing`naa` fí` líi^{l~} lí` ca` fí` coo` guóo`u` uó` e née` ni` jmiñí^{l~} e sii` Chipre fí` lí` ja`ga` lí` bá`e guí do, dsucó`eáang`jna` laco` ngóo`naa`. ⁵ Jo cangiing`naa` fí` 'ni` jmiñí^{l~}

la tóo` li~ se` Cilicia cōo`gui li~ se` Panfilia cartí` caguié`naa! fí` cōo` fí` e sii` Mira, cōo` fí` li~ se` Licia.

⁶ Jo fí` job i fii` lée` i sii` Julio do cangár` cōo` móo` quiá` fí` e sii` Alejandría, jo iú` fí` ngóo` fí` li~ se` Italia. Jo fí` dsí` móo` job cangotóo`naa! e quiá`-cangó`naa! fí` li~ si`í` ngóo`naa!. ⁷ Jo jmiguiüb` jmií` ngoca` e ngí`naa! tá`-jiu` lado. Jo e quie` ta~ eáam` caguié`naa! fí` cōo` fí` li~ sii` Gnido. Jo eáam`bi íí` e guí` do laco` ngóo`naa!, joba` cayee`naa! fí` quini` cōo` fí` e sii` Salmón, jo cangiing`naa! lí`-lí` 'ni` e uó` e sii` Creta e née` ni~ jmiñí`^. ⁸ Jo cangiim`baa` guidseaang` lado lacuee` 'ni` jmiñí`^ cartí` caguié`naa! cōo` li~ sii` Buenos Puertos, e née` quiá`- cōo` fí` li~ sii` Lasea.

⁹ Jo jmiguiüb` jmií` nícangoca` e téel`naa! fí` lado la tóo` ni~ jmiñí`^, jogui ningóo` lidseáam` cajo` e téel`naa! dsí` móo`, co` ie` jo nijaquieeng` jii` güíib`-, joba` eáam` nídseáang`^. Joba` cajíng` Paa` casír` i dsea` i ngolíng` dsí` e móo` do ie` jo, jo cajíñ`^:

¹⁰ —Dsea` rú`uu!, móo` jnea` e eáam` nídseáang` quí`ii` laco` ngóo`naa! la. Jo dseáang` ni`íng` quí`naa` e móo` la cōo`gui jalé` lee` e quie`, jogui la quie`ti` jneaa`aab`dseáang` quí`ii` e ni`íng`naa` cajo.

¹¹ Jo dsu` i fii` lée` do, eáang`gui cajmi`gór` dsea` fii` e móo` do cōo`gui fii` i quie` e móo` do laco`gui e cajmi`gór` Paa`. ¹² Jo co` e oo` jmií` e sii` Buenos Puertos do ja`goo`fa` e fí`jo ningiíñ` lajee` jii` güíi`-, joba` lajiíñ` la'ó` ngolííñ` do ca`f` dsíir` e guiú`gui e ni`uó`m`bre e fí` oo` jmií` jo, jo nijmér` quijí` jial niguííñ` fí` cōo`gui oo` jmií` li~ sii` Fenice, cōo` oo` jmií` e née` li~ se` Creta e jøøng` lí`^ lí` guié`^

cóo'~gui lí'~ lí' ée^ guóo'~ uó'. Joba' ja` dseáang'~ fa'
mí~ cajer' fí~ jo lajee` jíi` güíi~, co' fí~ job lamí~ fí~ dsíir'
nijér~ lajee` jíi` jo.

Mí~ caróo~ jmíñi~ e eáang'

13 Jo mí~ canaang` e uáam` jíu e gui` e jáa` fí~ lí'~
lí~ huóø~ do, joba' ca!~ dsíir` e nitam`~ tur fí~. Jo
ca'uøøm`bre e fí~ oo~ jmíi` do e teáaiñ`~ dsíi` móo', jo
cangíiñ` quiáb`~ e 'ni` Creta do. **14** Dsú` jo` huóø~
cali'ii` ca'ii` guí` e teá` eáang` e jáa` lí`~ lí~ níi`~ laco`
ngóo` e móo` do, jo fí~ lí~ jiéb` canaang` cá` e móo`
do. **15** Jo canaang` óøng` fí~ lí'~ jiéb` fí~ lí~ íi` guí`.
Jo dsúco` jo` lí`naa` fa` e nidsé`gui røø` e móo` do
laco` íi` guí` ,joba` lí`ngó`naa`jié` fí~ ta~ quiñ` guíb`.
16 Jo cangiing`naa` lí` caluu` coo` guóo`~ uó`jíu e
sii` Cauda e née` ni` jmíñi`~, co` fí` job ja`gui íi` guí`
e teá` eáang`. Jogui eáam`cacá`jaléng` i`dsea` i`quié`
e móo` do ta~ e casitfir` e móo`jíu e ngí` fí` caluu` móo`
fé` quiá'r` e laco` nileáng`naa` fing li` cali'né` lajo`.
17 Jo mí~ cangí` e caséer` e la fí~ ni` móo` quiá'r`~, jo
cajmeáiñ` ta~ 'nii` e mí~ quiá`~ e ni`ñú`r` e móo` fé`
do laco` nicuó` bí` quiá`~. Jogui dsúco` 'gó`bir fing
cacung`~ móo` quiá'r` jee` cuu`~ tóo`~ fí~ lí~ sii` Sirte,
joba` cabír` fí~ ni` jmíñi`~ coo` `majíi`~ e ii`eáang` jogui
neaaang` rúng` cóo`~ móo` laco` ja` ningí` jmíñá`~.
Jo cangolím`bre laco` jíi`~ ta~ quiñ` guí` . **18** Joba`
mí~ cajneá`~ e jmíi`~ jo, eáang`gui huíng` ni`íi` guí`
jogui eáang`gui niróo` jmíi` cajo, joba` canaaiñ`uø'r`
e lee`~ e téé`~ dsíi` e móo` do jo cabír` fí~ é` jmíñi`~.
19 Jo mí~ catí` 'ni` jmíi`~ lajo, canaaiñ` uø`bre cóo`~
layaang` guóor` jalé`~ 'nii`~ e guiquíng`~ 'mi` quiá`~ e
móo` do. **20** Jo jmiguiab` jmíi`~ cangoca` e jíi`~ iee` ja`
jnéeng` o`gui jnéeng` jaléng` núa` mí~ canuu` cajo.

Jo co' ja` niquiúm'-bi e íí' guí' cōo'~gui e róo'~ jmií~, joba' dseáng'- ni'i' dsí`naa' e jo` nitíi'~baa!.

21 Jogui co' jmiguiab' jmií~ ningóo' e ja` quiee~naa' i`naa', joba' caroo' Paa` jee` jaléng' j`dsea` do jo cajíñ' casí'~reiñ':

—Dsea` rú`uu', guiá~guib ca'uíng` qui-ii' fa' mi~ cajmee~na' náa'~na' lajíi'~ júu` quié~e e ja` ca'uóo`~naa' fí' oo` jmií` Buenos Puertos fí' li~ se` Creta, jo ja` cangongíi`~naa' e lana, o'gui ca'íng` jíi'~ cōo` qui-ii' faco' mi~ canáa'~na' júu` quié~e.

22 Jogui lana fíi` i`ná` e ja` jmitúng` óo`na' jíi'~ cōo', co' jíi'~ jaang` 'nú` ja` níijúung`~na'; jíi'~ móo`ba' e ni'íng`. **23** Co' dsí'lóo`bi cajnéng` jaang` ángel quiá`~ Fidiée` quié~e i`jmóo` lajíi'~ ta~ quiá` dsea` do, **24** jo cajíñ'~ casí'r` jnea~ lala: "Ja` fóon`~, Paa~, co' dseáng`~ 'nób` e niguie` fí' quini` dseata~ dsea` féng`~ i`guiing` fí' Roma. Jo la'eáang` cōo'~ 'náb` cajo Fidiée` nileáiñ` lajiing` dsea` i`teáang`~ cōo'~na' fí' dsíi` móo` na." **25** Jo lajob líi` dsea` rú`naa', cuóo`~ bi` yaang`~na', co' jalé`ba` e jíng`~ Fidiée` dseáng`~ jmiti~bre, jogui nitab`~dsii`~ e dseáng`~ nilitib`~ laco` jíi'~ e cajíng`~ i` ángel do casí'r` jnea~. **26** Joba' fí' cōo` ni` guóo`~ uó` e née` ni` jmiñí`~, fí' job` né` nidsitiing`~naa', co' nifíim` móo` jéeng`gui.

27 Jo cōo` uóo`, mi~ cangf tú`~ semaan~ e téel`~naa' fí` lado, jo caguié`~naa' fí` jmiñí`~ li`~ sii` Adriático; jo dseáng`~ lami` róo`~bi jmií~, joba' fí` la fí` nab dsée` móo` li`~ téel`~naa' cōo'~ e guí` e íí` do. Jo uóo` guienáa` quiá`~ e jmií`~ jo mi~ calilí`~ i` dsea` quié` e móo` do e nijaquiéem` nitíng`~naa' uó` quiá`~. **28** Joba' caguiar` í` jial tí` a`gui e jmií`~ do, jo calilí`r` e ni'a`gui jíi'~ guigui` dsí` jñáa`~ metros. Jo mi~

caguilíiñ⁻ tí['] doguijia^h, jo cagua'tur í["] calé["] catú⁻, jo calilí'r[^] e a'gui jíi^{'~} guieguiéé['] metros. ²⁹ Jo co' 'gó["]bre fíng casicóong⁻ e móo' do cóo^{'~} cuu^{'~} 'loo['], joba['] cabír['] quiú^{'~} 'lo^{'~} ní^{'~} lí^{'~} caluu['] e móo' do e laco['] jo['] ningí[']gui e móo' do. Jo lajee['] jo féiñ['] Fidiée['] e jo['] güili^{'ii^{'~}}gui e njineá['].

³⁰ Jo dsu['] i dsea['] i quie['] e móo' do ca'f['] dsír['] e nicuí[']bre jo nitú[']bre e móo' do. Joba['] canaaiñ['] jiée[']bre e móo' pí^{'~} e téé^{'~} dsíi['] móo' fé['] do e laco['] njimí[']óng["] yaaiñ^{'~} ni^{'~} jmíi[']. Jo jmóor['] lafa['] e nibír['] 'lo^{'~} ní^{'~} e sea['] fí['] quini['] e móo' do. ³¹ Jo dsiff['] mi['] calilí^{'~}Paa⁻ e jmóo[']i dsea['] do lado, joba['] casí[']r⁻ i fíi['] 'lée['] do cóo^{'~}gui jaléng["] 'lée['] quiá'r⁻ jo casí[']reiñ['] jo cajíñ^{'~-}:

—Song ja['] nijé['] jaléng["] i dsea['] na dsíi['] e móo' la, ja['] lí^{'~} 'ná['] leáng'na['] cajo.

³² Joba[']i 'lée['] i ngolíng["] dsíi['] e móo' do caquiae'r['] níi^{'~} e 'ñúu^{'~} e móo' pí^{'~} do, jo cató['] fí['] ni^{'~} jmíñi^{'~}.

³³ Jo lajee['] e ná^{'~}gui e njineá['] ie['] jo, Paa⁻ caquiae'r['] ta['] quiá^{'~} jaléng["] i dsea['] i ngolíng["] do e nidó'r['] capí[']jíi['] jo casí[']reiñ[']:

—Lana ningoo' tú⁻ semaan[~] e fí['] dsí[']naa['] e ne~duu['] e~ nidsijéé['] quí[']ii['], jo jíi^{'~} i[']naa['] ja['] mi['] caquiee~naa['] laco['] jíi^{'~} e quí[']tí[']naa[']. ³⁴ Joba['] fíi['] 'ná^{'~} lana e 'né[']ba['] cób[']jíi['] í[']na['], co['] la guíim['] 'né['] quíi[']na['] lajo['], co['] cóo^{'~} e joba['] cuø['] bí['] quíi[']na['] e seeng[']na[']; jo jneaa~aa['] jíi^{'~} coo['] ja['] e nilíi[']ii['], jíi^{'~} camí['] jñá[']gui[']naa['] ja['] ni[']íng['].

³⁵ Jo mi['] cang['] e fé["] Paa⁻ lajo['], jo catíiñ['] coo['] iñí^{'~} jo cacuø[']r['] gui'máang["] Fidiée['] fí['] quini['] jaléng["] i dsea['] do. Jo lí^{'~} jo cafiñ[']e iñí^{'~} do jo canaaiñ['] gó["]bre. ³⁶ Jo lajíim['] i dsea['] do cangotáaiñ['] e cagó["]bre cajo.

37 *Jo lajii⁻naa' la'o[~] ngoo'naa' dsii[~] e móo' do tui⁻baa'
tú⁻ ciento dsii[~] setenta y seis dsea`.* **38** *Jo mi[~] cangf[~]
caquiee[~]naa' guiá⁻ lajii⁻naa' do, cabib[~] i[~] dsea` do
e micui[~]iee[~] e tee[~] dsii[~] e móo' do e laco[~] jo[~]gui ii[~] e
móo' do.*

Mi[~] cango'ang[~] móo'

39 *Jo mi[~] cajneá⁻ e uóø[~] jo[~], jaléng[~] i[~] dsea` i[~] quie[~]
e móo' do ja[~]ñir[~] jial sii[~] e uó⁻ quiá[~] e tí[~] li[~] tñiñ⁻ do,
dsu[~] cangá⁻bre coq[~] li[~] cuóøng[~] e nijé⁻ e móo' do li[~]
ja[~] tee[~] cuu[~] eáang[~], joba[~] fí[~] job ca[~] dsíir[~] e nitíñi⁻
cóo[~] e móo' do. **40** *Jo caquia'r[~] e 'nii[~] e guineaang[~]
'lo[~] ñi[~] do, jo[~] dob cajiá'r[~] fí[~] é[~] jmii[~]. Jogui cajléiñ[~] e
'ma[~] e íing[~] ta[~] e quiá[~] ta[~] quiá⁻ fí[~] e móo' do. Jo mi[~]
cangf[~] jo[~], caséer[~] fí[~] yá[~] e 'mi[~] e íí[~] fí[~] quini[~] e móo' do,
jo cacá⁻ guí[~] e laco[~] cuóøng[~] ngí[~] jminá⁻ guí e móo'
do. Jo lajoguib canaang[~] dsiquiéeng[~] e móo' do fí[~]
'ni[~] li[~] nilíí[~] guóo[~] uó⁻. **41** Dsu[~] ná⁻gui e nitíng[~] uó⁻
quiá[~] e móo' do, fí[~] jee[~] cuu[~] tóob[~] ná⁻ jmiñí⁻ caí[~],
jo fí[~] job cacú⁻. Jo latøøm[~] fí[~] quini[~] quiá⁻ cacú⁻
fí[~] jee[~] cuu[~] tóo[~] e jíi[~] jo[~] cuóøng[~] lí[~] jó[~]. Jogui lí[~] li[~]
caluu[~] e móo' do canaang[~] licuúib[~] cóo[~] bí[~] quiá⁻ e
jmíí[~] e róo⁻ do.**

42 *Jo jaléng[~] i[~]lée⁻ i[~]teáang[~] dsii[~] e móo' do calí⁻iíñ⁻
e njingám⁻bre jaléng[~] i[~] dsea` i[~] téer[~] 'ñúung[~] do e
laco[~] ja[~]nileáng[~] yaaiñ⁻ do e nicuír[~] fí[~] 'ni[~] jmíí[~] mi[~]
nináiñ[~] e nitér⁻ jmíí[~]. **43** Dsu[~] i[~]fí[~] quiá⁻ i[~] 'lée⁻ do
ja[~]cacuør[~] fí[~] lajo fa[~] e i[~] 'lée⁻ do cajméer[~] lajo, co[~] la
guíim[~] 'né[~] njáiñ[~] jaléng[~] i[~] dsea` i[~] téer[~] 'ñúung[~] do
fí[~] quini[~] dseata[~]. Jo lí[~] caquia'r[~] ta[~] quiá⁻ jaléng[~] i[~]
dsea` do e ii[~] jaléng[~] i[~] tñiñ[~] té[~] jmíí[~] güidsitáam⁻bre
dsíí[~] lado, jo nitíñi⁻ jminá⁻gui fí[~] li[~] nilíí[~] guóo[~] uó⁻.
44 *Jogui jaléng[~] i[~]caguaang[~]gui do nitér⁻ jmíí[~] cóo[~]**

'majii^- osi ni~ cuíi^~ 'majmá` quiá'^- e móo' do é. Jo lajobj catf'naa' cóo'^- e guia^- fí~ lí~ nilíi' guóo'^- uó^- lajalé'naa' do.

28

Mi~ caguié^- Paa^- cóo'^-gui i dsea` caguaang^-gui do fí` Malta

¹ Jo mi~ nicaláang^-naa' lajii^-naa' do fí~ ni~ jmiñí^-, joguiba' caline^-naa' e nisis' Malta fí~ ni~ guóo'^- uó^- li~ catf'naa' do. ² Jo i dsea` i seeng` fí~ do eaam` guia^- ca'éer` cóo'^- jnea'^- lajii^-naa' do. Jo co' jmiñib' tuu` ie~ jo, jogui dsing'^- güi^- cajo, joba' i dsea` seeng` fí~ do cají'r` jí` e fe` jo cató'r` jnea'^- e nidsiquiéeng`naa' e fí~ ca' jí` do. ³ Jo ie~ jo i Paa^- do cangoquier` coo` seang` cui^- quiu` jo cató'r` fí~ ni~ jí`; dsu` lajee` job cagüi^- jaang` mi` i guíing` fí~ jee` e cui^- do mi` calilí^re`e guíi^- jí`, jo cacu're'luguoo`Paa^-.

⁴ Jo mi` cangá^- i dsea` i seeng` fí~ do e cacu` i mi` do luguoo` Paa^-, joba` canaang` sí` rúiñ` lajee` la'ó` teáaiñ` do jo jíñ`:

—Líi` fing o' jaang` dsea` 'mób^- i dseañu` na, co` caláam^-bre fí~ ni~ jmiñí^-, dsu` cóo'^- e calíiñ` nagui` jo` cuóøng` ii` nileáng` ír` , co` jo` catíng` e seeiñ` quiá'^- Fidiée`.

⁵ Jo dsu` Paa^- dsifí` ladob cabó'r` guóor` fí~ ni~ jí` , jo catóm` i mi` do, jo jíi`^~ coo` ja` e calíiñ` . ⁶ Jo lajíim` i dsea` i seeng` fí~ do sijer` fa` e niliyee` lí` cacu` i mi` do guoo` Paa^- osi e nijúum^-bir lajee` jo é. Jo ngocaq` bijiu` e sije` i dsea` do su liing` ee` nilíng` Paa^-, dsu` ja` e calíng` dsea` do jíi`^~ coo` . Joba` dsifib` cajmisíng` i dsea` do e i` dsíir` , jo canaaiñ` fé'r` e i` Paa^- do líiñ` jaang` diée`.

⁷ Jo quiá' e fí' li~ téé~naa' ca' jí` do nisea` tú~'ní` jmáang'~ uó~ quiá'~ jaang` dseata~ dsea` féng'~ i` niseeng` fí` Malta i` sii` Publio. Jo fí` eáam` guíá` ca'íñ` jnea` jogui cajmicóo'r~ jnea`^ lajee`'ní` jmíi` e cajé`naa' fí` do. ⁸ Jo ie~ jo tiquiá`^ i` Publio do niráaiñ` dsée'r~ e líiñ` jmohuíí` e ía~ guíñ` jogui e eáang` siuíñ`. Joba` cangó` Paa` e cango'er` dsea` do. Jo mi` caguiér` fí` jo, camí'r` Fidiée` uii` quiá`~ dsea` do. Jo lí` jo, caquidsir` guóor` fí` mogui` dsea` do, jo lajob cajmi'leáaiñ` dsea` do. ⁹ Jo mi` caliñí` jaléng`gui dsea` dsée`^ i` niseeng` e fí` do e ca'láang` i` tiquiá`^ Publio do, jo cangolím`bre fí` li~ táang` i` Paa` do e laco` dsea` do nijmi'leáang`neiñ` lajií`~ jmohuíí` e líiñ`. Jo lajalém`biñ` do ca'láaiñ` ie~ jo. ¹⁰ Jo lajiíng` i` dsea` do eáam` cali'iáang` dsíír` coo`^ jnea`^, jogui cajmicóo'r~ jnea`^ cajo lajee` gaang` sí` e cataang`naa' fí` Malta do. Jo mi` cangf` jo, mi` cangotóo`^túu` fí` calé` catú`~, cajmicóo`^bre jnea`^ cajo coo`^ jalé`~ e 'né` quiá`naa` guíá`^ fí` lajee` e téé`naa` fí` ngoo`naa` fí` Roma.

Mi` caguié` Paa` fí` Roma

¹¹ Jo mi` cangó`naa` fí` jo, téé`naa` fí` coo` móo` e jié`~ e nicaje` fí` Malta lajee` jíi` güíí`~; jo e móo` do nijáa` fí` coo` oo` jmíi` e sii` Alejandría. Jo jeeng` gáng` diée` dsea` suung` i` líi~, jaang` i` sii` Cástor jogui jaang`gui i` sii` Pólux. ¹² Jo ca'uøø`baa` fí` Malta, jo cato`^túu` fí` e ngoo`naa` fí` Roma. Jo mi` cangf` jo, caguié`naa` fí` coo` fíi` li~ sii` Siracusa, jo fí` job cajá`naa`'ní` jmíi`~. ¹³ Jo fí` job ca'uøø`^túu` e téé`naa` dsíí` móo`, jo cangó`naa` la tóo`'ní` jmíñí`^ cartí` caguié`naa` fí` coo` fíi` e sii` Regio. Jo mi` cajneá` e jmíi` jo, co` lí`^ lí` uøøb` jí` guí` , jo

mi~ cajneá~ coo`gui jmii~ lajob caguié~ naa' coo`gui oo~ jmii~ li~ sii` Puteoli. ¹⁴ Jo fí` job cají~ rú`naa' cóo`~ jaang` gáang~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~. Jo íb` cató~ jnea~ e cajé~naa' cóo'r~ fí` jo lajee~ coo` semaan~. Jo tá~ji~ lajob caguié~naa' cartí` Roma. ¹⁵ Jo jaléng~ dsea` quiá~ Dsea` Jmáang~ i neáang~ fí` Roma niñi`bre júu~ qui~naa' e téé~naa' fí`. Joba` cangolíñ~ e cangojmijíñ~ jnea~ cartí` coo` fíi~ li~ sii` Foro de Apio jogui fí` coo`gui li~ sii` Las Tres Tabernas. Jo mi~ caneeng~ rú`naa', dsifí` ladob cacuø` Paa~ gui'máang~ Fidiée~, jogui eáam` cali'iáang` dsíir` cajo. ¹⁶ Jo mi~ caguié~naa' fí` Roma, cacuøb` i 'lée~ do fí` e nigüeá` Paa~ quiá~ dsea` jiéng~, jogui e jaam` 'lée~ i nijmé~gui í~ ír`.

Lajee~táang`Paa~fí`Roma

¹⁷ Jo mi~ cangf~ 'ní` jmii~ lajo e caguié~ Paa~ fí` Roma, joba` camir` fí` e calité~ jaléng~ dsea` quié~ nifí` quiá~ dsea` Israel i neáang~ fí` Roma do. Jo mi~ tí~ li~ caseáng~ í~ lajhiñ~ fí` jo, joba` lalab casf~ Paa~ jaléng~ í~:

—Dsea`góó`naa', ja`e mi`jmé~ jnea~jíi~ coo`e ga` ui~ quiá~ dsea` góó`oo` dsea` Israel o`gui cóo`~ jalé~ e tíing` jaléng~ líi~ yáu~ qui~ii'. Dsú` fí` Jerusalén cajáng~ dsea` góó`oo` dsea` Israel jnea~ fí` jaguo` dsea` romano, ¹⁸ jo mi~ cangf~ e cajming~ í~ dsea` romano do jnea~ jalé~ e 'nífing` dsea` góó`oo` jnea~, cali'iñ~fa' mi~ caleáam`bre jnea~co`ja`e uiing` sea` quié~e fa' dsí~ í~ e nijmeáiñ~ jnea~ cartí` nijúun~n. ¹⁹ Jo co` dsea` góó`oo` ja` cali'iñ~fa' e caleáang`tu i dsea` romano do jnea~ e júu~røø, joba` cali'iing` jnea~ 'ñiá~a e i dseata~ dsea` féng~ i`guiing~ fí` Romabing` i niquidsí` í~ quié~e, nañí`fa`e dsee~

sea're' quié'e jíi'~ coo', o'gui sea` jíi'~ coo` dsee` fa'
e ni'níing` jnea` dsea` góo'o cajo cuaiñ` quiá'- jalé'
e júu^ jo. ²⁰ Jo uiing` e joba' e catóø`ø 'nú' fí la e
laco' niliñí`na' jogui nisii`naa' coliing` e` uiing` e
'ñún`n la lana, co' uiing` e já'- líin`n e nicagüéng`
í sií` Dsea` Jmáang` do fí jmigüí` la, jo íb` dsea` i
sijeeng` jaléng` dsea` góo'oo'.

²¹ Jo cañíi` i` dsea` do quiá'- Paa` jo` cajíñ`-
casí`reiñ`:

—Jíi'~ coo` jí` ja` mí` ca'íng` jnea` e jáa` fí Judea
fa' e fé` uii` quíi` , o'gui jíi'~ jaang` dsea` rú`naa'
dsea` Israel i` nigüilíng` fí la fa' nicajíñ` júu^ ga`
uii` quíi` cajo. ²² Dsá` ii`naa' nú`naa' júu^ quíi`-
lana quiá'- jalé` e í`o', co' ne`baa' guia` doñí` jiéb`
fé` dsea` ga` quiá'- jaléng` 'nú', dsea` cuíng`na`
Dsea` Jmáang` .

²³ Jo lajób cajmér` catéer` coo` jmíi` li` niseáng`
jaléng` dsea` Israel e fí` li` guiing` Paa` . Jo mí` tí` li`
nisiseáng` lajiing` dsea` fí` do, joba` canaang` Paa` - e
guiar` júu^ fí` jee` i` dsea` do quiá'- jial iing` Fidiéé`
nicár` nifí` quiá'- lajaang` lajaang` dsea` jmigüí` . Jo
guia` Paa` - e júu^ do tí` la'eeb` jo` cartí` ca'lóo` . Jo
sí'r` i` dsea` do e laco` já` niliñí` júu^ quiá'- Jesús
la'eáang` cóo` júu^ quiá` ta` quiá'- dsea` Israel e
cajme` Moi` cóo`gui` jalé` e fé` fí` ni` jí` quiá` i`
dsea` i` café` cuaiñ` quiá` Fidiéé` malíi`gui` eáang` .

²⁴ Jo i` liing` i` dsea` do jáb` calíiñ` - e júu^ e guia`
Paa` do, jogui calisém`bi cajo i` ja` calijíi`- e júu^ jo.

²⁵ Jo co` ja` røø` síing` i` dsea` do laca'íng` ca'íñ`-
quiá`- lajíi`- e júu^ e guia` Paa` do, joba` canaaiñ`
dsilíim`bre. Jo lalab casí`- Paa` i` dsea` do:

—Lanab dseáng`- cajíng`- Jmiguí` quiá`- Fidiéé`
casí`r` 'lii` dsea` cóøng`- qui`naa` la'eáang` cóo`-

Hechos 28:26

cli

Hechos 28:31

jaang` dsea` féng` i` café` cuaiñ~ quiá`- Fidiéé`
malii`gui eáang` i` sii` Saíi` mi` cajíñ`- lala:

26 Gua` jo güisii` jaléng` dsea` Israel
e nañi` fa` jialgui e ninúr` dsu` ja` iiñ~ ningáiñ` jíi`
coo`,
jogui nañi` fa` jialgui e nijóor`, dsu` ja` iiñ~ ninír` jíi`
coo`.

27 Co` dsíng`- ja` iing` jmitüing` jaléng` i` dsea` i`
jogui ja` lí'r` i` dsír` røø`
jogui jnir` loguar` cóo`-gui jminir` cajo e laco`
ja` lí'r` núur` o`gui jøør` o`gui lí'r` ningáiñ`
cajo.

Jo lajob ja` lí'r` niqui`- jíng` yaaiñ` fi` quinii`-
e laco` jnea` qui`- jmiñ` nijmi`leáan`nre jóng.
Jo lanab líi` júu` quiá`- Saíi` e cajme`r` malii`gui
eáang`. 28 Jogui güiliñib` 'ná` guiú`- e latí` lanab
ninaan` niguaa` júu` quiá`- Dsea` Jmáang` jee`
jaléng` dsea` i` ja` líng` dsea` góoo` dsea` Israel
quiá`- jial nileáng` Fidiéé` ír` jee` jalé` dsee`
quiá`r`, jo i` dsea` i` iim`bre núr` e júu` jo.

29 Jo mi` cang` e cajíng` Paa` e júu` jo, gui`nang`
uøøm`bi i` dsea` Israel do e jmiguíng` rúiñ` lajee`
yaaiñ`, co` ja` røø` siiñ`.

30 Jo mi` cang` jo, caje`bi Paa` tú` jíng`gui e fi`
'ná` lí` quiír` do e si` fi` Roma. Jo fi` job íñ` jaléng`
dsea` i` dsilíng` i` dsie`e` ír`. 31 Jo dseáng`- eáam` ja`
'gó`r` guiar` e júu` do quiá`- jial iing` Fidiéé` nicár`
niñ` quiá`- lajaang` lajaang` dsea` jmigüí. Jogui
e`guir jaléng` i` dsea` i` guilíng` do cajo jalé` júu`
quiá`- Fí`naa` Dsea` Jmáang`. Jo jíi` jaang` dsea` ja`
ii` jníng` quiá`r` fa` ja` cuóøng` jmér` lajo.

Jo lanab jíi` líi` júu` e cajme` Lucas e catíng`
Teófilo.

**Júu 'mí e cacuo fidiée
New Testament in Chinantec, Comaltepec
(MX:cc0:Chinantec, Comaltepec)**

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Comaltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Comaltepec [cc0], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Comaltepec

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
30c6f873-0dee-5863-8883-ba3c5eaa988c